AHMET HALDUN TERZİOĞLU

ALP ER TUNGA

SAKA TÜRKLERİ'NİN BÜYÜK HAKANI

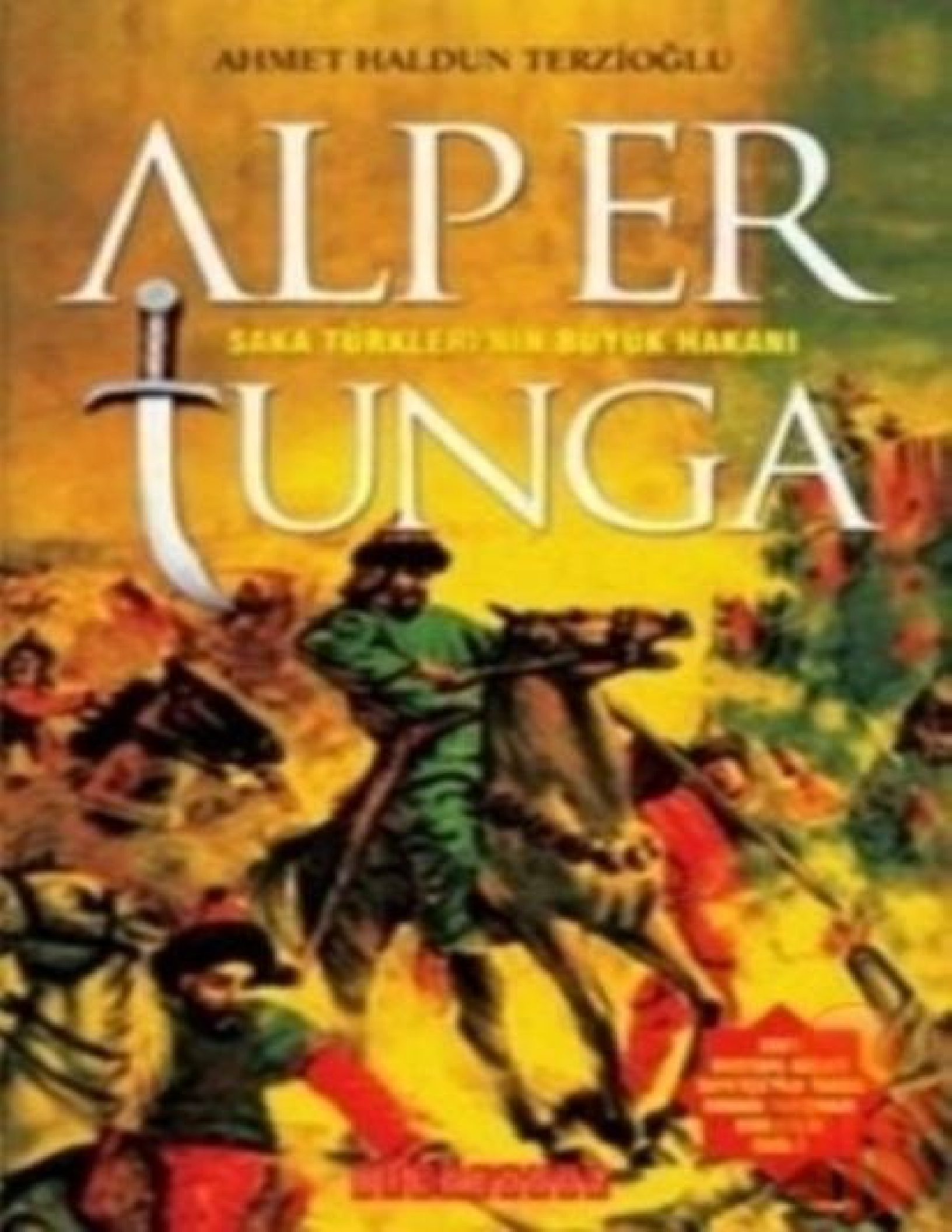

2007 Mustafa Necati Sepetçioğlu

Tarihi Roman Yarışması Birincilik Ödülü

Saka Türkleri'nin Büyük Hakanı
ALP ER TUNGA

Ahmet Haldun Terzioğlu

BİLGEOĞUZ

Saka Türkleri'nin Büyük Hakanı
ALP ER TUNGA
*Yazar:*Ahmet Haldun Terzioğlu
Yayın Yönetmeni: Oğuzhan Cengiz
Editör: Mustafa Erdem Kafkaslıoğlu
Kapak Tasarımı: Hüseyin Özkan
Mizanpaj: Adem Şenel
© Bu kitabın yayın hakkı, yazarıyla yapılan sözleşme gereği Bilgeoğuz Yayınları'na aittir.
Kaynak gösterilmeden kitaptan alıntı yapılamaz. Yayınevinin yazılı izni olmadan radyo ve televizyona uyarlamaz.
Oyun, CD ya da manyetik bant haline getirilemez, fotokopi ya da herhangi bir yöntemle çoğaltılamaz.
İrtibat: Alemdar Mahallesi Molla Fenari Sokak 41/A Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel: 0212 527 33 65 - 66 Faks: 0212 527 33 64
e-mail: bilgi@bilgeoguz.com.tr

DÜŞ

Dışarıda kara kış bütün hızıyla sürüyor... Rüzgar ve kar birbirlerinin gücünü artırma çabasında esme ve yağma görevlerini yerine getirmek için yarışırken; o, yumuşak, sıcak yatağına gömülmüş uyuyordu. Her zamanki derin, mutlu uykularından birinde; özlediği düşlerinin eline teslim olmaya hazırdı.

İş yapmadığı daha doğrusu görev verilmediği için yorulmadan geçirdiği bir günün sonunda sığındığı, mutlu olduğu tek yerde, evindeydi. Diğerleri gibi; makam ve koltuk peşinde koşmadığı, siyasi erke boyun eğmediği ve çizgisinden sapmadığı için gayet huzurlu uykular uyuyabiliyordu.

Genelde kötü, karamsar düşler görmezdi. Sadece; "Abdala malum olur" özdeyişini hatırlatırcasına, görev yaptığı il'den bir başka yere sürüleceği ve bir de çok yakın bir gelecekte gürültülü bir kavganın öğesi olacağı zaman sıkıntılı düşlere abone olurdu. Kavgacı bir adamdı.

Sürgün öncesi, uyanana dek ev eşyalarını toplayıp denk etmeye başlar, kavga öncesi ise gözlerini açana dek ceketini çıkartıp, çıkartıp yeniden giyerdi. Böyle huzursuz düşlerinden uyandığında aile fertlerine müjdeyi!! verir,

"Yakında yine yolculuk var, hazırlanın…" veya "Yine bir kavgaya bulaşacağım. Karakoldan ararlarsa meraklanmayın" diyerek yorumlardı düşünü. Kanıksanmış olaylardı bunlar. Artık ailesini etkilemiyordu. Sadece biraz üzülerek gerçekleşmesini beklerlerdi. Dediği hep çıkmıştı o güne dek.

Doğrucu Davutluğu yüzündendi başına gelenler. Çok kez zorlamıştı kendini değişmek ve sıradan biri olmak için. Beceememişti.

Kolay değil, uyumsuzluğu ile hiçbir iktidara uygun bir memur olamamış, yirmi dört yılda tam on yedi kez yer değiştirmişti. Kavgacılığı ise neredeyse adı ile birlikte anılıyordu. Çünkü haksızlığa, ikiyüzlülüğe ve kalleşliğe dayanamıyordu. Eşinin ve yakın dostlarının uyarılarına "Genlerimde kavgacılık var benim. Ne yapayım?" diye karşılık veriyordu

İdealizm dünyasını terk etmemesi için aslında hiçbir neden yoktu. Sadece paranın ve makamın işe yaradığını ve paralı olanlar ile makam sahiplerinin; o da sadece bu özelliklerini muhafaza ettikleri sürece; adam yerine konduğunu görüyordu. Hiç zor değildi para kazanmak veya nemalı bir koltuğa yerleşmek. Biraz karakterinden taviz vermesi, inandığı değerleri terk etmesi yeterliydi. Hesapsız, haksız kazanılan paranın kaynağı belliydi: Ya birilerini, bir derneği veya vakfı sömüreceksin ya da devleti soyacaksın... Hepsinde de kul hakkı yemeyi ve birilerine kazık atmayı gerektiren bir ahlak değişimi içine girmek zorundaydınız. Öyle yapanlar köşeyi dönüyorlar ve bugün maalesef "Adam" sınıfından sayılıyorlardı

Bunlara meyletmek aklının ucundan bile geçmemişti. O hep, olduğu gibi bir adam olmayı tercih etmişti. Şikâyetçi değildi bundan.

Huzurlu uykularını buna borçluydu.

* * *

Gözlerini kapatır kapatmaz uyku haline girmişti yine. Dünyadan kopmuş, başka bir yerlerde, düşsüz dinlenmeye çekilmişti. Uzun; ona göre uzun; bir zamandır, sürgün ve kavga düşü görmüyordu. Düşler

de mi terk etmişti yoksa onu?

* * *

Birden irkildi. Bir düşe, hem de şimdiye dek hiç görmediği türden bir düşe giriyordu.

KUTLU GÖREV

Bilemediği, seçemediği; ama ona tanıdık gelen bir yerdeydi. Yüksek, ulu dağların çevirdiği, içinden geniş, tertemiz bir ırmağın, çağlayarak aktığı görülesi güzellikte bir vadiydi burası. Dizlerinin üzerine çökmüş, ulu dağların görünmeyen, bulutlarla örtülü ulu, karlı yamaçlarını görmeye çabalıyordu. Bilmesi gereken, tanıdık gelen bir yerdi burası; ama hatırlayamıyordu adını…

"Burası…" diye mırıldandı kendi kendine "Burası…"

"Fergana Vadisi" diye gürledi bir ses.

İrkildi ve çevresine bakındı. Kimseyi görememişti. Hafızasında; hatırladığı bu yer adı ile ilgili bilgi kırıntıları aradı. Aklına sadece "Fergana'nın atları kan terler" diyen eski bir Türk deyişi geldi.

Düşteydi ve düşte inanılmazların yaşanması normaldi.

Birden hemen yanı başından birbirinden güzel ve cins atların oluşturduğu sürü geçmeye başladı. Dörtnala, özgürce koşuyordu atlar. Bazıları onun üzerinden aşıp kanatlanmış gibi havalanmış, toynakları başına değecek gibi olmuştu. Birbirinden yüksek atların koşusunu ve uzaklaşmasını büyük bir zevkle izledi. Ufukta kayboluşlarına kadar baktı arkalarından. İster istemez gözlerini yumdu.

Gözlerini açtığında az önce bulunduğu yerde olmadığını anladı. Bu kez bir gölün kenarındaydı ve ayaktaydı. Buram buram efsane kokan gölün sakin suları çıplak ayaklarına hafif çırpıntılarla ulaşmaya çabalıyordu. Gölün hemen kıyısından başlayan orman, dağlara doğru; ulu, erişilmez ağaçların sıklaşmasıyla yükseliyordu.

Bu gölü de tanıyordu bir yerlerden ama adı...

"Isığ-göl"

Yine aynı ses, soramadığı soruyu cevaplamıştı. Daha dikkatli baktı göle. Demek ki efsanelerin gölü burasıydı. Birden, göle girmek için dayanılmaz bir arzu duydu içinde. Çevreyi gözledi. Kimse yoktu. "Girip yüzeyim" diye geçirdi içinden. Aradığı huzuru Isığ-göl'ün sularında bulacaktı sanki. Bir iki adım attı.

Birden sesin sahibi geldi aklına. Mutlaka burada bir yerlere gizlenmiş olmalıydı. Vazgeçti göle girmekten.

Bu sesin sahibi kimdi?

Onu mutlaka görmek ve tanımak amacıyla çevreyi gözden geçirdi.

* * *

Önünde bitiverdi sesin sahibi.

Ona bakarken bir dağa bakarcasına başını kaldırmak zorunda kalmıştı. Öylesine büyük, öylesine heybetli bir vücut vardı ki karşısında, daha iyi görebilmek için birkaç adım geriye çekildi.

İlk gözüne çarpan, karşısında duran bu dev cüsseli adamın giydikleriydi. Belinde kalın deri bir

kemer taşıyordu. Kemerin tokası adını bilmediği bir hayvanın ya da canavarın yüzü şeklindeydi. Çok değerli taşlarla süslü olduğu hemen fark ediliyordu. Hayvanın gözlerini oluşturan kırmızı taşlar alev alev yanıyordu.

Kemerin sol yanında uzun, ince bir kılıç, sağ yanında ise kısa bir kama asılıydı. Her ikisinin hem kınları, hem de kabzaları değerli taşlar ve mücevherlerle süslüydü. Karşısında duran şahsın üzerindeki kırmızı kaftanı ipektendi. Etekleri uzun konçlu çizmelere kadar uzanıyordu. Yanlardan beline kadar süren iki yırtmaç vardı kaftanda.

"Ata binerken kolaylık olması içindir…" diye düşündü.

Peki, bu kişinin ata bindiği nereden aklına gelmişti?

Dar pantolonunun rengi de kırmızıydı. Mintanının "V" şeklinde açık olan yakasından görünen, sanki bir aslanın göğsüydü. Bileklik ve pazıbentler, güç fışkıran kasları tutmak için sıkı sıkı sarılmış gibiydiler. Başında yükselen ucu sivri ve geriye doğru hafif kıvrılmış kürklü başlığın önünde siperlik yoktu. Başın devamıymışçasına bir izlenim veriyordu.

Kısa boylu olmasının sıkıntısını hiç bu kadar çektiği olmamıştı. Elinde olmadan birkaç adım daha geriledi. Gördüğü heybetli gölge; ne konuşacak, nede ayakta duracak hal bırakmıştı onda.

Aklından "Giysileri ve silahı ne kadar ilginç ve güzel" diye geçirdiğinde bir anda kendi üzerindeki giysileri değişti ve karşındakinin hem şekil hem de boyut olarak birebir kopyası oluverdi. Kemer ve ona bağlı her şey belinden kayıp yere düşmek üzereydi. İki eliyle birden kemeri tutmaya çalıştı. Kemerin, yere değen kılıcın ve kamanın ne kadar ağır olduğunu fark etti. Elleri giysinin kolları içinde kaybolmuş, kaftanı yerlerde sürünüyor ve ayağına bol gelen çizmelerin konçları dizlerini aşıyordu. O zaman bir kez daha anladı karşısındakinin heybetini.

Artık taşıyamayacağı kadar ağır kemeri tutmaktan vazgeçti. Üzerindekilerle birlikte yerçekimine yenik düşen kemerin yerine, daha komik hale düşmemek için pantolonuna yapıştı.

Karşısındaki dev cüsseli yiğit gülümsüyordu. Bu gülümsemede küçümsemekten çok bir sevecenlik okunuyordu.

Düştüğü bu zor durumdan kurtulmanın tek yolu, gözlerini kapatmak gibi gelmişti ona. Gözlerini yumdu. Artık açmak istemiyor; ama bir yandan da karşısındakinin kim olduğunu öğrenmesi gerektiğini biliyordu.

Gözlerini açtığında artık normal kıyafetlerle olduğunu görüp rahatladı. Karşısında yine o kişi vardı ve gülümsemeye devam ederek ona bakıyordu. Klasik birkaç soru sorması ve kendini tanıtması gerektiğini biliyordu; ama sesinin çıkacağından emin olmadığı için önce karşısındakinin konuşmasını bekledi.

Sessizlik uzun sürünce dayanamadı.

"Ben neredeyim? Siz kimsiniz?"

"Isığ-göl kıyısındayız dedim ya torunum. Beni tanımamana hem şaşırdım hem üzüldüm!"

"Torunum mu dediniz?"

Şaşırıp kalmıştı bu hitaba. Hiç tanımadığı, başka bir çağdan olduğu belli olan bu kişi ona "Torunum!" demişti.

"Ah bu Anadolu, ah bu göç! Ana yurttan, kökenden uzaklaştıkça atalarını unutturuyor insanlara. Sen Tarazlı değil misin? Taraz atalarının var olduğu, yaşadığı yer değil mi? Senin kökenin Taraz değil mi?"

"Kökenim, doğduğumuz yer mi? Taraz mı?"

"Evet! Taraz yani Talas... Siz soyadınızı Taraz'dan dolayı almadınız mı? Atan, deden anlatmadı mı sana bunları?"

Çok mahcup olmuştu. Çok okuyan, çok araştıran biri olduğunu sanır ve bununla öğünürdü hep. Ama soyadının nereden geldiğini araştırmamıştı. Sesi zor çıktı cevap verirken.

"Bunu bilmiyordum"

"Demek ki bilmediğin çok şey var torunum. Anlatayım sana: Senin ve soyunun namı, soyadın Taraz'dan gelir. Göç öncesi aldınız ve yüz yıllarca kullandınız. Zaman biraz değiştirdi bu hitabı…"

"Peki! Siz kimsiniz?"

"Hala tanıyamadın mı? Ben senin büyük atan, Alp Er Tunga'yım"

Utandı ve sıkıldı biraz daha. Gün, cahilliğinin yüzüne vurulma günüydü.

* * *

Nasıl tanısın? Nereden bilsin ve onun Alp Er Tungay'la düşlerde ne işi olsun?

* * *

Bu sorular kafasının içinde birbiri peşi sıra tekrarlanırken karşındaki yiğit çöktü ve bağdaş kurup oturdu karşısında. Şimdi Atası otururken, o ayakta, ancak boy dengesini kurabilmişlerdi. Onun yüzünü, gözlerini rahatlıkla görebiliyordu artık.

Simsiyah iri ve hafif çekik gözleri hiç yabancısı değildi. Başlığının altından çıkan uzun saçları gözleri kadar koyu olmasa da aynı renkteydi. Karakaşlı, kara gözlü tabir edilen tipini aydınlatan yüzü ise aktı. Dudaklarını gizlemeyen ama ağzının kenarlarından aşağıya doğru sarkan, fazla da sık olmayan bıyıkları görüntüyü tamamlıyordu. Her yönü ile heybetliydi karşısındaki. Yaşını hesaplamaya çalıştı. Neredeyse onunla aynı yaşta olduğunu fark etti. "Demek ki genç ölmüş" diye geçirdi içinden. İçinden geçenler yine okunmuşçasına karşılık buldu.

Birden çok uzaklarda çalınan çok eski, ilahi bir çalgının tınısı yayıldı çevreye. Yumuşak, genç bir ozan sesi bu tınıya eşlik ediyordu.

"Alp Er Tunga öldü mü
Isız acun kaldı mı
Ödlek öcün aldı mı
Şimdi yürek yırtılır…"

Bir damla yaş süzüldü bağdaş kurmuş yiğidin gözlerinden. İnce bıyıklarını ıslatarak aşağılara indi ve kayboldu. O da yiğitle birlikte gözyaşı dökmeye başladı. Bu hüzünlü ses, bu çok iyi bildiği hüzünlü sagu, yüreğini yaralamıştı. Gözyaşlarına mani olamıyordu. İki erkek, erkekçe ağladılar sagu bitene kadar.

Sagu bitti, müzik kesildi.

Karşısındaki yine gülümsemeye başlamıştı.

"İşte böyle torunum. Ödlek öcünü aldı. Ama yürekler gerçekten yırtıldı mı bilmem. Yüzyıllardır sadece bir sagu olarak, bir sagu içinde anılmak ne acıdır bilemezsin. Benim hakkımda bilinen sadece bu sagu, bu ağıttır. Kimse, bu saguya kadar olan hayatımı bilmez. Türk Budunu için yaptıklarımı sorgulamaz. Analar, babalar çocuklarına adımı verirler ama kim olduğumu anlatmazlar. Bu sagu da olmasaydı, söylenmeseydi, yazılmasaydı, dilden dile, telden tele aktarılmasaydı; belki adım da utulup gidecekti torunum. Tarihi yazmakla öğünen bir budun, tarihini öğrenmeyi neden ihmal eder? Yoksa o yazılan tarihte bana yer yok muydu?"

Alp Er Tunga başını hafifçe öne eğdi.

O ise utancından ve üzüntüsünden atasının yüzüne bakamaz haldeydi.

Söyledikleri çok doğruydu. Kime 'Alp Er Tunga kimdir?' diye bir soru yöneltseniz, onun için söylenen bu sagunun ilk dörtlüğünü duyardınız. Ama kim olduğu hakkında bilgi alamazdınız.

"Beni çok iyi anladığını biliyorum torunum."

Bu "torunum" kelimesine kafası takılmıştı. Atasının özellikle tekrarlanması, özel bir anlamı çağrıştırıyor gibiydi. Alp Er Tunga, aklından geçenleri okumuşçasına başını kaldırıp konuşmaya başladı.

"Sen benim torunumsun. Bilgisizliğin ve araştırmaman yüzünden bu sözümü 'Alp Er Tunga bütün Türklerin atasıdır, işte o yüzden bana torunum diyor' diye yorumlama sakın. Geçmişin hakkında araştırma yaptığını, özelikle büyük dedenin anlattıklarını sorguladığını biliyorum. Boy olarak, Karaman Beyliği'ne bağlanıp Osmanlı'ya kafa tuttuğunuzu ve Osmanlı'nın Karamanı yok etmesinden sonra sizleri küçük gruplara ayırıp sürdüğünü biliyorsun. Osmanlı; Tarazlıoğullarını öylesine dağıttı ki, bir kısmınızı Van yöresine, bir kısmınızı Bursa yöresine, bir kısmınızı, Zonguldak yöresine gönderdi. Önemli bir kısmınızı Elazığ'a, Rize'ye, Trabzon'a ve daha bir çok bölgeye sürdü. Aile büyüklerinizi de rehin alıp İstanbul'a götürdü. Hem haberleşmenizi, hem de aile adınızı kullanmanızı yasakladı. Sizde kaybolmamak, birbirinizi unutmamak; biraz da Osmanlı'ya kendinizi unutturmak için 'Taraz'ı değiştirdiniz. Ne edip, ne yapıp bir zaman gizli gizli haberleştiniz; ama gün geldi bağlarınız koptu"

Dikkatle dinliyordu atasını. Osmanlı Anadolu Birliğini kurmak için buna benzer tavırları bütün Türkmen ailelerine karşı almıştı. Çoğu ailenin ortada adı bile kalmamıştı. Onlar hiç olmazsa biraz değişse de soyadı olarak muhafaza edebilmişlerdi tarihle bağlarını.

"Torunum" diye üstüne bastırarak konuşmaya devam etti Alp Er Tunga.

"Konya'ya kadar geçmişine ulaştın; ama daha öncesini biliyor musun?"

Çok derin bilgisi yoktu bu konuda. Göçer kültürün, yerleşik kültüre adaptasyonu bu bilgisizliğin nedeni idi. Aslında hala göçerlikten vazgeçmiş değillerdi. Bugün Karadeniz Bölgesi'nde süregelen yayla kültürü bu göçer alışkanlığın bir yansıması değil miydi? Daha öncesine ait bildiği, büyük, büyük dedesinin, gidip doğudan, Elazığ'dan kendine eş alıp, yine kendi kurduğu köye geri dönmesiydi. Bir de köy kurulduktan, çevresindeki eski sahipler kovalandıktan sonra, daha pek çok akrabalarının yine Elazığ'dan gelip oraya yerleşmeleriydi. Hep sormuştu kendi kendine, büyük, büyük dedesi, eş almak için neden Elazığ'ı seçmişti? Neden oradan yanına gelen göçü benimsemişti.

İçinden geçenleri yine okuyan Alp Er Tunga cevapladı bu sorusunu:

"Çünkü" dedi "Elazığ Türklerin Anadolu'da ilk yerleştikleri, ilk yurt tuttukları yerlerdendir. Siz de orada çok eskiden beri yerleşen sonra da beylik kuran Harputoğulları'nın bir koluydunuz. Moğol istilasında Elazığ'ı terk edip Konya'ya göçtünüz."

Harputoğulları!

Bu ismi çok duymuş; ama üzerinde hiç araştırma yapmamıştı.

Demek ki önce Taraz kıyıları, oradan Harputoğulları, sonra Konya ve en sonunda da Trabzon… Oldukça uzun bir yol kat etmişlerdi. Kim bilir neler çekilmişti o yollarda.

Bunlar içinden geçenlerdi; ama duymuştu Atası

"Hem de neler… İşte…" diye sözünü sürdürdü Alp Er Tunga "İşte tarihte Harputoğulları diye anılanlar benim halkım olan Saka Türkleri'nden Anadolu'ya gelip yerleşen ve burada kalanlardır. Ben İzmir'e kadar gidip tam yirmi sekiz yıl Anadolu'ya hükmettim. Ölümümden sonra dağılan Saka İmparatorluğu'ndan kalanların göç eden küçük bir nüvesi Elazığ yöresinde uzun bir süre varlığını sürdürdü. Bir kolum da sizsiniz Tarazlıoğulları."

Yine bir damla yaş süzüldü gözünden. Sanki kuraldı yiğitlerin damla, damla ağlaması. Bu son damlaydı ve unutulmanın, anılmamanın, bilinmemenin acısınaydı.

Birden sesi yükseldi.

"Sana buyruğumdur torunum. Yaz! Her şeyi araştır. Bul, buluştur ve yaz. Beni, Atan Alp Er Tunga'yı yaz. Yaz ki artık bilinmezlikten kurtulayım. Yaz ki sen de rahat et ben de. Ama doğruyu yaz. Olduğu gibi yaz."

Birden ayağa kalktı Atası Alp Er Tunga. O tuhaf eşitlik bozulmuş, bir devin yanında ufacık kalıvermişti o.

"Bu devasa yiğitten bugüne kalan ben miyim?" diye düşündü. Bu devasa yiğidin torunu…

Yine içinden geçenleri duymuştu.

Gülümsedi…

"Yüreğin büyük olsun torunum. Başka şeyi gam etme. Ben Saka Halkı'na Tanrı hediyesiydim bunu unutma. Bu kadar fark olsun artık."

Yani "Senden tabi ki daha büyük ve daha iri olacaktım. Ben Alp Er Tunga'yım. Ben efsaneyim."

demek istiyordu.

Veda zamanının geldiğini anlamıştı; ama nasıl vedalaşması gerektiğini bilmiyordu. Atasını, ilk karşılaştığında nasıl selamlaması gerektiğini bilemediği gibi… Karşısında duran Atası, Han'dı ve Han olarak selamlanmayı Hak ediyordu.

Hemen eski Türk saygı selamını hatırladı ve sağ dizini yere vurup başını eğdi.

"Buyruğunu yerine getireceğim Han'ım"

Başını kaldırdığında kimseyi göremedi.

Ufku tarayan gözleri beyaz bir atın üzerinde rüzgârla yarış ederek uzaklaşan Alp Er Tunga'yı gördü. Kaybolana kadar baktı ardından.

Anladı ki, atasını gerektiği gibi uğurlamıştır.

Ayağa kalktı. Isığ-göl, güneşin ışıklarını rengarenk yansıtıyordu. İlerde bir kale ve kent gördü. Neresi olduğunu bilmediği halde içinden "Ordu-Kent" diye mırıldandığını fark etti. "Ordu-Kent… Sakaların Başkenti"

Aslında oradan ayrılmak, bu kutlu düşten uyanmak istemiyordu ama hemen çalışmaya başlamalıydı. Atası Alp Er Tunga, onun, buyruğunu yerine getirmesini bekliyordu

"Buyruk Han'ımındır!" diye bağırdı sertçe. Bir daha, bir daha yineledi. Sesinin yettiğince bağırdı. Ordu Kent'e ulaştırmak istiyordu sesini. Orada var olduğunu bildiği birilerine duyurmak istiyordu.

"Buyruk Han'ımındır"

Birinin dürtmesiyle gözlerini açtı.

"Hangi hanımın?"

Birden bire gelen bu sorunun sahibini uyku sersemliği içinde tanıdığında gülümsedi. Yanında uyuyan eşi kaşlarını çatmış onu sorguluyordu.

"Hangi hanımmış bu?"

"Hanım değil, canım Han, Han. Alp Er Tunga'yı yazacağım. Atamı yazacağım" Eşi şaşırmıştı; ama çok da önemsemedi. Tuhaflıklarına alışmıştı onun.

"Yaz!" dedi sadece ve uykusuna devam etti.

O, "Belki öncekine benzer muhteşem bir düş daha görürüm ya da düşüm devam eder" umuduyla gözlerini yumdu ve uyumaya çalıştı. Ama biliyordu ki buyruğu tamamlayana kadar bir daha böylesi güzel ve kutlu bir düş göremeyecekti

Uykusunu sürdürme çabasına girdiğinde, oda yeniden sessizliğe büründü.

"Hemen yarın başlamalıyım"

Yarın oldu…

Başladı…

İşte bunları yazdı:

DÜŞTEN DÜŞENLER

İnsandır; belli bir kökten gelir. Kimse ot gibi yerden bitmez. Budun; birden bire, kendiliğinden oluşmaz. Aynı dili konuştularsa bu tesadüf değildir. Bir arada yaşamaya başladılarsa bu mecburiyetten değildir. Korktukları için göçmezler. Rahatları için konmazlar. "Yurt" denildiği için yurt olmamıştır yaşadıkları topraklar. Çünkü yurt bulmak, yurt tutmak hiç kolay değildir. Emek ve alın teri ister. Kan vermek de gerekir toprak vatan olsun diye. Toprağı, vatan yapmak hiç de kolay değildir.

* * *

Zorla da olsa yerleşmişler, önce çadırlar kurmuşlar, sonra evler yapmışlar, köy, en sonunda da kent oluşturmuşlar, orada yaşamaya başlamışlardı. Aynı dili, bir birliğe yöneltmişlerdi. Canlar vermiş, o toprağı birlik olup korumuşlardı

Söylenenler söylendiyse olduğu içindi. Yazılanlar yazıldıysa kaldığı içindi. Bugünlere eriştiyse ozanların dilinde yaşadığı, kopuzunda tınladığı, kulaktan kulağa, dilden dile eksiksiz anlatıldığı içindi

Ölüp yittiler belki, yitip gittiler belki, ama adları yaşadı. Çünkü adlarını yaşatacak işler yapmışlardı

Adları yaşadıysa bu nedensiz değildi.

Çünkü ad bırakmak hiç de kolay değildi.

Onun da adı kalmıştı silinmemecesine…

Alp Er Tunga…

Yaşamıştı, hiç ölmemecesine!

KUTLU BİR ÜLKE

Sevdin mi güzel görünür her şey. Bir de, yaşayınca seversin ya da sevmek zorunda kalırsın. Aslında ikisi de aynı kapıya çıkar.

Üzerinde yaşıyorsan toprağı seversin. Benimsersin. Yurt dersin. Sonra sahiplenir uğruna ölmeyi göze alırsın. Vatan olsun diye can verirsin. İşte toprak böylece senin olur, sen de toprağa ait…

Gidenler, göçenler çoktu belki ama gelenler, kalanlar gidenlerden daha çoktu ki hala birileri vardı buralarda

Bir sorunun cevabı aranır hep. Kendi kendime sorarım: Her şeye rağmen kalanlar ve yurtlarından ayrılmamakta direnenler mi daha yiğittir yoksa bırakıp, terk edip gidenler ve yeni yurt edinenler mi? Cevabı yoktur bu sorunun. Zamana ve yere göre değişir

Bu yazılanlar kalanlarla ilgili. Her şeye rağmen orada kalıp, yaşayanlarla ilgili…

* * *

Yol izlerinde ot bitmez hale gelmişti. Çünkü her başını kaldırıp güneşi görmek için yükselemeye çabalayan otun, çiçeğin üzerine basılıyor, eziliyordu… Kimi yol izi, gittikçe daralıyordu. Gelen, giden azalınca çevreden otlar hızla kapatmaya çalışıyordu yol izini. Yaşama alanlarını geri kazanma çabasıydı bu.

Kimi yol izi de açıldıkça açılıyor, genişledikçe genişliyordu

Önce bir tek ayak iziydi yolu oluşturan. İlk basan, ilk yolu açandı. Sahip olarak adı yazılmalıydı bir kenara; ama kim olduğu hiç bilinmezdi

Sonra birkaç, sonra birçok ayak izi…

* * *

Gün geldi ayak izleri o kadar fazla oldu ki… Bir de bunlara nal izleri karıştı. Sürüler geçti sürü, sürü. Koyun, keçi, sığır, at, it izi üst üste bindi. Sonra büyük tekerlekli araba izleri süsledi yolun kıyılarını

Yol izi artık, yol olmuştu. Benliğini, kimliğini bulmuştu. Yol olmak bile bir özellikti ve çaba gerektiriyordu

* * *

Yol izi sabırla beklemişti yol olmayı. Sabır ve emek her şeyin başlangıcıydı.

Bu yol uzanıp gidiyordu artık. Kimi yerde düz, kimi yerde kıvrılarak. Eklendiği ve kesiştiği yollarla bir ağ oluşturarak.

Bir menzil belirlenirse, oraya mutlaka yol bulunur. Çünkü yolu bir ilk açanın amacı bir menzile ulaşmaktır. Menziller bitmez. Ulaşıldıkça yeni menzillere doğru, yol da yepyeni menziller arar

Yol sonsuzluk gibidir.

* * *

Dört bir yana yol vardı Saka Ülkesinde. Canlı, yaşayan yollar.

Güvenli yollardı. Bu yollarda yasa, töre geçerliydi. Yağı[1], uğru[2], çapulcu[3] bulunmazdı, barınmazdı. Kervanlar, ticaret için art arda gecikmeksizin, ara vermeksizin sıralanırlardı. Seçilen menzile ulaşmada hızlı olma hünerindeydiler. Taşıdıklarını bir an önce götürme, yetiştirme çabasındaydılar

Ticaret önemliydi. Zenginliğin, gelişmenin işaretiydi.

Büyük, küçük kentler kuruluydu yolların kıyılarında, yolların ulaştığı yerler boyunca… Yollar ya bu kentlerin yakınından geçerdi ya da içinden Yüksek duvarlı surlarla çevriliydi kentler. İnsanlar kalelerin içinde evlerde, dışında ise çadırlarda yaşıyorlardı

Han'ı, bayrağı, töresi olan bir ülkedeydi Saka Türklerinin ülkesi...

* * *

Tur Han dünyayı terk edeli çok olmuştu. Yurt yaptığı topraklara adını bırakıp gitmişti. Bu öyle bir addı ki artık unutulmazlara, değiştirilmezlere katılmıştı

Tur Han'ın ülkesine Turan denilmişti.

Tur Han, Türklerin adı bilinen ilk büyük hükümdarıydı.

Bir yanda İran'a, diğer yönde Çin'e, Maçin'e ulaşıyordu Turan Ülkesi

* * *

Isığ-göl...

Rengini gökten almış…

Kaderini göçerlerden…

Göçer budunlar yetmezmiş gibi, göçer kuşlara da konak olmuş..

* * *

Tükenmemek için, dayanılmaz sıcaklara dayanmış, kendini besleyen ırmaklara kucak açmıştı yüz yıllardır. Açmazları, açarları, sesleri, sözleri, türküleri, olurları olmazları, sevdaları gizlemiş derinliklerinde

Keşke dili olsaydı.

Isığ-Göl kıyısında başkent…

Ordu-Kent…

* * *

Kent, o gün muştu bekleyerek açtı gözlerini.

Tur Han Oğlu, Zadşem Han oğlu, Peşenk Han'ın sarayında heyecan doruktaydı

Peşenk Han'ın bir çocuğu olacaktı. Şamanlar, yıldızlara bakan falcılar, bir oğlu olacağını muştulamışlardı Han'a. Sakalar bu muştunun gerçekleşmesini bekliyorlardı. Kolay değildi beklemek. Tam on bir ay olmuştu Ulu Hatun gebe kalalı. Peşenk Han beklemeye sabredemez hale gelmiş; ama çocuk doğmamaya direnmişti. Halk merak içinde uyandığı her günü yine merak içinde kapatıyordu. Bu arada destan üreten diller de boş durmuyordu tabii. Doğacak oğlan hakkında tevatürün bini bir paraydı

Şimdi, bu uzun bekleyişin sonu mutlu gelsin diye duadaydılar

Bugün o gündü.

* * *

Sonunda baş Otacı[4] Han odasına heyecanla ve sevinçle girdi. Yüzünden, beklenen muştu okunuyordu

"Gözün aydın olsun Han'ım. Muştular olsun… Bir oğlun oldu. Bir yiğit doğdu ki gör bak ne yiğit. Dünya yaratılalı böylesi ender gelmiştir."

Sevinçle güneşe döndü yüzünü Peşenk Han. Sabahtan beri gözü güneşte, ufukta beliren şekillerden hayırlı sonuçlar çıkarmaya çalışıyordu. Güneşe teşekkür etti. Sonra göğe kaldırdı başını, Gök Tanrı'ya teşekkür etti. Hızla geri dönüp muştuluk bekleyen Baş Otacıya, parmağından elmas taşlarla süslü altın yüzüğünü çıkardı ve uzattı. Han'ın ne kadar çok sevindiğinin göstergesiydi bu. Baş Otacı artık çocuklarına ve torunlarına öğünerek bırakabileceği bir armağan almıştı Han'dan

"Hatunumun, oğlumun sağlığı nasıl otacı başı ?"

"Doğum uzun sürdüğü ve çok zor olduğu için Hatun biraz yorgun ve zayıf düştü. Dinleniyor. Ama oğlunuz?"

Sözün bitmesini bekleyemedi Han, Merakla sordu.

"Ne oldu oğluma otacı başı?"

"Han'ım oğlunuzun hiçbir şeyi yok. 'Dünya yaratılalı böyle bir yiğit ender gelmiştir dedim ya!' Siz oğlunuzu merak etmeyin, ben asıl bu yiğidin yaşayacağı dünyanın, üzerinde yürüyeceği toprağın halini merak ediyorum"

"O halde oğlumu görmemin bir engeli yoktur."

"Yoktur Han'ım. Buyruk verin hemen getirsinler."

Oğlunun getirilmesini buyurdu Peşenk Han. Çok geçmedi, iki kadın bakıcı girdi içeriye. Ancak ikisi, o da zorla taşıyabiliyordu bebeği. Böylesi bir bebeği daha önce kimse taşımamıştı. Hatun'un gebelik halinden bebeğin biraz büyükçe olacağını bekliyorlardı; ama bu kadarını değil. Normal süre

geçince Ulu Hatun'un sağlığından şüpheye düşmüştü otacılar. Şimdi beklemenin sonucu bu devasa bebekti.

Yavaşça bebeğin yüzündeki örtüyü kaldırdılar. Gördüğü güzellik karşısında dili tutuldu Peşenk Han'ın

"Tez nazar boncukları dizin her yana. Odasının kapısına, yatağına, her giysisine takın. Yiğidime göz değmesin!" dedi. Yavaşça oğluna yanaştı. Kapkara iki göz ona bakıyordu. Beyaz yüzünde gülümseme vardı ve iki yanağında gamzeler oturuyor, yüzüne daha bir güzellik katıyordu. Yan yana konulacak üç normal bebekten daha büyüktü. Elini uzattı babasına ve parmağını tuttu. Bir pençeyi andıran parmaklarındaki güç dikkat çekiciydi. Hayret edilecek şekilde, göğsü kıllıydı ve bir aslan göğsüne benziyordu. Tanrı armağanı, kutlu bir bebekti Peşenk Han'ın oğlu

Peşenk Han oğlunu kucağına aldı. Taşımakta zorlanıyordu. Tuttu güçlükle havaya kaldırdı. Sonra kokladı ve alnından öptü. Bakıcılarına geri verdi oğlunu. Anasına götürülmesini istedi.

"Ulu Hatun uyanınca bana haber verin. Böyle bir oğul doğuran hatunumun alnından öpeceğim" dedi

Taht odasındakileri dışarı çıkardı Han. Gök Tanrı'ya minnetini dualarla gösterecekti. Diz çöktü yere ve ruhu başka yerlere gitti Han'ın. Atalarının ruhlarına seslendi. Mutluluğunu paylaştı onlarla. Soylarının sürekli olması için bu oğlanı çok beklemişti.

* * *

Sakalar, Tur Han zamanında acunu tutmuşlar adlarını duyurmuşlardı. Saka Devletinin ilk hükümdarıydı Tur Han. Doğuda Çin Denizine kadar, batıda Kafkasları aşarak Rum ülkesine kadar herkes tanımıştı onları. Çok budun yurtlarını terk edip önlerinden kaçmıştı. Çok budun da boyun eğip yerlerinde kalmıştı. Rüzgârdan hızlı atlarıyla engel tanımamışlardı

Sakalar, doğudan batıya doğru büyük kitleler halinde akarken gittikleri her yere medeniyetlerini de götürmüşler, büyük şehirler kurmuşlardı. Semerkant ve Taşkent Sakalar'ın kurduğu; büyük ticaret merkezi olan kentleriydi.

* * *

Diğer Budunlardan ayrılan belirgin özellikleri vardı Sakalar'ın. Töre ve yasa sahibiydiler. Demiri, altını, gümüşü ve daha birçok madeni işleyebiliyorlardı. Çelik kılıçları ünlüydü. Konar-göçer özelliklerinin yanı sıra şehirler kurma ve kaleler yapma kültürüne de sahiptiler. Atlı kavimler içinde pantolon giyen ilk budundular. Uzun konçlu deri çizme giyerler başlarına da sivrilerek yükselen bir keçe başlık takarlardı. Böylece at üzerinde daha uzun ve heybetli görünürlerdi

* * *

Nereye giderlerse gitsinler, doğuş yerleri olan Tanrı Dağlarını unutmamışlardı

TOY

Böyle bir günde İl sessiz kalmamalıydı. Toy yapmanın tam zamanıydı.

Ruhani düşüncelerinden yavaşça uzaklaştı Peşenk Han. Diz çöktüğü yerden kalkarken dudakları hala kıpırdıyordu. Gözlerinin içinde mutluluk ışıkları parlıyordu. Bunu, muştuyu bekleyen halkıyla paylaşmalıydı. Turan İli aylardır merak içinde bu günü bekliyordu. Geciken muştu için gözler han sarayına dönük, kulaklar dinlemedeydi

Ellerini çırptı Han. İçeri giren hizmetkâra,

"Oğlumun doğduğunu halkıma duyurun!" dedi

"Buyruk Han'ımındır!"

Koşarak çıktı hizmetkâr.

Sanki bu izin bekleniyormuşçasına bir gürültü koptu dışarıda. Sarayın önündeki dokuz uzun direğe dokuz büyük mavi bayrak çekildi. Eğer doğan çocuk kız olsaydı, beyaz bayraklar hazırlanmıştı. Çünkü kızlara da erkekler kadar değer verilirdi. Saka kızları aynı erkekler gibi savaş eğitimi alırlar ve gerektiğinde savaşlara katılırlardı. Ta ki evlenene kadar… Evlendikten sonra kadınların ata binmesi yasaktı. Çünkü artık onlar birer ana adayı ve anaydılar. Bu yüzden Saka kızları hep geç evlenirlerdi. Çoğu cengâver kız, eşlerini kavgada, yarışta, kılıç kullanmada ve ok atmada hatta güreşte tanır, beğenirdi

Az sonra yiğit Saka Beyleri geldiler Han'ın huzuruna.

Başlarında, savaşlarda yetişmiş tecrübeli Han Yoldaşı Veyse Bey olmak üzere Barman, Akrir, Piran ve diğer beyler içeri girip diz vurdular. Hanlarını kutladılar. Hepsinin gözlerinin içi gülüyordu. Peşenk Han sevincini paylaştı onlarla

Hem kendisinin hem de Sakaların güvencesiydi bu değerli beyler. Hepsi birer kahramandı. Zaman gelecek, kendisine olduğu gibi, oğluna da önce hoca sonra yoldaş, savaş arkadaşı ve danışman olacaklardı

Hizmetkârlar yeni bir konuğun geldiğini haber verdiler…

Halkının Ulu Şamanı Tarhun Ata gelmişti.

* * *

Az sonra içeriye, kendine has giysileri içinde Tarhun Ata girdi. Ordu-Kent surları dışında mütevazı bir çadırda yaşayan Tarhun Ata, sayılan, sevilen ve sözü Han katında geçen bir şamandı. Yıldızlara bakarak oğlu olacağını Han'a ilk söyleyen oydu ve bugün Han'ı ilk kutlayanlardan olacaktı.

Fazla kalmadı sarayda Tarhun Ata. Kapalı yerler onu hemen sıkardı. Giderken şunları söyledi Peşenk Han'a

"Gök Tanrı armağanı, mucizevî bir oğul sahibi oldun Peşenk Han. Bunun değerini bil. Oğlunu iyi yetiştir. Sana bu oğlu veren Hatununu hoş tut!"

Bunları söyleyip karşılık beklemeden çekti gitti Şaman.

Görevini yapmıştı.

* * *

Dışarıda sevinç dalga dalga yayılmakta bütün Ordu-Kent'i tutmaktaydı

Savaşçılar çok uzaklardan görünsün diye uçlarına mavi ipek bezler takılmış okları fırlattılar gökyüzüne. Bir yandan da dikkat çekmek için alev uçlu oklar attılar

Borular durmadan çaldı. Davulcular ve söylevciler bu güzel haberi duyurmak üzere yollara düştüler. Kentin her sokağından sevinç sesleri yükseliyordu

Bir zaman sonra coşku Ordu-Kent'ten taşıp bütün Turan İline yayıldı.

Diğer budunlar da yakında haberdar olurlardı mutlaka. Dost olanlar sevinir hediyelerle kutlardı Peşenk Han'ı. Düşman olanlar bile bir elçi gönderirlerdi Han'ın mutluluğunu paylaşmak için

* * *

Akşam çökerken kurbanlar kesilmiş, Ordu- Kent sakinleri, yakılan büyük şenlik ateşlerinin çevresinde eğlenmeye başlamışlardı.

Peşenk Han yüzlerce at kurban etti. Yüzlerce koyunun ve sığırın kanı akıtıldı

Han mutluluğunu halkıyla paylaşıyordu.

Ordu-Kent, toy kenti olmuştu.

Görülmeye değer bir toydu.

* * *

Günlerce sürdü toy. Gelen her konukla birlikte tazelendi, yeniden başladı.

Elçileri ve konukları sofraların başköşelerine oturtup önlerine en güzel yiyecekleri, içecekleri koydular. Söz üretmeye meraklı Saka Halkı bu toyu uzun yıllar konuşacaktı artık

* * *

Peşenk Han sarayını sadece kışlık olarak kullanırdı. Bütün göçer kökenliler gibi göğü göremeyen, kapalı duvarlar arasında kalmak zor gelirdi Han'a. Ulu Hatun'un ağır geçen ve uzun süren gebeliği yüzünden geçen baharı ve yazı sarayda karşılamak zorunda kalmıştı. Yaylayı çok özlemişti. Kış bitmek üzereydi ve yeniden doğaya, ait olduğu, kendilerini mutlu hissettikleri yere gidebileceklerdi. Oğlu, göğe açılan bacası olan ve sürekli göğü görebilen çadırında büyümeye başlayacaktı

İRAN

İran, Turan'ın batı komşusudur. Saka Ülkesi'ni çok ilgilendiren bu devlet ve budun hakkında biraz bilgi verelim. Tanıyalım İran ülkesini.

* * *

İran İli yüzyıllardır Turan İlinin komşusuydu. Bu komşuluk zaman, zaman savaşlarla bozulur; sonra barışlarla yeniden dostluk tazelenirdi. Töresi ve yasası farklı, halkı, inancı farklı; iki il, iki halk idiler. Menfaatleri sürekli çakışıyor, hegemonya bölgeleri üst üste geliyordu. Sınır sorunları hiç eksik olmazdı.

Bilinen ilk İran Padişahı'nın adı Kiyümers idi. Onun öncesinde dağlar içinde mağaralarda oturur, çok ilkel şartlarda yaşardı İran Halkı. Giysi diye hayvan postlarına sarınırlar ve sadece avcılık yaparak sürdürürlerdi hayatlarını

Huşeng'in padişah olduğu dönemde biraz zenginleşen ve hayat tarzını değiştiren İran Halkı; Cemşid'in İran'daki padişahlığının başlaması ile kendini buldu. Tur Han, Saka'lar için ne ise Padişah Cemşid' de İran için oydu. İran Halkı; Padişahları Cemşid'i öylesine sevdi ve yüceltti ki onun İran tahtına oturduğu günü bayram ilan ettiler ve o günü, o güzel bahar gününü Nevruz ile birleştirip iki bayramı bir arada kutlamaya başladılar. Nevruzda doğanın yeniden doğuşu ile birlikte padişahlarının tahta oturma gününü de kutladılar

Nevruz Bayramı sadece İran'ın bayramı değildi. Turan İli de baharın gelişini ve doğanın yeniden doğuşunu kutlardı Nevruz'da. İnsanlara bayram gerekti. Gün geldi bütün acun Nevruz'u kutlar oldu. İnsanlar, doğayla birlikte her bahar yeniden doğdular. Nevruz Bayramında savaşlar, kavgalar durur barış ilan edilirdi

* * *

Padişah Cemşid'den sonra İran yeniden karanlık bir döneme girdi. İranlılar o günlerde öyle zorluklar yaşadılar ki ne anmak ne de anlatmak istediler o kötü günleri. Bir yandan ülkelerinin işgale uğraması diğer yandan tahta geçen padişahların kötü yönetimi ile canlarından bezdiler. Açlık ve sefaletle yoruldular.

İran'ı bu kötü günlerden yine Cemşid soyundan Padişah Feridun kurtardı. Feridun iyi yönetimiyle İran Halkı'nın gönlünde taht kurdu. Ondan sonra da torunu Minuçihr tahta oturdu

Bu konular neden önemli? Çünkü Turan ile İran'ın çizgisi pek çok noktada kesişiyor. İşte şimdi o kesişme noktasının en önemli kahramanının hayatını anlatmaya geldi sıra.

Padişah Minuçihr zamanında İran Ülkesinin, Turan Ülkesine yakın bir bölgesinde Sam isimli bir yiğit yaşardı. Dünya malında gözü olmayan ve halk tarafından çok sevilen bir yiğitti Sam

Sam'ın hanımı, uzun bir beklemeden sonra bir oğlan çocuk doğurdu ona. Her doğum sevinçle karşılanmaya layıkken; Sam'ın oğlunu dünya üzüntüyle karşılıyordu. Çünkü doğan bebek, çok garip ve çirkin bir bebekti. Bu bebeğin yüzü yaşlı bir insan yüzü gibi buruşuk, çizgilerle dolu, saçları ise bembeyazdı. Sam, Zal adını verdiği oğlunu önceleri oğul bilip bağrına bassa da daha sonra, hele eşini

yitirince insanların içinde tutmaya, bakmaya, ona sahip çıkmaya cesaret edemedi. Halk; bebeğin görüntüsünden dolayı çok çekiniyor ve İran'a uğursuzluk getireceğine inanıyordu. Sürekli olarak Sam'a bebeğini başka bir yere götürmesini hatta öldürmesini telkin ediyorlardı. Sonunda baskılara dayanamadı Sam ve bir gün küçük Zal'ı ölsün diye ormana terk etti

Büyük bir üzüntü çekti Sam oğlunu ölüme terk ettikten sonra. Onu unutmak için her şeyi yaptı. Çocuğun uğursuz olduğuna inanan halk onun gidişi ile derin bir nefes aldı. Bir süre sonra da çocuk öldü bellenip unutuldu. Halk bir uğursuzdan kurtulmuştu ya kaybolan bir can olsa da önemi yoktu artık. Unutmayan tek kişi ise acısını yüreğine gizlemeye çalışan Sam'dı

Ama beklenmedik bir şey oldu ve çocuk yıllar sonra sapasağlam bir delikanlı olarak geri döndü ve doğruca babasını buldu. Yüzü aynı yüz ve saçları aynı bembeyaz saçlardı. Büyümüş gelişmiş bileği bükülmez bir yiğit olmuştu. Babası onu görünce yıllardır yaşadığı pişmanlık ve utançla yüzüne bakamadı; ama Zal hiçbir şey olmamış gibi saygı gösterip babasının elini öptü

İranlılar inanırlar ki; Zal'ı İranlılar'ın Simürg dedikleri zümrüdüanka kuşu ormanda bulup yanına aldı. Yuvasına götürdü ve besledi. Zal gücünü, kuvvetini bu kuşa borçludur

Sam, oğlu Zal'a yaptıklarından dolayı, hep boynu bükük yaşadı. Ona baktıkça ormana ölüme terk ettiği gün gelirdi aklına. Çok üzülür ona yaptığından ötürü oğlunun yüzüne bakamayacak kadar utanırdı. Zal gibi Tanrı armağanı, bileği bükülmez bir yiğide babalık yapma onurunu az daha kaybedecekti. Çünkü Zal kısa bir zamanda İranlıların kahramanı, övüncü olmuştu.

Uzun bir zaman geçti aradan. Sam oğlu Zal evlendi. Bu evlilikten Rüstem isimli yiğit bir oğul dünyaya geldi. Rüstem yiğitlikte babası ile yarışır oldu. Kısa sürede ünlendi. Ünü İran Ülkesini aştı. Yaptıkları, yiğitlikleri destanlaştı. Ozanların dilinde bütün acunu tuttu. İran bu iki yiğit ile güçlendi. Kavgada, omuz omuza veren baba-oğul koca orduları bozguna uğratır oldular

Bu çocuğun doğuşu ile Turan Hakanı Peşenk Han'ın oğlunun doğuşundan çok önceydi ama kader onları bir gün karşı karşıya getirecekti

Tanrı hem Turan'a hem de İran'a birer kahraman armağan etmişti.

YAYLA YOLU

Koca bir kentin göçmesini izliyordu doğa. Bahar birlikten doğan güzellikti zaten. Turan İli Nevruz'u kutluyordu. Han eşi Ulu Hatun, kendini toparlar toparlamaz yaylaya doğru göç yolculuğuna çıkmışlardı. Kuzeye doğru yükselerek ilerliyorlardı

Turan Ordusu; yola çıkılırken sefere gider gibi hazırlanmış, büyük önlemler almıştı. Hem Hanlarını ve eşi hatunu; hem de onun mucizevî oğlunu koruyorlardı. Kılıçlar kınlarından yarı sıyrılmış, mızraklar fırlatılmaya, oklar atılmaya hazır hale getirilmişti. Savaşçılar, fillerin de yer tuttuğu büyük kervanı dört bir yanlarından çevirmişlerdi. Çünkü hem İran'la, hem Çin'le hem de Hint'le çekişme halindeydiler

Aslında Saka ordusunda fil bulunmazdı. Bir dostluk ve barış döneminde Hintliler hediye etmişti filleri. O gün bu gün az da olsa Sakaların hayatında yer almıştı filler. Ağır hareketleri ve iri görünüşleri ile ürkütücü bir halleri vardı. Geleneksel olarak hareketli hafif atlılardan oluşan Saka ordusuna çok ters bir görüntü oluşturuyorlardı.

Hatun'u iyileşip dinlenince yola çıkılmasını buyurmuştu Peşenk Han. Oğlu yaylada doğmamıştı; ama baharın geri kalan günlerini yaylada doğayla iç içe yaşamalıydı. Aşağıların bunaltıcı sıcağına inat, yaylanın serin ve temiz havasında gelişmeliydi. Yola çıkarken Ordu-Kent'te çok az adam bırakmıştı. Kışa kadar yaylada kalacaklar, sürüleri ve dolayısıyla zenginlikleri artacaktı

Geçmiş senelere göre çok daha görkemli ve kalabalık bir kervandı yola çıkan

Budun olarak nevruzu zengin, özgür ve mutlu karşılaşmışlardı. Her Nevruz böyle olsun diye dualar ediyorlardı. Kona göçe dura, kalka bir şenlik havasında sürdürüyorlardı yolculuklarını. Buduna katılan Han oğlunun varlığı bu sevinci daha da artırıyordu

* * *

Sonunda yaylalarına ulaşıp yerleştiler.

Yaylağın tam orta yerine büyük bir otağ[5] kuruldu Peşenk Han ve Han ailesi için. Her sene olduğu gibi Han otağını korumak üzere alındı bütün önlemler. Diğer çadırlar belli bir düzen ve soyluluk sırası ile Han otağını çepeçevre sardılar. Bu yıl çadır sayısı çok fazlaydı yaylakta

Peşenk Han o gece yatağını göğe açılan çadır bacasının tam altına serdirdi. Budun olarak doğada, çadırda yaşamayı her zaman tercih ederlerdi. Göçer geçmişlerinin özlemiydi yaylacılıkları. Bağlı oldukları Gök, özgürce bulunmalıydı üzerlerinde. Yıldızları görmeliydiler. Kendi yıldızlarının parıltısını fark etmeliydiler.

Peşenk Han; gece karanlığında, bulutsuz gökyüzüne bakarak özlediği, yıldızları gözledi. Sarayın o sıkıcı bunaltıcı havasından, sevdiği hayata yeniden dönmüştü. Gök'ün koruyucusu örtüsü altında düşlerine koştu.

DEĞİŞİK BİR BEBEK

Henüz adı yoktu mucize bebeğin. Ad alana kadar töre gereği "Adsız Han Oğlu" diye çağrılacaktı. Adsızlığın sıkıntısını çekecek ve bir ad hak etmek için çabalayıp kahramanlık gösterecekti. İlk kahramanlıklar böyle doğuyordu

Görülmemiş büyüklükteki bu bebeğe anasının sütü yetmiyordu. Tutulan sütanneler kısa süre sonra fayda etmedi. Bu nedenle hemen en iyisinden, en bol süt vereninden on güzel koyun ve beş özel sığır seçtiler. Özel bölmeye, özel bakıma aldılar. Onlar geleceğin Han'ını besleyecekti.

* * *

Bu hayvanların sütü bebeğe bir süre yetti. Daha da gerekince hayvanların sayısı artırıldı. Her gün iki koyun veya bir sığır eklendi. Bir zaman sonra gördüler ki bir büyük sürü oluşmuş. İki ay sonra bebek irisi oğlan kendiliğinden yerinden kalktı. Yürüdü çadırdan çıktı. Sağılmayı bekleyen sürüye dalıp hayvanların memelerine saldırdı, emmeye başladı. Artık doymak bilmez karnını kendi doyuracak kendi işini kendisi görecekti

Çok geçmedi konuşmaya başladı ve et istedi kımız istedi. Önüne konan her şeyi yiyor, yedikçe gelişiyordu. Yaşıtları kundaklarda belenirken, beşiklerde sallanırken o çayırlarda güreşir hale gelmişti. Artık koçlarla oynuyor köpeklerle boğuşuyordu

Peşenk Han, bereketli geçen yayla döneminde çoğalan halkını, genişleyen sürüsünü her gün mutlulukla izlerken, bu bereketi, zenginliği oğlunun uğuruna borçlu olduğunu düşünüyordu

Bir gün atına atladı Peşenk Han. Yiğitleriyle çevreyi gezip alınan önlemleri görecekti. Onun en büyük zevklerinden biri, hâkimiyeti altındaki toprakları yüksek tepelerden seyretmekti. Yiğitleri ve beyleri ile birbirlerine yakın kurulan obaları gören, hâkim yüksek yerlere çıkar, çadırlara eklenen yeni bir çadırı; sürülere eklenen her yeni hayvanı fark etmenin mutluluğunu yaşardı

O gün Han obasının yakınındaki büyük çayırda, oba halkının toplanıp bir şey seyrettiğini gördü. Merak edip tepeden indi ve o yana atını sürdü Han. Yaklaştıkça, kalabalık iki yana ayrılıyor ve Han'a yol açıyordu. Halkının gülerek ve merakla izlediği manzarayı görünce şaşırdı ve heyecanla atından aşağı bıraktı kendini

Daha yaşını doldurmamış oğlu çayırın tam ortasında duruyordu. Sürünün en irilerinden iki koçu birer eliyle boynuzlarından yakalamıştı. Koçlar çocuğun inanılmaz gücüne boyun eğmişler, kıpırdayamaz hale gelmişlerdi. Kaçmak istiyorlar gidemiyorlar, yaklaşmak istiyorlar yanaşamıyorlardı. Çocuk sanki çok doğal bir şey yapıyormuş gibi gülüyor ve kendini izleyen halka hünerini göstermenin mutluluğunu yaşıyordu.

Yavaş adımlarla oğlunun yanına yanaştı Peşenk Han. Ne kadar güçlü olursa olsun o daha yaşını bulmamış bir bebekti. Birden boşta kalacak koçların oğluna zarar vermesi olmayacak iş değildi. Babasını gören çocuk koçları bırakıp ayağa kalktı ve ellerini Han'a uzattı. Boynuzlarını kurtaran koçlar can havliyle yüz geri kaçtılar. İşte o an rahatladı Han ve kendisine uzanan ellere karşılık verip zorlanarak kucağına aldığı oğlunu; kalabalığın arasında gördüğü ve halkla birlikte çocuğun yaptıklarını izleyen Şaman Tarhun Ata'nın önüne getirdi

“Oğluma ad ver Tarhun Ata” diyerek oğlunu Şaman’a uzattı. Böylesi bir olayın, oğlunun ad almasına yeteceğini düşünüyordu.

Şaman, Han’ın aksine umursamaz bir tavırla;

“Zamanı değil Han’ dedi. ‘Daha bekleyeceğiz”

Sözünü bitirir bitirmez yürüdü gitti Şaman. Herkese olağanüstü geleni, o olağan saymıştı

Biraz mahcup olmuştu Han. Daha yaşını doldurmamış bir bebeğin iki koçu kıpırdamaz hale getirmesi ona göre ad alması için yeterli bir yiğitlikti. Halkın çoğu da Han’la aynı fikirdeydi ama Şaman bu hareketi yiğitlik saymamıştı. Adsız oğul ne kadar erken ad kazanırsa, babası o kadar övünç duyardı. Ama olmamıştı işte.

Yavaşça yere bıraktı oğlunu.

Olanların farkında olmayan oğlan yere bırakılmasına üzülmüştü. Aslında az önce at üzerinde gördüğü için babasına uzanmıştı kolları. Babasının onu alarak atına bindireceğini sanıyordu.

Hayal kırıklığına uğramıştı; ama duracak değildi;

“Atam bana at ver. Beni ata bindir!” diye uzaklaşan babasına seslendi. Bu sözü duyanlar afalladılar. Az önce gördüklerinin üzerine tuz biber olmuştu bu konuşma. Bebeğin bu yaşta konuşmasına mı yoksa at istemesine mi şaşıracaklarını bilemediler. Yaşı dolmamış bebek dillenip ata binmek istiyor, Han babasından at diliyordu

Peşenk Han durdu ve geri döndü. O da kulaklarına inanamamıştı.

“Ne dedin oğul?”

“‘Atam at ver bana ata bineceğim”

* * *

Daha bir yaşı gelmemiş oğlanın adı bile yoktu. Koçlarla boğuşuyor ve onları alt ediyordu. Şimdi de at istiyordu. Peşenk Han ve bir umut, bir çare aradı. Bir yol gösterici yaşlı çıksaydı keşke. Şaman da gitmişti. Yapacağı tek şey, yiğitliğe yiğitlikle cevap vermekti

“Peki, oğul” dedi “Gel sana at vereyim”

Yaşını bulmamış bebeğin yiğitliği, bunun karşısında Han’ın yaptığı mertlik halkı gönendirdi. Ses etmediler. Bağırıp, nara atmadılar; ama gözleriyle alkışladılar Hanlarını ve oğlunu

Sevinçle babasının peşinden koştu çocuk. Meraklılardan oluşan kalabalıkla beraber atların yayıldığı çayıra yürüdüler. Sanki toy yapıyorlardı. Sanki şenlikteydiler. Sanki hep birlikte ilk kez ata bineceklerdi ya da ilk kez ata binen bir yiğit göreceklerdi.

Kimileri bebeğe acımış, bakmaya kıyamamıştı. Kim olursa olsun bir bebek eyere tutunup ata nasıl binecekti? Üzengilere ayakları nasıl yetecek dizginlerle atı nasıl kontrol edip yönlendirecekti? Hatta aralarında bu nedenle içten içe Han’a kızmaya başlayanlar bile vardı.

Seyisler Han'ı karşılayıp, diz vurarak selamladılar.

"Uygun bir at hazırlayın!" dedi Peşenk Han "Oğlum at binecek!"

Yaşı geçkin aksakallı, ak saçlı seyisler, daha önce Han buyruğunu alınca, soluk almadan koştururlardı; ama şimdi diz çöktükleri yerden kalkamadılar. Hanları onlarla dalga mı geçiyordu?

"Tez olun oğluma uygun bir at hazırlayın!"

Yerlerinden isteksizce kalktı seyisler. En uysal, en sakin atı seçme yarışına giriştiler. Onların bu çabasını yüzünü buruşturarak bir süre izledi çocuk. Sonra babasına döndü.

"Han babam izin versin atımı kendim seçeyim" dedi. Cevap beklemeden at sürüsünün içine daldı. Sanki anlıyor ve biliyordu. Başının karnına anca ulaştığı atlara uzun, uzun bakıp inceliyordu. Sonunda bir atın önüne gelip durdu

* * *

Anası ve babası gibi kır olan, bir yaşında bir attı baktığı. Bembeyaz lekesiz vücudundaki doyumsuz güzelliği ile dillere destan olan bu at, şimdiye kadar kendine ne gem vurdurmuş, ne sırtına eyer değdirmiş, ne de üzerine kimseyi bindirmişti. Peşenk Han kıyabilseydi çoktan kurban edilmişti bu at; ama ne zaman böyle bir karar vermeye kalksa, onun rüzgârda dalgalanan yelesine, uzun kuyruğuna, güzel gözlerine bakar ve kıyamazdı. O yüzden özgürdü kır at. Yemini yer suyunu içer ve gönlünce yayılır, koştururdu. At güreşlerinin[6] yenilgisiziydi. Geleneksel at güreşlerinde nice aygır önünden kaçmıştı. O nedenle çok yiğit almak istemişti kır atı ve Peşenk Han'dan dilemiştiler

Peşenk Han tek şart koşmuştu.

"Kim eyer vurup, üzengi takar, dizginler ve üzerine otururbut kır at onun olacak"

Bu işi şimdiye dek kimse başaramamıştı. Deneyen çok yiğidi sırtından atmıştı kır at.

* * *

Şimdi daha yaşını ve adını almamış oğlu gelip o kır atın önünde durmuştu. Aklı gitti Peşenk Han'ın. Olamazdı böyle bir şey. Kızgınlığı ve azgınlığı ile tanınan bu ata binemezdi biricik oğlu

Ama bu onun düşüncesiydi. Oğlu kır atın önünde çakılıp kalmıştı. Kendisine doğan ilgiden huysuzlanan at bir o yana, bir bu yana koşup duruyordu. O geri çekildikçe Han oğlu üzerine gidiyordu. Bir süre sonra babasına döndü.

"Bu atı istiyorum. Ona bineceğim Han Babam!" dedi.

Peşenk Han ne yapacağını ne diyeceğini bilemedi. Seyisler, savaşçılar ve izleyenler donup kaldılar

İtiraz etti Peşenk Han,

"Olmaz oğul o at deli. Ona binemezsin!"

Kaşları çatıldı oğlanın.

“Ya o ata binerim ya da hiçbir ata binmem!”

“O at olmaz!”

“Kır atı isterim!”

Sanki erken bir baba oğul çatışması yaşanıyordu. Son söz Peşenk Han’ın oldu.

“O at kesinlikle olmaz!”

* * *

Birden geri döndü oğlan. Hızla yürüyüp sürünün içinden çıktı. Kır at olmazsa başka ata binmem demiş ve sözünden dönmemişti

Sanki soğuk kış günlerinden kalan, dondurucu bir rüzgâr esmiş ve çayırda duran herkesi titretmişti. Bu görülmüş, duyulmuş bir şey değildi. Bir süre soluksuz bekledi halk. Sonra Peşenk Han’ı seyisler ve atlarla birlikte orada bırakıp birer, birer işlerine döndüler

Olduğu yerde çivilenmiş gibi kalan Peşenk Han kızgınlık içinde burnundan soluyordu. Elini bir an sağ tarafında duran mücevherlerle süslü kamasına atıyor, sonra geri çekiyordu. Sonunda kamasını hızla çekti ve kır atın üzerine yürüdü. Seyisler kır atın başına gelecekleri anlamışlardı

Kır atta inanılmaz bir sakinlik vardı. O deli gibi koşan ve yanına kimseyi yaklaştırmayan at şimdi sanki gülen gözlerle Han’a bakıyordu. Han hızla kaldırdı hançerini ve kır atın boynundaki atar damara nişanladı. Tam indirecekti ki atın gözlerini gördü. Öylece eli havada kaldı Han’ın. Bir süre bakıştılar. Birden isyan edercesine şaha kalktı kır at. Sonra döndü ve hiçbir şey olmamış gibi çayırda koşmaya başladı

Peşenk Han yavaşça hançerini indirdi. Kınına sokacak gücü kalmamıştı. Zaten töre; çekilen kılıcın, hançerin kana bulanmadan kına girmesini yasaklıyordu. Değerli taşlarla süslü hançer elinden yere düştü. Onu öylece bırakıp gitti Han. Artık hançer Han’ın mülkiyetinden çıkmış, onu bulup eline alacak sahibini bekliyordu

Çayır üç mutsuza tanıklık ediyordu o gün. Han mutsuzdu. Oğlunu kırmış, onun dileğini yerine getirememişti. Han oğlu mutsuzdu çünkü çok istediği halde kır ata sahip olamamış ona binememişti. Kır at mutsuzdu. Yeniden yalnızlığa ve sahipsizliğe koşmuştu. Özgürdü belki… Ama bu özgürlük çok kimsenin canını sıkıyordu artık.

* * *

O günden sonra neşe içinde yayla yapan obaya garip bir hüzün çöktü. Bütün Turan obalarına yayıldı bu hüzün. Yaşı dolmamış adsız Han oğlu gülmez, konuşmaz, oynamaz olmuştu. Koşmaz, güreşmez olmuştu

YAYLA DÖNEMİ SONA ERDİ

Çadırlar toplanıyordu. Baharla birlikte yaylağa konanlar, sonbaharın kışa dönen son günlerinde kışlayacakları kentlerine göçeceklerdi artık. Tam yedi ay kalmışlardı yaylada. Yakında yağmurlar düşecekti

Doğa onlara,

"Artık burada işiniz bitti, kışlağınıza gidin!" diyordu. Yaylak da olsa yurt tutulan yerden ayrılmak zordu. Yükler ağır, ağır hazırlanırken bu burukluğu yaşıyorlardı. Gülerek gelmişlerdi, hüzünle gideceklerdi

Yaylada son gece büyük bir şölen yapılır, kurbanlar kesilerek ve yaylakla, orada yaşanan anılarla vedalaşılırdı

Bu veda yaşlı, kocamış kişiler için bir daha buraları görememe ihtimalinin üzüntüsü, orta yaşlılar için göğün altında yaşanan yıldızlı gecelere veda, genç savaşçılar için yavuklularla geçen yaz günlerinin sonu, çocuklar için bir dahaki yayla zamanına kadar çocuk kalamama korkusuydu

Peşenk Han'ın oğlu, bu yayla döneminin en önemli olayıydı. Hele kır at konusunu kimsenin unutması mümkün değildi. O gün, Han oğlu ve oba halkı için bir dönüm noktası olmuştu. Halk, gelecekte hanları olacak yiğidin ne denli cesur, yiğit ve kararlı olduğunu görmüş ve kendilerini güvende hissetmişlerdi. Han babası onu kır ata bindirmediği için küsmüş ve eski neşesi bir daha yerine gelmemişti çocuğun; ama sözünden dönmemiş ve bir daha da ata binmek istememişti. Anası Ulu Hatun ne sorarsa sorsun cevap vermedi ona. Er işine anasını karıştırmak istememişti. Hâlbuki Ulu Hatun; oğlu anlatsın o da çözüm için Han'a dilekte bulunsun isterdi. Bir zaman sonra baba-oğul arasına girmenin bir yararı olmayacağını anladı. Sadece izliyordu olanları

Han oğlu hemen her gün at sürüsünün yayıldığı çayıra gidiyor ve kır atla konuşuyordu. Artık arkadaş olmuşlar, birbirlerini dostça sahiplenmişlerdi.

Kır atın eski hırçınlığı yoktu. Her gün adsız Han oğlunu bekliyor, biraz gecikince onu özlediğini hareketleriyle belli ediyordu. Çocuk daha uzaktan göründüğünde sağa, sola koşup kişneyerek, şaha kalkarak sevindiğini gösteriyordu. Seyisler, artık Han çocuğunun atı olduğu kesinleşen kır ata daha bir özenli davranır olmuşlardı

Zaman, zaman Peşenk Han bu arkadaşlığı karşıdan hüzünle izliyor, ne yapacağını bilmez halde düşünüyordu

* * *

Dağlara gece inmeye başlamıştı. Oba, karanlığa, ateş böcekleri benzeri, birbirine yakın yakılan, küçük ateşlerle karşılık veriyordu. En büyük oba olan Han obasında büyük Han ateşi yakılmıştı. Adet olduğu üzere, Han ateşini, oba beyleri yakmışlardı. Böylece Şaman'ın da hazır bulunduğu bu törenle yaylaya veda edilecekti

Yaylaya veda kişilerde değişik çağrışımlar yapardı. Yaşı geçmiş kocamanlar yaylada ölüp kalmayı, elden ayaktan kesilmeye ve kentte yumuşak döşekte ölmeye tercih ederler, bunun için dua ederlerdi. Tanrı kimisi için bu duayı kabul eder, her yıl birçok ihtiyar yaylada dikilen bir taş olarak orada

kalırdı. Böylesi ölüm, savaşta, elde kılıç ölmek kadar kutlu ölüm bilinirdi. Yaylaya veda edilirken orada yatanların ruhlarıyla da vedalaşılırdı

Törenin baş öğeleri kurbanlık hayvanlardı.

Görevliler kurbanlıkları Han ateşine yakın sıraladılar. Şamanın gelmesini bekliyorlardı. Her oba kendince hazırlık yapmıştı. Aynı anda kurban edilecek hayvanlar için izin, Han Obasında Şaman tarafından verilir, diğer obaların göreceği şekilde havaya alevli oklar atılırdı. Onlar da bu işareti alınca "İzin çıktı!" diyerek şölene başlarlardı.

Şaman, Han ateşinin başına geldiğinde herkes hazır bekliyordu. Şaman kurbanlıkların kontrolüne atlardan başladı

Teker, teker incelerdi kurbanlıkları Şaman. Gök Tanrı'ya layık olmalarını sınardı. Gök Tanrı kurbanlıkları beğenmezse memnuniyetsizliğinin acısını budundan çıkarabilirdi

Tarhun Ata atları gözden geçirirken aniden seyislere doğru döndü. Yanan ateşin ışıklandırdığı gözleri parlıyordu. Kızgınlığı yüzünden okunuyordu

"Kır at nerede? Neden kurbanlıklar içinde yok?"

Haklıydı Şaman, sahiplenemeyen atlar bir zaman beklenir, sonra Gök Tanrı'ya adanırdı. Sahipsizin sahibini bulması gerekti.

Dağdan aşağıya doğru buz gibi bir yel inmiş gibi titredi görevliler. Şaman ilk kez kurbanlıkları yeterli bulmamış ve bir atın daha orada olmasını istemişti. Hem de Han oğlunun olduğu herkesçe bilinen ve kabul edilen kır atı istemişti

Şaman sözü üzerine söz söylemek ve buyruğunu ikiletmek kimsenin haddi değildi. Daha kurban edilmeden, orada bulunanlar, kır ata ve onu gönülden sahiplenen Han oğluna yanmaya, acımaya başladılar

Şaman'ın kır atı kurbanlık olarak istediğini duyan Han ne yapacağını şaşırmıştı. O günden, kır atı hançeri ile öldürmekten vazgeçtiği günden beri, kır ata oğlunun atı gözüyle bakıyor onun üzerinde adsız oğlunu düşleyerek avunuyordu. Şimdi, yapacak bir şey yoktu. Seyislere buyruk verdi. İstemeyerek kır atı getirmeye gitti beş seyis. Çünkü biliyorlardı ki kır at onlara direnecektir. Onu ancak beş yanından kementle yakalayıp zaptedebilirler.

* * *

Kurban töreni yapılırken Han oğlu çadırında uyuyordu. Belli bir yaşın altında olanların şölenlere ve kurban törenlerine katılmasını töre yasaklıyordu. O, bütün olağanüstülüğüne rağmen daha yaşını doldurmamıştı. Töre, Han oğlu için bile bozulamazdı

Güzel ve mutlu bir uykudaydı Han oğlu. Uyurken gülümsüyordu. Uğurlu bir düş görüyordu. Birden, nasıl olduysa düşüne kır at girdi. Önce bir süre koştu sonra oğlanın önüne geldi ve dillendi

"Uyan Han oğlu. Gelecekte can yoldaşın olacak kır atı kurtar!" dedi. "Uyanıp yetişmezsen beni Gök Tanrı'ya kurban edecekler. Yetiş!"

Can havliyle uyandı oğlan. Kan ter içinde kalmıştı. Olanlara bir anlam veremedi önce. Doğruldu ve dışarıyı dinledi. Sonra canhıraş bir kişneme sesi duydu ve olanları ancak o zaman anladı. Kır at kurban ediliyordu. Çadırdan çıkıp hızla Han ateşinin yandığı yere doğru koşmaya başladı

* * *

Tahmin edildiği gibi kır atı zor yakalamıştı seyisler. Zapt etmekte zorlanıyorlardı. Getirmek için beş seyis gitmişti; ama on beş kişi bile yetmemişti. Han ateşinin yanına getirip ilk sıraya koydular kır atı. Diğer kurbanlıklar sakin, durgun bir şekilde kaderlerini beklerken o her yanına dolanmış kementlere rağmen tutulamıyordu

Şaman söylediğinin yapılmasından memnun, güneşin battığı yöne doğru diz çöküp duaya başladı. Kah başını gök yüzüne kaldırarak, kah yere eğerek tamamladı duasını. Ayağa kalkıp atların yanında onları kurban etmek, boyunlarındaki şah damarına ellerindeki keskin bıçakları indirmek için bekleyenlere işaret verdi. Bir anda bıçaklar havaya kalktı tam inmek üzereyken çığlık gibi bir çocuk sesi havayı deldi.

"Durun!"

İster istemez bu buyruğa uydular. Eller havada kaldı önce, sonra yavaşça yere indi. Gözler sesin geldiği yöne döndüğünde Han oğlunun koşarak geldiğini gördüler

"Durun! Atımı kurban etmeyin!"

Kır at kendisi için koşan bu çocuğun gelişini fark etmiş, sanki gözlerinden yaş düşmüş gibi yüzü ıslanmıştı

Çocuk ateşin yanına geldi ve atına yakın bir yerde, dimdik durdu. Bu sırada Şaman'ın sesi yükseldi. Konuşurken yüzünde, o, zaman zaman görülen, muzip bir gülümseme belirmişti. Gözleri ateşten yansıyan alevlerin izinde alev alev yanıyordu. Bir şeylerin olmasını beklediği belliydi. Oğlana doğru sesini yükselterek konuştu.

"Kurban töreni durmaz. Bir çocuk bu töreni nasıl durdurur ve siz hangi cüretle durursunuz. Hemen kurban edin atları."

Kurbanlıkların başında, ellerinde bıçak bekleyenler ne yapacaklarını bilmez bir halde bakıştılar. Yeniden harekete geçeceklerdi ki çocuk;

"Benim atımı, ben izin vermedikçe kimse kurban edemez!" dedi.

Eyvah! Bu nasıl sözdü. Yaşını almamış oğlan Şaman'a kafa mı tutuyordu? Ağır ve emin adımlarla yürüdü adsız çocuk ve herkesin görünce bile saygı ile titrediği Şaman'ın önünde durdu.

"Benim atım kurbanlık değil!"

"Nereden senin atın oluyor?"

"O benim atım!"

"Kim verdi sana onu? Duyduğuma göre Han baban binmene bile izin vermemiş"

Bu söz üzerine gözler Peşenk Han'a döndü. Han bu duruma sebep olanın kendisi olduğunu biliyordu. Hiç sesini çıkarmadı ve başını yere eğdi

"Olsun" dedi çocuk "Bugün o vermez, zamanı gelir ben kendim alırım!"

Bu büyük sözü bir yaşını doldurmamış çocuk söylüyordu. Halk, Han oğluyla ne kadar övünse azdı

"Ben onun kurban edilmesi için buyruk verdim. Onu kurbanlıktan kurtarmak istiyorsan sahiplenmeli, gidip üzerine binmeli ve koşturmalısın" dedi Şaman

Kalabalıktan, bir anda şaşkınlık nidası yükseldi. Gecenin karanlığında kır at gibi deli bir ata binmek kimsenin harcı değildi. Hele, ne kadar olağanüstü olursa olsun, yaşını bulmamış bir çocuk için…

Çocuk, Peşenk Han'a döndü

"Han Babam, izin ver kır ata bineyim!" dedi.

Peşenk Han'ın söyleyecek hiçbir sözü yoktu. Karşısında çaresizce bekleyen, üzerine titrediği biricik oğlu için çok üzülüyordu; ama sadece başını sallayarak onayladı bu isteği. Konuşsa sesinin çıkacağına emin değildi

Olanlardan kendisini suçluyordu. Çocuğunun başına gelecekleri görmek istemezcesine gözlerini yumdu. Bundan sonra olacakları engellemek, çok istediği halde zamanı durdurmak ya da geri çevirmek artık mümkün değildi

Han oğlu başını dik tutarak, omuzlarını kasarak, kocaman bir adam gibi, kır ata doğru yürüdü. Ne dizginleri, ne ağzında gemi, ne eyeri, ne de üzengileri vardı kır atın. Önce önüne geldi ve boyunun ulaşamadığı başını tutmaya çalıştı. Başını eğdi kır at, gözlerini Han oğlunun gözlerine dikti

Han oğlu atın kulağına bir şeyler fısıldadı. Kır at, çitlere sığmayan, üzerine kimseyi oturtmayan kır at, o güne kadar görülmemiş olduğu kadar sakindi. Sonra kır atın sağ yanına yanaştı oğlan. Öylece durdu. Çünkü normalden de yüksek kır ata kendi başına binmesi mümkün değildi.

"Beni atın sırtına koyun!"

Bu Han oğlunun ilk buyruğuydu. Orada bulunanlar ne kır ata yanaşmak nede Han oğluna zarar verebilecek bu harekete bir katkıda bulunmak istiyordu. Bu sefer buyruk daha kesin ve netti. Yakınında duran yaşlı seyise doğrudan seslendi han oğlu..

"Hey sen! Beni atın sırtına koy!"

Artık kaçınılmaz gerçeğe açılıyordu gözler. Buyruk verilen, çaresiz seyis, sağa sola bakınarak, birilerinden medet umarak ağır ağır Han oğluna yanaştı. Başka seçeneği olmadığını anlayınca, onu koltuk altlarından tuttu. Zorlanarak kaldırdı ve kır atın üzerine bıraktı. Atın eyersiz sırtına yerleşen oğlan bir buyruk daha verdi.

"Bağlarını çözün!"

Buyruk, bu kez hemen yerine getirildi. Atın yelesine tutundu oğlan. Kır at ortada birkaç tur attı rahvan adımlarla. Sonra aniden şaha kalktı ve çılgın gibi koşmaya başladı. Olanlardan dolayı hemen

herkesten hesap sorma veya intikam alma tavrıyla, önce karanlığın içinde beyaz bir nokta oldu. Sonra kayboldu gitti. Bir kaç kişi atına atlayıp takip etmek istedi… Başaramadı

Kimse ne diyeceğini, ne yapacağını bilemez haldeydi. Olanları sonradan duyan Ulu Hatun çadırından çıkmış, oğlunun ardından ağıtlar yakmaya başlamıştı

Yeniden Şamanın sesi yükseldi;

"Şölen sürsün! Kurbanlıklar için olması gerekeni yapın. Yazgı ne ise o olur."

Sağa sola çaresizce koşuşturmalar, bağırtılar bir anda sona erdi. Şaman orada bulundukça dediğinden gayrisi yapılamazdı. Tören devam edecekti.

* * *

Belki ilk kez İsteksizce, atları, sığırları, koyunları sıra ile kurban ettiler. Kurban işlemi bitmişti artık. Ya da öyle sanıyorlardı. Şaman, Han'ın gözlerine bakarak,

"Kurbanlık kır at için dokuz sarı kısrak kurbanlık isterim!" dedi. Han oğlunun atına karşılık dokuz sarı kısrak…

Şamanın sözü yine ikiletilmedi. Han sürüsünden özenle seçilip getirilen dokuz sarı kısrak daha kurban edildi. Kesilen hayvanlar yüzülüp temizlendi ve kimi bütün olarak şişe geçirilip, kimi haşlanmak üzere parçalanıp ateşlerin üzerine yerleştirilmiş kazanlara dolduruldu. Artıklar, ortada bırakılmadı. Büyük ateşe atıldı yansın diye

Ateş göğe yükselmenin, göğe ulaşmanın ve kurbanlıkları ulaştırmanın en kısa yoluydu

Kimse de neşe ve iştah kalmamıştı. Ne önlerine konan etlere ne kımıza bakan vardı

Olanlara aldırmayan, üzülmeyen dertlenmeyen tek kişi bulunuyordu orada: Şaman… Hiçbir şey olmamış gibi üzerine düşeni yapmaya devam ediyordu. Ara sıra gözlerinde muzip, bilgiç pırıltı dolaşıyordu. Oradakiler içinde ne yaptığını bilen tek kişiydi.

Halk belli etmeden Şamana kızıyordu. Ama bu kızgınlığı göstermeye, dile getirmeye kim cesaret edebilirdi ki?

Bir kopuz tınısına dikkat kesildiler. Bu gece topuzunun tellerine vurma cesareti gösteren, Genç ozanın sözü çok önemliydi. Alt perdeden ve ağır başladı melodi. Kaybolan birinin ardından yakılan bir türküydü ozanın söylediği

Uzun zaman beklemişti hanımız
Kış içinde doğdu bizim canımız
Adını almadan kır ata bindi
Gelecekte olacaktı hanımız

Geç doğmuştu, er yürüdü, er oldu
Halkımız onunla neşeyi buldu

Kır atın sevgisi nice sevgiymiş
Yiğit oğlan karanlıkta kayboldu

Peşenk Han'ın çayırı atlarla dolu
Birini beğenmiş Han'ımın oğlu
Kır atı çok mu gördüler ona
Şimdi karanlığa açıldı yolu

Gönüller daha önce hiç olmadığı kadar durgundu. Göç öncesi yalnızca yayladan ayrılma üzüntüsü olurdu insanlarda. Şimdi ise kır atın üzerinde, karanlıkta kaybolan Han oğlu için dertleniyorlardı

* * *

Her zaman olduğu gibi Şaman erken terk etti şöleni. Ardından, daha önce oğlunu aratmak üzere adam çıkaramayan Peşenk Han savaşçılarını oğlanın peşine saldı bölük bölük. Kendisi de üzüntüsünü fazla göstermemek için çadırına çekildi. Ozan susturulamayan dili ile olanları kendince açıklıyor ve yeriyordu. Dil vurmadığı sadece dokunulmaz olan Şamandı. Ama doğrudan olmasa da ona da bir şeyler söylüyordu.

Han oğlu Kır ata, 'Benimdir' dedi
Saka Halkı bu kararı beğendi
Sahipli at nasıl kurban edilir
Sakalara yeni töre mi geldi?

Neden olmuştu bütün bunlar? Şaman neden mutlaka kır tayın kurban edilmesini istemişti?

ŞÖLENDEN SONRA

Neşesiz şölen kendiliğinden ve erken dağıldı. Yemekler, içecekler arttı. İnsanlar her şeyi olduğu gibi bırakıp çadırlarına çekildiler. Bu gece ayakta kalanlar yalnızca nöbetçiler değildi. Han uyumuyordu. Hatun uyumuyordu. Şaman uyumuyordu. Oba uyumuyordu. Dışarıda beliren hemen her nal sesinde çadır kapıları aralanıp gelenin kim olduğuna bakılıyordu. Bekledikleri dönmüyordu.

Han'ın, oğlunun ardından çıkardığı atlılar teker, teker geri geldiler. Hepsinin yüzü asık, eli boştu. Han Otağının önünde bir süre bekleyip gittiler. Onların yerine yenilerini gönderdi Han. Onlar da bir ize rastlamadılar. Sabah olana dek sürdü bekleyiş.

Güneş olanlara aldırış etmeden yine doğuyordu. Sabah olmuş sıra iz sürme ustası yiğitlere gelmişti. Onları topladı Han ve dört bir yana gönderdi. Umudu gittikçe yitiyordu. Gök Tanrı böylesine mucize bir çocuğu dünyada bırakmak istememiş miydi? Üstelik bugün yayladan dönüş günüydü. Han obası hariç diğer Saka obaları yola çıkmaya hazırdılar. Savaşçılar, yolculuk önlemlerini almış, bekliyorlardı. Han obasında ise yalnızca Han çadırı ayakta duruyordu. Diğerleri sökülmüş ve yüklenmişti

Ulu Hatun,

"Oğlum gelmeden gitmem!' diyordu "Siz, hepiniz gidin. Ben burada yaşını almamış yiğidimi bekleyeceğim. Mutlaka dönecektir!"

Han, eşini orada bırakıp gidemezdi; ama göçü de bekletemezdi. Yol üzerindeki konak yerlerine zamanında ulaşmak zorundaydılar. Aslında halk da oğlanın akıbetini öğrenmeden oradan ayrılmak istemiyordu. Sonunda Han, eşini razı edip çadırdan çıkardı

"Otağımı kaldırın. Yola çıkıyoruz!" dedi.

Gözü yaşlı Ulu Hatunun yapacak bir şeyi kalmamıştı.

Otağı hızla topladılar. Yük taşımak için ayrılan hayvanlara yüklediler. İlk hareket işareti verildi. Peşenk Han,

"En son biz yola çıkacağız" dedi.

Umudun tükenmediğini gösteren sözlerdi bunlar. Biraz daha oyalanmak, oğlunu biraz daha beklemek istiyordu. İzcilerden bir haber çıkmamıştı daha. İlk kez, Han obası, göçte, en arkada yer alıyordu

Göç yolculuğu başladı.

Yola çıkan her obanın gözü, kulağı Han obasındaydı. Giderken sürekli ileri bakmaya alışmış gözler durmadan geri dönüp ufku tarıyordu. "Gözü arkada kalmak" deyişinin doğduğu gün bugün olsa gerekti. Ne kadar zorlansalar hızlı hareket edemiyorlardı. Sonunda öncüler gözden kayboldular

İzciler hala ortalarda yoktu.

Son obanın da yola düzülmesinden sonra sıra Han Obasına gelmişti artık. Han atına binmeden kimse hareket etmiyordu. Han ise ne yapacağını bilmeden oyalanıp duruyordu

Onlarla birlikte kalan Şaman'ın kızgın bir yüzle Han'ın yanına yaklaştığını gördüler. Han, Şaman'a

dönüp bekledi. İyi bir şeyler söylemeyeceğini ve onu kıracağını düşünüyordu. Şaman Han'a üç adım kala durdu

"Yiğitler Han'ı yiğit Peşenk Han! Sakaların yiğit Han'ı, beni iyi dinle! Çok bekledin, Gök Tanrı'ya çok yakarıp adaklar adadın. Sonunda oğullardan üstün bir oğula kavuştun. Oğul babasının hakkını vermeli. Baba da oğulun hakkını bilmeli…

Acun gördü ki oğlun tanrısal bir armağandır. Başka kimseye benzemez. Yaşı dolmadan konuştu, yürüdü. Köpeklerle, koçlarla boğuşur oldu. Ogün gelip benden ad vermemi istedin. Ben de sana 'daha zamanı değil' dedim. Sonra oğlun at istedi, sen de kabul ettin. Böyle bir yiğidin alalade bir ata bineceğini nasıl düşündün? O gitti kendine layık gördüğü atı seçti. Sen Tanrının sakınmadığı yiğidi sakınmaya kalktın ve kır ata binmesini engelledin. Kır at artık sahipliydi; ama sahibi ona binemiyordu. Böyle atı kurban etmek gerekti; ama oğlun gelip atına sahip çıktı ve töreyi uyguladı

Şimdi eşin ağlar durur. Sen de düşünür durursun. Töreyi ve sırayı bozdun, göçte en sona kaldın. Hâlbuki kendinle ilgili ne olursa olsun sen yine göçün en başında olmalısın. Saka Halkı Hanlarını şimdiye kadar hiç böylesine çaresiz ve kararsız görmemişti. Bir öyle, bir böyle yapıyorsun. Halkını da kuşkuya düşürüyorsun

Senin, yaşını almamış yiğitler, yiğidi oğlun; mutlaka Gök Tanrı tarafından korunur. Böyle bir evladın ziyan olmasına kimse razı olmaz. Zaten adsız oğlan da kendi başının çaresine bakacak kadar akıllı ve güçlüdür. Var doğrul ve göçün başına geç. Halkının gözünü arkada koma! Unutma; olan olur. Olacak olan olacaktır. Yolunu bulamayan oğul ne sana lazım ne de Sakalara!" dedi ve ardına bakmadan dönüp yürüdü.

Han'ın konuşmasına ve cevap vermesine fırsat bırakmamıştı.

Şaman sözünü ikiletmedi Han. Hemen atına atladı ve eşine,

"Ben kafilenin önüne gidip yerimi alacağım. Şaman doğru söylüyor, halk Han'ını en önde görmek diler. Siz de hemen yola çıkın. İlk molada birlikte oluruz. Oğlumuz, Gök Tanrı'ya emanet…" dedi

Az sonra en yakın adamlarıyla birlikte kafilenin önüne geçmek üzere atını dörtnala sürüyordu

* * *

Han çadırı yola çıkmaya hazırdı. Ulu Hatun da bir ata bindi. Artık onun buyruğu gerekiyordu. Hatun son bir kez dönüp, oğlunun karanlıkta kaybolduğu yöne doğru baktı. Sonra önüne dönüp başını eğdi. Başlığından sarkan ipek tül ile yüzünü kapattı. Eliyle, adamlarına yürümeleri için işaret verdi

Hareket ettiler.

Çok az bir süre geçmişti ki, savaşçılardan birisi bağırdı.

"Bir atlı geliyor!"

Aynı anda, buyruksuz, komutsuz bütün kervan durdu. Önce bağıran savaşçıyı aradı gözler. Sonra da onun işaret ettiği yöne döndü. Uzakta bir toz bulutu gördüler. Öylesine hızlı hareket ediyordu ki, sanki ondan fazla atlı yarış yapıyordu. İlk bakanlar arasındaydı Hatun, başını ilk geri çeviren de o oldu. Yaşını doldurmamış bir çocuğun, bu denli at sürmesi ve bir tek atın bu kadar çok toz kaldırmasını

mümkün görmemiş, son umudunu da yitirmişti. Yine de beklediler

Önce kır atı fark ettiler. Güneşin battığı yönden geliyordu ve kanat takmış, uçuyor gibiydi. Sonra, eyersiz, dizginsiz, üzengisiz atın üzerinde dimdik oturan çocuğu gördüler. Göç kervanının sonuna kalmış bu gruptan öylesine mutluluk dolu bir haykırış yükseldi ki, aşağıda ovaya doğru dönerek inen ana gruptan bile işitildi. Üzüntüden gözlerini kapamış olan hatun irkildi. Gözyaşları artık mutluluk için akmaya başlamıştı. Canı, biricik oğlu dönüyordu

Yanlarına gelen heybetli atın üzerinde, görkemli, yaşı gençliğe ermiş bir yiğit gibi görünüyordu oğlan. Henüz oradan ayrılmışçasına rahattı. Kır atın ön ayaklarını havaya dikip öylesine yüksek bir şahlanışı vardı ki görülmeye değerdi

Zınk diye dört ayağının üzerinde durdu at. Oğlan da heykel kesilmişti sanki. Bir süre gururla; kendisine bakanları seyretti. Sonra da attan inmek için davrandı. Attan aşağı inmeye boyu yetmeyecekti Atlamak üzere hareket ettiğinde en yakında bulunan savaşçı, hızla atından aşağı atlayıp çocuğu kır atın üzerinden indirdi

Han oğlu hemen anasının yanına koştu.

“Ne oldu anam neden ağlıyorsun?”

Oğlunu cevaplamadı Hatun. Sadece atının ayaklarının dibinde duran oğluna kollarına uzatıp onu kucağına çekti. Ne kadar yiğit olursa olsun oğul oğuldu, ana da ana. Gecikmiş zamanlarını bir an önce kazanmak için ilerlemeye devam ettiler. Birisi kır atı bakıma aldı. O nedenle biraz geri kalmıştı. Anasının kucağındaki çocuk bir gözüyle atını izliyordu. Bir ara seslendi,

“Akay’a iyi bakın!”

Han oğlu atına bir ad koymuştu “Akay”. Aklığından “ak” demiş pırıltısından da “ay” demişti. İkisini birleştirmişti.

Hatun,

“Han’a müjdeyi verin” deyince bir savaşçı hızla ileri fırladı. Zaten çıkan gürültüden olanları ve oğlunun sağ salim döndüğünü anlamıştı Han.

Artık her şey yoluna girmiş, Sakalar rahatlamıştı; ama bu yiğit oğlan yaşadıkça macera ve merak dolu çok zamanları olacak gibi görünüyordu

O gece ne olmuştu? Ne kadar zaman at koşturmuş, nereye kadar gitmişti? Han oğlu bunu hiç anlatmadı. Bilinen tek şey onun kır atı kurban edilmekten alıkoyduğu ve kendine seçtiğiydi. Ona binebilen ilk yiğit olmuştu

Sakalar her durak noktasında, her an bu olayı sorgulayıp merak ettiler. Aynı zamanda da Han oğluyla övündüler. Destansı öğelerle abartıldı olanlar. Destan oldu.

İLK MOLA

İlk mola yerinde bir araya geldiler. Han, eşine ve oğluna mutlulukla sarıldı. O ne geceydi öyle, geçmek bilmemişti

Oğluna şöyle seslendi Han;

"Bize, Saka Halkına Tanrı armağanı oğul, biliyorum yiğitlikte büyük deden Tur Han'ı da, deden Zadşem Han'ı ve beni geçeceksin. Doğduğundan beri, hatta doğmadan önce Saka Halkı mucizelere tanık oldu. Gün geldi artık senin başına gelenlere, seninle birlikte yaşadıklarına şaşırmaz oldu. Bozkır, insanları hayalci ve düşsel düşünce sahibi yapmıştır. Bu nedenle bir alıştı mı sürekli ister ve bekler. Gün gelir beklentilerini karşılayamaz olursun. O yüzden baban olarak senden durmanı ve durulmanı istiyorum. Hem dostlarımızın, hem de düşmanlarımızın dikkatlerini üzerimize çektin. Hele İran halkı gibi ateşperestler bu tip mucizelerden çok etkilenirler. Gelecekleri için korkarak üzerimize gelebilirler. Bu nedenle dikkatli olmanı ve bir daha dün gece yaptığın gibi hareket etmemeni istiyorum. Ulu Şaman'ımız sana ad vermemekte direniyor. Ne bekliyor bilmiyorum. Ama şimdi seninle ona gideceğiz ve ben sana ad vermesini dileyeceğim."

Han Oğlu bebek yaşıyla babasını anlıyor ve hak veriyordu ona. Halkının kendine olan ilgisini, üzerindeki bakışını fark ediyordu. Bu saygı, sevgi karışımı bir duyguydu. Artık dikkat edecekti; ama acaba şartlar ne gösterecekti

Han, oğlunu alarak Şaman'a gitti. Oğlunun adsızlığının sona ereceğini umut ediyordu.

Her zaman olduğu gibi konak yerinin biraz dışında, insanlardan uzak bir yere yerleşmişti Şaman. Akşam ibadetini yeni bitirmiş güneşi uğurlamıştı. Üzerindeki püsküllü, şekillerle süslü tören elbisesiyle bir taşın üzerine çökmüştü. Kafasını ayak sesinin geldiği yöne çevirdi. Yan gözle Peşenk Han ve oğluna baktı. Aldırmadı bu gelişe. Bekliyor gibiydi. Peşenk Han akşamını kutladı Şaman'ın. Şaman başını salladı ve bu selamı almış oldu. Han sözüne tam başlayacaktı ki sözünü kesti Şaman.

"Daha zamanı değil Han!" dedi "Daha zamanı değil!"

Sonra başını öte yana çevirdi. Oralardan kopup uzaklara gitti

* * *

Peşenk Han çok bozulmuş ve üzülmüştü; ama Şaman'a söylenecek söz yoktu. Geldiği gibi geriye döndü. Hiç kimseyle konuşmadan, oğluyla birlikte otağına girdi.

Han obası o gece, bir gece önce yarım kalmış şöleni sürdürüyordu. Çok geç zamana kadar yediler, içtiler ve eğlendiler. Uyumak üzere çadırlarına çekildiklerinde yalnızca nöbetçiler ayaktaydı. Çok güvenli idi konakladıkları yer. Vahşi hayvan sesleri arasında sonbaharın serin bir gecesini geçirdiler.

Kim bilir kaç kez konaklamışlardı burada. Kim bilir kaç budunun konak yeri olmuştu, daha kaç buduna ev sahipliği yapacaktı bu kutlu yer

Güneş üzerlerine gelene kadar uyudu obalar.

TAM DOKUZ YAYLA ZAMANI GEÇTİ

Budunların davranışları değişiktir. Yazılarak ortaya konulan kurallarla, yasalarla, törelerle sınırlanamayan ilişkiler yaşarlar. Bakarsınız bir budun kalkar yurt edindiği yerden toptan göçer. Kuzeye daha soğuk iklime yönelir. Kimisi güneşin doğduğu yöne, kimisi battığı yere özlem duyar. Düşler kurar bunun üzerine. Kimisi yüzünü güneye çevirir. Bazı budunlar ise ne olursa olsun olduğu yerde kalmak ister. Bütün zorluklara göğüs gerip yurdunu terk etmez. Her göç hareketi başka bir budunun göç hareketini ortaya çıkarır. Her göç yeni göçleri tetikler

Budunların hayatları ve birbirleriyle etkileşimi çok ilgi çekici ve süreklidir. Özellikle komşu milletler ortak kültür ve inanç özellikleri gösterirler. İki değişik budun arasında kalan halklar her iki yandan da etkilenirler. Arada, iki hars[7] arasında geçiş oluştururlar. Kimi zaman da bir halk komşu halklardan etkilenir, dilinde, töresinde, yasasında, komşuları ile uyumlu hale gelir. Hem bu taraftan, hem öbür taraftan akraba olur komşu milletlere. İki yan komşu da onları kendilerinden sayar.

* * *

Buhara ve Semerkand arasında bir kentti Soğd. Orada yaşayan barışçı halka Soğdaklar denirdi. Savaşmayı ve göç etmeyi terk edip yerleşik hayata geçmişler, ticarette karar kılmışlardı. Eşekler, katırlar, atlar, develer ve hatta küçük tekerlekli, öküzlerin çektiği arabalardan oluşan büyük kervanlar düzerlerdi. İonya'dan, Anadolu'ya oradan Azerbaycan'a yapılan ticaret bu bölgeden sonra Soğdakların ya da kısaca Soğdların yönetiminde sürerdi. Soğd kervanları Mançurya'dan Çin'e, oradan Çin denizi'ne kadar, yukarılarda Siberler'[8]in yasadığı steplerden, Tibet'e, Hind'e kadar mal taşırlardı. Yol üzerindeki bütün devletlerin koruması altındaydı kervanları. Tüccar Soğdlar dürüst ticaret yaparlar ve geçtikleri her ülkede vergilerini düzenli olarak öderlerdi. Savaşçı ve yayılmacı olmadıkları için de kimse onlara ilişmezdi.

Soğdaklar köken olarak İran halkındandılar. İran'dan göçmüş ve Soğd kentini kurmuşlardı

Tur Han zamanında başlayan ve daha sonraki devirlerde süren bir bağlanma ile Soğdaklar Türklerle birlikte yaşar oldular bu nedenle dillerine çok fazla Türkçe kelime karıştı. İlişkide oldukları diğer budunların da etkisi ile yeni bir dil, Soğdakça doğmuştu. Soğdaklar zamanla Türkler gibi giyinmeye ve onların törelerini uygulamaya başladılar. Bu devirde Sakalar'ın koruyucu kalkanıyla ticaretteki etkileri de en üst düzeye ulaştı

Saka Hanları, doğu-batı arasında ticaret bağı kuran bu insanlara sürekli yardım etmişler ve ticaretlerini desteklemişlerdi. Peşenk Han zamanında Soğd Kenti Saka sınırları içindeydi. Gelirinin büyük olması, kenti yöneten Soğdak valinin becerisi sebebiyle kent benzerlerinin en güzeli, en imarı ve en zenginiydi

* * *

Soğdaklar uzun zamandır büyük bir dert ile uğraşıyordu. Çevresinde bulunan yüksek ağaçlı karanlık ormanda bir Tunga[9] türemişti. Tunga, Bengal kaplanından daha büyüktü ve yırtıcı bir canavar haline gelmişti. İnsan kanının kokusuna ve insan etinin tadına alışmış, vahşiliği had safhaya ulaşmıştı

Başlangıçta; tunga, bir grup Soğdlu avcıya saldırmış ve hepsini öldürmüştü. Av sahasını Soğd

Kentine, özellikle kenar mahallelerine kadar genişletmişti. Geceleri ormanından çıkıyor evlere giriyordu. Çocuk, genç, yaşlı kime rastlarsa öldürüyor, parçalıyor ve yiyordu. Yiyemediğini öylece bırakıyordu. Nice sürek avları düzenlendi onu öldürmek için. Nice Soğdlu yiğit karanlık ormana dalıp onun pençelerinde can verdiler. Tunga gün geçtikçe kurnazlaşıyordu. Halk arasında "ölümsüz olduğu, derisini kılıç kesmediği" konusunda tevatürler üretilmeye başlamıştı. Bütün pusulardan, bütün tuzaklardan kurtuluyordu. Sonunda tek başına bu tunga ile baş edemeyeceğini anlayan Soğd Kenti valisi, Peşenk Han'a ulak[10] gönderdi

"Han'ım" diyordu yazdığı bitikte[11] "Soğd Kenti huzursuz. Ticaret tehlikede. Halk geceleri sokağa çıkamaz oldu. Verilen canların haddi, hesabı yok. Medet[12] Hanım bizi bu dertten kurtar"

Peşenk Han şimdiye kadar hiç böyle bir dertle uğraşmamıştı. Beylerini topladı.

"Soğd Halkı, budunumuzdur. Onların derdi bizim de derdimizdir. Ne yapalım? Ne edelim? Halkın gözü bir tungadan yılmış…"

En yakın dostu, bir dediğini iki etmez Bey'i Veyse yere diz vurdu.

"Hanım buyruk verin, ben gideyim. Tek başıma o canavar tungayı öldüreyim. Postunu da Hanıma hediye edeyim!"

"Olmaz!" dedi Peşenk Han "Vahşi bir hayvanı öldürmek için en iyi beyimi, yoldaşımı Soğd Kentine gönderirsem, bütün acun bana güler. En iyisi, sen üç yiğit seç ve oraya gönder."

Veyse Bey Han'ın buyruğunu yerine getirdi. Savaşçıların arasından üç yiğit seçti ve onlara görevi anlattı. Üç yiğit silahlanıp, atlandılar ve Soğd Kentine doğru yola çıktılar

HAN OĞLU “BEN GİDEYİM” DEDİ

Avların ve güreşlerin aranılan yiğidi olmuştu Han oğlu. Dokuz yaşında meydana inmiş güreşe soyunmuştu. Karşısına çıkan yaşıtlarını, daha da büyüklerini kolayca yeniyordu. Kısa zamanda sırtını yere getirmediği dengi kalmamıştı Saka Ülkesi’nde. Tam olarak güreşçi sayılması ve geleneksel yarışlara katılabilmesi için daha çok büyümesi gerekiyordu. O da bunu bildiği için bir an önce büyüme çabasındaydı

Ününe, atı Akay’ın ünü eklenmişti. Atı Akay ve Han oğlu birbirinden ayrılmaz iki yoldaştılar. Görenler onları and içmiş kan kardeşi sanabilirdi

Yerinde duramıyordu. Hemen her gün başka bir yerdeydi. Saraya gidip anasının, babasının hatırını sorduktan sonra bir anda ortadan kaybolurdu. Günler sonra çıkıp geldiğinde yiğitliklerini ancak yanında yoldaşı olursa; yoldaşları da anlatırsa bilirdi Han ve eşi. Çoğu zaman yalnız olduğundan bu şansları da pek olmazdı.

Bütün karanlık ormanların, ulaşılmaz sanılan dağların, girilmez inlerin fatihi olmuştu adsız Han oğlu. Normal bir yiğidin yanına durduğunda o yaşta bile ondan daha iri görünürdü. Dokuz yaşında kıllanmıştı. Zaten aslan göğsünü andıran geniş göğsü gücünün, kuvvetinin göstergesiydi. İki yiğit ikişer elini birleştirip kavramaya kalksalar bir bileğini kavrayamazlardı. Ellerinde aslanpençesinin mahareti, kaslarında fil gücü vardı. Yiğitliğinin yanı sıra akıllı, bilgili, iyi yürekliydi. Alplik ona yakışıyordu. Erlik ona uyuyordu. Bilgelik ona şan katıyordu

* * *

Tungayı öldürmek için gönderilen üç yiğidin akıbeti iyi olmadı

Üç yiğidi de uçmağa[13] gönderdi vahşi tunga. Haber ulaştığında Veyse Bey düşünüyordu: Komşu ülkelerde duyulduğunda Saka Hanı’nın düştüğü hal hiç de iyi olmayacaktı. Hemen dokuz yiğit hazırladı bu kez ve Peşenk Han’ın yanına çıktı. Han üzgündü. Bir tungayı öldürmek için, üç yiğit gönderecek ve üçü de görevini yapamadan ölecekti. Olacak iş değildi bu

Veyse Bey huzura geldiğinde diz vurup sustu. Söylemek istediğini söyleyemedi. Han’ının kızmasını, bağırmasını bekledi. Uzun süre ses çıkmadı Han’dan sonra Veyse Bey’e döndü.

“Bu nasıl iş Veyse? Nasıl yiğitler seçtin ki beni bu hale düşürdüler? Dosta düşmana nasıl görünürüz acaba? Hakkımızda ne düşünürler?”

“Yiğitlerin yiğitliğine söz yoktu Han’ım. Galiba tungayı bize yanlış ve eksik anlattılar. Küçümsedik. Buyruk verirsen bu kez dokuz yiğit göndereceğim en iyisinden. Eğer dilerseniz ben de başlarında gideyim!”

“Sonunda bir ordu mu çıkaracağız bir tunga için Veyse?”

Bu sırada içeriye bir hizmetkâr girdi. Han, birisiyle konuşurken yanına kimse giremezdi. Hele böyle bir durumda kimse buna cesaret edemezdi. Ama gelen haber önemli olsa gerekti

Peşenk Han, kızgın bir şekilde “Ne var?” diye sordu.

“Hanım, oğlunuz avdan döndü sizinle görüşmek diler”

“Az sonra!” dedi Peşenk Han “Şimdi sırası değil!”

Hizmetçi geri, geri odayı terk etti; ama çok kısa sürede yine geri dönüp titreyerek bekledi

“Yine ne var?” dedi Peşenk Han

“Hanım, oğlunuz ‘Hemen görüşmem gerek!’ diyor. Çok önemliymiş.”

Peşenk Han iyice hiddetlenmişti. Eve, çadıra, kente sığmayan; durmadan dağ, bayır gezen oğlu bugün, bu an, şu sıkıntılı zamanda gelmiş mutlaka görüşmek istiyordu. Ne acelesi vardı ki?

“Gelsin!” dedi Peşenk Han.

Han oğlu kapının hemen dibinde bekliyordu. Hizmetçinin dışarı çıkıp kendine haber vermesini beklemeden içeri girdi ve önce yere diz vurdu sonra hızla babasının yanına koştu ve tahtın dibine çöktü

Peşenk Han her gördüğünde daha bir irileşen, devleşen; ama hala ad almamış yiğit oğluna gururla baktı. Ondaki heyecanın ve telaşın sebebini merak etmiş ve yaptığı son avla ilgili olduğunu sanmıştı

“Avın kutlu olsun oğul bu ne heyecan bu ne telaş?”

“Sağ ol Han babam. Senden bir dileğim vardı da…”

“Kut olsun oğul. Dileğin nedir?”

Derin bir nefes aldı Han oğlu,

“Duydum ki Soğd kentine bir tunga dadanmış. Vali; sen, Han babamdan yardım dilemiş. Üç yiğit göndermişsin, üçünü de tunga öldürmüş…”

“E!” diye sözünü kesti Han “Sen, yoksa babanı yermeye mi geldin?”

“Yok! Olur mu öyle şey? Han babam senden dileğim odur ki, izin ver bu vahşi tungayı öldürmeye ben yalnız gideyim. Bu benim ne zamandır beklediğim fırsattır.”

O anda odanın tam ortasına bir yıldırım inseydi ancak böyle bir etki yaratabilirdi

Peşenk Han bir şey demeden Veyse Bey’e baktı. Söyleyecek sözü olmayan Veyse Bey gözlerini yere eğdi

Ne kadar iri ve büyük görünürse görünsün o daha dokuz yaşını yeni doldurmuştu. Hanlığın ve tahtın tek varisiydi. Han izin verse, eşi Hatun bu işe çok yanardı

“Olmaz oğul” dedi soğuk bir sesle Han. “Sana kıyamam!”.

Han Oğlunun yüzü asıldı, sesi titreyerek şöyle konuştu.

“Ben ne için doğdum Han babam? Ben nice yiğit, nice delikanlıyım ki bana bu görevi vermezsin? Üç yiğit uçtu gitti. Onlara kıydın da bana mı kıyamazsın? Beni beceriksiz mi görürsün yoksa? Bu işi beceremeyen oğul sana ne gerek, Saka Halkı’na, tahtına ne gerek? Kır taya binmek istediğimde de izin

vermemiştin sonra neler olmuştu hatırla. Sen Han'sın ben de senin oğlun. Bırak beni gideyim. Sana layık bir oğul olduğumu göstereyim. Bu dağlar, bu ormanlar artık bana dar geliyor. Ne geyikler, ne ayılar, yetmez oldu. Gezmedik yer, vurmadık av bırakmadım. Artık uzaklara gitmek dilerim. Bana izin ver!"

Bu tarz bir konuşmayı ilk kez yapıyorlardı. Peşenk Han kızdı.

"Olmaz diyorsam olmaz. Ben olmaz diyorum. Daha zamanı değil diyorum. Yıkıl karşımdan çık. Var yaşıtlarınla eğlen, oyna, gez, atınla ava çık; ama başka bir şey dileme. Hadi git!"

Bu sert çıkıştan sonra Han Oğlu'nu orada kimse tutamazdı. Yinede saygıda kusur etmeden geri, geri çekildi ve çıkmadan yere diz vurdu. Sonra koşarak saraydan çıktı. Az sonra Akay'ın sert kişnemesi, ardından dörtnal giden nal sesleri duyuldu. Sonra sessizliğe büründü her yer

Suskunluk uzun sürdü Han odasında. Bir süre sonra Peşenk Han sözünü sürdürdü,

"Daha bu yaşta ona kıyamam, onu böylesi zorlu bir işe gönderemem Veyse. Sen dediğin gibi yap. Dokuz yiğit seç. Başlarında da sen git. Aman dikkat et sana bir şey olmasın. Bu Tunga en iyi beyimi de yok ederse, bütün acun bizi zayıf belleyip, harekete geçer."

"Buyruk Han'ımındır"

Veyse Bey hazırlık yapmak için dışarı çıktığında Peşenk Han başını ellerinin arasına koydu ve düşünmeye başladı

"Bu oğlanı ben nasıl zaptedeceğim? Bunun için ne yapmalıyım? Artık kabına sığmaz oldu. Eğitilmek üzere hocalarına teslim etmeli ve öğrenmesini sağlamalı mıyım? Yoksa yaşı daha çok er deyip beklemeli miyim?"

Sonra biricik oğlunun nereye gittiğini merak etti.

"Şimdi kızıp küsmüştür. Yine günlerce ormandan çıkmaz."

TUNGAYI YENMEK KOLAY DEĞİL

Görünür düşmandı Tunga ama görünmüyordu. Bütün aramalar boşa çıkıyordu

Ünü büyük Veyse Bey ve dokuz seçme Türk yiğidin gelişi Soğd İli için büyük bir umut olmuştu. Saka Hanı'nın yiğitleri büyük törenle karşılanmış ve adlarına şölen verilmişti. Gelenler tunganın ava çıkıp yeni canlar yakmasını bekleyemezlerdi

Hemen tungayı aramaya çıktılar.

Kara orman sanki daha kararmıştı. Ağaçların arasında iz sürmek çok zordu

Akşama kadar dolaştılar. Hava kararırken hiç bir şey bulamadan ormanı terk ettiler. İkişerli, üçerli gruplar halinde ormanın dışında, tunganın daha önce dolaştığı yerlerde, pusuya yattılar. Tunganın geleceği varsa göreceği de vardı.

Veyse Bey sürekli olarak yiğitlerinin bulunduğu yerleri dolaşıp irtibatı sağlıyor ve onları uyanık tutuyordu. Henüz, bir uçtan diğer uca gitmişti ki korkunç bir kükreme sesi ve canhıraş feryatlar duyuldu. Bütün yiğitler kılıçlarını çekip, kargılarını hazırlayıp o yana koşturdular. Ama geç kalmışlardı. Tunga, pusudaki üç yiğidi parçalamış ve çekip gitmişti

Veyse Bey kanını donduran görüntüye baktı bir süre. Yiğitlerin cansız vücutları parçalanmış, dört bir yana dağılmıştı. Bir yiğidin gövdesinden kopmuş başında, açık kalan gözleri, başına ne geldiğini anlamaya çalışıyor gibi açıktı

"Canavar buralarda olmalı hepiniz dikkatli olun!" dedi Veyse Bey

Artık yedi kişi kalmışlardı. Birlikte dolaştılar sabaha kadar. Tunga o gece bir daha gözükmedi. Vuracağını vurmuş, alacağını almış, yiyeceğini yemişti

* * *

Sabah evlerinden çıkan Soğdaklar üç yiğidin parçalanmış vücutlarını gördüler. Moralleri bozuluyor, umutları gittikçe kırılıyordu

Beklemek olmazdı ve öç ateşi de tutuşmuştu bir kez. Yine ormana daldı Veyse Bey ve yiğitleri. Uyumak, dinlenmek akıllarına bile gelmemişti. Yemeden, içmeden yoldaşlarının öcünü almak için güneş batıncaya kadar tungayı aradılar. Akşam olduğunda yorgun düştüler. Umutları kırılmış, tungayı bulamayacaklarını anlamışlardı. Ormanın dışına doğru tek sıra halinde ve birbirlerini kollayarak ilerliyorlardı. Birden dev tunga en arkadaki yiğide saldırdı ve onu alıp hızla ormanda kayboldu. Her şey bir anda olup bitmişti

Veyse Bey, yiğitliğine ve bey olduğunu unutmuştu neredeyse. Dokunulsa ağlayacak hale gelmişti. Hemen yanı başından, gözlerinin önünde bir yoldaşını almıştı canavar ve o bir şey yapamamıştı

Yoldaşlarını topladı.

"Sadece altı kişi kaldık. Bundan sonra ormana girmeyeceğiz. Hep bir arada olacağız. Sıra ile uyuyacağız. Bu canavar insan eti yiye, yiye insan gibi düşünür olmuş. Onu ancak bir arada ve uyanık kalırsak öldürebiliriz" dedi.

Yastaydılar.

Yaslarına, Soğd Halkı gönülden katılıyordu. Onlar için ölen yiğitleri unutmamışlar, ruhlarına birer ateş yakmışlar, her biri için kurbanlar kesmişlerdi. Gece başka bir şey olmadı ama zaten daha ne olmalıydı ki?

* * *

Veyse Bey ve yiğitleri ertesi gün iyice dinlendiler ve zorlu geceye hazırlandılar.

Yine aynı yerdeydiler.

Soğd Halkı korkudan evlerine çekilmiş, kapısını penceresini sıkıca kapatmıştı. Aslında bu önlem bile tungayı durduramazdı. Çünkü kerpiç duvarları yıkabiliyor, kapıları, pencereleri parçalayabiliyordu.

Altı yiğit bulundukları yerde meşale yakmıyorlardı. Kargılarını ileri uzatmışlar ve diplerini yere batırmışlardı. Tek dizleri üzerine çökmüşlerdi. Aralarında beşer adım mesafe vardı. Hemen birbirlerinin yardımına koşabilirlerdi. Sağ ellerindeki kalkanlarını tunganın olası pençelerinden korunmak için dik tutuyorlardı. Plana göre tungayı görünce önce kargılarını onun vücuduna saplayacaklar, sonra da kılıçlarıyla girişeceklerdi

Öylece uzun süre beklediler.

Gece yarısına doğru ormandan büyük bir gürültü gelmeye başladı

“Dikkat edin geliyor!” diye bağırdı Veyse Bey.

Sözü bitmeden karşılarında gördüler dev tungayı. Karanlıkta gözleri ateş gibi parlıyordu. Ön iki kesici dişi uzamış ağzının dışına taşmıştı. Çok alıcı[14] bir rengi vardı postunun. Alacalı bulacalı renk yığını karanlıkta pırıl, pırıl parlıyordu

“Fırlat!” diye bağırdı Veyse Bey. Hep birlikte kargılarını firlattılar. Hemen hepsi canavarın vücuduna değdiği halde sanki hiç bir etki yapmadan yere düştü. Donup kaldılar. Onları bu halden yine Veyse Bey’in sesi uyandırdı

“Kılıç çek!”

Çelikler parladı. Hemen savaş düzeni aldılar. İki yanda üçerli iki grup oldular. Canavar bu kez onlarla alay eder gibi ağır, ağır yaklaşıyordu. Yaklaştıkça daha da büyüyor ve korkunçlaşıyordu. Bir anda koca pençesini kaldırıp savurdu canavar. İki yiğit cansız yere yuvarlandı.

“Vurun!” dedi Veyse Bey.

Kılıçlarını sallamaya başladıklarında iki yiğidin daha düştüğü görüldü. Sadece Veyse Bey ve bir tek yiğidi kalmıştı. Veyse Bey yoldaşını geri çekip öne geçti ve canavarla karşı karşıya geldi. Canavar pençesini kaldırdığında artık her şeyin bittiğini anlamıştı

O anda nereden geldiği belli olmayan, gök gürültüsü gibi bir nara duyuldu.

“Yettim Veyse Bey geri çekil!”

Bu sesi duyan Tunga bir an duraksadı.

Birinin ya da bir şeyin tunganın sırtına atladığını ve kalın kollarını canavarın boynuna doladığını gördüler. Dev canavar neye uğradığını şaşırmıştı. Nerden çıktığı, kim olduğu belli olmayan bir insanoğlu, yıllardır kral olduğu, rakipsiz olduğu bir bölgede tungaya kafa tutuyordu

Başını kurtarmaya çalıştı Tunga. Yapamadı. Nefesi kesilmeye başlamıştı. Çaresiz, çırpınmaya başladı. Boğazından hırıltılar yükseliyordu. Pençelerini umutsuzca bir o yana, bir bu yana savuruyordu. Dev kuyruğunu salladıkça yerden büyük bir toz kalkıyordu havaya

Güçlü kollar daha fazla, daha fazla sıkmaya başladılar.

Veyse Bey ve yanındaki yiğit yoldaşı iyice geri çekilmiş herkesin görmek için neler vereceği bu doyumsuz manzarayı zevkle ve heyecanla izliyorlardı. Çünkü kimse bir daha böyle bir sahneye tanık olamayacaktı

Çok çırpındı tunga, çok debelendi. Şaha kalktı, yan düştü, hopladı, zıpladı ama boynunu sıkan cendere gibi kollardan kurtulamadı. Büyük bir çatırtı ile hayvanın boynunun kırılma sesi duyuldu. Üzerindeki yiğitle birlikte cansız yere uzandı canavar,. Yiğit hala sıkmaya devam ediyordu

Hızla koştu Veyse Bey

“Tamam, yiğidim tungayı öldürdün! Yengin[15] kutlu olsun. Az daha gelmeseydin bizi de öldürecekti.” Dedi

Yavaşça hayvanı bırakıp ayağa kalktı yiğit. Karşısındaki yüzü görünce şaşırdı Veyse Bey. Dudaklarından şu kelime döküldü

“Han’ımın oğlu!”

“Sus!” dedi yiğit “Benim burada olduğumu kimse bilmesin. Biliyorsun Han Babamın izni yok. Ondan habersiz geldim. Sözünü dinlemediğimi duyarsa bana çok kırılır. Beni buraya ne çekti bilmem; ama gelmeden edemedim ve hayatımın en güzel avını yaptım. Şimdi Soğdlular gelmeden gideceğim. Beni bir tek sen gördün. Sakın kimseye bir şey söyleme!” dedi ve adetten olduğu üzere tunganın sol kulağını kesip koynuna koydu. Sonra da koşarak karanlığa daldı.

Veyse Bey şaşkınlıktan cevap bile verememişti. Bu büyük yengiyi kazanan oğlan dokuz yaşını daha yeni doldurmuştu ve adı bile yoktu. Gelmiş, tungayı öldürmüş ve hiç bir şey olmamış gibi çekip gitmişti. Bir yarası olup olmadığını bile soramamıştı ona

Nasıl duydular, nasıl haber aldılarsa bir anda Soğdaklar ellerinde meşalelerle sokaklara döküldüler. Uzun zamandır canlarını yakan canavardan kurtulmuşlardı. Bugün bayram olmazsa ne zaman olacaktı?

Bir anda geceyi gündüze çevirdiler. Gelip, önce yiğitlerin cansız bedenlerine karşı son görevlerini yaptılar. Sonra Veyse Bey ve sağ kalan son yoldaşını alıp omuzladılar. Her ne kadar onlar;

“Tungayı biz öldürmedik!” dedilerse de kimseye anlatamadılar.

İl valisi onlara değerli hediyeler sundu. O bile tungayı kimin öldürdüğünü anlatmaya çalışmalarına kulak vermedi

Veyse Bey büyük bir sıkıntı içindeydi. Kendisinin olmayan bir yiğitliği sahiplenmek istemiyordu. Soğdaklar, konuklarını el üstünde tuttular. Başköşelere oturtup ağırladılar. Bu arada canavar tunganın derisi yüzülmüş, eti ise olduğu yerde bırakılmıştı. Alıcı kuşlar yok etmeden bu kalıntıyı defalarca ziyaret etti Soğd İlinin sakin halkı. Yeniden huzura ve ticarete dönebileceklerdi. Artık sokaklarda rahatlıkla dolaşacaklar, ormanda korkusuzca avlanabileceklerdi

Veyse Bey bir an önce Ordu-Kent'e dönmek ve bir çaresini bulup olanları birilerine anlatmak istiyordu. Gördüğü sırra tek tanık ise yanındaki yoldaşıydı; ama o da Han oğlunu yakından görmemiş ve tanıyamamıştı. Olanları Peşenk Han'a nasıl anlatacağını bilemiyordu Veyse Bey. Söz dinlemeyen bir oğla sahip olmak Peşenk Han'ı üzecekti belki; ama böylesine bir yiğitlikle gurur duyacağı da muhakkaktı

DÖNÜYORLAR

Sabah onları yolcu edenleri meydanlar almadı. Her Soğdak kurtarıcıları için eline bir armağan alıp gelmişti. Minnetlerini nasıl anlatacakların bilemiyorlardı. Veyse Bey ve yoldaşının bütün bu armağanları kabul etmeleri ve götürmeleri mümkün değildi; ama Soğdak Vali uzun bir kervan oluşturmuştu bile. Adeta bir ticaret kervanı görüntüsü çıkmıştı ortaya. Halk hala yüklü hayvanların ve arabaların sağına soluna bir şeyler eklemeye, tıkıştırmaya çalışıyordu. Kervanı yönetmek ve korumak için çok sayıda adam vermişti Vali.

Yola çıktılar. Yolları uzundu.

Sağ kalan tek yiğidi Belek ile yan yana yürüyordu Veyse Bey. Belek, sürekli olarak Veyse Bey'e atını yaklaştırıp bir şeyler söylemek istiyor; ama saygısından söyleyemiyordu. Bir, iki denemeden sonra vazgeçti konuşmaktan ve suratını asıp Veyse Bey'in yarım boy gerisinde sürmeye başladı atını

Veyse Bey, Belek'in her hareketini görüyor, derdini anlıyor; ama ona konuşma fırsatı vermiyordu. Çünkü taşımak zorunda olduğu sırrı kimseyle paylaşamazdı. Yine de olanlara uygun ve inanılır bir açıklama getirmek zorundaydı. Çözüm bulmak için düşünüp duruyordu. Veyse Bey'in ne nama ne de başkasının yaptığı yiğitliği üzerine almaya ihtiyacı vardı. O, eğer Han oğlu engel olmasaydı, çoktan olanları anlatır, bu sıkıntıdan kurtulurdu. Şimdi konuşursa baba ile oğlun arasının bozulmasına neden olabilirdi. Bunun yerine susmayı, ileride başına gelecekleri şimdiden kabul etmiş oluyordu Veyse Bey. Büyük bir sıkıntı vardı içinde. Taşıdığı yük yüreğini sıkıyordu.

"Bu şekilde olmayacak, ben en iyisi bu kavgada can yoldaşım olan Belek yiğide her şeyi anlatayım ve onunla birlikte ortak bir karara varalım!" diye düşündü.

Belek'e bir el işareti yaptı. Hemen yanına geldi Belek. Atlarını tırısa kaldırıp kervandan, onları kimsenin duyamayacağı kadar uzağa gittiler

Veyse Bey;

"Belek Yiğit, dün gece olanlardan ne anladın? Ne sonuç çıkardın?" diye sordu.

"Veyse Beyim ben de seninle bunu konuşmak dilerim sabahtan beri. Ne diyeceğimi, ne yapacağımı bilmem. Ne gördüğümü, ne görmediğimi tam hatırlamıyorum. Bildiğim: Yalnız ikimiz kalmıştık ve sen beni geri çekip öne çıkmıştın. Canavarın pençeleri sağa sola savruluyordu. Bir de dişlerinin sivriliğini, uzunluğunu fark ettim. Donup kalmıştım. Tunga beni parçalasa, yese sanki kanım akmazdı. Hareket edecek gücüm yoktu. Sonra sanki bir yerden birisi tunganın üzerine atladı gibi geldi bana. Sanki toz, duman içinde güreştiler ve tunga yenildi. Bu böyle mi oldu yoksa böyle olmadı da ben düş mü gördüm bilemiyorum. Sen ne dersin bilmem. Soğdaklar gelip bizi omuzladılar ve bize iltifat ettiler; ama ben bir şey diyemedim. Yalnız sen, beyimin, tungayı biz öldürmedik dediğini duydum. Onu da kimse dinlemedi. Beyim eğer ne olduğunu anladıysan ve bana olanları anlatırsan çok sevinirim"

Veyse Bey sözüne nereden başlayacağını bilemiyordu.

"Belek, sana söyleyeceklerim sır olarak aramızda kalacak. Kimseye söylemeyeceksin. Böylesine bir yengiyi biz kazanmadık. Bir yiğit geldi ve tungayı güreşte yendi. Boynunu kırdı. Sonra da sol kulağını kesip koynuna attı, gitti. Hem bizim canımızı kurtardı hem de Soğd Halkının. Ama bana and

verdirdi ki olanları ve onun kim olduğunu kimseye anlatmayacağım. Sen gerçekleri bilmeyi hak ediyorsun. Çünkü orada ve yanımızdaydın. Şimdi and içmeni istiyorum"

Belek, Bey'i buyruğunu ikiletmedi Hemen hançerini çıkardı ve sol kolunu sıvadı. Derin bir yara açtı. Kanın akmasına aldırmadan Bey'e yanaştı. Bu arada aynı şeyi Veyse Bey yapmıştı. Heybesinden tahta yol tasını çıkardı Veyse Bey ve kanını içine akıttı. Tası Belek'e uzattı o da kanını katıp üzerine kımız ekledi. Bir yudum aldı ve tası Veyse Bey'e verdi. Veyse Bey de içti, kalanını toprağa döktü.

"And olsun, andımıza Gök Tanrı şahit olsun!" dedi

"And olsun!" diye tekrarladı Belek.

"Dinle Belek!" diye söze başladı atını yavaşça sürerek Veyse Bey "Artık seninle kan kardeşi de olduk"

Soylu, ünlü, tecrübeli bir Bey'le sıradan, genç bir savaşçının kan kardeşi olduğu pek görülmüş, duyulmuş değildi

Sakalarda kan kardeşliği, kardeşlikten, akrabalıktan, hısımlıktan öte bir bağdır. Artık, yurda varınca bunu herkese anlatmak, bildirmek zorundaydılar. Kan kardeşi olanlar ölene kadar kardeşten ileri olurlardı. Aralarında ayrılık, fark kalmazdı artık. Birbirlerinin analarını, ana; babalarını baba, kardeşlerini kardeş bilirlerdi. Bir sıkıntı anında yardıma muhtaç olan hangisiyse yanına ilk giden kan kardeşi olurdu. Kan kardeşleri birbirlerinin kardeşleriyle evlenemezlerdi. Karşılıklı olarak canlarından, mallarından sorumluydular. Hatta biri ölünce diğerine, öz kardeşlerde olduğu gibi mal hakkı düşerdi.

Belek, Veyse Bey gibi soylu bir beyin, daha adı yeni duyulmaya başlamış rütbesiz bir yiğidi kan kardeşi seçmesini dünkü vuruşa, paylaştıklarına yoruyor; ama yine de hayret ediyordu. Bu onuru yaşadıkça taşıması ne büyük bir mutluluktu onun için. Artık ona Bey diye seslenmek zorunda da değildi. Yaşı büyük olduğundan ağam diyebilir ya da adıyla seslenebilirdi

"Veyse Beyim, Veyse Ağam, and içtik artık beni merakta koma!"

"Tamam!" dedi Veyse Bey "Anlatacağım ve bu aramızda kalacak!"

Derin bir nefes aldı,

"Seni geri çektikten sonra aslında benim de yapacak fazla bir şeyim yoktu. Gücüm tükenmiş elimde de bir tek kılıç kalmıştı. Öleceğimi biliyordum ama en sona kalmak istemedim. Son duamı ederken sanki gökten bir yiğit indi ve tunganın sırtına oturdu. Nerden, nasıl çıktı, tunganın sırtına nasıl indi anlayamadım. Sonra kalın kollarını tunganın boynuna kenetledi, sıkmaya başladı. Tunga ne yaptıysa bu yiğidi sırtından atamadı. Sonunda yiğit onun boynunu kırdı ve yere serdi. Ben hiçbir şey yapamadım. Sonunda yiğidin yanına yaklaşma cesaretini buldum yüreğimde. Bir de baktım ki…"

Sustu burada Veyse Bey. Olanları yeniden yaşadı bir kez daha

"O yiğit kimdi biliyor musun?"

"Kimdi Ağam?"

"Tungayı yere seren, canavara dünyayı dar eden yiğit; Peşenk Han'ın oğluydu"

“Ne?”

Öyle bir bağırdı ki Belek…

Bu şaşkınlık nidası bir anda bütün kervanı durdurdu. Olamayacak bir şey oldu ve at ustası bir Saka yiğidinin atı, ürküp şaha kalktı. Belek sırt üstü yere düştü

Düştüğü yerde kaldı Belek. Hiç hareket etmiyor, gözünü gökyüzüne dikmiş öylece yatıyordu. Hemen atından atladı Veyse Bey. Bu arada kervandan pek çok kişi yardım için onlara doğru at sürdüler

Veyse Bey yiğidin başını kaldırdı. Ona seslendi. Hiçbir cevap alamadı. Sonra vücudunu kontrol etti. Görünürde bir araz, kırık, çıkık, yara yoktu. Ona tekrar, tekrar seslendi Veyse Bey. Bu arada yardıma gelenler Belek’i tutup ayağa kaldırmaya ve su içirmeye çalışıyorlardı.

“Tamam. Bırakın, iyiyim!” dedi Belek. Doğrulup oturdu. Yardıma gelenleri geri gönderdiler ve kervanın yola devam etmesini istediler. İki yiğit yan yana oturdu otların üzerine. Belek hala kendine gelememişti. Veyse Bey de hiç konuşmuyordu. Nice zaman sonra göz göze gelip gülmeye başladılar. Yaşadıklarından sonra ilk kez biraz rahatlamışlardı. Şimdi, Belek’in attan düşmesine gülüyorlardı. Bir Saka Türkü’nün attan düşmesi yıllarca anlatılıp gülünecek kadar önemliydi. Söze Belek başladı.

“Ağam şimdi ben bu lekeden nasıl kurtulurum. Yedi göbek sonra bile anlatılır attan düştüğüm”

“Söylemeyiz” dedi gülerek Veyse Bey “Bir de bunun için and içeriz”

Yeniden gülmeye başladılar. Kahkahaları bozkırda çınladı

PEŞENK HAN

YİĞİTLERİNİ KARŞILIYOR

Haberler çok çabuk yayılıyordu. Hele böyle muştulusu[16]... Peşenk Han yüzünü ağartan yiğitleri Ordu-Kent'in kapısında karşılamak istemişti. Tungayı öldürmek için on yiğit gitmiş, iki yiğit dönmüştü geriye. Bu bile yapılanın büyüklüğünü ortaya koymaya yetiyordu. Yiğitleri Hanlarının başının eğik kalmasına izin vermemişti

Kervan göründüğünde karşılayan kalabalıktan büyük bir uğultu koptu

"Var olun yiğitler, kutlu olun!" diye bağırıyorlardı. Kolay değildi. Filleri, bir fili değil filleri devirecek güçte olduğu söylenen, Soğd İline korku salan koca canavarı yenip kafasını kesmiş ve postunu almıştı bu iki yiğit. Ne kadar övseler azdı. Herkesin gördüğü, görmek için yarıştığı kocaman, hala korkunç görünen kafada sol kulağın neden eksik olduğunu sorgulamak kimsenin aklına gelmiyordu. Onu avlayanlardan biri hakkı olan bu nişanı almış olsa gerekti

Veyse Bey ve Belek yan yana at sürüyorlardı. Yüzleri düşük ve durgundular. Hiçbir övgüye karşılık vermiyorlardı. Sanki bütün bu yiğitliği yapanlar onlar değillerdi!

Han'ın önüne gelince attan inip diz vurdular.

Peşenk Han, Veyse Bey'in yanına kadar gitti ve tutup yerden kaldırdı ve alnından öptü. Diğer yana döndüğünde Veyse Bey,

"Belek yiğit, artık benim and kardeşim Han'ım" dedi.

"Bildik ve kabul ettik" dedi Han.

Belek'i de kutladı Peşenk Han. Sonra tekrar Veyse Bey'e döndü.

"Saraya gidelim de tungayı nasıl öldürdüğünüzü anlatın!" dedi Han. O an da iki yiğit göz göze geldiler ve birbirlerini onayladılar.

"Canavar tungayı biz öldürmedik Han'ım!" dedi Veyse Bey. "Onu öldüren öyle bir yiğitti ki, analar böylesini doğurmadı, bir daha doğurmayacak"

Bu sözlerini özellikle çok yüksek sesle söylemişti Veyse Bey. Peşenk Han şaşırmıştı. Ne yapması gerektiğini bilemedi

Bu sözleri duyan halk dalgalandı, meraklı fısıltılar yayılmaya başladı.

"Ne diyorsun sen Veyse? Yiğitliğinizi gizlemek mi istiyorsunuz? Siz yapmadıysanız kim yaptı? Nasıl oldu?"

"Peşenk Han'ım, bilirsin, bizim olmayan yiğitlik bana da, kan kardeşim Belek'e de gerek değil. Orada da söyledik, tekrarladık. Halk tungadan kurtulduğu için öylesine sevinmişti ki bizi dinlemedi. Derdimizi anlatamadık. Sen bari bizi dinle ve anla ki halk da bizi anlasın. Tungayı biz öldürmedik. Gökten bir yiğit inip tungayla güreşti. Onun boynunu kırdı. Yere serdi. Sonra da sol kulağını kesip aldı. Hem bizi ölümden hem de Soğd ilini bu beladan kurtardı."

“Kimdi bu yiğitler yiğidi? Neden sizinle gelmedi? Hangi budundandı?”

“Gece çok karanlıktı Han’ım. Biz yiğidin kim olduğunu göremedik. Bazı işaretler, bazı emareler fark ettik; ama yüzünü göremedik. Bütün yiğitliği o tek başına yaptı. Bizim de canımızı kurtardı. Buna sahip çıkmak, paylaşmak bize yakışmaz. Şimdi Han’ım buyruk versin, bizi karşılayanlar dağılsınlar. Bize yapılan bu övgüler artık sona ersin. Daha fazla ezilip utanmayalım!”

Halkın dağılması için Peşenk Han’ın buyruğuna gerek kalmadı. Onlara destan gerekti. Bu bilinmeyen yiğit ve yiğitlik üzerine türküler yakılmalıydı. Ozanlar hemen kopuzlarına sarıldılar. Halk duyduklarına, duymadıklarını, görmediklerini katarak anlatmaya başladı

Bir destan daha doğuyordu.

* * *

Bir süre sonra, Han konağında Peşenk Han’ın huzurundaydı bütün beyleri

Veyse Bey ve Belek boyunlarını bükmüş duruyorlardı. Olanları defalarca anlattılar. Bütün ayrıntıları yeniden gözden geçirdiler. Peşenk Han tungayı öldüren yiğidi tanımak için sürekli sorular soruyor; ama tam bir cevap alamıyordu. Böyle bir yiğidin yanlarında olması, beyleri arasına katılması gerekiyordu. Yaşadıklarını yeniden, bir daha, bir daha anlatan Veyse Bey bir noktada susup kalıyordu.

Sonunda ne yapacağına karar vermişti Han,

“Yurdumun her yanına ulaklar gönderin, haber salın. Bu yiğit kimse ortaya çıksın. Hak ettiğini, dilediğini gelsin alsın. Ona ne dilerse vereceğim. Tanıyan, bilen; gelip haber verene de büyük ödül vereceğim. Bunu her yere duyurun!” dedi

Kurultay dağıldığında hemen herkesin konuştuğu aynı şeydi.

“Bu yiğit kim ve nerede? Neden ortaya çıkmaz?”

* * *

Olanları Ulu Şaman’la konuşmaya karar verdi Peşenk Han. Bu kararını ertelemedi. Hemen kalktı yerinden ve yanında muhafızları ile Şaman’ın mütevazı çadırına gitmek üzere hareketlendi. Atına bindiğinde aklına Veyse ve Belek’i de yanına almak geldi. İstedi ki olanları bir de Şaman’a anlatsınlar. Hemen buyruk verdi. Onlar da koşarak gelip atlandılar

Şaman, bu kez alçakça bir tepenin yamacında kurmuştu çadırını. Zaman zaman böyle yer değiştirir, doğayı, Isığ-göl’ü başka açılardan görmek isterdi. Oradan Ordu- kenti de rahatlıkla görebiliyordu. Olanlardan haberdar olmaması mümkün değildi; ama konuk Han’ı bu kez çadırının önünde ve çok sakin karşıladı

Sarayında tahta oturmaya alışkın olsa da Şaman’ın gösterdiği taşın üstüne oturmak hiç de zoruna gitmedi Peşenk Han’ın. Hatta çok memnun oldu buna. Olanlar yeniden bütün ayrıntıları ile bir, bir aktarıldı Şaman’a. Zaten çoğunu biliyor, bilinmeyeni de sezinliyordu

Sessizce dinledi önce Han’ı sonra da Veyse Bey’i. Bir ara başını kaldırıp gözlerine baktığında

Veyse Bey'in içi titredi. Yüreği sıkıştı. Şaman'dan bir şey saklanmayacağını biliyordu. Ama andını hatırlayıp susuyordu

"Bir daha anlat şu yiğidi!" dedi Şaman.

Yeniden anlattı.

Sustuğunda, düşüncelere daldı Şaman. Tekrar gözlerine baktı Veyse Bey'in. Sonra Belek'e dikti gözlerini

"Siz şimdi kim olduğunu görmediniz ve tanımadınız. Öyle mi?"

Cevap veremediler. Suskunluk ikrara delalet değildi bu anda. Ama sustular. Bu sefer Şaman ayrıntıları sormaya başladı

Peşenk Han'ın aklı karıştı biraz. Bir yerden tanıyor gibiydi bu yiğidi. Şaman öyle sorular soruyor, öyle tanımlar yaptırıyordu ki Veyse Bey ve Belek'in inkâr edecek hali kalmıyordu. Sorgulama bittiğinde Şaman'ın gülmez yüzü gülmeye başladı

Uzun bir sessizlikten sonra Peşenk Han'a döndü. Hiç beklemediği, konu ile alakası olmayan bir soru soruverdi.

"Oğlun nerede Han?"

"Bilmiyorum Tarhun Ata. Mutlaka yine bir yerlerde av peşindedir."

"Sakaların yiğit Han'ı Peşenk; bana sürekli oğlunu getiriyor ve diyordun ki 'Bunun adını koy!'. Ben de sana daha zamanı değil diyordum. Çünkü senin yiğitlik diye bellediğin ve ad vermeye yeter bulduğun şeyler oğluna göre sıradan şeylerdi. Han oğluna, böylesine bir yiğide, sıradan şeyler için ad vermeyi yeterli görmüyor ve bekliyordum. Artık bekleme devri sona erdi ve senin oğlunun, Saka Türkleri'nin gelecekteki hanının ad alma zamanı geldi. Var oğlunu buldur ve ad şöleni düzenle. Dostunu, düşmanını çağır. Oğluna ad vereyim!" dedi

Bu sözleri söyler söylemez dönüp çadırına girdi Şaman. Ne izin almış ne de Han'ı yolcu etmek için beklemişti. Yapacağını yapmış, söyleyeceğini söylemiş ve Şaman olduğunu hissettirmişti. Şaşıran Peşenk Han ve yanındakilere artık kalkıp gitmek düşüyordu; ama bu gücü kendilerinde bulurlarsa. Kimse yerinden kıpırdamadı bir süre. Birbirlerinin yüzüne bakmadılar. Tek kelime etmediler. İkisi ne olduğunu, neden olduğunu biliyor, biri ise bilmeye çabalıyordu. Kızgınlık ve merak, utanma ve sıkılma duyguları birbirine karışıyordu. Güneş batana dek orada oturdular. Az sonra, üzerine süslü şekiller işlenmiş, püsküllleri olan tören giysisi ile dışarı çıktı Tarhun Ata. Güneşi uğurlayacaktı. Orada olanlara aldırmadan yaptı ibadetini. Dansını ve duasını büyük bir ahenk içinde yerine getirdi. Davulunu ağır ağır çaldı

Han ve adamları öylece oturup izlediler Şamanı. Bir ara neredeyse kendilerini davulun hafif tıngırtısına uydurup yerlerinden kalkacaklardı. Bunu yapamadılar. Şaman izin vermeden bu raksa katılmaları mümkün değildi

Bu sade töreni izleyenler, yalnız onlar değildi. Göremedikleri bazı varlıklar Şaman'ın raksına eşlik ediyorlardı. Yalnızca Şaman görüyordu onları. Onlara hitap ediyor, duasıyla yönlendiriyordu.

Şaman görevini bitirip çadırına girdiğinde, Han ve yanındaki iki yiğit hala orada öylece kalmışlardı. Neden sonra kendilerine gelip yalnız olduklarının farkına vardılar.

YİĞİT HAN OĞLU ÇAĞRILIYOR

Yiğitlik ad almayı gerektirir; ama yalnızca ad almak için yiğitlik olmaz. Yiğit olmak için doğar insan. Yiğit olmak üzere yaratılır. Bir an vardır ki kaçırılmamalıdır. Bir şans vardır ki kaybedilmemelidir. Bir gün, bir an, bir yerde bulunmayı gerektirir, orada bulunmayı sağlar Tanrı. O gün, o an, o yerde, orada olduğunda önüne fırsat çıkar. Yiğit olduğunu, namını hak ettiğini göstermelisindir artık.

* * *

Han oğluna görev verilmedi. Oraya çağrılmadı, gönderilmedi. O, o gün, o an, orada olması gerektiğini biliyordu. Bildiğini yaptı. Yiğit olduğunu kanıtladı. Bunu, yiğit olmak için yapmadı, yiğit olduğu için yaptı. Kimseye anlatmadı, anlattırmadı. Övünmedi. Kendini övdürmedi. Yaptıkları insanüstü şeyler olduğu halde abartmadı, abarttırmadı. Üzerine düşeni yaptıktan sonra da çekip gitti. Kendi dünyasına döndü. Hiçbir şey olmamış gibi, hiçbir şey yapmamış gibi…

Pek çok yiğitlik gizli kalırdı; ama onunki gizli kalmadı. Çünkü görenler vardı. Bilenler vardı. Yiğitliği bilenler, yiğidin iyisinden anlayanlar; yiğitin hakkını vermeliydiler

Öyle yaptılar.

Şaman'ın dileği, Han'ın buyruğu üzerine Han oğlunu arayıp bulmak için her yana savaşçılar gönderildi. Günlerce aradılar onu. Bulamadılar. O her zamanki gibi bir yerlerde yitirmişti izini

* * *

Sonunda…

Kuyaş, genç yaşında Saka Ordusunda göreve başlamış bir yiğitti. Han oğlunu aramak üzere gönderilenlerdendi. Karanlık ormanın gidilmedik yerlerine doğru sürüyordu atını. Arada sırada durup,

"Han oğlu, Adsız Han!" diye sesleniyordu.

Günlerce sürmüştü araması. Biraz öteye, biraz daha ileriye derken buralara kadar gelmişti. Dört, beş gündür ormanın içindeydi. Uygun bir mağara, ağaç kovuğu bulunca konaklamıştı. Mutlaka Han oğlunu "ilk bulan" olmak istiyordu. Onun adlanacağını ilk söyleyen, muştulayan olmak istiyordu

"Belki" diyordu "Gelecekte beni yoldaşı beller. Savaşa birlikte gideriz. İlerde de han yoldaşı olurum"

Hemen her gölgede, hemen her aralıkta, her ağacın arkasında onu aradı. Bir ara kendine kızdı

"Han oğlunun buralarda ne işi var? Ben yanlış yana geldim galiba!"

Bunları düşündüğü anda Kuyaş bir bağırtı duydu. Dağı taşı inleten bir haykırıştı bu. İnsandan mı yoksa vahşi bir hayvandan mı çıktığı belli olmadı. Sonra bir kez daha geldi. Bir kez daha…

Artık belirli aralıkla geliyordu haykırış.

Kuyaş, atının sol yanında duran kalkanını, sol eline alıp sıkıca kavradı. Atının dizginlerini eyerin kaşı[17]na sardı ve atını dizleriyle ve ayaklarıyla yönetmeye başladı. Bu, her Saka Türkünün rahatlıkla yaptığı, Sakalara özgü bir at sürüş tarzıydı. Diğer eli boşta kalınca kargısını, ucu ileri gelecek şekilde uzattı. Artık saldırıya karşı hazırdı. Yüreğinde hiç korku duymadan; ama merak içinde sesin geldiği yöne doğru sürdü atını. Ağır ve dikkatli ilerliyordu

Önüne bir boşluk çıktı. Nasıl olmuşsa, hangi etkiyle oluşmuşsa, en karanlık ormanda bile böylesine boş alanlar ortaya çıkıyordu. Sanki ormanın göğe açılan kapıları, nefes alma alanlarıydı bunlar. Sık ağaçlar arasında giderken bir anda boşluğa çıkardı insan

Kuyaş işte böyle bir boşluğa çıktı. Boşluktu; ama boşluk boş değildi.

Gördüklerini anlayamadı bir süre Kuyaş. Tekrar tekrar gözlerini açıp kapadı. Böyle bir şey olabilir miydi?

Önce bir fil gördü Kuyaş. Sonra onun tam ters yönünde bir fil daha gördü. Bu filler birer kalın urganla bağlıydılar. Ama birbirlerine değil

Tam ortalarında bir yiğit duruyordu. Yiğit iki koluna iki urganı sarmıştı ve onları da fillere bağlamıştı. Filler yüzleri öteye dönük, kıçları birbirlerine bakar haldeydiler

Olanları izlemeye başladı Kuyaş.

Fillere kendini bağlamış olan yiğit haykırdığında filler ürkerek ileri doğru hamle yapıyorlardı. Yiğidin kolları geriliyor, o anda var gücüyle kaslarını gererek filleri kendine doğru çekiyordu. İlerlemeye çabalayan filler dirense de yiğidin acı kuvveti karşısında geri, geri gelmek zorunda kalıyorlardı. O zaman yiğit iki yanda açık olan kolları omuzlarında birleşene kadar filleri çekiyordu. İstediği olduğunda, yeniden haykırıyor ve filler de yeniden ürküp ilerliyordu

Kuyaş'ın aklı almıyordu gördüklerini. Kıpırdayamadan, nefes alamadan bir süre izledi. Fillerden biri yoruldu. Güçsüz düşüp yere yıkıldı. Tek kolu serbest kalan yiğit iki eliyle diğer fili öyle bir çekti ki o da arka üstü yere çöktü

Yiğit sanki hiç yorulmamış gibi, az önce çöktürdüğü filleri arkalarından tutup kaldırdı. Bağlarını çözdü ve "Bu gün sizinle işim bitti. Haydi, gidin" dedi. Serbest kalan filler bir anda koşmaya başladılar. Ağaçları yıkarak, dallarını kırarak kaçıp gittiler.

Kendine gelen Kuyaş, yiğidin izlendiğini fark ettiğini anlayıp ona doğru ilerledi. Yakından görünce, "Vay anam!" diye haykırdı

Karşısında duran dev cüsseli yiğit aradığı Han oğlundan başkası değildi.

Hemen atından atladı ve yere diz vurdu.

Han oğlu Kuyaş'a baktı, kılığını silahlarını inceledi.

"Yiğit; sen Saka ordusundan mısın?" diye sordu.

"Evet Şad'ım"

"Gelişin kut olsun!"

“Kuttur yiğidim. Han babanız sizi ister. Dört bir yana atlılar saldı. Sizi bulmak bana nasip oldu”

Bir süre düşündü Han oğlu. Han babası şimdiye dek onu hiç aratmamış ve çağırtmamıştı. Han oğlu ancak istediği zaman ya da tek başına dolaşmaktan bıktığı zaman geri dönerdi. Buyruğu geciktirmeye hiç niyeti yoktu

“Atımı çağırayım hemen gidelim!” dedi. Keskin bir ıslık çaldı. Karşıdan kişneme sesi cevapladı onu. Dörtnala geldi Akay. Hemen üzerine atladı Han oğlu. Kuyaş’ın yanına varınca,

“Yiğidim, az önce gördüklerin sana kalsın!” dedi

“Buyruk Şad’ımındır”

Kuyaş gururlandı. Han oğlu onu sırdaş belliyordu. Sırrını saklamasını istiyordu

“Şadım izin verirsen bir şey sormak istiyorum!”

Ona baktı şimşek çakan gözleriyle oğlan. Ne kadar ilahi yaratılışta olursa olsun, ne kadar güçlü, kuvvetli ve cüsseli olursa olsun, gözlerinde dokuz yaşın çocuksuluğu vardı. İstediği anda sert bakabiliyor, istediği anda çocuk olabiliyordu. Çocukluğunu yaşayamamış, çocukluğunu yaşayamayacak biriydi o

“Adın ne senin yiğidim?”

“Kuyaş”

“Sor yiğidim. Sor ne soracaksan!”

“Az önce gördüklerim neydi? Fillerle ne yapıyordunuz?”

Gülümsedi Han oğlu.

“Kuyaş yiğit, yaşım gelmedi diye babam bana ne at ustası tuttu, ne kılıç ustası, ne kargı ve ok ustası ne de savaş oyunlarını öğretecek hocam oldu. Talime çıkamıyorum. Savaşçıların arasına karışamıyorum. Daha hiç kimseyle yarışmadım. Meydana çıkmadım. Sürek avlarına bile katılamıyorum. Yaşım küçük ama aklım, bedenim büyük, beni rahat bırakmıyor. Kendimi ormana zor atıyorum. Önce av yaparak rahatlıyordum; ama zamanla av yetmemeye başladı. Çünkü avlamadığım vahşi hayvan, vurmadığım uçan kuş kalmadı. Güreşmediğim aslan, kaplan, kurt kalmadı. Çaresiz, kendime bu talimi buldum. Zavallı fillere yazık oluyor ama ne yapayım ki başka çarem yok. Yalnız senden bunu sır olarak saklamanı istedim. Dostumuz çoktur; ama düşmanımız da çoktur. Bunu Han babama yetiştirip, onun aleyhine çalışıyormuşum ve buyruğunu dinlemiyormuşum gibi anlatabilirler”

“Merak etme Adsız Şad’ım bu benimle kalacak. Belki böylesine bir yiğitliği yalnız kendime saklamam zor olacak ama ne yapayım?”

Kuyaş, özellikle “Adsız Şad’ım” diye hitap etmişti. Konu değişsin ve onu neden aradığını sorsun istiyordu. Ama öyle yapmadı Han oğlu, kutlu soydan gelmesi, onun buyruk sorgulamasını engelliyordu

“Hadi Kuyaş yiğit, buyruğu duyunca yerimizde durmak olmaz. Atını sür, Ordu-Kent’e varalım.”

Atları onların telkinini bekliyordu. Bir olağanüstülük olduğunu önsezileriyle anlamıştı soylu hayvanlar. Daha ilk harekette koşmaya başladılar. Tek yarıştıkları rüzgârdı artık. Buraların rüzgârları

da saygılı ve insaflıydı. Atlarla yarışmadılar. Akay, Akaylığını gösterdi. Hemen öne geçti bir zaman sonra ara açılmaya başladı. Han oğlu, Kuyaş yiğidin gerilerde kalıp aşağılanmasını istemedi. Bu yüzden dizginlerine kıstı atının. Kuyaş yetiştiğinde bunu fark etti; ama bir şey diyemedi. Kendisini sayan Şadına daha bir minnet duydu.

Isığ-göl'ün kıyısına ulaştılar yan yana at sürerek. Burçlardaki nöbetçiler onları çok uzaktan fark ettiler. Tez elden Peşenk Han'a muştu ulaştırıldı

* * *

Kan ter içinde yan yana girdiler kente. Doğruca saraya sürdüler atlarını. Kuyaş'ın işi burada bitiyordu. O Han Oğluyla birlikte at sürmenin şanıyla yetinecekti artık. Belki şimdilik…

Artık saray kapısından içeri giren tek kişi vardı.

Han oğlu hızla geçti koridorları. Babasını odasında bulacağını ve onunla konuşacağını sanıyordu. Ama oda boştu ve babası onu beklemiyordu. Anasının bulunduğu yana döndüğünde Veyse Bey'le karşılaştı. Onu görünce önce minnet dolu baktı Veyse Bey ve bir suçlu gibi başını yere eğip kenara çekildi. Bir an için şüpheye kapıldı delikanlı. Acaba Veyse Bey babasına olanları anlatmış mıydı? Eğer öyleyse babası ona kızmış ve o yüzden beklememişti. Tekrar baktı Veyse Bey'e

"Hayır" diye düşündü "Bir Saka Beyi, babasının yoldaşı olan bir bey asla and verilen sözü başkasına söylemez!"

Hemen anasının yanına koştu Han oğlu. Bir süre kapıda bekledikten sonra, içeri kabul etti oğlunu Hatun. Ayakta karşılayıp sarıldı. Yüzü, gözünün içine kadar gülüyordu. Onu görünce rahatladı oğlan. Hatun anası böylesine gülümsüyorsa yanlış ve kötü bir şey yok demekti

"Hoş geldin benim adı güzel adsız oğlum!"

Şaşırdı oğlan. Hem adı güzel hem de adsız ne demekti?

Anasının kolları arasında kendini yeniden çocuk hissetti. Aslında bu nasıl kucaklaşmaydı anlatalım

Anası, minyon yapısıyla, dev cüsseli oğlunun ancak beline sarılabiliyordu. Ellerini arkada birleştirmesi mümkün değildi. Kadıncağız aylarca karnında zor taşımıştı onu ve bebekliğinde doya doya kucağına alamamıştı. Ne olursa olsun o anaydı ve öbürü de onun yavrusu, biricik oğluydu.

Söze anası başladı:

"Oğul özledim seni. Bunca zamandır, nerelerdesin?"

"Ben de seni özledim anam. Her zaman yaptığım gibi Büyük ormanda avlanıyordum"

"Bu av tutkun ne zaman sona erecek? Ne zaman ananın dizinin dibinde oturacaksın?"

"Anam, canım anam, ben de isterim senin dizinin dibinde oturayım. Diğer yaşıtlarım gibi elini tutup saray bahçesinde gezeyim; ama şu halime baksana. Bunu nasıl yapacağız?"

Boyu belini ancak geçen anası ona baktı. İkisi de aynı anda durumlarına gülmeye başladılar. Anası bu koca adamı elinden tutup gezdirdiğini düşünüyor, oğlan da kendisini anasının kucağında farz

ediyordu. Görmedikleri, yaşamadıkları bir durumdu ve yaşamadan, görmeden hallerine gülüyorlardı

"Haklısın oğul ama bu kadar uzun zaman kaybolma bari. Kendini arattırıp özletme."

"Hatun anam, Han babam beni seslemiş. Atımı öyle hızlı sürdüm ve öylesine merak ettim ki. Ne oldu? Kötü bir haber mi var?"

Gülümsedi kadın

"Yok, oğul, aksine hayırlı ve sevineceğin bir şey için çağrıldın. Hem asıl çağıran baban değil, Ulu Şaman Tarhun Ata!"

"Ulu Şaman mı? O beni neden seslesin ki?"

"Gözün aydın olsun oğul, artık Şaman senin ad alma zamanının geldiğini söyledi."

Gülen yüzü ciddileşti oğlanın. Nerden çıkmıştı bu ad alma işi böyle aniden

Babası onu elinden tutup kaç kez Şamana götürmüştü ve "Oğluma ad ver!" demişti. Tarhun Ata ise her seferinde "Daha zamanı değil" diye geri çevirmişti onları. Hatta onun atını kurban etmek istemişti. Şimdi neden ona ad vermek istiyordu ki? Yine Veyse Bey geldi aklına. Acaba Şamana mı bir şey söylemişti? Şaman da babasına anlattıysa babası çok kızacaktı. Çünkü Buyruk dinlememişti Han oğlu.

"Ne yapaydım?" diye düşündü içinden "Kendime engel olmaya çalıştım ama bir ses sürekli olarak kulağıma 'Oraya git. Soğdaklara yardım et!' diye seslendi."

Düşünde ya da uyanıkken duyduğu bu sese karşılık vermişti o.

"Ben, en başından gitmek istiyorum ama Han babam izin vermedi. Onun buyruğundan nasıl çıkarım?"

Buna rağmen ses yine,

"Hemen git! Sana ihtiyaç var!" diyordu.

Dayanamamıştı Han oğlu ve hiç olmazsa iki yiğidin yardımına koşabilmiş ve tungayı öldürerek onları kurtarabilmişti. Bütün yaptıklarına rağmen Han buyruğunu, baba sözünü dinlemediği için sıkılıyor, üzülüyordu.

"Kutlu olsun Hatun Anam" dedi ve gidip babasını bulmak için izin istedi

Anasının yanından çıkar çıkmaz derin bir nefes aldı oğlan. Yeniden taht odasına döndü

Hizmetkârlar, "Peşenk Han şölen hazırlıkları için şehirde dolaşıyor" dediler.

Ne yapacağını bilmez bir şekilde çıktı saraydan oğlan.

ŞAMAN ÖĞÜTLERİ

Babasını o gün bulamayacağını anladı oğlan. O da karşılaşmayı mümkün olduğunca geciktirmek istiyordu. Çocuk aklını zorluyor durumunu kurtaracak ve neler olduğunu anlayacak bir şeyler öğrenmeye çabalıyordu. Birden aklına Şaman'a gitmek geldi. Çok kez ona dertlerini anlatmak istemiş; ama cesaret edememişti

"Gidip çadırına uzaktan bakayım. Dışarıdaysa beni görür, belki çağırır ve konuşur" diye düşündü. Hemen şehir dışına doğru koşmaya başladı. Öylesine hızlıydı ki. Koşarken onu görenler yana çekilip hayranlıkla yiğitlerini izliyorlardı.

Uzun bir koşudan sonra Şaman'ın çadırının yanındaydı. Tarhun Ata dışarı da yoktu. İçeride olduğuna dair bir belirti de yoktu. Yavaşça yaklaştı çadıra. Bir adım, bir adım daha derken kapının önündeydi

Birden kapıyı örten post kalktı ve Ulu Şaman dışarı çıktı. Onu gördüğüne hiç şaşırmamıştı.

"Geldin mi çocuk?"

Cevap veremedi. Yasak bir yerde, yasak bir şeyi yaparken yakalanmış gibi ellerini önünde bağlayıp boynunu büktü

"Bekle!" deyip tekrar içeri girdi Şaman. Uzun bir beklemeydi. Öylece olduğu yerde kaldı oğlan. Neden beklediğini, neden bekletildiğini bilmeden bekledi

"Bu bana bir ceza, artık dışarı çıkmayacak" diye aklından geçirdiğinde göründü Şaman. Kollarını ileri doğru uzatmış olarak dışarı çıktı. Kollarının üzerinde bilek kalınlığında, üzeri gümüş işlemelerle süslü, siyah renkli bir kemer duruyordu. Sanki göstermeye çıkmış gibi ona doğru yaklaştı. Çok değerli olduğu belli, taşlarla süslü bu güzel kemerden gözlerini ayıramadı oğlan. Üzerinde on iki burç işlenmişti. Ağır gümüş tokasından diğer ucuna doğru dolunaydan hilale kadar ayın hareketleri resmedilmişti. Bir yanda büyük bir güneş ışıldıyordu. Tam orta yerinde Zühre yıldızı pırıl, pırıl parlıyordu. Sanki gökyüzü yere inmiş ve siyah kemerin üzerine dizilmişti. Hangi sanatçının elinden çıktıysa, hangi elin hüneriyse, bu kemerin bir eşi benzeri olmasa gerekti. Han oğlu, Şaman'ın kolları üzerinden aşağı doğru sallanan, ağır, gümüş tokasına baktı. Gözlerine inanamadı. Soğd İlinde öldürdüğü tunganın yüzünü gördü orada. Ateş gibi bakan gözlerinin yerinde kırmızı birer lal taşı duruyordu. Açılmış ağzından dışarı taşan dişleri sanki tunganın kendi dişlerinden yapılmıştı. Başı, kulakları; hepsi aynen resmedilmiş, kabartma şeklinde tokaya işlenmişti

Tarhun Ata, kollarını Han oğluna uzattı. Kemeri alması gerektiğini anlamıştı oğlan. Ellerini yere dik, başparmakları göğe doğru olarak tuttu ve kemeri işaret parmaklarının üzerine aldı. Bir süre daha hayran, hayran inceledi. Şaman gülümseyerek ona bakıyordu.

"Beğendin mi?" dedi

"Çok güzel"

"Onu özel olarak senin için bir gümüş ustamıza yaptırdım"

"Benim için mi?"

“Senin için olduğunu ilk görüşte anladın. Bunu biliyorum. Gökyüzünün bir örneği işli kemerin üzerinde. Han olduğunda bu göğün altında, güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar, ayın bütün dönencelerinde, yaşayacağını varsayarak işledi ustası. En önemlisi de seni gördüklerinde, adını duyduklarında akıllara gelecek Tunga işli tokası”

Şamanın tungayı yendiğinden haberdar olduğunu anladı Han Oğlu.

“Bir Tunga ölür, bir Tunga gelir” dedi şaman ve şöyle devam etti.

“Kemer Sakalara has bir giysi parçasıdır. Büyük, Tur Han’dan beri yiğitlerimiz deri kemer takarlar. Acun kemer takmayı bizden öğrendi. Aynı pantolon ve kaftan giymek gibi. Önceden ya bezden kuşak sararlardı bellerine ya da örme yün ip bağlarlardı. Kılıçlarını ya kuşaklarına sokarlardı, ya ellerinde tutarlardı veya boyunlarına veya sırtlarına iple bağlarlardı. Biz, kemeri öylesine işlevsel hale getirdik ki, kılıçlarımızın kınlarına kemere bağlanacak tutaçlar açtık. Artık kılıç en kısa sürede çekilecek ve yürüyüşümüze engel olmayacak şekilde sol yanımızda sallanır. Bununla da yetinmedik büyük deden Zadşem Han zamanında, savaşçılarımız sağ yanlarına da birer kama takmayı adet edindiler.”

Şaman’ın anlattıklarını heyecanla dinliyordu Han oğlu. Ona yeni bir şeyler öğretmeye çabalayan kimse olmamıştı şimdiye dek. Bildiği her şeyi kendiliğinden öğrenmişti. Bütün bunları elinde tuttuğu kemere bakarak dinliyordu. Şaman onun elindeki kemeri iki eliyle aldı ve “Kollarını kaldır!” dedi. Han oğlu sanki ilahi bir emir almış gibi kollarını upuzun yukarı dikti. Şaman yanaştı ve onun belindeki renksiz kemeri çözdü. Yere bıraktı. O anda oğlanın koynunda duran, tunganın sol kulağı yere düştü. Kulağı eline alıp şöyle bir baktı Şaman. Han oğluna geri uzattı

“Bunu iyi sakla!” dedi.

Sonra hiçbir şey olmamış gibi, elindeki Tunga tokalı kemeri Han oğlunun beline doladı. Tunga görüntülü tokayı tam öne hizalayıp bağladı

“Tam düşündüğüm gibi” dedi Şaman “Kemerini ben taktım, artık kılıcını da Peşenk Han takar Alp Er …” Birden sustu Şaman. Han Oğlu bu hitabı tekrarladı.

“Alp Er... ? Tarhun Atam bana ne ad koydun?”

“Daha ad almadın” dedi Şaman “Ne yiğitlik yaptın ki ad almak istiyorsun?” Bunu söylerken gülüyordu.

“Hadi şimdi var git. Adını aldıktan sonra sık, sık görüşeceğiz ve konuşacağız. Sormak istediğini soracak, bilmek istediğini öğreneceksin. Bu kemer benim sana ad alma armağanım olacak. Dikkat et uğurlu ve büyülü bir kemerdir. Zamanla yararını göreceksin. Onu hiç çıkartmayacaksın. Dilerim ona takılan kılıç da, hançer de onun gibi uğurlu ve değerli olur.”

Bunları söyledikten sonra çadırına girdi Şaman.

Bir Şaman budunun her şeyiydi. Dokunulmaz, tartışılmaz kimseydi. Ne zaman ne yapmak isterse onu yapardı. Şamanların kuralları ve töreleri kendilerinceydi. Han’la ya da budundan biriyle konuşmaları, ilgilenmeleri farklı olmazdı. Şimdi Han oğluyla konuşmuş ve söyleyeceğini söylemişti. Cevap beklemeden, vedalaşmadan çadırına çekilmişti

Han oğlu Şaman'ın kendisiyle bu kadar uzun bir zaman ilgilenmesine, konuşmasına, armağan vermesine şaşırmıştı. Bu ilk kez oluyordu

Bir süre durdu olduğu yerde oğlan. Kendine çok yaraşan kemerine baktı. Tunga tokaya takıldı gözü. O gece yendiği canavar karşısındaydı sanki. Sonra çadıra sırtını döndü ve kente doğru yürümeye başladı. Gelirken koşmuştu; ama artık acelesi yoktu. Yürürken düşünüyordu. Hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağının farkındaydı. O bir Han oğluydu ve bunun gereğini yapmak zorundaydı. Birden kendisini büyümüş hissetti. Belindeki kemer onu gururlandırmıştı. Şaman'ın Tunga ile arasında olanları bildiğini biliyordu artık. Acaba nasıl öğrenmişti. Veyse Bey'in söylemediğini de biliyordu.

"O bir Şaman!" dedi kendi sesini duyacağı şekilde "Kimsenin söylemesine gerek yok. Nasılsa öğrenirdi ve öğrendi işte. Önemli olan bunu Han babama nasıl söyleyecek?"

İşte asıl derdi buydu Han Oğlunun. Hiç kimse söylemezse o söylemek zorunda kalacaktı

"Umarım birisi söyler ve Han babam ne ceza verecekse çekerim. Çünkü haklıdır.'

Şaman'ın kendine hitabı geldi aklına.

"Tam vereceği adı ağzından kaçıracaktı" diye düşündü ama sonra "O bir Şaman asla ağzından hiçbir şeyi kaçırmaz. Söylemek istemese söylemezdi. Benim bilmemi ve kendimi hazırlamamı istedi. Benim adım Alp Er, diye başlayacak ama sonuna ne geleceğini bilmem"

Alp Er…

Hem alp hem de er adı almak düşünebileceği en güzel addı ve Şaman bunu yeterli görmüyor bir üçüncü isim düşünüyordu. Buna layık mıydı? Bu ada layık olabilecek miydi? Çocuk aklı bile Alpliğin ve erliğin büyük manasını anlamaya yetiyordu

"Tur Han torunu, Zadşem Han torunu, Peşenk Han oğlu Alp Er…"

Birden çok mutlu olmuştu. Adlandıktan sonra eğitimi başlayacaktı

* * *

Sakalar, Türk Töresi gereği, ad almayı büyük bir şölenle kutlarlardı. Aynı gün ad alan yiğidin babası gelir ve oğluna kılıç verirdi. Bir de at bağışlardı ona ve "İlk kılıcını, ilk atını ben veriyorum. Bundan sonra ne alacaksan kendin alacaksın. Ne edineceksen kendi gücünle, yiğitliğinle edineceksin!" derdi

* * *

Han oğlu bu töreyi biraz bozmuş önce at diye tutturmuştu. Belki de Şaman bu yüzden kızmıştı ona ve Akay'ı kurban etmek istemişti

* * *

O günleri yeniden anmak istemiyordu Han oğlu. Nihayet boşluğu dolacak ve yalnızlığı sona erecekti. Yeniden koşmaya başladı. Geçtiği yerlerde, hava karardığı için kendilerine uyuyacak yer arayan hayvanlar, bir kaplanın koştuğunu sanıp kaçıştılar. Uçma zamanı sona erdiği halde kuşlar

yeniden uçtular yuvalarından. Kale burcunda nöbet tutan savaşçılar onun hızına hayran olup Han oğlunu nazardan korusun diye Gök Tanrıya adaklar adadılar. Aynı hızla kale kapısından girdi. Uzaktan göründüğünde kapıyı açmakta biraz gecikseler belki de kapıyı kırıp içeri girecekti

Sarayın önüne gelince durdu Han oğlu. Ter içinde kalmıştı. Orada bulunanlar onu selamladıktan sonra hemen belindeki kemere bakıyorlardı. Tokada canlı gibi duran tunganın gözlerinden ışık yayılıyordu sanki.

ŞÖLEN:

HAN OĞLU AD ALIYOR

Şölen yeri Ordu-Kent'in dışında Isığ-göl kıyısında kurulmuştu. Bütün komşu illerin, bütün bilinen budunların hükümdarları çağırılmıştı şölene. Yeryüzünün en büyük hanının oğlu ad alacaktı. Gelenlerden dost da vardı, düşman da. Ordu-Kent'in sırları bilinmesin diye kent dışında hazırlanmıştı şölen yeri. Her kağan için ayrı çadır kurulmuştu. Hanlarının gücüne, ilinin büyüklüğüne göre sıralanmıştı çadırlar

Tam orta yerde Peşenk Han'ın Sarı ipekten örtüyle kaplanmış otağı vardı. Şölen masası bu otağın önünde hazırlanmıştı.

"Yok" kelimesi kullanılmayacaktı o gün. Gölde, gökte, karada, yenecek ne varsa sofradaydı. Dağlar gibi et yığılmış, göller gibi kımız hazırlanmıştı. Her ilin kağanı, en yiğit erini, en namlı komutanını, en güzel söz söyleyen ozanını, en bilge din adamını yanında getirmişti. Hepsi kendince layık olduğu yere oturmuş, her biri kendi hünerini gösterme sırasına girmişti.

En uzaktaki de kalkıp gelsin diye; haber verildikten bir ay sonrasına şölen günü verilmişti. Bazı Kağanlar çağrıyı küçümseyip yerine oğlunu, ya da vezirini göndermişti. Bunlar ayrı oturtulmuş ve zamanı gelince hesabı sorulacak diye kayıt düşülmüştü.

Gönderdiği bitikte şöyle demişti Peşenk Han

"... İli Kağanına

Gök Tanrı istedi, bir yiğit oğlum oldu. Zamanı geldi, Budunumun Ulu Şamanı Tarhun Ata uygun buldu; ona ad vermek gerekti. Sakaların yiğit veliahdı ad alacak. Peşenk Han'ın yiğit oğlu ad alacak. Turan İlinin gelecekteki Han'ı, kılıç kuşanacak. Türk Töresi gereği ad şöleninde sen de bulun ki bu yiğidi tanı, adını bil.

Tur Han Oğlu, Zadşem Han Oğlu

Peşenk Han"

Bitik doğuda Tatarlara, Tunguzlara, Cücenlere, Kitanlara, Hıtaylara, Keravitlere ulaştırılmıştı. Tibet'e, Çin'e gönderilmişti. Güneyde Hind'e kadar gidilmişti. Batı komşusu İran Padişah'ı, oradan öte İonya Kralı, Rum Kayzer'i çağırılmıştı. Kuzeyde Sibirya'ya ad veren Siber Türkleri, Kırgız, Hazar Türkleri davet edilmişti

Kağanların, Şahların, Kralların çoğu kendi gelmişti. Kimi isteyerek, kimi sevinerek, kimi istemeden mecburen, kimi meraktan kimi de sırf orada bulunmak için gelmişti

Onlara eşlik eden savaşçılarla, savaşçılar ilgileniyordu. Gelenler Sakaların, zenginliğine, ihtişamına hayran kalmışlardı.

* * *

Peşenk Han bütün konuklarını layıkıyla, hakkıyla karşılamış ve onurlandırmıştı. Gündüz başlayan şölen üç gün üç gece sürecekti. Gece için büyük ateşler yakılacak ve meşalelerle Isığ -Göl kıyısı gün

gibi aydınlatılacaktı.

Konukların oturduğu yerin üstü kapatılmıştı.

Güneşli bir gündü.

Şölen başladı

* * *

Konuklar yiyip içerken bir boru sesinin duyulması ile herkes sustu. Isığ-göl'ün dalgalarının ve esen yelin sesinden başka bir ses duyulmaz oldu. Peşenk Han, yanında hatunu olduğu halde altın bir tahtta oturuyordu. Konuşmak için ayağa kalktığında dilmaçlar[18], söylediklerini her dile çevirmek için dikkat kesildiler

Peşenk Han önce bu günleri armağan eden Gök Tanrı'ya dua etti. Atalarının ruhlarına teşekkür etti. Konuklar, kendi dinlerince duada bulunup ona eşlik ettiler. Sonra şöyle devam etti Peşenk Han:

"Büyük Atam Tur Han'dan beri Sakalar il bulmuşlar ve devlet olmuşlar. Ondan sonra da Atam Zadşem Han zamanında çok savaşlar yapıp töremizi, yasamızı uygular olmuşuz. Ben de onlar gibi başı dik yaşamaya, halkımı yüceltmeye ve adaletli olmaya çalıştım. Dost olanı dost, düşmanımı düşman bildim. Gerekti savaştım. Dik başları eğdim. Eğilmeyen başı kestim.

Gün geldi Gök Tanrı bana övüneceğim bir oğul verdi. Bu öyle bir yiğit oğul ki, tanıyasınız, bilesiniz istedim. Olağanüstü doğdu, olağanüstü büyüdü. Bugün oğlum dokuz yaşını bitirdi ve ad alacak. 'Neden?' derseniz, 'ad alacak ne yiğitlik yaptı?' derseniz onu da halkımın Ulu Şaman'ı söyleyecek. Çünkü bu kararı o verdi. Hepiniz iyilik ve kutlulukla geldiniz. Hoş geldiniz. Şimdi ben oğlumu çağıracağım ve sözümü bitirip Ulu Şaman'ı dinleyeceğim. Gel, benim iki gözüm oğlum!"

Gelenlerin çoğu Han oğlunu hiç görmemişti. Sadece ününü duyanlar olmuştu. Herkes dokuz yaşında bir çocuk görmek için çevirdi başını

Bir anda etrafı hayret nidaları, haykırmalar ve şaşkınlık ifadeleri doldurdu. Karşılarında dev cüsseli bir yiğit duruyordu. Şimşek gibi çakan gözleriyle çevreyi inceledi yiğit. Gördüklerine inanamayanlar, inanmak istemeyenler gözlerini ovuşturup tekrar, tekrar baktılar. Sonra dönüp Peşenk Han'a baktılar. Ağzı kulaklarında gülüyordu Peşenk Han. Bu günü ne zamandır düşlüyordu. Başlar tekrar Han oğluna döndü. Yiğit oğlan, bütün gözlerin üzerinde toplanmasından, övücü bakışlardan sıkılmıştı. Tarhun Ata'nın ortaya çıkıp yanına gelmesiyle rahatladı.

Güne uygun giyinmişti Şaman. Ürkütücü, ürkütücü olduğu kadar saygı uyandırıcı bir görüntüsü vardı. Geldi, bir süre sessizce kendisini kollayan konukları süzdü. Sonra Han oğluna dönüp yere dizlerinin üzerine çöktü. Oğlan da onun karşısında yere diz çöktü. Şaman Göğe başını kaldırıp dualarına başladı. Oldukça uzun sürdü duaları. Kimse ne için ne yaptığını bilmedi

Galiba Tur Han'ın ruhunu çağırdı oraya, olanları görsün ve torunuyla övünsün diye. Belki Zadşem Han'ın ruhunu da çağırdı. Bilinmez ya, savaşlarda ölen Saka yiğitlerinin hepsinin ruhları da gelmiş olabilirlerdi. O ruhları görüyordu, ruhlar da onu görüyordu. Orada bulunanlar görmeseler de bir şeylerin farkına varıyor ve bu kutlu ortamın havasını bozmamak için sessizce bekliyorlardı.

Artık dualar tamamlanmıştı. Kalktı şaman, Han oğlu da onunla ayağa kalkmak için davrandı. Eliyle onun olduğu yerde kalmasını istedi Şaman. Sonra Şölen masasına döndü.

"Ad almak, ün almaktır. Acunda yer almaktır. Yer alıp var olmaktır. Bilinir ki Sakalar'da ad almak kolay değildir. Adsızlıktan kurtulmak isteyen kişinin yiğitliği bilinmeli, yiğitliği onanmalıdır

Şimdi karşınızda duran Peşenk Han'ın yiğit oğlu, kimsenin yapamayacağını yaptı. Bu yiğit oğlu yiğit, yiğitlik yaptı; ama anlatmadı, kimseye söylemedi. Görenlere, tanık olanlara da söyletmedi. Bugün burada söyleyeceğiz, anlatacağız ki yiğit Han oğlu adlansın. Ne yiğit olduğunu bütün acun duysun."

Sonra Han oğluna döndü Şaman,

"Olanları anlat Han oğlu!" dedi. Oğlan sustu. Ne anlatacağını bilemedi. Sıkıldı. Başını yere eğdi. Bu kadar kişinin önünde nasıl anlatsın, babasının buyruğunu çiğnediğini nasıl itiraf etsindi? Han babasının önünde nasıl övünsündü?

Şaman Han oğlunun konuşmayacağını anladı ve kendisi anlatmaya başladı:

"Doğumu ilahiydi Han oğlunun. Büyümesi de ilahi oldu. Gücünün, kuvvetinin, cesaretinin anlatılması mümkün değildi. Her başarısından sonra Peşenk Han bana gelip ad vermemi istiyordu. Ben biliyordum ki bu yiğit daha büyüğünü başaracak. Kimsenin yapamadığını yapacak. Saka tahtının varisi olan yiğide de ancak bu yaraşır. Sonunda beklediğim oldu ve Peşenk Han'ın oğlu kimsenin başaramayacağını başardı. Ad almayı hak etti."

Şöleni onurlandıranlar kimsenin başaramayacağı, Han oğlunun başardığı işi çok merak ediyorlardı. Merak edenler arasında Peşenk Han ve Hatun da vardı. Şamandan başka sadece iki kişi biliyordu neler olduğunu: Veyse Bey ve Belek… Onlar da bundan sonra olacakları merak ediyorlardı.

Aniden Veyse Bey ve Belek'e döndü yüzünü Şaman ve onları yanına çağırdı. Beklemedikleri bu davete mecburen uyan iki yiğit ortaya çıkıp Şaman'ın yanında durdular. Şaman:

"O gece olanları anlat!" dedi Veyse Bey'e. Veyse Bey bir an durakladı: Her şeye karşı susabilirdi; ama Şaman buyruğuna asla…

Önce alçak bir sesle, sonra da sesini herkesin duyabileceği kadar artırarak ta en başından, Peşenk Han'ın onları canavar tungayı öldürmeye göndermesinden itibaren anlatmaya başladı. Kimseden çıt çıkmıyordu. Çünkü olanlar ilk kez bu kadar açık, bu kadar ayrıntılı olarak tekrarlanıyordu

Hikâyenin sonunu şöyle bağladı Veyse Bey:

"……. tunganın karşısında iki kişi kaldık. Bizleri de öldürmesi an meselesiydi. Ben kılıcımı çekip ilerlerken öylesine umutsuzdum ki, ölüme gittiğimi biliyordum. O anda gökten biri indi. Tunganın sırtına atlayıp güçlü kollarıyla sıkmaya başladı. Ben ve Belek donmuş kalmıştık. Gök Tanrı'nın gönderdiği bir yiğit tungayı yere yapıştırdı. Sonra sıkarak boynunu kırdı ve onu öldürdü."

Alandan derin bir hayret nidası yükseldi. Kimseye "Tungayı biz öldürdük" demedikleri halde onların öldürdüğünü kabul edilmişti. İşin aslını Saka Halkı biliyordu; ama konukların çoğunun haberi yoktu. Bu söz üzerine biraz da kızgınlıkla baktılar iki yiğide. Açıklamaya devam etti Veyse Bey:

"Hem Soğd İlinde hem de burada gerçeği anlatmak istedim. Kimse beni dinlemedi. Dinlemek ve inanmak istemedi. Hatta olanları Peşenk Han'ıma da anlattım. O bile bana inanmayıp gerçeği gizlemek istediğimi sandı."

Bunu duyan Peşenk Han "Doğru söylüyor" dercesine başını salladı

Şaman yiğidin sözünü kesip sordu,

"Tungayı kimin öldürdüğünü gördün mü Veyse Bey?"

"Evet!" dedi Veyse Bey "Hatta onunla konuştum."

Şaman bu sefer Belek'e döndü ve aynı soruyu ona sordu

"Sen, tungayı kimin öldürdüğünü gördün mü?"

"Uzaktan gördüm, seçemedim; ama Veyse Ağam bana onun kim olduğunu söyledi" dedi.

Yine Veyse Bey'e döndü Şaman,

"Şimdi burada herkesin huzurunda söyle!" dedi "Tungayı öldüren yiğit kimdi?"

"Söyleyemem"

"Neden?"

"Çünkü tungayı öldüren yiğit bana and verdirdi"

"Peki! Sen söyle" diye Belek'e döndü Şaman

"Ben de söyleyemem Ulu Şaman."

"Neden?"

"Ben de Veyse Ağama and verdim."

Gülümsedi Şaman ve bu sefer yerde diz çökmüş duran ve olanlardan ötürü ne yapacağını bilemeyip soğuk terler döken çocuğa sordu.

"Sen söyle tungayı kim öldürdü?"

Başı eğik, gözleri yerde olan çocuk tek kelime söylemedi.

Bir zaman bekledi Şaman. Sonra gözlerinin içi gülerek;

"O zaman başka çare kalmadı. Tungayı öldüren yiğidin kim olduğunu ben söyleyeceğim" dedi.

Isığ-göl'den doğru tatlı, serin bir esinti yayıldı şölen alanına. İnsanlar heyecanla beklerken bu esinti ile ürperdiler. Sessizliği Şaman'ın dikleşen sesi bozdu.

"Gitmek ve tungayı öldürmek için babasından izin istemişti. Ancak babası, haklı olarak onun daha çok genç, eğitimsiz ve tecrübesiz olduğunu düşünerek buna karşı çıkmıştı. O karşı çıkmıştı belki; ama onun gitmesini isteyen güçler vardı. Bu güçler biliyordu ki tungayı ondan başkası öldüremez. Kendisini çağıran sese uydu bu yiğit ve gidip tungayı öldürdü. Bu yiğit; Saka hükümdarı Peşenk

Han'ın oğludur!"

Önce Peşenk Han oturduğu yerden ayağa fırladı. Sonra herkes birbirine duyduklarının doğru olup olmadığını sordu. Sesler bir türlü kesilmek bilmedi. Heyecana kapılıp düşüp bayılanlar oldu. Oradan bütün halka yayıldı bu haber. Duyan, önce hayret ediyor sonra da anaların bir daha doğuramayacağı bu yiğidi övmeye başlıyordu. Onun kendi Şadları olmasından dolayı gururlanıyorlardı. Bu arada düşmanlar ise içten içe kinleniyorlardı bu olanlara.

* * *

Saka Türklerinden birisi bu yiğitliğe daha fazla sessiz kalamadı ve dayanamayıp haykırdı;

"Yaşa Han oğlu var ol. Kutlu ol. Bizi gönendirdin. Tanrı da seni gönendirsin!"

Bir anda benzer nidalar yükseldi. İnsanlar alanın ortasında duran Han oğluna doğru hareket etmişlerdi ki Şaman bir el hareketiyle onların oldukları yerde durmalarını sağladı. Bir hareket daha yapıp herkesi susturdu

"Şimdi bu yiğide ad verme zamanı geldi."

Biraz durup nefeslendi ve düşünür gibi yaptı. Sonra sesinin yettiğince bağırarak konuşmasına devam etti

"Tur Han oğlu, Zadşem Han oğlu, Peşenk Han oğlunun adı artık Alp Er Tunga'dır. Böyle bilinsin ve böyle çağrılsın. Yiğitlikleri bu adla anlatılsın. Babası bu adla övünsün. Adını ben verdim yaşını, yazgısını Tanrı versin!" dedi

Töre gereği ad alanın, üç kez havaya kaldırılması ve adının seslendirilmesi gerekiyordu. Şamanın, yaşına göre bir dev olan Alp Er Tunga'yı kaldırması mümkün değildi. Veyse Bey'e ve Belek'e baktı Şaman. Şamanın ne demek istediğini anladı yiğitler ve hemen Alp Er Tunga'yı omuzlayıp kaldırmak için davrandılar. Öylesine zorlandılar ki kaldırırken neredeyse onunla birlikte yere düşeceklerdi. O an kalabalıktan bir er daha fırladı ortaya ve gelip el verdi. Bu yiğit Kuyaş'tan başkası değildi. Üç yiğit ancak omuzlayıp kaldırdılar Alp Er Tunga'yı ve ancak bir kere başlarının üstüne kadar yükseltebildiler. O anda Şaman

"Ben üç kez kaldırıp adını üç kez söyleyecektim. Şimdi üç yiğit bir kez kaldırdı, üçü birden yiğidin adını bağırsınlar" dedi.

Üç yiğit;

"Alp Er Tunga" diye bağırdılar seslerinin yettiğince.

Şölende olanların hepsi bu adı tekrarladı.

"Alp Er Tunga"

Bu ses Isığ-göl üzerine doğru dalga, dalga yayıldı. Sonra ötelerde bir dağa vurup yansıdı. Biraz daha alçaktan ama daha ilahi bir ses olarak geri geldi. Artık sıra Peşenk Han'ın kılıç vermesine gelmişti ki. Kalabalığın içinden, orta yerlerden bir ses yükseldi

"Kanıt isteriz"

Bir anda alan tedirgin bir sessizliğe büründü. Sesin geldiği yöne dönüp baktılar. İki yiğidin tanıklığı ve Şamanın onaylamasından sonra kim kanıt istemeye cesaret edebilirdi ki? Gözler ayağa kalkan ve sözünü tekrarlayan kişiye hemen tanıdı. Konuşan İran padişahını temsilen gelen vezirdi. Komşu oldukları halde İran-Turan çekişmesi bitmek bilmiyordu ve burada da, böyle kutlu bir olayda da kendini göstermişti. Gök Tanrı Dininin inananları ile ateş dininin inananları yüz yıllardır anlaşamıyorlardı. İran Padişahı barış döneminde olmalarına rağmen davete kendisi gelmemiş vezirini göndermişti. Beraberinde de pek çok adamı vardı vezirin.

Vezir, Peşenk Han'ın masasına oturtulmamasının acısını bu şekilde çıkarıyordu.

"Tunganın öldürülüşünü İran ilinde biz de duyduk; ama bu işi Peşenk Han'ın oğlunun yaptığı ne malum? Kanıt isteriz!"

Bu sesleniş bir süre sonra taraftar bulmaya başladı. Mırıltılar yükseldi. Bazıları hemen yönlerini ve duygularını belli ettiler.

"Doğru söylüyor, kanıt gerekli!" dediler. Bazıları ise bunu tam aksini savundular:

"Hayır, kanıta gerek yok. Tanık var!" dediler.

Peşenk Han bu duruma en çok üzülen kişi oldu. Sevinci kursağında kalmıştı. Ne yapacağını ne edeceğini bilemez bir şekilde Şaman'a baktı. İş yine Tarhun Ata'ya düşmüştü.

Şaman kalabalığı eliyle susturdu. Sonra konuşmaya başladı.

"Kanıt isteyenlere kanıt bulunur. Soğd ili valisi ortaya çıksın!"

Soğd valisi şölenin önemli konuklarındandı. Peşenk Han ona kendi masasında yer vermişti. Önemli bir olayın tanığı olarak hemen ortaya çıktı.

Şaman,

"O gece olanları bir de sen anlat. Dikkatini çeken en ince ayrıntıya kadar" dedi.

Soğdak vali anlatmaya başladı. O da en başından başladı. Tunganın ortaya çıkışından, işlediği cinayetlere, oradan halkın çektiği korku ve sıkıntıya kadar her şeyi anlattı. Sonra sıra Saka Yiğitlerinin ilk ve ikinci gelişlerine oradan da tunganın öldürüldüğü geceye geldi. Sonra sustu Vali.

Şaman:

"Tunganın başını kim kesti? Derisini kim yüzdü?"

Cevapladı vali;

"Dikkatini çeken bir şey oldu mu?" diye sordu Şaman.

"Tunganın bir kulağı yoktu"

Herkes merakla bu işin sonunu bekliyordu. Birden Peşenk Han ayağa kalktı ve

"Tunganın, yüzülmüş başını ve postunu getirin!" dedi.

Han Sarayının başköşesine serilmişti post. Başının derisi de doldurulup duvara asılmıştı. Hemen

bir yiğit atına atladı ve saraya doğru dörtnala uzaklaştı. Beklemek çok uzun geldi

Savaşçı geri döndüğünde tunganın dev başını ve postunu ortaya koydular. Orada olan herkes tunganın sol kulağının olmadığını gördü. Şaman Veyse Bey'e döndü.

"Ne oldu canavarın kulağına?"

"Alp Er Tunga kesip aldı! Töredir! Avı yapanın buna hakkı vardır!"

Bu sefer bütün gözler Alp Er Tunga'ya döndü. O hiç konuşmadan elini koynuna soktu ve tunganın sol kulağını çıkardı. Şaman'a uzattı. Şaman kulağı aldı. Yürüyüp İran Vezirinin önüne geldi.

"Al! İşte kanıt! İran Padişahına armağanımız olsun!"

Öfkeden ve mahcubiyetten kıpkırmızı olmuştu vezir. Ama artık yapacak bir şeyi kalmamıştı. Yerine oturdu

Veyse Bey;

"Alp Er Tunga" diye bağırdı. Bütün alan onu izledi. Üç yiğit onu yeniden omuzlayıp bir gayret başlarının üzerine kaldırdılar.

Artık güneş batıyordu. Ad verme töreni çok uzun sürmüştü. Ateşler ve meşaleler yakılmaya başlandı

Ayın yansıması ile Isığ-göl daha bir esrarlı, daha bir güzel olmuştu

Şölen sabaha kadar sürdü.

YARIŞLAR

Şölenlerin olmazsa olmaz çeşnisiydi yarışlar. Töredendi; ad şöleninde yarışlar yapılır, erler, erliğini göstersin istenirdi. Ad alan çocuğun bu erlikten ders alacağına, kendine örnek alacağına inanılırdı

Çağıran büyük olunca, şölen de büyük olurdu. Şölen büyük olunca yarışlar da büyük olurdu. Yarışların büyük olması demek, budunların en yiğit erlerinin katılması demekti

Ertesi günü zor bekledi insanlar. Hazırlanan yarış alanını çepeçevre sardılar. Gözün alabildiğine insan vardı. Böyle bir gün bir daha ne zaman gelirdi ki?

Beş adım genişliğinde, dört adım uzunluğunda yerden iki at boyu yükseklikte tahtadan gözcü yeri hazırlanmış, dört adet kalın kütüğün üzerine yerleştirilmiş ve sabitlenmişti. Buradan alanın tamamını görüyordu gözcüler. Saka Budununun en yaşlı en ulu kişilerinden oluşuyordu heyet. Ayrıca, aşağıda yarışları yakından izleyen alan gözcüleri görev yapıyordu. Alandakiler yarışları yönetir, yukarıdakiler ise anlaşmazlık halinde müdahale ederlerdi

Yarışların sırası on yıllardır hiç değişmemişti. Önce yay germe ve ardından ok atma yarışı yapılırdı. Sonra kılıç oyunları ve at üzerinde gösterilen hünerlere gelirdi sıra. Atların yarıştırılmasına gelindiğinde ilgi son haddine varırdı. Son olarak sıra en güçlü erin seçildiği güreşlere gelirdi. Bazı yiğitler bir tek dalda yarışır, bazıları da bütün oyunlarda göstermek isterdi kendini. Bu yarışlara katılmak için kendini kanıtlamış olmak ve belli bir yaşa ermek gerekiyordu. Sadece konuklar için bozulurdu bu kural. İsteyen konuk, rütbesine, şanına bakılmadan yarışlara dâhil edilirdi.

Alp Er Tunga ad almıştı. Şimdi halklarının kahramanı olan erler Alp Er Tunga'nın bu yiğitliğini onurlandıracaklardı. Peşenk Han kazanacak her yiğit için bir armağan bir nişan hazırlatmıştı

Halk büyük bir merak içinde yarışların başlamasını bekliyordu. Hangi halkın hangi yiğidine karşı hangi Saka yiğidi ortaya çıkacak ve onları onurlandıracaktı. Yiğitler de heyecanlıydı. Armağanlar çoğunun umurunda bile değildi. Orada, o an düşünülen; yalnızca nam almaktı

Hemen başlamazdı oyunlar. Önce ozan sesi, kopuz telinin tınısı duyulmalıydı. Ozan sesi ibadet gibiydi. Olmazsa olmaz bir ibadet… Yapılmazsa yadırganır, ozan eksikliği hissedilirdi

Yüreğini öğütürsün taşlar arasında er olabilirsin, yiğit olabilirsin. Yazgıdır; bey, kağan, han olabilirsin. Ama ozan olmak için mutlaka Tanrı istemeli. Tanrı ozan olmanı dilemeli. Ruhun da ozan olmalı, gözün de gönlün de. Dilin korkusuzca söyleyebilmeli. Elin ustaca tellere ses verebilmeli. Doğruyu demeli, doğrucu olmalısın.

* * *

Aceleci yiğitler, acemiler, alana dalmak için fırsat kolluyordu. Tutulmaz olmuşlardı. Ozan sözü beklemeye bile tahammül edemez gibiydiler

Beklemenin nedeni birden çok ozanın orada bulunmasıydı. Türk Budunlara has bir töreyi yaşatmak için bekliyorlardı. İlk kim çıkacaktı? İlk olmak da şerefti en sona kalmakta. Garip bir şekilde belirlenirdi sıra. Diline söz düşen çıkardı ortaya. Ama o an orada durum farklıydı. Ozanlar ozanı bir koca vardı. Diller tutulmuş, eller kilitlenmişti. Ya izin için bir işaret vermeliydi ya da ilk o

söylemeliydi

Saçı beline, sakalı dizine ulaşmış bu koca ozan kopuzunu kaldırdı havaya. Sonra tellerine bir kez değdirdi parmaklarını. Kucağına koydu dilli ağacı. Bir tek hareketle çıkanlar, ses değildi sanki. Bütün alanı dolaştı. Bütün kulakları ziyaret etti. Bitmedi. Hiçbir yere gitmedi. Orada, havada asılı kaldı. Bu izin veren ve yol gösteren melodiydi

Bir genç ozan 'Ya heyulaaaaaa' diyerek çıktı ortaya. İzin verilmişti artık. En uzak tepelere kadar uzattı sesini. Yankılanmasına izin verdi. Kurtları taklit etti. Uzaklardan kurt ulumaları geldi cevap olarak. Hangisi kurt, hangisi ozan sesi anlaşılmadı. Birbirine karıştı.

Birden sustu ozan ve kopuzunun tellerine vurmaya başladı. Az önce ağzından çıkan sesler bu kez tellerden geliyordu. Bu hüneri gözleriyle, sözleriyle alkışladı insanlar. Başka illerden gelen, başka budunun temsilcisi olan konuklar şaşkınlıkla bakıyorlardı. Kendi ozanlarında da bu hüneri görmek dilediler yürekten.

Genç ozan haddini ve zamanını iyi bildi. Susturdu kopuzunu ve çekildi.

Bu kez yaşlı bir ozan çıktı ortaya. Ağır, ağır çalıyordu telliyi. Bir dörtlük söyleyip konukları hoşladı, çekildi. Demek ki ona verilen izin bu kadardı. Kendilerince uyguladılar sırayı.

En sonunda koca ozan yeniden oturduğu yerden çalmaya başladı. Uzunca çaldıktan sonra durdu. Dilinden şunlar döküldü.

"Ad almadan ötesi o adı taşımaktır
İli, budunu için yiğitçe yaşamaktır
Binlerce yiğit gördü, tarih boyu Sakalar
Amaç Turan İline, Tur Han'a yaraşmaktır

Peşenk Han'ın oğluna dediler Alp Er Tunga
Gelecekte bekliyor onu yüzlerce kavga
Bir gün acundan veda anına kavuşunca
Erlik, gökte güneşe ve aya ulaşmaktır

Bir dağın başı bir gün yiğide kucak açar
Tanrı ne ömür verir, insan o kadar yaşar
Bugün ad alan yarın belki ölüme koşar
Böyle şeyler söylemek Ozanca yaşamaktır"

Bunları söyledi ve sustu Ozan.

Ozan sözünde kavga da olurdu, yergi de, övgü de. Bazen kelimeler arasına bir sır sokuverirdi ozan. Bugün belki farkına varılmazdı o sırrın; ama gün gelince biri hatırlar ve tekrarlardı. İşte o zaman,

"Ozan dediydi" derlerdi.

* * *

Ozan sözü bitince yüksekte oturan gözcü başı işaret verdi. Boynuna büyük bir davul asılı söylevci çıktı ortaya. Eğer yarışlar Türk Budunları içinde olsaydı Ulu Şaman çıkıp dua eder ve yarışları kutsardı. Bütün inançlara saygılıydı Sakalar. Bu nedenle Şaman ortaya çıkmadı. Söylevci ağır, ağır vurdu davula sonra durdu ve en yüksek sesiyle çığırmaya başladı.

"Hanlar Hanı Peşenk Han'ın İlinde, ad alan Alp Er Tunga'nın onuruna yarışlar yapılacaktır. İlk yarış yay germe yarışıdır. Acunun en sert yaylarını gerip bağlayan yiğitler daha sonra gerdikleri yaylarıyla ok atacaklardır"

Tekrar davuluna vurarak geri, geri çekildi söylevci.

Alanda duran gözcülerin başı bir gözüyle yukarıdaki gözcü heyetini gözlüyor, bir gözü ile de meydanı kolluyor ve yarışları ona göre yönetiyordu

Yay germe yarışı başlıyordu.

Yayların getirilmesi için işaret verdi gözcü başı. Büyüklü küçüklü bir sürü sert yay getirilip ortaya yığıldı. Gözcü başı yüksek sesle bağırarak yay germe yarışına katılmak isteyen yiğitleri ortaya çağırdı. Konuklara her zaman olduğu gibi öncelik tanındı. Yan yana sıralandı yiğitler. Her biri kendi halkının giysileri içinde idiler. Başlıklılar başlıklarını çıkarıp attılar

Çok iri yarı olan bir yarışçının üzerinde büyükçe bir örtü vardı ve yüzünü de kapatmıştı. Ortalarda bir yerde duruyordu. Çok uzaklardan bile değişik biri olduğu belli oluyordu. Sıra ile adlarını ve budunlarını haykırıp Peşenk Han'a ve orada bulunanlara saygılarını sunuyordu yarışçılar

Sıra örtülü yiğide gelmişti. Başından aşağı sarkan örtüyü kaldırdığında ortaya çıkan görüntü bütün sesleri kesti. Sonra bir uğultu yayıldı.

Yiğidin belden üstü çıplaktı ve sanki bir şey giymesine gerek kalmasın diye vücudu kıllarla kaplıydı. Yaşlı olmadığı halde saçları beyaza çalıyordu. Kolları bir fil bacağı kadar kalın ve kaslıydı. Uzun boyunun aksine incecik beli, geniş omuzlarına daha bir genişlik kazandırıyordu. Oldukça yakışıklıydı ve yüzü gülüyordu. Ortaya doğru bir adım atıp kendini gösterdi ve

"İranlı Sam oğlu Zal oğlu Rüstem!" dedi

Her budun büyüğü hayranlıkla baktı bu yiğide ve böylesine bir yiğide sahip olmamanın eksikliğini hissetti. İranlı vezir ise gururla başını yükseltti oturduğu yerde.

Zal oğlu Rüstem yerine geçtiğinde bile ilgi hala onun üzerindeydi. Konuklardan katılanların yanı sıra pek çok Saka yiğidi de çıkmıştı ortaya. Kuyaş da bunların arasındaydı. Tam otuz dokuz yiğit vardı şimdi meydanda. Gözcüler her birine bir yay verip germesini ve bağlamasını istediler. Söylevci bir kez vurdu davuluna ve yarışmacılar acunun en sert yaylarını germeye başladılar

Adı Rüstem olan yiğit bu işi öylesine çabuk yapıp ortaya çıktı ki, diğer yiğitlerin direnci kırıldı. Bir kısmı gerdikleri yayları ellerinden kaçırıp yeniden uğraşmaya başladılar. Söylevci davuluna bir kez daha vurduğunda yayını gerip bağlayabilen sadece yedi yiğit vardı. Diğerleri boynu bükük alanı terk ettiler. Kalanlar arasında Kuyaş da vardı. Bir an yayı elinden kaçırmış ve ancak son anda bağlayabilmişti. İşin kötüsü başka hiçbir Saka yiğidi bunu başaramamıştı. Peşenk Han biraz sıkılmıştı

bu durumdan

İranlı Rüstem geri dönüp yere atılan gerilmemiş yaylara baktı. Onlara doğru yürüdü ve birer, birer yerden alıp bir hamlede gerdi ve bağladı. Bu görülmemiş bir gösteriydi. Yiğit Rüstem hiçbir şey olmamış gibi gidip ilk bağladığı yayı aldı eline ve şöyle bir tarttı. Sonra alanı çevreleyen halka dönüp yayı kaldırdı. Büyük bir takdir nidası yükseldi kalabalıktan.

Kalan yedi yiğit şimdi ok atacaklardı. Çünkü yayını geremeyen yiğide ok atma hakkı tanınmıyordu. Yüz adım öteye dikildi hedef. Küçük bir ceylanın derisi üç adet ağaç parçasıyla gerilmişti. Yedi yiğite birer ok verdiler. Yedisi de vurdu hedefi. Sonra uzaklık yirmi adım daha artırıldı. Yine yedi yiğit de vurdu hedefi. Yüz elli adıma çıkarıldığında ise üç yiğit alandan ayrıldı. İki yüz adımda artık iki kişi kalmışlardı. Rüstem ve Moğol yiğidi…

Kuyaş yenilmenin üzüntüsüyle başı yerde terk etti alanı. Yayını zamanında gerememesi moralini etkilemiş ve bu yarışta elenmişti. Hâlbuki en usta olduğu yarışlardı bunlar.

İki yarışçı artık mesafenin sonundaydılar ve hedefin küçülmesi gerekiyordu. Oklarla delinmiş ceylan derisini kaldırdılar ve yerine küçük bir tavşan derisi taktılar. Bu sefer yalnızca Rüstem vurdu hedefi. Her iki yarışın da galibi İranlı yiğit olmuştu

Peşenk Han'ın önüne götürdüler Rüstem'i. İki kese altın ve çok değerli bir yay armağan etti Peşenk Han

* * *

Sıra kılıç oyunlarına gelmişti. Rüstem yine ortadaydı. Enli kılıcını almıştı eline. Bu oyunda yiğitler kılıç kullanmadaki becerilerini ortaya koyarlardı. Birbirlerini yaralamadan hamle yaparlar, ya birbirlerinin elindeki kılıçları düşürmeye çalışırlar, ya da kılıç çevirirken vücut hareketleriyle ustalıklarını gösterirlerdi

Zal oğlu Rüstem'in heybetini, az önceki ustalığını görenlerin çoğu yarışa katılmaktan çekindiler. Sadece altı yiğit ortaya çıktı kılıç oyunu için. Gözcüler bunları eşleştirmeye geldiklerinde Rüstem onlara bir şeyler söyledi. Aralarında tartıştıktan sonra yukarıdaki gözcü heyeti ile konuşmaya geldi baş gözcü. Sonra da söylevcinin yanına gidip olanları aktardı. Söylevci davuluna vurdu yavaşça ve ortaya çıktı

Yüksek sesle,

"Yüksek gözcülerin buyruğu ile kendi istediği ve ustalığını göstermek dilediği için İranlı Rüstem beş yiğide karşı tek başına kılıç oynatacak!" dedi.

Bu olacak şey değildi. Bunu becerecek yiğit de şimdiye dek çıkmamıştı. Alana çıkan yiğitlerin zoruna gitmişti bu durum. Zaman zaman bu şekil istekler olur ve gözcüler tartışıp karar verirlerdi. Bu kararı verirken adaletle davranırlar, yarışmacının Saka veya başka bir budundan olup olmamasına hiç önem vermezlerdi

Kılıç oyununa katılacakların arasında Belek Yiğit vardı. İranlı Rüstem'e çok kızmıştı. Böyle bir istek onları aşağılamak demekti. Bu adam neyine güveniyordu? Bir ara alanı terk etmeyi düşündü ama Rüstem'e bir ders vermek için kaldı orada. Yalnızca Hıtay yiğidi çekildi

Şimdi Rüstem'in karşısında dört yiğit vardı. Hep birden saldırmayacaklar sıra ile hamle yapacaklar ve Rüstem bu hamlelerden kurtulmak için çabalayacaktı. İlk yiğit daha ilk hamlesinde kılıçsız kalmıştı hem de kılıcının nasıl uçtuğunu fark etmeden. Sonra yukardan bir hamle eden yiğitin kılıcını kılıcıyla karşılayıp kırılmasına sebep oldu Rüstem. Belek ve Moğol yiğidi de benzer durumlarla alanı terk ettiler

Armağan almak üzere Peşenk Han'ın huzuruna gelen yine Rüstem olmuştu. Bu sefer övgüler daha yüksek sesle yapılıyordu. Saka Halkı yiğidi severdi ve Rüstem bu övgüleri hak ediyordu. Az sonra Rüstem'in elinde çok eski ve değerli bir armağan kılıç vardı.

Sıra at üzerinde yapılacak oyunlara ve at yarıştırmaya gelmişti.

Meydan Sakalarındı artık.

En iyi atları yetiştirip ona en iyi binen onlardı. Bir anda şenlendi ortalık, atına güvenen, atını kapan gelmişti ortaya. Konuklardan kimse, Rüstem dahil, meydana çıkmamışlardı. Binicilik konusunda Türklerin üstünlüğü daha en başında kabul edilmişti

Sakalar birbirleri ile yarışacaklardı.

Yarışlar başladığından beri suskun ve yüzü asık oturan Peşenk Han'ın ağzı kulaklarındaydı artık. Yan gözle İran elçisini süzüyordu. Dayanamadı Peşenk han;

"İranlı konuk at yarışına çıkmayacak mı?" diye seslendi.

Bir an yutkundu vezir. Cevap verip vermemek arasında bocaladı ve sonunda zemberekten boşanır gibi konuştu:

"Zal oğlu Rüstem'i üzerinde taşıyacak bir at bulamadık Peşenk Han!" dedi.

Böyle bir cevap beklemiyordu Peşenk Han. Sözünü söylediğine söyleyeceğine bin pişman oldu. Sustu kaldı. Sessizliği derinden gelen bir ses bozdu.

"İsteseydiniz biz size verirdik!"

Bütün başlar bu sesin geldiği yana döndü. Konuşan Ulu Şaman Tarhun Ata'ydı. Sonra Peşenk Han'a döndü Ulu Şaman.

"Han; izin ver de oğlun atıyla birlikte yarışa katılsın. Konuklarımız hem at görsünler hem de usta binici" dedi.

Yaşı yetmediğinden yarışlardan uzak bir köşede duran ve alınan sonuçlardan dolayı içi içini yiyen Alp Er Tunga, sanki böylesine bir teklif bekliyordu. Bir anda oturduğu yerden fırladı ve babasının önüne gelip diz vurdu

"İzin ver ey Han babam!" dedi.

Töre; dokuz yaşında bir çocuğun yarışmasına engeldi. Ama o gün başka bir gündü artık. Dokuz yaşında olan çocuk da başka bir çocuktu. Düşündü Peşenk Han. Oğlunun karşısına çıkardığı her engel onun tarafından aşılmıştı bu güne dek. Demek ki Tanrı böyle istiyordu. Oğluna ayağa kalkması ve yarışlara katılması için işaret verdi

Bu işaret bir anda alanı ayağa kaldırdı. Heyecan son haddine vardı. Han oğlu ilk kez halkı önünde yarışa katılacaktı.

Hemen atının getirmelerini istedi Alp Er Tunga. Az sonra alana getirilen Akay, heyecanı paylaşıyorcasına hareketler yaparak, yerinde duramayarak, seyislerin gözetiminde girdi alana. Bütün gözler Akay'daydı artık. Şaman Tarhun Ata, başını hafifçe çevirip İran elçisine baktı

Gözleriyle;

"Bizde de hem Rüstem kadar iri yiğit var hem de onu taşıyacak at var!" der gibiydi.

Katılanlar çok olunca alana sığmaz oldular. Haksızlık olmaması için hep birlikte yarışmak zorundaydılar. Ortalık toz içinde kalmış ve göz gözü görmez olmuştu. Baş Gözcü heyeti daha fazla beklemeyi uygun görmedi ve başlama işaretinin verilmesini istedi. Önce davul sesi duyuldu. Yiğitler atlarının üzerinde ileri atılmak için hazır beklediler. Daha sonra bir gözcü elinde tuttuğu oku tutuşturdu ve yanan oku dik olarak gökyüzüne fırlattı

Aynı anda sadece bu ok fırlamamıştı yerinden. Atlar bir anda yüzlerce ok gibi ileri atıldılar. Hedef; dağın öbür yanına dikilmiş olan bayraktı. Bayrağı sadece kapmak yetmiyordu. Onu kaptıktan sonra yarış boyunca başkasına kaptırmadan muhafaza edip Peşenk Han'a getirmek gerekiyordu

Toz bulutu biraz dağıldığında sadece bir tek atlının atını dörtnal değil tırısla sürdüğünü fark ettiler. Bu binici Alp Er Tunga'dan başkası değildi. Normalde atını seven birinin yapması gerekeni yapıyordu. Kalabalık içinde atının zarar görmesini, yaralanmasını istemediğinden işi ağırdan alıyordu. Atlar bir süre ilerledikten sonra nasılsa bu kargaşa sona erecek ve sıralar seyrekleşecekti. İşte bu sürüş o zamanı bekleme sürüşüydü. At ustaları, Alp Er Tunga'nın yaptığını büyük takdirle karşıladılar. Belki at binme dersi almamıştı; ama nasılsa bunu öğrenmişti. Üzerindeki binici ile büyük bir uyum sağlayan Akay ise sırasını beklercesine heyecanla yerinde zor duruyordu.

Alandakiler bu muhteşem ikiliyi heyecanla ve mutlulukla seyrederken, Alp Er Tunga eğilip atının kulağına bir şeyler fısıldadı. Ne söylediyse, Akay, birden ok gibi ileriye fırladı. Sanki en sert kırbaçla döşünü dövmüşlerdi. Alandakiler bir anda gözden kaybolan Akay'ın peşinden bakarken o çoktan en arkada kalan gruba yetişmiş ve geçmişti

Artık beklemekten ve gözcülerin ileteceği haberleri dinlemekten başka yapacakları yoktu oradakilerin. Çoğu bu yarışın galibini şimdiden biliyordu

Yarışanlar arasında Veyse Bey, Belek ve Kuyaş da vardı. Böyle bir yarış çağrısında yerlerinde durmaları mümkün değildi

Alandakiler; yarışanların ne durumda olduğunu öğrenmek için çırpınıyorlardı.

Alp Er Tunga önünde koşanları birer, birer geçiyor ve en öndeki kalabalık gruba yetişmeye çalışıyordu. Bütün atlılar yanlarından geçen Han oğluna hem geçilmemeye çalışıyorlar hem de onun at sürüşündeki ustalığını gururla izliyorlardı

Her geçtiği atlı Alp Er Tunga'nın ardından bir sevinç narası patlatıyordu. Artık en öndekilerle birlikte koşuyordu Akay. Uzun yelesi, üzerine uzanmış olan sahibinin yüzüne kırbaç gibi iniyordu. Artık en öndeydiler. Hedefe yaklaştıklarında ardına baktı Alp Er Tunga ve hemen ardından Veyse Bey'in geldiğini gördü. Böylesine yiğit bir beyin önünden gidip hedefteki bayrağı almak hiç işine

gelmedi. Yaşı olgunluğa eren bu Bey, bugün şan almayı hak ediyordu. Hafifçe, belli etmemeye çalışarak Akay'ın dizginlerine asıldı. Bu bir anlık yavaşlama Veyse Bey'in öne geçmesine yetmişti. Veyse Bey geçerken sağında at süren Alp Er Tunga'nın hareketlerini izledi. Onun da atı asil ve çok güçlü idi bu nedenle şüphelenmeden atını daha hızlı gitmesi için topukladı. Az sonra hedef bayrak, Veyse Bey'in elindeydi. Aynı hızla sürdü atını ve tepenin eteklerinden öbür yana doğru dönmeye başladı. Ardından Alp Er Tunga geliyordu. Eğer yetişen kimse olur ve bayrağı onun elinden alırsa ve bitiş çizgisine ulaşırsa, yarışın galibi o olacaktı. Hemen peşlerinden gelenler de aynı amaçla atlarını koşturdular; ama artık Veyse Bey'i kimse tutamazdı. O Han oğlunun, gelecekte han olacak yiğidin ad alma şöleninde yarış kazanmanın mutluluğuyla atını uçuruyordu.

Alandakiler; bu mücadeleyi seçemezken yukarıda bulunan gözcüler olanları bağırarak haber verdiler.

"En önde Veyse Bey var ve elinde bayrağı tutuyor. Hemen ardından ise Alp Er Tunga geliyor!"

Artık herkes ayaktaydı. Bu namlı koşunun bir anını bile kaçırmak istemiyorlardı. Sonunda atlılar uzaktan gözüktü. Birbirleri ile boğuşarak, Veyse Bey'in elindeki bayrağı kapmaya çalışarak adeta yan yana koşan altı atlı gördüler. Veyse Bey varış yerini gözüne kestirince son bir kez daha atını topukladı ve ona hız verdi. Bir anda ardındakilerden koptu. Alana girdiğinde nefes nefese kalan atının dizginlerini çekerek öylesine bir güçle durdurup aşağıya atladı ki, neredeyse ardından gelen atların altında kalacaktı. Hemen koştu ve diz vurup elindeki bayrağı Peşenk Han'a uzattı.

Orada bulunan pek çok kimse gibi Peşenk Han da Alp Er Tunga'nın bu yarışı kazanacağını bekliyordu ama Veyse Bey'in elinde bayrakla alana girmesi ve hemen onun ardından Alp Er Tunga'nın gelmesi herkesi daha mutlu etmişti

Sadece İran Elçisinin dudaklarında garip bir gülümseme vardı.

Peşenk Han, Veyse Bey'e iki kese altın ve çok güzel bir at hediye etti

Unutulmaz bir yarışın unutulmaz hikâyeleri anlatılmaya başlanmıştı artık. Veyse Bey'i övmek için hemen bir ozan kopuzuna sarıldı.

Beyler beyi Veyse Bey atın üstünde
Yarışı bitirmiş bayrak elinde
At üzerinde kim karşı durur
En usta binici Saka İlinde

Veyse Bey yarışı önde bitirdi
Ardından alana Han oğlu girdi
Ad alma şöleni bu denli olur
Veyse Bey bu güne şanını verdi

Ozan sözü uzayıp gitti böylece. Doğrusu bütün bu övgüleri, gözünü budaktan esirgemeyen Veyse Bey fazlasıyla hak ediyordu.

* * *

Artık gün akşama dönmeye başlamıştı. Bir yandan görevliler geceyi aydınlatmak üzere büyük ateşler ve meşaleler yakma hazırlığına başlarken bir yandan da yapılacak son yarışın hazırlıkları sürdürülüyordu. Bu son yarış, günün kahramanını belirleyecekti. Güreş hemen her savaşçının tutkuyla yaptığı ve kazanmayı arzuladığı bir yarıştı. Daha güreşecek yiğitler meydana çağrılmadan, hazırlanmaya ve ısınmaya başlamışlardı. Görünen o ki güreşler çok çekişmeli geçecekti.

Az sonra Baş gözcü Güreşin başlayacağını ve güreşecek erlerin alana çıkmaları gerektiğini söyledi. Bu arada davulcu ağır bir tempo ile tokmağını gergin deriye indirerek bu çağrıyı adeta onayladı.

Bir anda, bellerinden üstünü soyunmuş onlarca güreşçi yiğit ortaya çıktı. Gözler birer birer süzdü bu devasa yiğitleri; ama aradıkları birini göremediler. İranlı Zal oğlu Rüstem, güreşmeye çıkanların arasında yoktu. Bir süre daha beklediler başka çıkan olur diye. Aslında beklenen ve merak edilen kişi Zal oğlu Rüstem'di

Boşuna beklediler.

Sonunda çaresizce güreşleri başlatan işaretleri verdi Baş Gözcü

Herkes gibi Peşenk Han da merak içindeydi. Sonunda dayanamayıp seslendi.

"İranlı konuğumuz güreşmeyecek mi?"

"Yiğidim herkesle güreşmez" diye cevapladı İranlı vezir ve devam etti.

"Eğer oğlunuz güreşe çıkarsa karşısında yiğidimi bulacaktır."

Olacak şey değildi söylenenler. Ad alma şöleni için düzenlenen yarışları bir savaş, bir kavga havasına sokmanın hiç gereği yoktu; ama yıllardır iki ulusun arasında süren çekişmeler böyle bir günde bile yüze vuruyordu

Şimdi ne olacaktı?

Peşenk Han bu söze cevap mı verecek yoksa henüz alana çıkma çağına gelmemiş oğlu için bugün bir kez daha töre mi değiştirecekti?

Başını önüne eğip bir süre düşündü Han. Birden sertleşmiş yüzünü kaldırdı ve

"Alp Er Tunga güreşe soyunsun!" diye yüksek sesle buyruk verdi.

Herkes susmuştu. Uçan bir pervane böceğinin kanat sesleri bile duyulacak kadar sessizleşti ortalık. İstediğini elde eden İranlı Vezir gülümsüyordu. Daha yolun, yiğitliğin başındaki bir Saka Yiğidini hem de Han oğlunu yenerse, İranlı Zal oğlu Rüstem'in şanına şan katılacak belki de Alp Er Tunga efsanesi başlamadan sona erecekti. Varsın yaşı küçük olsundu. Varsın alana çıkacak çağa gelmesindi. Onu gören hiç kimse dokuz yaşında bir çocuk demezdi ki. Zal oğlu Rüstem de, babasından aldığı beyaza çalan saçlarına rağmen onun çağından pek de büyük olmayan bir yiğit değil miydi? Şimdi Alp Er Tunga'yı kaldırıp yere vurduğunda Peşenk Han'ın ve Sakalar'ın yüzlerinin alacağı şekli düşünüyordu İranlı Vezir. Böyle bir günü yaşayacak ve varıp İran Padişahına anlatacaktı

Her an her şeye hazır bekleyen Alp Er Tunga; hemen üst yanını soyunup alana fırladı. Onun aksine Zal oğlu Rüstem biraz ağır hareketlerle hazırlanıyordu güreşe. Alp Er Tunga'nın altında; ata yapışık kavimlere uygun dar bir pantolon bulunuyordu. Zal oğlu ise aksine bol ve beli kuşaklı şalvarla çıktı

ortaya

Alanda; olanları şaşkınlıkla izleyen ve eş tutup güreşmek için bekleyen yiğitler, bir süre sonra yavaş yavaş alandan çekilmeye başladılar. Öyle ya, artık iki budunun kavgasına dönen bu yarışlarda onların yeri yoktu. İki budunun iki yiğidi tam ortada buluşunca, artık meydan sadece onlara bırakmak gerekti

Gözcü, güreşi başlatmak için eline aldığı mavi renkli mendili tam iki yiğidin ortasında elinden salıverdi. Mendil yere düşer düşmez güreş başladı. Başka güreşlerde olduğu gibi iki güreşçi hemen birbirlerine sarılıp güreşe tutuşmadılar

Önce birer pençeyi andıran elleri birleşti. Parmaklarını birbirine geçirip güçlerini denediler. Zal oğlu Rüstem sağ eliyle Alp Er Tunga'ya kuvvetli bir elense çekti. Güçlü bir tokat gibi inen bu elensenin sesi çınladı alanda. Alp Er Tunga, oralı bile olmamıştı. Hemen karşılığını verdi. Bu şekilde çekilen elenselerle yiğitler birbirlerini hırpalayıp yormaya çalıştılar

Zal oğlu Rüstem'in daha tecrübeli olduğu görülüyordu. Her hareketinden, ustalardan ders aldığı belli oluyordu. En iyi ustası da babası Zal olsa gerekti. Alp Er Tunga ise bu hareketlere ancak karşılık verebilecek kadar biliyordu güreşi. Saka Türklerinin içi titredi. Biricik Şadları şimdi bu alandan yenik mi ayrılacaktı?

Ama aniden Alp Er Tunga'nın, Rüstem'in bacaklarına doğru daldığını gördüler. Koca Rüstem bu ani harekete engel olacak zaman bulamadı ve az kalsın sırt üstü yere devrilecekti. Güreş böylece çok kısa sürede bitmiş olacaktı. Rüstem yıkılırken bir anda döndü ve yüzükoyun yere kapaklandı. Herkes ayağa kalkmış Alp Er Tunga'nın Rüstem'i bastırmasını ve ezmesini bekliyordu. Aksine Rüstem yerde iken Alp Er Tunga ayakta kalmıştı. Rakibinin kalkmasını bekliyordu. Kısa bir an öylece kaldılar. Rüstem silkinip kalktığında karşı karşıya geldiler. Rüstem karşısındaki yiğidin hem gücünü anlamış hem de bu hareketini takdir etmişti. Alp Er Tunga sanki hiçbir şey olmamış gibi güreşe devam ediyordu. Yaşadıkça böyle bir güreş daha göremeyeceklerini bildiklerinden, orada bulunanlar, nefeslerini kesmiş onları seyrediyorlardı

Yiğitler tekrar birbirlerine bağlandılar.

Az önceki düşüşünü örtmek ve karşılık verebilmek için Rüstem daha fazla yüklenir olmuştu güreşe. Şimdi birbirlerinin açığını kollayan yiğitler sıra ile yükleniyor ve diğerini alanda sürmeye çalışıyordu. Bir Alp Er Tunga tutuyordu Rüstem'i bir uçtan diğer uca sürüyordu. Bir Rüstem alıyor ve Alp Er Tunga'ya alanı dar ediyordu. Böylece saatler ilerledi. Ateşler ve meşaleler yakılıp, alan gündüz gibi aydınlatıldığından güreşenlerin hareketleri rahatlıkla izlenebiliyordu

Gece yarısını geçtiğinde de durum aynı idi. Yalnız artık sürme işine bir son verilmişti. Şimdi alanın orta yerinde boğuşup duruyorlardı. Temkinli davranmaları ve kuvvetlerinin denk olması çok hızlı hareket etmelerini engelliyordu. Bu böyle uzun süre gider diye bekleyenler bir anda yanıldıklarını anladılar. Ani bir hareketle Alp Er Tunga'nın sol kolunu yakalayan Rüstem bir anda onu omuzlamış ve üzerinden aşırarak savurmuştu. Bu sefer zor duruma düşme sırası Alp Er Tunga'ya gelmişti. O da yere düşerken son anda dönmüş ve sırtını yere değmekten kurtarmıştı. Sanki olanlara karşılık verircesine Rüstem Alp Er Tunga'nın birkaç adım ötesinde duruyor ve onun kalkmasını bekliyordu. Ayağa kalktı Alp Er Tunga. Kalkarken bir yandan da çevresini, kendini izleyenleri kontrol etti. Az önce yaşadığı tehlike sırasında gözünü yummuş olan Peşenk Han endişe içinde oğlunu izliyordu.

Babasına doğru gülümsedi Alp Er Tunga

"Beni hiç merak etme" der gibiydi.

Sonra döndü ve hırsla Rüstem'e saldırdı. Rüstem bu kez boş bulunmuştu. Sendeledi ve yan olarak yere düştü. Bu kez sağ kolunu da Alp'e kaptırmıştı. Alp Er Tunga onu zorlamaya başladı. Tek kolunu kaptıran ve tek kolu da vücudunun altında kalan Rüstem sıkıntıdaydı. Ha çevirdi ha çevirecek derken birden onu bıraktı ve ayağa kalktı Alp Er Tunga. Rüstem de ne olduğunu anlamadan ayağa fırladı. Sonunda anladı ki Alp Er Tunga ona bir şans daha veriyor

Saka Halkı ve konuklar her iki yiğidin yaptığı bu hareketleri takdirle izliyordu. Bu arada güneş doğmaya başlamıştı. Güneş, iki yiğidi güreşirken bırakmış bugün ise yine güreşirken bulmuştu

Güreş artık daha hızlı ve daha kırıcı olarak sürüyordu.

Öğle olmak üzereydi ve yiğitler hala güreşiyorlardı. Böyle giderse güreş ertesi güne sarkacaktı. Yiğitler birbirlerini oldukça ezmişler ve hırpalamışlardı. İki dev cüsseli, devasa kuvvetli yiğidin bu unutulmaz güreşi bitmesin istiyordu herkes; ama kimileri de daha fazla sürmemesini ve yiğitlerin yıpranmamasını istiyordu. Süren güreşi sadece Peşenk Han durdurabilir ve yiğitleri berabere sayabilirdi. O da güreşenlerden biri oğlu olduğu için buna cesaret edemiyordu. Konuklar artık İllerine gitmek istiyorlar; ama güreş bitmeden, şölenin sona erdiği söylenmeden bunu da yapamıyorlardı. Peşenk Han Devlet İşlerini askıya almış, Saka İli'nde hayat durmuştu. Bu böyle daha ne kadar sürecekti?

Yemeyi, içmeyi ve uykuyu unutan, ihtiyaçlarını ise kısa fasılalarla gideren ve merakla güreşin bitmesini bekleyenler; ikinci gün batımına da orada 'merhaba' dediler. Güçleri iyice tükenen yiğitler ise artık ağırlaşan hareketleri ile önce hangisinin yorgunluktan yere düşeceğini merak ederek güreşi sürdürüyorlardı

Ay Dede dolunay çağının bütün güzelliğiyle kendini gösterdiğinde gece yarısı olmuştu artık. Peşenk Han bir işaretle gözcüyü yanına çağırdı. Gözcü güreş alanına döndüğünde her şeyden habersiz boğuşmaya devam eden güreşçileri durdurdu. Yüksek sesle şu duyuruyu yaptı.

"Peşenk Han buyruğudur… Birbirini yenemeyen bu iki yiğit berabere ilan edilecek ve her ikisine de ödül verilecektir"

İki yiğit derin, derin soluklanarak birbirlerine baktılar. Keskin bakışlar bir süre sonra yumuşadı önce Alp Er Tunga gülümsedi. Sonra Rüstem. Yanlarına bir dilmaç yanaştı. Yiğitlerin ne diyeceğini herkes merak ediyordu. Alp Er Tunga'nın söylediğini çevirdi dilmaç:

"Bu güreşi bir gün tamamlayalım"

"Nerede uygun olursa; ama bu kez bitirelim" diye cevapladı Rüstem. Birbirlerini kutlayıp ayrıldılar. Peşenk Han'ın önündeydi ikisi de. Peşenk Han oğlunun ad gününü yiğitlik gününe döndüren ve unutulmazlara yazan bu iki yiğidi övdü önce. Sonra onlara dünyada eşi benzeri yapılmamış altın işlemeli birer eyer hediye etti

Artık şölenin sonu gelmişti. Konuklar layıkıyla uğurlanacak ve hazırlanan yollukları verilecekti. Unutulmaz şölenin unutulmaz tanıkları yola çıkarken gözler hep iki yiğidin üzerindeydi. Alp Er Tunga yenişemediği rakibini kendisi yola koydu. Rüstem bu güçlü yiğitle bir gün bir yerde yine karşı karşıya

geleceğini biliyordu ama nerede ne zaman ve ne için; onu Tanrı bilir.

BEŞ YIL DAHA GEÇTİ

Barışın kıymeti savaş zamanı daha iyi anlaşılır.

Barışın kıymetini bizzat savaşanlar daha iyi bilir.

Saka İlinde barış savaşa hazırlıktan başka bir şey değildi. Güzel günlerdi belki; ama boş geçirilemezdi. Gök Tanrı onları "Asker Millet" olarak göndermişti dünyaya. Yediden yetmişe, kadın, erkek hepsi gelebilecek kötü günlerin hesabını yaparlar ve hazırlanırlardı.

Alp Er Tunga da bu günleri sürekli çalışarak ve öğrenerek geçirmişti. Halkının en usta hocalarından dersler almış; kılıç, kargı, ok kullanmada becerisini artırmış, güreşte yeni oyunlar öğrenmişti. En önemlisi de Şaman Tarhun Ata ona dünyayı ve hanlığın gereklerini anlatmıştı. Bıkmadan usanmadan sürdürmüştü bu öğrenme zamanını. Öğrendikçe öğrenesi gelmiş, ustalaştıkça daha da ustasını bulmuştu. Her Han oğlu gibi, yaşı küçük olmasına rağmen kurultayın üyesiydi artık; ama babası varken hiç konuşma düşmemişti ona. Sadece dinlemiş ve bilgisini artırmıştı. Namını, gücünü, yiğitliğini duymayan, bilmeyen kalmamıştı acunda. Ona göre yaşamak, ona göre davranmak zorundaydı.

İranlılar bile ki kendilerinden başkasına övgü düzmezlerdi; onun için nice yiğitlik hikâyesi anlatır olmuşlardı. Ona bir de isim takmışlardı: Efrasyab… İran dilinde akıllı, bilgili, yiğit, alp ve yürekli manasına geliyordu. Kendi kahramanları Zal oğlu Rüstem kadar ünlenmişti ve adı saygı ile anılır olmuştu Alp Er Tunga

Peşenk Han çok uzun beklemişti bir oğlunun olmasını. Sonunda Alp Er Tunga bütün dünyasını, dünyasındaki bütün boşluğu doldurmuştu. Bir an önce devletin yönetimini oğluna terk etmek ve köşesine çekilmek arzusundaydı. O yüzden gün geçirmeden onun yetişmesi ve gerçek bir devlet adamı olması için çabalıyordu. Oğlunu öylesine önemsiyordu ki, bir dediğini iki etmeden yaptırıyordu

* * *

On dört yaşı dolduğunda babasının yanına çıktı Alp er Tunga

Peşenk Han sevgi dolu sözlerle karşıladı onu...

"Han babam nasıllar?"

"Senin gibi güvenilir, yiğit bir oğula sahip babalar nasıl olursa öyleyim ey benim övüncüm oğul. Sen nasılsın? Ne dilersin benden?"

"Han babam izin verirse Yanıma yoldaşlarımı alıp Ordu-Kent'ten taşra çıkmak dilerim. İlimi gezmek, budunumu tanımak isterim. Acunu dolaşmak isterim!"

"Alp oğlum, er oğlum; İl'i sen yöneteceksin gelecekte, budun da senin budunun. Ne zaman ne yana gitmek dilersen gitme yetisi senindir. Var yoldaşlarını ve ordunu al. Yola çık!"

Ne zamandır bu günleri düşlüyordu Alp Er Tunga. Öğrendiklerini uygulamak, duyduklarını görmek istiyordu. Diz vurup çıkacakken babası onu durdurdu ve alnından öpmek diledi. Devasa boyuna yetişemeyince Alp Er Tunga eğilmek zorunda kaldı. İkisi de bu duruma güldüler.

* * *

Kuyaş yiğit ne yapmış etmiş Alp Er Tunga'nın yanından ayrılmamıştı. Çağrılmadan varmıştı yanına. Kovulmadan da gitmezdi artık. Böylesi yiğidi kim kovardı ki? Kuyaş'ı yanında görmek hoşuna gidiyordu Alp Er Tunga'nın. Yoldaşı kabul etmişti onu. Belki sırdaşı olmaya daha çok vardı. Bir de Belek yiğit vardı her an onun yanında olan. Uzun, ilk yolculuğuna çıkarken onlarla birlikte seçecekti savaşçılarını

"Yol için yoldaşını iyi seçeceksin!" demişti Ulu Şaman. Önce onun yanına gidecekti. Ondan son bilgileri, son haberleri alacaktı. Bilinmeyenleri, bilmediklerini soracaktı yeniden ve fal açtıracaktı ona.

"Tarhun Ata'ya gideyim. Danışayım. Öğrenmem gereken varsa öğreneyim. Yapmam gereken varsa yapayım!" dedi içinden.

At uşağı, atını kapıda hazır tutuyordu. Hemen atladı üzerine. Baba armağanı, büyük güreşin anısı altın işlemeli eğer üzerinde pırıl, pırıl parlıyordu Akay'ın. Şaman armağanı Tolgalı kemerine baba armağanı değerli kılıcını da asmıştı. Görenler, dönüp bir daha bakıyordu ardından. Dudaklarda fısıltıydı adı

O, Sakaların kahramanıydı.

ŞAMAN VEDA EDİYOR

İlk defa onu güler yüzle görüyordu. O her zaman ciddi, o her zaman bakışları ile esrarlı bir korku yayan Şaman gitmiş yüzünde güneş doğan bir koca gelmişti. Şaşırmıştı Alp Er Tunga. Atından atlayıp saygıyla Şaman'ı selamladı. Olduğu yere salmıştı atını. Akay, sanki konuşulanları duymak istemez gibi uzaklaştı yanlarından

Nasıl olmuşsa yine geleceğinden ve söyleyeceklerinden haberdar olmuştu Şaman. Çadırın güneşe bakan tarafına bir ayı postu seriliydi. Peşenk Han dâhil kimse o posta oturmaya cesaret edemezdi. Davet de almamıştı bu konuda. Olamayacaklardan biri daha oldu ve Şaman o posta oturmasını işaret etti Alp Er Tunga'ya. Korku nedir bilmeyen yiğidin postun üzerine çekinerek öyle bir oturuşu vardı ki…

Tam karşısına geçti Şaman.

Gözler ne tuhaf organlardı. Vücut yaşlanırdı zamanla; ama gözlerin yaşlanması ne yaşla ne de yıllarla alakalıydı. Bunları düşündü Alp Er Tunga yaşlı Şaman'ın gözlerine bakarken. Işık saçıyordu. Baktığını yarıp karşıya geçiyordu ışık. Öylesine güçlüydü ki Şaman'ın gözleri. İstediğin her şeyi görebilirdin içinde. Hissettiklerinin bir yansıması gelip seni bulurdu

İçi titredi Alp Er Tunga'nın. Aklından geçenleri okumak ister gibi bakmıştı Şaman ve okumuştu. Sorularını, beklentilerini, meraklarını birer birer… Saklayacak hiçbir şeyi yoktu yiğit ama hala çocuk çocuk bakan gözlerin. Bu yüzden çevirmedi gözlerini Alp Er Tunga. Yüzünü kaplayan kıllar arasında artık görünmez olmuş dudakları kıpırdadı Şaman'ın.

"Yolculuk ne tarafa?"

"Daha bilmiyorum Tarhun Atam. Sana da onu danışmaya geldim. Ne yana gideyim önce?"

"Önce; dediğine göre çok dolaşmak, çok gezmek niyetindesin"

"Han babam ve sen izin verdikçe, Tanrı yol verdikçe..."

"Acunu bilmezsin. Ulusları, illeri bilmezsin. Her yer kendince, herkes kendincedir. Önce bunu unutma. Gittiğin yerde kendi budununa sahip çık. Onları dinle, dertlerine deva bulmaya çabala. Cömert ol… Şimdi…"

Bir süre düşündü Şaman. Sanki Han oğluna öncü olarak çıkmıştı ve dünyayı dolaşıyordu Han oğlu için, han oğlundan önce, han oğlu adına.

Birden;

"Doğuya gitme!" dedi.

"Doğu çok karışık… Senin o yana doğru yürüdüğünü duyanlar bu karışıklıktan yararlanmak ve yeni yerler almak için geldiğini sanırlar. Şimdi zamanı değil."

"Zamanı değil ama zamanı gelecek" demeye getirmişti Şaman.

Yine bir süre düşündü:

“Batıya da gitme. İran hep diken üzerinde sen doğdun doğalı. Biliyorsun ki bir gün yine Zal oğlu Rüstem’le karşı karşıya geleceksin. Belki bu sefer güreş alanında değil savaş alanında olacak bu karşılaşma.”

Kehanet miydi, dilek miydi söyledikleri pek belli olmadı.

“Kuzeye de gitme. Şimdilik kuzeyde seni ilgilendiren pek bir şey yok!”

Yine düşüncelere daldı Şaman. Kendince hesaplar yaptı. Mırıldandı; aniden durdu ve Alp Er Tunga’ya döndü.

“Önce Güneye, sonra Güney batıya gitmelisin.”

O yana gitmek hiç aklına gelmemişti. Aslında ne yana gideceğini de bilmiyordu ya.

“Peki Atam! Ne var o yanda?”

“Halkından çok kişi var o yana doğru göçmüş. Kutlu iki ırmağın arasını görmelisin. Daha aşağılara Asurya’ya inmelisin. Orada İonya’dan gelenlerle, gelip orda kalanlarla karşılaşınca dikkatli olmalısın.”

“Atam yanıma ne kadar adam alayım? Ne gibi silahlar edineyim? Nasıl hazırlanayım?”

“Göç değil seninki. Seninki görme, bilme ve dönme görevi. Yoldaşlarının hepsini kendince sına. Ben bu konuda sana bir şey demem çünkü benim değil senin yoldaşın olacaklar. Kuralını kendin koy; ama töreye de uy. Unutma en yakın dostun atın olacak. En çok ona güveneceksin. Yanınızda çokça yedek at ve onlarla ilgilenecek seyis bulundur. At bizim her şeyimiz. Bize boşu boşuna ‘Ata yapışık kavim’ dememişler. Çok adam alma. Onları çok iyi giydir. Hepsine tuğ ve bayrak ver ki yürürken ya da bir kente girerken görkemli olsunlar. Kılıcın, yayın, okun, kargın dışında sana başka ne gerek. Hafif ve hareketli olmalısın. Bir de savaş oyunlarını yerinde ve zamanında uygulamalısın. Boşa cesarettense akıllı hareket etmek iyidir. Bu nedenle yanına bilge kişilerden de almayı unutma. Bir de hekimin olsun mutlaka... Gelirken de giderken de çok yük alma sakın. Artık bundan ötesine de sen karar ver. Şad sensin.”

Söylenecek her şeyi söylemişti Şaman. Soracak pek bir şey kalmamıştı geride. Zaten iğreti oturduğu ayı postundan kalkmaya davrandı Alp Er Tunga

Elini öne doğru uzatıp onu oturması için durdurdu Şaman. Beş yıldır ona hemen her konuda dersler vermiş, anlatabildiğince anlatmıştı. Ama demek ki daha söyleyecek sözü vardı. Oturdu ve bu defa daha da yerleşti postun üzerine Alp Er Tunga. Derin gözlerini güneşin battığı yöne doğru çevirip konuştu Şaman. Sanki Alp Er Tunga orada değildi de o, her zaman yaptığı gibi yalnız kendisinin gördüğü ruhlara konuşuyordu.

“Kavga hep kaçınılmaz olmuştur. Savaş hep gelip bulmuştur insanları. Paylaşılamayacak kadar küçük değildir Acun. Ama hanlara küçük gelmiştir. Gezdiğinde göreceksin. Görecek ve şaşıracaksın ve gördüğün dünyanın sadece bir kısmıdır. Yaşamaya geldi; ama yaşamaktan çok savaşmayı seçti kişioğlu. Kavga gerekirse yapılacaktır; ama gerektiği zamanı ve gereğini iyi bilmek, budunu riske sokmamak gerek. Yanına er kişileri alıp yola çıkacaksın. Geriye kaç kişi döner bilinmez. Ne zaman nerede ne olur bilinmez. Ardına, yanına, önüne düşenler seni kollayacaklar. Sen de onları kollayacaksın. Akıl ile yürüyecek ve akıl ile yöneteceksin. İleri atılma ve geri çekilme zamanlarını

iyi bileceksin. Bazı şeyleri olmadan görecek ve tahmin edeceksin. Döndüğünde kimin burada olacağı, kimin olmayacağı; kimin kimin yerini alacağı bilinmez. Burada kalırsam, sen bana pek çok şey anlatacaksın. Olmazsam, bir gün bir yerde, belki başka bir halde buluşacağız. Anlatamadıklarını o gün anlatırsın. Hadi şimdi git. Yoldaşlarını seç. Dediklerimi aklından çıkarma. Gök Üstte durdukça Tanrı seninle olacaktır."

Başını yavaşça yere eğdi Şaman. Bir vedaydı sanki söyledikleri. Döndüğünde artık Şaman'ı orada bulamayacağını biliyordu Alp Er Tunga. Nedense üzülmedi. "Bir gün bir yerde görüşme" umudu vardı ya.

Çevik bir şekilde ayağa fırladı. Şaman armağanı tunga tokalı kemerini düzeltti. Eli tokaya değdiğinde garip bir ürperti duydu içinde. Sanki içindeki hüznü fark etmişti tunga toka. O an anladı ki bu kemer büyülüdür ve onunla birlikte yaşıyor. Gözleri tunganın gözlerini oluşturan taşlara ilişti. Alev alev yanıyorlardı

Durmadı artık orada. Veda anlamına gelebilecek tek bir kelime bile söylemeden, ardına bakmadan hızla uzaklaştı. Şamanın da ardından bakmadığını biliyordu. Ardına dönüp bakarak hiçbir yere ulaşılamayacağını da biliyordu. Yola çıkmıştı artık. Zaten ne zamandır ruhu, gönlü yollardaydı.

YOL İÇİN YOLDAŞ SEÇİYOR

Hazırlıklar umduğundan çetin olmuştu. Özellikle yoldaş seçiminde çok zorlandı Alp Er Tunga.

Kuyaş ve Belek yiğitleri yanına alarak savaşçıların karşısına geçti

Yolculuğu anlattı önce;

"Güneye, sonra güney Batıya doğru yola çıkacağım. Oldukça uzun sürecek bu yolculuğumda Saka İlini gezeceğim. Belki daha da ötelere gideceğim. Ardında bekleyeni olmayan ya da bekleyene aldırmayan yiğitler gerekli bana. Evini, çadırını özlemeyecek. Hasrete, zorluğa ve çileye dayanacak. Gerekirse geri dönmemeyi göze alacak yiğitler gerekli. Gönlü bu yolcuğa düşen, bana yoldaş olmak dileyenler şöyle karşıma sıralansın."

Bütün Saka ordusu bu günü bekliyordu. Büyük bir gürültü koptu hemen herkes bu kutlu yolculukta yer almak için koşup Han oğlunun karşısına geçmeye ve en önden sıra kapmaya çalışıyordu. Öyle bir kargaşa doğdu ki, hiç beklemediği bu durum karşısında Alp Er Tunga ne yapacağını şaşırdı. Gencinden yaşlısına her Saka savaşçısı Alp Er Tunga ile birlikte bu yolculuğa çıkmak istiyordu. Bu gönüllü çırpınış Alp Er Tunga'yı çok mutlu etti; ama çaresiz duruma da düşürdü

Sonunda o gün bu seçimi yapmaktan vazgeçti. Danışmak üzere Veyse Bey'i yanına çağırdı. Şimdi Veyse Bey, Kuyaş ve Belek bir çözüm bulmak için konuşuyorlardı. Veyse Bey Alp Er Tunga'dan söz istedi. Artık Şad olan ve emrine ordu verilen veliahtla konuşurken saygıda kusur etmiyordu.

"Şad'ım; ben de dâhil herkes sizinle bu yolculuğa çıkmak diler. Bu işi gönüllü hale getirip kişilere bırakırsak işin içinden çıkamayız. En İyisi biz seçimi binbaşılara bırakalım. Dokuz binbaşının her biri kendi birliğinden yüz adam seçsin biz bunları görelim, uygun görmediğimizi değiştirelim. Sonra da yüz kişiyi daha biz seçelim."

Bu çözüm yolu Alp Er Tunga'ya çok uygun gelmişti. Seçimi binbaşılar yapacak, kimsenin gönlü kırılmamış olacaktı.

YOL HAZIRLIKLARI

Veyse Bey'i göndermemiş; ama onun yerine yine tecrübeli iki yiğit beyini Barman ve Piran'ı oğlunun yanına yardımcı vermişti Peşenk Han. Oğlunun gitmeyi düşündüğü bölgeyi en iyi Barman Bey biliyordu. Piran Bey de akıl danıştığı kişi olacaktı. Barman Bey Alp Er Tunga'dan sonra yürüyecek ve orduyu yönetecekti. Piran Bey hemen, her zaman Alp Er Tunga'nın yakınında olacaktı

Belek yiğit ki artık Bey olarak anılıyordu; Belek Bey, Barman Bey'in yardımcısı olacaktı. Unvanı da artık binbaşıydı. Yola çıkanların çoğu savaşçı idi; ama gözcü, izci, onarıcı, aşçı, seyis olarak seçilen yiğitler bu uzun yolculukta destek olacaktı savaşçılara. Bir de otacı vardı kafilede. Alp Er Tunga özellikle en genç otacıyı seçmişti yola dayanabilsin diye. Karos'du adı. Küçücük cüssesi ile bir otacıdan çok çocuk görüntüsündeydi.

Alp Er Tunga'nın yoldaşı olan Kuyaş yiğit de bu yolculuğa katılıyordu. Han oğluna yakın durmak için henüz yaşı ve rütbesi küçüktü bu yüzden yeri yüzbaşıların yanıydı. Bir alt sırada kalmak ve yoldaşına uzak durmak zoruna gitse de Piran, Barman ve Belek Bey'in olduğu yerde, yerini bilmek zorundaydı

Alp Er Tunga'nın ordusunda ayrıca beş yüzbaşı daha vardı. Sepa, Üge, Dönge, Taçam, Uçarkan yüzbaşılar artık Alp Er Tunga yoldaşıydılar

Hafif silahlı olarak; ama en ihtişamlı giysilerle çıkacaklardı yola. Hem dost hem de düşmanlar için Ordu-Kent azametli bir şekilde terk edilecek, en kısa zamanda verilecek bir mola yerinde bu rengârenk gösterişli giysiler çıkarılıp normal savaşçı kılığına bürünülecekti. Töre böyleydi.

Yolluk için kuru etler yüklenti atlara. Su tulumları eyerlere asıldı. Her yiğit kurutunu[19], çökeleğini[20] torbasına koymuştu. İnce ekmekler kat, kat katlanıp yerleştirilmişti

O gece Ordu-Kent uyumadı. Uyuyanlar ya da uyumaya çalışanlar savaşçılardı sadece. Merak ve beklentiler heyecana sokmuştu herkesi. Uzun yıllardır böyle bir sefer yapılmamıştı. Ordunun içinde daha önce savaşa katılmış deneyimli savaşçılar vardı belki; ama çoğu ilk kez böyle bir göreve gidiyordu.

Sabah güneş ayakta bulmuştu orduyu.

Atlar hazırlanmış yola çıkılma vakti gelmişti.

Bir tek dua kısmı kalmıştı yolculuğun Alp Er Tunga hariç herkes Ulu Şaman'ın gelip orduyu yolcu etmesini bekliyordu. Yalnızca Alp Er Tunga, Tarhun Ata'nın gelmeyeceğini biliyordu. İçinden bir ses, değişik şeyler olacağını söylüyordu ona.

Bir süre beklediler. Şaman ortalarda yoktu. Artık zaman kaybetmemeliydiler. Bu ılık bahar günü, güneş tepelerine dikilmeden Piran Bey'in planladığı ilk mola yerine ulaşmalıydılar

Gözcülerin uyarısı ile sarayın merdivenlerine döndü başlar. Peşenk Han ve eşi Hatun merdivenlerde görünmüştü. Hemen diz vurup baş eğdi savaşçılar. Peşenk Han oğlunu yanına çağırdı. Saygı ile yaklaştı Alp Er Tunga. Han; gittiği yerlerde yetkili olduğunu belirten ve onun adına söz söyleme, buyruk verme hakkı olduğunu bildiren buyruk hazırlamış ve mührü ile mühürlemişti. Alıp öptü ve başına koydu Alp Er Tunga. Sonra da göğsüne yerleştirdi. Baba oğul gözleriyle vedalaştılar.

Ama ana yüreği yine dayanamayıp dağ gibi oğluna sarıldı. Eğip alnından öptü onu ve kulağına dikkat etmesini fısıldadı. Yere sertçe diz vurup atına yöneldi Alp Er Tunga. Tam atına binecekken,

"Bekleyin!" diye bir ses duyuldu.

Karşıdan biri geliyordu. Yürüyor mu süzülüyor mu belli değildi. Başında şaman külahı vardı ve yeni yeni ak düşmüş sakalları, uzun saçları belli belirsiz; bu külahtan taşıyordu. Savaşçılar her ihtimale karşı önlem almak için ileri çıkacaklardı; ama yılların Piran Bey'i onları durdurdu.

Hızla yaklaştı yabancı. Kimsenin tanıdığı, bildiği biri değildi. Görenlerin saygı duyacağı görüntüsünü; renkli şekillerle süslü giysisi, sol omuzunda sallanan küçük davulu ve sağ yanında asılı kopuzu sağlıyordu. Yaklaştıkça gözlerinin içinin güldüğünü gördüler

Davulu ilk tanıyan Alp Er Tunga oldu. Bu davulu çok kez Ulu Şaman Tarhun Ata'nın çaldığını görmüştü. Ne olmuş ve nasıl olmuşsa bu kutlu davul şimdi bir yabancının omuzunda asılıydı

Sağ elini kaldırıp alışılmadık bir selam verdi yabancı. Sonra, sadece Ulu Hatunu gören gözleriyle baş eğdi ona doğru. Peşenk Han'ı hiç fark etmemişti. Sanki. Anladılar ki gelen kutlu bir kişidir. İyi ama bugün burada ne işi vardı ve ne yandan geliyordu? Soru sorulmaması gerekenlerdendi o isterse söyler, isterse susardı.

Birden bire davulunu çıkardı ve şaşkın bakışların önünde önce ağır ağır sonra da hızlı çalarak ilahi bir raksa başladı. Herkes donmuş kalmış, sadece izliyordu. Çok Uzun sürmedi dansı. İki dizinin üzerine çöktü ve başını göğe kaldırdığında herkes onu taklit etti.

Uzun bir dua döküldü dudaklarından ve sefere çıkan orduyu kutsadı.

Ayağa kalktı ve bu kez, yeni görmüşçesine Peşenk Han'a döndü.

"Peşenk Han; Ulu Şaman Tarhun Ata benim de bu yiğitlerle birlikte girmemi istedi. Buyruk sal bana bir at versinler!"

Şimdi her şey anlaşılıyordu. Tarhun Ata artık çok yaşlı olduğu için veya kendince nedenlerle çıkamadığı yolculuğa birini göndermişti

Peşenk Han hemen Şaman'a at verilmesi için buyruk verdi. Bu arada ona dönerek;

"Yolun kutlu olsun Ulu Şaman adını bilelim" dedi.

"Bükdüz" dedi kısaca Şaman.

* * *

Gönüller biraz daha rahatlamıştı artık. Yolculukta yanlarında bir Şaman olması, pek çok kötülüğün daha gelmeden kovulması demekti. Sıkıntılı anlarda kötü ruhları kovacak, Yer-su Tanrılarını rahatlatacak bir önlem demekti. Bir otacı ya da bir ozanın daha katılması demekti. Sayıları artık 1001 olmuştu

Atına ustalıkla bindi Şaman ve varıp Alp Er Tunga'nın yanında yer tuttu. Böylece yerini ve etki alanını belli etti.

Alp Er Tunga, Piran Bey'e baktı o, Barman Bey'e o da borucuya işaret verdi.

Borular çalındığında kafile ağır ağır yola çıktı. İhtişamlı ve düzenli bir ordunun Ordu-Kent'ten çıktığı çaşıt[21]lar tarafından hemen bağlı oldukları yerlere ulaştırılacaktı mutlaka. Kim bilir kimler, hangi ulus bu hareketten kendi üzerine pay çıkaracak ve önlemler alacaktı.

Sakalar; bu ihtişamlı görüntünün ardından gururla bakıyorlardı. Sadece baktılar ve sonra bütün bu olanlar olmamış gibi günlük işlerine döndüler.

Ordu, kale kapısından çıktı ve bir süre sonra surlardan dahi görülmeyecek bir uzaklığa ulaştı.

YOLCULUK

Bilinmeze karşı bir heyecan olur insanın içinde. Peki! Bilinene karşı bu heyecan nedendi?

İnsanlar garip bir içgüdü ile acunu keşfe başlamışlardır. Bir öncü çıkar öne geçer ve çokluğu alıp peşi sıra sürükler. Bir uçtan bir uca gidişin, yeri yurdu terk edişin, bir an gelip dünyayı iki hükümdara dar buluşun nedeni belki de budur

Yolculukta, giderken zaman çabuk geçer. Belki yorucu ve zordur; ama her yol alımı yenilik getirdikçe yol kısalır. Yol olmayan yerlerde yol bulmanın zorluğuna rağmen, çölün, dağın, akarsuyun engeline rağmen güzeldir yolculuk

* * *

Tam otuz kez doğmuştu güneş üzerlerine, otuz kez batmıştı. Kona kalka ilerliyorlardı. Büyük şehirlere girmek, insanları huzursuz etmek istememişti Alp Er Tunga. Küçük köy ve kasabaların da kıyısından geçmişlerdi. İhtiyaçlarını karşılamak için küçük guruplar göndermişti. Alacaklarını, bedelini ödeyerek almışlardı.

Hanlarının oğluna hoş geldin demeye koşmuştu o bölgenin büyükleri

Uzaktan Aral Gölü'nün güzelliklerini seyrederek sürdüler atlarını. Hazarların büyük denizine yaklaşmadılar. Kendi şehirleri olan Buhara ve Semerkant'ın tam ortasına denk gelen bir yoldan geçtiler. Yönlerini güneye çevirip Büyük Denize doğru yol aldılar.

Küçük bir köye ulaştılar. Köyün adına Merv diyorlardı yaşayanlar. Merv halkı kendilerinden olmayan bu orduyu çok iyi karşıladı. İki aya yakın bir zaman süren bu yolculukta bir ana konak yeri gerektiğini söyledi Piran Bey. Merv köyü yerleşmeye ve korunmaya çok uygun görünüyordu. Şaman; savaşçıların yerleşeceği bölgeyi, en kuytusuna kadar kötü ruhları kovarak kutsadı. İki tepenin arasından çağlayarak bir dere akıyordu. Yukarıya, derenin kaynağına kadar ilerleyip baktılar. Suyunun tadını, serinliğini çok beğendiler. Önlemlerini alıp burada çadırlarını kurdular

Aşağıda yemyeşil verimli araziler uzanıyordu. Dağlardan akan sulara kanallar açmış, her çeşit ürün yetiştiriyordu halk. Meyve bahçelerinin çeşitliliği, üzüm bağlarının bolluğu gözlerini kamaştırmıştı.

Uzun sürecek kışı geçirmek için burayı seçti Alp Er Tunga. Bükdüz Şaman da uygun buldu. Halk bu zengin ve güçlü insanların yerleşmesiyle doğal koruyucularına kavuşmuştu. Ektikleri, ürettikleri daha bir değerlenecekti artık. Belki peşlerinden başkaları da gelecekti. Zorla vergi alan çapulcunun, uğrunun derdinden kurtulacaklardı

Barman Bey; diz vurup söz istedi Alp Er Tunga'dan;

"Şadım mademki burada uzun süre kalacağız, kalıcı önlemler almalı ve barınaklar yapmalıyız!"

Daha da ileri götürdü işi Alp Er Tunga;

"Buraya; konakladığımız yere bir şehir kuralım. Adını yakındaki köyden alsın. Kurduğum ilk şehir Merv olsun. Dünya durdukça benim kurduğum bilinsin!" dedi. Hemen buyruklar yağdı peş peşe. Hazırlıklar yapıldı. Kalınacak süre içinde şehirleşecek olan bu köy için herkes seferber oldu. Halk

işini gücünü bırakıp çalışmaya başladı. Çevre köylerden duyan geldi, yerleşti ve çalışmaya başladı. Çok kısa sürede Merv şehri görünür hale geldi

Alp Er Tunga büyük bir konut yaptırdı kendisine. Ruhu, gözü her zaman göğün altında yaşamayı özlese de sahip olmanın gereğinin yerleşmek olduğunu biliyordu. Kısa bir süre sonra, burada şehir kurulduğunu duyan kervanlar uğramaya başladı Merv'e. Merv'de ticaret gelişti. Zenginlik arttı.

Merv artık Alp Er Tunga'nın kentiydi. İlk kurduğu kentti. Kapısına dikilen levhaya kazındı bu bilgi.

"MERV ŞEHRİNE HOŞ GELDİNİZ"

Bu kent Turhan oğlu, Zadşem Han oğlu, Peşenk Han oğlu

Alp Er Tunga Tarafından kurulmuştur"

* * *

Kışı Mervr'de geçirdiler.

DAHA DA BATISI VAR

Batıda, İonya'da, bir zamanlar büyük hükümdarlar çıkmıştı ortaya. Acunu tanıma arzusu ile doğuya doğru ilerlemişler, büyük orduları ile hâkimiyet kurmuşlardı. Doğu, zenginliği ile bu kralları hep çekmişti kendine. Batıdan doğuya doğru bu hareketlenmenin karşılığı olarak doğudan batıya yürüyen krallar da vardı. Bunlar acunu bir krala çok, iki krala ise az bulanlardı

* * *

Alp Er Tunga'da batıyı özleyenlerdendi. Henüz bin kişilik bir ordu vardı emrinde ama gelecek düşleri hep acunun tek hakimi olmak üzereydi

Bu bölgede İranlıların Alp Er Tunga'ya taktığı Efrasyab ismi daha çok kabul görüyordu. Bu isimle destanlaşmıştı. Kendisinin gitmediği yerlere Efrasyab adı çoktan ulaşmıştı

* * *

Kış bitmiş, Bahar kendini göstermeye başlamıştı.

Alp Er Tunga babasına ulak salmış, olanları, yaptıklarını, kurduğu kenti anlatmıştı. Babasından gelen cevap onu övücü ve cesaret vericiydi. Daha da ötelere gitmeye teşvik ediyordu ve emrine daha fazla savaşçı göndermeyi öneriyordu

Karların erimesi ile Merv'in ovaları yeşermiş daha bir güzelleşmişti. Alp Er Tunga'nın ordusundan bazı savaşçılar izin alarak Merv'li kızlarla evlenmişler orada kalmak istemişlerdi. Onların yerine ise Merv'den yeni gönüllüler katılmıştı orduya. Eğitimleri hızlandırıp yeniden yola çıkmaya hazır hale geldiklerinde, Merv'i oraya yerleşen savaşçılarına emanet etmiş birisini de vali olarak görevlendirmişti… Şimdi en büyük düşü iki ırmak arasına ulaşmak, Maveraunnehr'i görmekti

İki ırmak arası kutlu bilinirdi Sakalarda. Tanrı armağanı ırmakların arasına yerleşmek zenginliği ve mutluluğu beraberinde getirirdi. Devlet sınırlarını iki ırmakla çizmek en büyük düşleriydi

Körü körüne ve plansız yolculuğun güçlüğünü bilen Piran Bey öncü kuvvet göndermeyi önerdi. Alp Er Tunga, deneyimli beyinin sözüne uyup dediğini hemen uyguladı. Dönge Yüzbaşı komutasında elli kişilik bir grup hazırlandı ve hareket etti. Bu öncü güçten gelecek bilgilere göre, önlemler alınarak yola devam edilecekti.

Sadece üç gün geçmişti ki öncülerden üç kişi geri döndü.

Doğuya gelip yerleşenlerin kurduğu Nusay kalesinin yol üzerinde olduğunu haber verdiler. İonyalı bir Vali yönetiyordu Nusay kalesini. Elindeki silahlı güçle bütün bölgeye hâkimdi. O yöne yola devam edilirse İonyalılarla savaşmak kaçınılmazdı. Ona göre önlem alınmalıydı

Bir köyün yakınlarında kurulmuş toprak bir kaleydi Nusay. Ordusuna ve gücüne güvenen Vali yeterince önlem almıyordu. Alp Er Tunga daha da ilerilere gitmek için önünde duran bu engeli aşmak zorundaydı.

Gelen bilgileri daha sonra yenileri takip etti. Sağ yanına Şaman Bükdüz'ü alıp beylerini topladı Alp Er Tunga. Beyleri, yüzbaşıları ve yoldaşlarının hepsini çağırmıştı kurultaya. O yana doğru

yaklaşmak savaş nedeniydi. Varıp geri dönmek başka türlü yorumlanırdı. Kaleyi almak ise İonyalılar'ı tekrar bu yana çekmenin gerekçesi olur muydu?

Herkes konuşup fikrini söyledi. Kararsız bir durumdaydılar. Ne ile karşılaşacaklarını bilmiyorlar; ama bu topraklarda başkalarının daha fazla hüküm sürmesini istemiyorlardı. Sonunda söyleyecekleri bitmiş, gözler, hiç konuşmayan Şaman Bükdüz'e dönmüştü. Uzun süre beklediler konuşsun diye. Alp Er Tunga, Şaman Sözünün gerekliliğini bildiğinden bu fasılayı kesecek bir hareket yapmadı. Sonunda Bükdüz'ün dudakları belli belirsiz kıpırdadı;

"Yola çıkınca dönmeyi düşünmemeli. Engeli görünce çekinmemeli!"

Bu söz yeterliydi. Nusay Kalesi alınacaktı.

* * *

Buyruk ulaştığında orduda hazırlıklar başladı. Beklenmedik bir anda saldırı, henüz kendilerinden haberi olmayan İonyalıları gafil avlamaya yetecekti

Bin kişilik ordusunu dört gruba ayırdı Alp Er Tunga. Gece karanlığından istifade ederek kaleye mümkün olduğunca yaklaşacaklar, gün ağarana kadar sessizce bekleyip, kale kapıları açılır açılmaz hızla saldıracaklardı

Kapılar açılır açılmaz ilk grup harekete geçti. Diğerleri de onları takip etti. Kaledekileri, planladıkları gibi hazırlıksız yakalamışlardı. Bir anda bin silahlı savaşçı kaleye girdi. Gücüne ve çevredeki etkinliğine güvenen vali yeterince önlem almamıştı. Zaten ona kafa tutacak bir güç de yoktu. Valinin şanssızlığı Alp Er Tunga'nın oradan geçmesi olmuştu. Hızlı Türk atlıları kale kapısından girdiğinde İonyalılar hani neredeyse kılıçlarını çekmeye dahi vakit bulamamışlardı. İonyalı valinin gururla oturduğu tahtta şimdi Alp Er Tunga oturuyordu. Karşısında ezilen ve içi içini yiyen Valiyi hoş tuttu Alp Er Tunga. Alpliğin bir gereği de esir aldığı düşmanına iyi davranmaktı. Karşısında oturmasına izin verdi

"Sana ne yapmamı istiyorsun? Burada kalıp buyruğuma mı girersin yoksa ülkene mi dönmek istersin?" İkisi de zor ve ağırdı Vali için. Yenik bir komutan olarak geri dönmek ya da orada kalıp başka bir Han'ın buyruğuna girmek aynı şey gibi geliyordu. Savaşta ölmediğine lanetler okudu içinden. Çaresiz kendisi gibi tutsak olan adamlarını alarak ülkesine gitmek istediğini söyledi

Ertesi gün erkenden yola çıkarıldılar. Yanlarına kendilerini çapulculara karşı koruyacak silahları verilmişti

* * *

Artık Nusay kalesi Sakalar'ındı. Alp Er Tunga, Taçam Yüzbaşı'yı vali olarak görevlendirdi. Yanına bir miktar adam bıraktı

Yaklaşık bir yıldır evlerinden uzaktılar ve daha görmeleri gereken yerler vardı. Alp Er Tunga Şaman Bükdüz'e danıştı:

Kader onu nerelere çağırıyordu. Güneşin battığı yönü işaret etti şaman. Eğer ilerleyeceklerse daha da batıya gitmeliydiler. Hem olanları iletmek hem de eksilen adamlarının yerine adam getirmek üzere

bir ulak Ordu- Kent'e doğru yola çıktı. Yeni buluşma noktası iki nehir arasıydı.

Geldiğinden daha zengin çıkıyorlardı kaleden; ama sayıları azalmıştı. Ganimetin çoğunu askerlerine dağıtmış bir kısmını da babasına göndermişti Alp Er Tunga.

İKİ NEHİR ARASI

Bereketli hilal adı verilen verimli topraklarda sürüyordu yolculukları. Doğudan yola çıkan bin kişilik kuvvetin hareketini duymuştu bütün hükümdarlar ve önlem almak çabasındaydılar

İran Hükümdarı Nevzen Alp Er Tunga yönetimindeki Saka Ordusunun hareketlerini dikkatle izletiyordu. Kabil Valisi olan Zal'ı küçük bir ordu ile peşlerinden göndermişti. Alp Er Tunga'yı uzaktan takip ettiriyordu

Saka Ordusu; İran'ın hâkim olduğu bölgenin tam sınırından geçiyor, Asur İline doğru yol alıyordu

Peşenk Han; oğlunun neredeyse İran Ülkesi içinde hareket ettiğini öğrenince telaşa kapılmış, destek için beş bin kişilik bir kuvveti yola çıkarmıştı. Başına da yanında kalan Veyse Bey'i komutan vermişti. Gönderdiği bitikte gerektiğinde İran'la savaşması için yetki veriyordu oğluna.

Yola çıkma amaçları İran'la savaş değildi; ama artık ne olacağına Tanrı karar verecekti.

İranlılar Maveraunehr'in kuzey kısımlarına hâkimdiler. Bu nedenle Alp Er Tunga elindeki az sayıdaki savaşçı ile güneye doğru yöneldi. Orada yeni gelecek kuvvetle buluşacaklar ve belki de kuzeye doğru hareket edeceklerdi.

İranlı komutan Zal, yanında oğlu Rüstem'le birlikte Alp Er Tunga'nın peşindeydi. Kısa süre sonra izlendiğini fark etti Alp Er Tunga. Artık önlemlerini ona göre alıyordu. Özellikle geceleri konaklamak için çok muhkem yerleri seçiyor ordusunu dinlendirirken ikiye bölüyordu. Savaşçıların yarısı uyurken diğer yarısı nöbet tutuyordu

Böylece tedirgin günler ve geceler geçirdi iki taraf da.

Peşenk Han'ın gönderdiği kuvvetlerle buluşma yerinde, bir dağın eteklerinde konakladıklarında İran ordusu da yakında bir yere yerleşti. Zal; Alp Er Tunga'nın neden burada yerleştiğini anlamıyordu. Çünkü Peşenk Han tarafından gönderilen ordudan habersizdi

Bir sabah gözcüler heyecanla uyandırdılar Zal'ı. Alp Er Tunga'ya destek olmak için yeni bir ordu gelmişti. Oldukça ağırlıklı ve sayıca kalabalık olan bu kuvvetlerin geldiğini duyunca sarsıldı Zal ve büyük bir fırsatı kaçırdığını anladı. Yapacak tek bir şey vardı o da hemen hükümdarı Nevzen'e haber salmak ve yeni bir ordu istemek

Öyle yaptı.

Gelen orduyu dinlendirip yeniden düzenledikten sonra yakındaki İran ordusunun varlığına aldırmadan güneye doğru süren yolculuğuna son verip yününü kuzeye doğru döndürdü Alp Er Tunga. Artık pervasızca İran topraklarında ilerliyordu. Önlerinde İranlıların elindeki Dehistan kalesi vardı. Takip sırası bu kez Alp Er Tunga'ya gelmişti. Zal Dehistan'a doğru çekiliyordu.

İran Hükümdarı Nevzen Zal'a yardım için bir ordu çıkarmış, bu ordunun başına kendisi geçmişti. Gelip Dehistan önünde kamp kurdu. Alp Er Tunga'yı ve onun önünden geri çekilen Zal'ı beklemeye başladı. Artık iki ulusun karşılaşmaması, savaşmaması imkânsız hale gelmişti.

TURAN İRAN SAVAŞI

Saka ordusu kale önünde, İran ordusunun karşısında yerleşip savaş düzeni aldı.

Zal ve oğlu Rüstem bütün haşmetleri ile ordularının önünde duruyorlardı. Savaş önlenebilirdi belki. Bunun için Saka Ordusunun çekip gitmesi ya da İran ordusunun tehditkâr halini terk etmesi yeterliydi. İkisi de olmayacaktı. O gün orada savaş olması gerekiyordu

Savaştan önce vuruşmak için önce karşılıklı er istemek töreydi. Önceleri Türklerde olmayan bu İran âdeti; yıllardır süren Turan-İran savaşları sırasında Türkler tarafından da uygulanmaya başlamıştı

Kimin önce davranıp er isteyeceği kiminle vuruşacağı tartışılmazdı pek. Çoğu zaman kendiliğinden olurdu. Bir yerden buyruk almış gibi çıkardı ortaya yiğitler. Vuruşmak için kendine denk bir er isterdi. Çoğunlukla bu iki yiğitten biri uçmaya varır, diğeri ise kazandığı zaferin gururuyla ordusuna dönerdi

Bu kez kim bilir hangi yiğit dünyayı terk edecek, hangi yiğit zafer gururunu yaşayacaktı?

Barman Bey'in atı yerinde duramıyordu. Sahibinin bir şeyler yapma hazırlığı ve gerginliği ata da geçmişti. Alp Er Tunga göz ucuyla bu yiğit komutanını kontrol ediyordu. Sonunda anladı ki vuruşmaya ilk çıkacak olan odur. Bakışıyla izin verdi. Atını şaha kaldırarak ileri sürdü Barman Bey. İki ordunun arasında, orta yere gelince durdu. İran ordusundan er diledi

Barman Bey; aynı statüde olan İranlı komutan Gave'nin oğlu Karen'e seslendi. Öncelikle onun karşısına gelmesini istiyordu. Üst düzey bir komutanın öldürülmesi İran Ordusunun moralini bozacak, belki de savaşın sonucunu etkileyecekti. Beklediği olmadı Barman Bey'in. Karşısına Kubat isimli bir yiğit çıktı. Kubat ve Barman Bey'in vuruşması çok kısa sürdü. Elindeki kargıyı ustalıkla kullanan Barman Bey Kubat'ı öldürdü.

Bir süre ortada bekledi Barman Bey. Yeni bir savaşçının karşısına çıkması gerekiyordu. İran Ordusu dalgalandı. Büyük bir heyecan dalgası yayıldı ortalığa. Olağanüstü bir şeylerin olduğu belliydi. Kalabalık savaşçı gurubu aralandığında dev gibi bir savaşçının, hem de yayan olarak ortaya çıktığı görüldü. Bu Zal oğlu Rüstem'den başkası değildi. Zal oğlu Rüstem'in yalın kılıç ortaya çıkması herkesi şaşırtmıştı

Barman Bey at üzerinde yeniden kavgaya hazırlandı. O sırada yüksek sesle birisinin adını çağırdığını duydu. Geri dönüp baktığında Alp Er Tunga'nın, aynı Rüstem'in yaptığı gibi yalın kılıç ortaya çıktığını gördü.

Alp Er Tunga, Zal oğlu Rüstem'in bu şekilde ortaya çıkışının kendisine meydan okumak olduğunu hemen anlamıştı. Çünkü Barman Bey Rüstem'in dengi değildi. Orada Rüstem'e karşı çıkması gereken tek kişi Alp Er Tunga'ydı. Atından aşağı atlayarak, aynı şekilde elinde kılıç, onun karşısına çıkmıştı. Barman Bey ister istemez geri dönerek meydanı Alp Er Tunga'ya terk etti

İki yiğit yine karşı karşıya gelmişlerdi. İki budunun iki büyük kahramanı, iki büyük övüncü yeniden kapışacaklardı; ama bu kez güreş değil ölümüne vuruşacaklardı. Savaş unutulmuştu sanki. Garip bir rehavet çökmüştü savaşçılara. Gözler iki yiğidin üzerine kilitlenmişti. İki yiğit savaşacak, sonra savaş bitecek gibi geliyordu. Bu iki yiğidin savaşı iki ordunun savaşına bedeldi

Birbirlerini bir süre gülümseyerek süzdüler. Görenler iki düşmanın değil, iki eski dostun kapışmasını izliyordu sanki. Aynı anda kılıçlarını kaldırıp birbirlerine hamle yaptılar. Kılıçları havada çarpıştı. Kılıçların birbirine vurması ile olmayacak bir şey oldu. İki yiğidin güçlü vuruşuna dayanamayan kılıçlar paramparça olmuştu. Herkes şaşırmış nefesini tutuyordu. Şimdi ne olacaktı? Yoksa yine güreşe mi başlayacaklardı?

Donup kalan ve bir süre daha birbirlerini süzen yiğitler. Aynı anda gerilerinde duran orduya seslendiler

"Kılıç verin!"

İki yandan kılıç koşturdular. Kılıcını eline alan şöyle bir tartıp hazır olduğunu gözleriyle karşı tarafa bildirdi. Artık daha temkinliydiler. Yavaş yavaş birbirlerinin çevresinde dönmeye ve boşluk kollamaya başladılar. Dünyayı bir diğerine fazla gören iki yiğit geçmişte yaşadıkları ne varsa unutmuşlar yalnız o günü, o anı düşünür olmuşlardı

Kılıç sesleri başladığında hırs ve hızları inanılmaz seviyeye ulaşmıştı. İki usta kılıççı öldürücü olamasa da karşısındakini yaralayıcı darbeleri birbiri peşi sıra indiriyordu. İki yanda olanları seyredenlerde hüzün hâkim hale gelmişti

Az sonra Alp Er Tunga sağ koluna aldığı bir kılıç darbesi ile kılıcını düşürmüş; ama hemen sol eliyle yerden alarak kavgaya devam etmişti. Rüstem'in karın bölgesinden kan akıp duruyordu. Alışılmışın dışında uzamıştı kavga. Yiğitler kan içinde kalmışlar, yorgunluktan neredeyse ayakta duramaz hale gelmişlerdi. Vuruşu terk etmek akıllarından bile geçmiyordu. Rüstem ve Alp Er Tunga'nın kavgası hep böyle uzun sürüyor, sonlanmıyordu. Yenişemiyordu iki yiğit. Tanrı, Acunun ikisinden birini yenik görmesini istemiyordu.

İran Hükümdarı Nevzen olayı ve sonunu tahmin etmeye çalışıyordu. Bu kavga belki Alp Er Tunga'ya zarar verecekti; ama İran Kahramanı Zal Oğlu Rüstem'in de sonu olacaktı. Yeni tahta oturmuş ve henüz pek çok iç meselesini çözememiş olan hükümdar bunu göze alamazdı. Aniden emir verdi. İran Ordusunun hücum boruları çalmaya başladı

Bunu ilk fark eden Rüstem oldu. Kavganın sonunu beklemeyen hükümdarın orduya hücum emri vermesi çok canını sıkmıştı; ama yapacağı bir şey yoktu. Hemen iki adım geri çekilip elindeki kılıcı yere atan Rüstem; Alp Er Tunga'ya;

"Koş" diye bağırdı. Çünkü yiğit yüreği kalleşliği hazmedemezdi.

İran atlılarının hücuma kalktığını o anda fark eden Alp Er Tunga; hemen geriye doğru dönerek kendi ordusuna hücum işareti verdi aynı zamanda da hızla ordusuna doğru koşmaya başladı. Zal oğlu Rüstem yiğitliğini göstermiş ve onun hayatını kurtarmıştı

Kavgaları yine yarım kalmıştı.

* * *

İki ordu bütün güçleri ile birbirlerine saldırdılar. Güneşin battığı saate kadar çok kanlı bir çarpışma oldu. Oluk gibi kan aktı. Yiğit canlar yere serildi. Güneş batarken bozkır savaşçılarının üstünlüğü göze çarpıyordu. İran ordusu gerileyerek kale önüne kadar gelmişti. Kale kumandanı kale

önüne gelen orduyu içeri almak için fırsat bekliyor; ama aynı zamanda Sakalara da kapı açmak olacak olan bu davranışı yapmakta istemeden gecikiyordu. Kaledekiler burçlardan ok atarak destek vermeyi sürdürseler de ordularının kırılmasını üzülerek seyretmek zorunda kalıyorlardı. Artık dayanacak gücü kalmamıştı İranlıların. Alp Er Tunga savaşan erler arasında Rüstem'i ve babası Zal'ı görüyordu. Bir grup Saka savaşçısı onları çevirmişti. Dört bir yandan kılıç üşürmeye başlamışlardı. Gittikçe başarılı oluyorlardı. Zal ve Rüstem kaybetmek üzereydiler.

İran Ordusunun hücuma kalkışını haber verip hayatının kurtulmasına yardım eden bu büyük kahramanın ölmesine razı gelemezdi Alp Er Tunga. Yiğitliğin karşılığı yiğitlik olmalıydı

Birden işaret verdi ve ordusunu durdurdu. Sakaların geri çekildiğini gören İranlılar kale komutanının açtığı kapılardan içeri girerek canlarını kurtardılar. Saka ordusu yaralılarını alarak geri çekildi. Bir süre sonra kaleden beyaz bayrak sallandı. Bu İranlıların görüşme isteğinin işaretiydi.

Alp Er Tunga da beyaz bayrak çektirip görüşmeye hazır olduğunu gösterdi

Kaleden elerinde beyaz bayrak taşıyan üç atlı çıktı. Alp Er Tunga atlıların ordusuna yaklaşmadan karşılanması için Veyse Bey'i, yanına Piran ve Barman Beyleri vererek, ileri gönderdi. Gelen haberle yüzleri gülüyordu artık. İran Hükümdarı Nevzen barış istiyor ve Alp Er Tunga'nın her türlü şartını kabul edeceğini bildiriyordu

İranlılar küçük bir kaleye, hem de hükümdarları yanlarında olarak, sıkışmışlardı. Kurultayı topladı Alp Er Tunga. Beylerinin, kumandanlarının, Şaman'ın, tecrübeli savaşçılarının görüşlerini alma gereği duyuyordu

Uzun sürdü görüşmeler.

Ana hatlarıyla şunları konuştular: Yanlarında kuşatma yapacak ağır silahları yoktu ve bu durumda kaleyi kuşatmak uzun zaman alacak, belki de sonuçsuz kalacaktı. Sefere o amaçla çıkmamışlardı. Onlar kuşatmayı sürdürürken İranlılara destek olarak gelebilecek kuvvetler tarafından sarılıp zor durumda kalabilirlerdi. En akıllı çözüm uygun şartlarda barış yapmak, batı komşularını yollarından uzak tutmaktı. Yüksek bir savaş tazminatı ve vergi belirlediler. Ayrıca Alp Er Tunga'nın yeni kurduğu Merv Kenti yolu üzerindeki bütün toprakların Saka Toprağı olduğunun kabul edilmesi gerektiğini şart olarak öne sürecekler, buna karşılık kuşatmayı kaldırarak İran Topraklarından çekileceklerdi

Anlaşma metni hazırlandıktan sonra bunun için karşı taraftan istenecek bir heyete aktarılması ve İranlıların cevabının beklenmesi gerekiyordu. Alp Er Tunga'nın İran kalesine gönderdiği elçi, gelecek İran heyetinde mutlaka Zal Oğlu Rüstem'in bulunmasının şartları olduğunu iletti. Bu şekilde, Rüstem'le konuşacak; hayatını kurtaran yiğide teşekkür etme fırsatını bulacaktı Alp Er Tunga.

Elçi gönderildikten sonra çok uzun beklemediler. İranlılar görüşmeler için özellikle İran Hükümdarının çağrılmamasını çok hoş karşılamışlardı. Çok gecikmeden elçi heyetini gönderdiler. Onlarla görüşme görevi yine Veyse Bey'e verilmişti. Büyük ve gösterişli bir çadır kurulmuştu elçi heyetini ağırlamak için. Görüşmeler sürerken Alp Er Tunga; Zal Oğlu Rüstem'i kendi çadırına çağırdı

Yiğit rakibini çadırının kapısında karşıladı Alp Er Tunga. Kendisini saygı ile selamlayan Rüstem'e hemen yanında yer gösterip oturmasını sağladı. Yanı başında duran dilmaç konuşulan her sözü aktarıyordu. Önce sözü bu savaşa getirdiler. Hayatını kurtardığı için teşekkür etti Alp Er Tunga.

Rüstem ise;

“Asıl sen benim hayatımı kurtardın Şad!” dedi. “Kale kapısı önünde öyle zordaydık ki, eğer ordunu durdurmasan sonumuz gelmişti.”

“Seninle, güreşimiz bitmedi ki” dedi Alp Er Tunga. “Acunun en iyi güreşçisi kim, anlamadan senin ölmene izin verir miyim hiç?”

Güldüler. Alp Er Tunga Rüstem’e ikramlarda bulundu, hediyeler verdi. Kapıya kadar yolcu etti

Elçi heyeti barış şartlarını İran Hükümdarına ilettiğinde, Nevzen; bu işten çok ucuz kurtulduğuna seviniyordu. Karşılıklı verilen sözler tutuldu. Türk ordusu kuşatmayı kaldırarak çekilmeye başladı

Alp Er Tunga; yola çıktığından daha kalabalık bir ordu ile iki ırmak arasındaki umuduna çevirdi yönünü. Böylesine güçlü bir ordunun önüne artık kimse çıkmaya cesaret edemezdi.

DÖNÜŞ YOLU

Görmek istediklerini görmüş, gitmek istediği yere kadar gitmişti. Daha da ötelere gitmek istiyordu; ama kalabalık ordusunu yaklaşan kış şartlarında zora sokmak istememişti Alp Er Tunga. Gittiği yoldan biraz daha aşağı bölgeleri, daha sıcak yerleri tercih ederek sürdürdü dönüş yolculuğunu. Kentlerin kapıları sonuna kadar açılıyordu önünde. 'Efrasyab geliyor!' haberi yayılınca adını, duyanlar, görmek isteyenler sıralanıyordu yolların kenarlarına. Yoksul illere, köylere uğradığında elinde ne varsa veriyor, kentleri onarıyordu. Bu şanına şan katıyor, hakkında anlatılanlarla geleceğin Saka hükümdarı Alp Er Tunga, Efrasyab olarak destanlaşıyordu

Ordu-Kent'te babası Peşenk Han, gelen haberlerden büyük mutluluk duyuyor, kendisini yanıltmayan, adalet dağıtıcı yiğit oğlunu verdiği için Tanrıya dualar ediyor, adaklar adıyordu. Tez zamanda evlendirmeyi düşündüğü oğlu için gelin aramaya bile başlamıştı

Destana meraklı olan doğu ulusları aradıklarını bulmuştu artık. Hele aynı dönemde yetişen Zal oğlu Rüstem ile kavgaları öylesine abartarak anlatıyorlardı ki. Alp Er Tunga sayesinde yeni sözcükler, yeni deyimler türemeye başlamıştı

Birisi, bir yiğitlik yaptığında 'Tungaladı' diyorlardı. İyi ve cömert birine 'Tunga gibi' diyorlardı. Çocuklar artık birbirlerine söz verirken 'Tunga sözü' veriyorlardı

Alp Er Tunga'nın bütün Türkleri birleştirici özelliği de görülüyordu. Hangi Türk İlinden geçse, Hangi Türk budunu ile karşılaşsa, hangi Türk Han'ına karşı çıksa; hemen boyun eğdiriyordu. Her boy yanına bir miktar savaşçı vermekte ısrar ediyor, ayrıca hediye kervanlarını peşi sıra diziyorlardı. Hem ordusu kalabalıklaşmış hem de yola çıktığından katbekat zengin hale gelmiştiler

* * *

Dönüş yolunda yine Alp Er Tunga'nın kurduğu Merv kentinde konakladılar

* * *

Daha önce olsaydı büyük bir ordunun Merv'de uzun süre kalması hem orduyu hem de Mervliler'i sıkıntıya sokabilirdi. Ama Merv artık büyük bir kentti. Bu kadar kısa sürede bu kadar gelişmiş olması Alp Er Tunga'yı bile şaşırtmıştı. Uzun yoldan gelen ordusu konaklamak için yerleşirken; yanına yeterince savaşçı verip ağırlıklar ve hediyelerle birlikte Veyse Bey'i geriye Ordu-Kent'e gönderdi. Bir süre Merv kentinde kalmayı düşünüyordu. Kurduğu kentte yapacak işleri vardı. Merv büyümüş, yörenin ticaret merkezi haline gelmişti

Merv Kenti, kurucusunu kapılarda karşıladı. Halk ellerindeki çiçekleri Alp Er Tunga'nın geçtiği yollara atmak için birbirleriyle yarışıyordu. Artık o aynı zamanda zafer kazanmış ve İran-Turan savaşlarına bir Turan zaferi eklemiş muzaffer bir komutandı

Uzun bir kış mevsimini bu bölgede geçireceklerdi. Sadece kale içinde hapsolmak, ya da şehirde oturmak onlara göre değildi. Burayı bir üs olarak kullanarak, yakındaki bütün yerleşim yerlerini kontrol ederek oraların onlara ait olduğunu bir kez daha ilan edeceklerdi. Baharın gelmesi ile birlikte kuzeye Ordu Kent'e döneceklerdi. Orada ne kadar kalacakları ve daha sonra ne yapacakları konusu ise hem Peşenk Han'a hem de artık Alp Er Tunga'ya bağlıydı.

Alp Er Tunga, boşta kaldığı sürelerde adamları ile ava çıkmayı ihmal etmiyordu. Av hem iyi bir eğlence, ordusu ve kendisi için iyi bir eğitim, zinde kalmak için geçerli bir yöntemdi. Bu işi daha yararlı hale getirmek için ise adamlarını gruplara ayırıyor ve yarıştırıyordu. Av hiçbir zaman bir hayvan kıyımı olmazdı Sakalar'da. Yanlarına az sayıda ok ve yay alırlar ve ancak tüketecekleri kadar avlanırlardı. Zaman zaman fazla gelen avlarını ise şehir halkına armağan ederlerdi.

TANRI YAZGISI

O gün bir av süreğindeydiler. Yanına iki yüz kadar adamını almış, onları beş gruba ayırmıştı Alp Er Tunga. Yanında Belek vardı. Uzun süre iz sürüp, uçandan kaçandan yeterince avladılar

Ormanın içinde yol alırken aniden karşılarına büyük bir geyik çıktı. Öylesine iri, öylesine heybetli öylesine güzel bir görünüşü vardı ki... Gök Tanrı dininin gereği, böyle ulu geyiklere saygı duyardı Sakalar. Kimse yayına ok sürmeden izledi bu görkemli güzelliği. Geyik, sanki kendisine duyulan saygının farkındaymışçasına umursamaz hareket ediyordu. Ağır, ağır yönünü ormanın derinliklerine çevirip yürümeye başladı. İlahi bir çağrı vardı hareketlerinde. Alp Er Tunga yerinde duramadı. Adamlarına;

"Siz burada kalın ve beni bekleyin!" diyerek, Akay'ı geyiğin peşine sürdü. Sürücüsünün heyecanını fark etmişti Akay. Öylesine ağır ve sessiz basıyordu ki toprağa, çimenleri, yaprakları, çiçekleri çiğnemek istemiyor gibiydi. Ağaçlar sıklaştıkça hareketleri daha da yavaşlıyordu. Geyik arada bir durup başını geriye çeviriyor ve kendisini takip eden yiğide bakıyordu. Korkusuz, davetkâr bir bakıştı bu. Sanki ardındaki yiğidin kendisini takip edip etmediğinden emin olmak istiyordu.

Belek yiğit, yoldaşını, Şadını burada da yalnız bırakmamış, verilen emre rağmen; hemen Alp Er Tunga'nın ardından sürmüştü atını. Yoldaşlık töresi bunu gerektiriyordu ve yoldaşın Şad emrini sadece bu hallerde çiğnemeye hakkı vardı. Garip bir takip sürüyordu ormanın derinliklerinde. Önde geyik gidiyor, ardından Alp Er Tunga onu takip ediyordu. Onu da Belek izliyordu

Ne kadar gittiler hiç biri bilemedi. Geyik önce durdu ve geriye baktı. Sanki gülümsedi gibi geldi Alp Er Tunga'ya. Saçma sapan bu düşünceden kurtulmak için gözlerini kapayıp ovuşturdu ve sonra yeniden geyiğe baktı. Ama o ne? Geyik ortadan kaybolmuştu. Tekrar, tekrar kolaçan etti çevreyi, koskoca boynuzlu geyik yoktu ortalıkta. Hızla sürdü atını Alp Er Tunga. Geyiğin kaybolduğu yere geldiğinde şaşkınlığı artmıştı.

Bir çağlayan çıktı karşısına. Çok yükseklerden akan sular düştükleri yerde patlamalar yaparak dağılıyordu. Küçük bir göl oluşmuştu çağlayanın önünde. Çevresi ender görülür çiçeklerle, suya eğilmiş su bitkileri ile süslenmişti. Gölden sonra akmaya devam eden bir ırmak suları ileriye doğru hızla götürüyordu

Önce gölden su içen bir at gördü, sonra da atın yanı başında duran bir gölge fark etti. Uzun boyluca biri atının dizginlerini salmış onun yanında dikiliyordu. Uzaktan, ağaçların gölgelerinden, kim olduğunu seçemediği bu kişiye seslendi Alp Er Tunga

"Hey! Sen kimsin? Buralarda bir geyik gördün mü?"

Kendisine seslenen bu sesi duyunca irkildi kişi. İkilemeden atını sudan çekti ve hızla üstüne atladı, ormana doğru sürdü. Uzaktan seçemediği bu yiğidin ata binmedeki ustalığına hayran kaldı Alp Er Tunga; ama onun kaçıp gitmesine de bir anlam veremedi. Geyiğin peşini bırakmaya hiç niyeti yoktu; bu kişinin yaptığı densizliğe de karşılık vermeliydi. Hemen peşine atını sürdü. O sırada çağlayanın içine sığınmış geyiğin bu kovalamacayı izlediğinin kimse farkında değildi. Belek de, Şadının peşi sıra bu koşuya katıldı

Şimdi ormanın içinde garip bir yarış sürüyordu. Önde, yolları gayet iyi bildiği anlaşılan atlı,

korkusuzca ve pervasızca sürüyordu atını. Ardından Alp Er Tunga bilmediği bir yere doğru Akay'ı zorluyordu. Belek ise bu iki kişiyi takip etmeye çabalıyordu. Sonunda ormandan çıktılar. Alp Er Tunga gördü ki Merv şehrinin biraz uzağında bir alana varmışlar. Buraya nasıl, hangi yoldan geldiğini anlayamamıştı. Artık atlıyı yakalaması kolaydı. Akay sahibinin "ileri" emrini alır almaz fırladı. Kale dışında yeni oluşan mahallelerin bulunduğu yere gelmişlerdi. Bu sırada bildik bir yere geldiği belli olan atlının seslenerek yardım istediği duyuldu.

"Babaaa yetişin bu uğrudan beni kurtarın."

Duyduğu sesle irkildi Alp Er Tunga. Bu bir kadın sesiydi ve demek ki peşinden gittiği ve er sandığı kişi bir kadındı. Ne yapacağını bilemedi. Bu utanç ona ömrü boyunca yeterdi. Nasıl olmuşta onun bir kadın olduğunu anlamamıştı ve nasıl olmuştu da yiğitler yiğidi Alp Er Tunga at koşusunda bir kadını yakalayamamıştı. Kadını gözden kaybetmesi mümkün değildi artık. Bir eve yaklaşan ve atından hızla atlayan kadın, sesine dışarı çıkarak silahlanan ve gelen uğruyu karşılamaya hazırlanan erkeklerin ardına geçmişti

Atını yavaşlattı Alp Er Tunga. Bu arada düşünmeye ve bir çözüm yolu bulmaya çabalıyordu. O sırada bir ses imdadına yetişti.

"Yettim Şad'ım"

Bu bağırtı Alp Er Tunga'yı rahatlatırken ellerinde kılıçla kızlarına saldıran uğruyu engellemeye hazırlanan kalabalığı da şaşırtmıştı. Bağıran kişi 'Şad'ım' diyordu ve buralarda bir tek şad bulunuyordu. Eller kılıçlardan uzaklaştı

Alp Er Tunga'nın yanına gelen Belek ise yalın kılıçtı ve

"Bağışla Şad'ım, seni takip etmeden yapamazdım" dedi.

Emrinin dinlememesi Alp Er Tunga'yı bu kadar mutlu edemezdi. Şükranla Belek'e baktı.

"Ben bunu er sanıyordum meğerse kadınmış" diyebildi. Şaşırma sırası Belek'teydi.

"Kadın mı?" Kalabalığa yaklaşan iki yiğit; erkeklerin arkasına saklanan kadını görmeye çalışıyorlardı. Başında kaşlarına kadar inen şapkası ile yüzünü gizleyen kızı göremediler

Belek atını ileri sürdü ve gittikçe sayısı artan kalabalığa seslendi.

"Bilinsin ki bu yiğit Peşenk Han oğlu Alp Er Tunga'dır. Saygıda kusur edilmesin"

Bu adı duyup da saygısızlık etmek mümkün müydü?

Gökten taş yağmıştı sanki. Büyük bir fırtına kopmuş ve ortalık yeni durulmuştu. Şaşıran ve sararan yüzler bir cevap arıyor, gözler ne yapacağını bilmez şekilde karşılaşıp duruyordu. Alp Er Tunga'nın gözü ise hala önünden kaçıp akrabalarının arkasına sığınan kadındaydı. Duydukları karşısında şaşıran kız bir an başını kaldırıp Alp Er Tunga'ya baktı.

* * *

Neyin ne zaman olacağı bilinmez. Yiğidin ne zaman vurulacağı da…

* * *

Alp Er Tunga sadece bir çift yeşil göz gördü. İnsanı hayata bağlayan, sonra hayattan koparan yeşil ışıklar doldu içine. Bir yanıklık hissetti yüreğinde. Çarpıntısı tuttu. Nefesi kesildi. Başı döndü. Sarardı. Az kaldı atından aşağı yuvarlanacaktı. Sahibindeki değişimi fark eden Akay huysuzlandı ve kişnedi. Bu kişneme biraz kendine getirdi Alp Er Tunga'yı. Tekrar baktı; ama yeşilliği bir daha göremedi. İyi ki de göremedi yoksa bu sefer mutlaka yere düşerdi. Genç yüreğinin ateşini bastırmaya yetmezdi gücü. O sırada kalabalıktan bir genç koşarak Akay'ın dizginlerini tuttu.

"Hoş geldin Şad" dedi.

Olanları izleyen kalabalığın harekete geçmesi için bu yetmişti. Kalabalığın başındaki ihtiyar da koşup geldi. Alp Er Tunga ne yapacağını bilemez halde eli hala kılıcının kabzasında bekleyen Belek'e baktı. Belek gözleriyle ona inmesi gerektiğini fark ettirdi. Atından aşağıya yavaşça indi Alp Er Tunga. Önünde diz vurup selam veren kalabalığı selamladı ve kalkmalarını işaret etti. Yanına ilk gelen koca yavaşça konuşmaya başladı.

"Bağışla yiğidim, benim deli kızım ne suç işledi, sana karşı ne saygısızlık yaptı da onu böyle kovalarsın?"

Alp Er Tunga kendine gelmeye üzerindeki şaşkınlığı atmaya çabalıyordu. Cevap vermek için ağzını açtığı sırada gözü yeşil gözlerle karşılaşınca yine sustu. Halk onun bu suskunluğunu kızgınlığına verirken, yoldaşının halini anlayan Belek yiğit dikkatleri üzerine çekmek istercesine kılıcıyla oynadı ve yine abartılı hareketlerle atından aşağıya atlayıp Alp Er Tunga'nın önüne geçti

"İzin verir misin Şad'ım" diyerek ondan konuşma izni istedi

Alp Er Tunga başıyla işaret etti.

Bunun üzerine Belek konuşmaya başladı.

"Sizi sıkıntıya soktuk, kusura bakmayın. Biz Şadımla ormanda ava çıkmıştık ve bir geyiğin izini sürüyorduk. Bundan sonra olanları anlatmak için kızını da buraya çağırır mısın?"

Yaşlı koca geriye dönerek kızına seslendi "Aybirgen!"

Kızın adını duyunca irkildi Alp Er Tunga. Hafızasına kazıdı bu ismi. Yeni bir dünyanın eşiğindeydi sanki ve bu dünyada Aybirgen diye biri vardı artık

Dik dik yürüyerek ortaya çıktı kız. Babasına yaklaşıp yanında durdu. Uzunca, fidan boyluydu. Aynı erkek gibi giyinmişti ve saçları hiç gözükmüyordu. Mutlaka şapkasının içine toplamıştı onları ki genel de ata binen kızlar saçlarını böyle toplarlardı

Aralarında sadece birkaç adım kala durdu, başını gururla geri atarak umursamaz bir tavırla baktı. Böylece geçen kısa zamanda iki gencin gözlerinde yanan kıvılcımı kimse fark edemedi. İki düşman tavrın ötesinde başka duygular karışmıştı birbirine

Söze yine Belek yiğit karışmak zorunda kaldı.

"Şad'ımdan neden kaçtın Aybirgen kız?"

“Ben onu yağı sandım”

Cesur konuşmanın aralarında dişilik gizliydi. Sonunda her şey anlaşılıyordu. Alp Er Tunga onu erkek sanmış ve kovalamış, kız da onu yağı sanıp kaçmıştı. Şimdi işi tatlıya bağlamak gerekiyordu; ama bunu kim, nasıl yapacaktı? Alp Er Tunga iki adım öne çıkıp Belek yiğidin yanına geldi. Konuşurken güç almak ister gibi elini Belek yiğidin omzuna koydu. Belek yiğit omzuna değen elde belli belirsiz bir titreme hissetti; ama o an bu titremeye bir anlam verememiş, Şadının sinirli olmasına vermişti. Ağır, ağır konuştu Alp Er Tunga.

“Kusura kalma Aybirgen kız, sizler de kusura kalmayın. Hata bende imiş”

İşte Han’ı han yapan buydu. Hatasını ne olursa olsun kabul edip itiraf etmek ve özür dilemek. Tur Han’ın torunu soyuna yakışanı yapmıştı. Yüreklere su serpti bu sözler. Bir anda yüzler güldü. Aybirgen’in babası hemen onları oturmaya, gölgeliğe davet etti. Bir yandan da hazırlık yapılması için seslendi

İlk olarak bir genç, ayran dolu çanaklarla koşturup geldi. Aybirgen’in yüzünde belli belirsiz bir gülümseme belirmişti. İzin almaya gerek görmeden arkasını dönüp uzaklaştı

“Ben sana gününü gösteririm!” dercesine başını belli belirsiz sallıyordu.

Belek ayranı içtikten sonra;

“Şad’ım; yiğitler bizi merak etmiştir. Ben varıp onları alıp geleyim” dedi.

Alp Er Tunga onun kulağına eğildi.

“Belek Yiğit; işleyeceğimiz kadar ayıp işledik. Bir de buraya bir sürü adam getirip bu ayıbı artırmayalım. İşi gösteriye döndürmeyelim. Sen var git adamları kente götür. Ben bir zaman sonra gelirim!”

Belek buyruğu yerine getirmek için atına atlarken sanki emri tam anlamamış gibi seslendi;

“Adamları gönderip hemen gelirim Şad!”

Onun görevi Alp Er Tunga’ya yoldaş olmaktı. Ne olursa olsun onun yanında kalmaktı. Bu nedenle adamlarla gitme buyruğunun anlamını uygun bir şekle çevirmişti.

Belek’in atı hızla uzaklaşırken Alp Er Tunga orada bulunanlarla sohbete başladı. Hemen her sırası gelen bir laf ediyor, soru soruyor ya da istekte bulunuyordu

* * *

Bunların bir kısmını anlamadan başını sallıyordu. Kimisini hiç duymuyor, aklında kalan yeşil gözleri düşünüyordu. Ara sıra başını kaldırıp çevreye belli etmeden bakmaya çalışıyordu. Ama görmek istediğini göremiyordu

Oba, Merv şehrinin inşasından sonra buraya gelip yerleşmiş bir Saka obasıydı. Aybirgen’in babası obanın ileri gelenlerindendi. Adı, Baka olan bu ihtiyar koca bir yandan halini anlatıyor ve kızı adına özür dilemeye getiriyordu. Baka Koca’nın başka çocuğu yoktu. Eşini çok erken yitirmiş, kızı ile baş başa kalmıştı dünyada.

“Deli kız” diyordu Baka Koca “Evde, barkta başka erkek olmayınca erkek gibi yetişti. Değme yiğitlerle güreşe çıkar ve onlarla baş eder. İyi ok atar, kılıç sallar. Canı çekti mi de tek başına ava gider”

Alp Er Tunga içinden;

“Benim gibi” dedi.

İhtiyar bu sesi duydu; ama ne için söylendiğini anlamadı.

“Buyur Şad” diye sözün tekrarlanmasını bekledi, ama bu kez de Alp Er Tunga söyleneni anlamadı. Yüreğine düşen garip burukluğun nedenini çıkarmaya çalışıyordu. Cevap bulamadığı bu duygularının sıkıntısı ile terlemeye başlamıştı. Artık yerinde oturamaz bir hale geldi. Aslında çekip gitmek istiyor, yerinden kıpırdayamıyordu. Onun kızarıp bozardığını, ter içinde kaldığını görenler içten içe telaşa düştüler

Sonunda Baka Koca dayanamadı:

“Şad’ım rahatsızlandın mı? Neyin var?”

Evet! Rahatsızlanmıştı; ama nedenini söyleyemezdi.

“Ben görür görmez Aybirgen’e vuruldum!” diye kendine bile itiraf edemiyordu henüz. Ne cevap vereceğini bilemediği anda yine Belek yiğit imdadına yetişti. Başlar dörtnala gelen atlıya doğru döndüğünde bu fırsatı bilen Alp Er Tunga derin bir nefes alıp normale dönmeye çalıştı

Şadı’nın bir garip hallere düştüğünü fark eden, buna bir türlü mana veremeyen Belek görevini tamamlayıp hemen geri dönmüştü. Biliyordu ki Alp Er Tunga’nın ona ihtiyacı var. Atından aşağıya atlayıp geldi ve diz vurup Şad’ını selamladı. Onun yüzündeki solgunluğu ve ter içindeki alnını görüp korktu bir an ve yalnız kalıp konuşması gerektiğini bildi.

“Ağalar” dedi “Şad’ımı şöyle bir dolaştırayım çevrede, siz de bu arada aş için hazırlık yapın!”

Alp Er Tunga’nın orada kalıp onlarla birlikte ekmek paylaşacağını duyanlar hızla hazırlıklara başladılar. Belek, Alp Er Tunga’ya yanaştı:

“Ne oldu Şad’ım? Yüzün çok solgun. Şöyle dolaşıp hava alalım açılırsın belki”

Sesini çıkarmadan kalktı Alp Er Tunga. Birlikte yürümeye başladılar. Merv’in çok yakınında, ormanın dibinde kurulu olan bu mahalle, Merv kurulduktan sonra gelip yerleşenlerden oluşuyordu. Yarıya yakını yerleşik ev diğer yarısı ise çadırlar, ağıllar ve çitlerden meydana gelmişti. Ev yapıldığına göre demek ki buraya gelen Türkler kalıcı idiler. Yollarda oynayan çocuklar, gelenlerin kim olduğunu bilircesine kenara çekilip oyunlarına ara veriyorlardı. Belli etmemeye çalışsa da Alp Er Tunga gözleriyle Aybirgen’i arıyordu. Köyün tam ortasında yer alması gereken çeşmeyi bulma umudundaydı. Sonunda başında bir grup kadının beklediği çeşmeyi görünce

“Şuradan su içelim” dedi. Yavaşça yanaştıkları çeşme başında su dolduran kadınlar, kenara çekilerek gelen yiğitlere izin verdiler

Belek, kadınlardan su istedi. Yaşlıca bir kadın elindeki bakracı çeşmede çalkalayıp yarıya kadar doldurdu ve Belek’e uzattı. Belek de Alp Er Tunga’ya… Alp Er Tunga bakracı kaldırıp suyu ağzına

dökmeye başladı. Suyu içiyordu; ama bu soğuk su bile yanan yüreğinin ateşini söndüremezdi. Kalan suyu başından aşağıya döküp serinlemeye çalıştı. Bakracı Belek'e uzatırken ağzından şu kelimeler dökülüverdi:

"Baka Kocanın evi hangisi acaba?" Şaşıran Belek'in ağzından yüksekçe bir 'Ha!' nidası çıktı. Bu nida hem bir şeylerin çözüldüğü, hem şaşkınlık hem de çekinmeyi birlikte sahipleniyordu.

Anlayacağını anlamıştı Belek ve gereğini yapmak, bundan sonra hiç soru sormadan Şadına yardımcı olmak göreviydi. Bakracı uzatırken kadınlarla laflamaya başladı. Asıl amacı olan Baka Koca ve Aybirgen kız hakkında öğrenmek istedikleri kelime aralarına kendince gizliyordu. Evlerinin yerini ve kızın bir yavuklusu olmadığını öğrenmişti

"Böyle deli kızı almaya kim cesaret eder ki?" diyordu kadın. Artık daha fazla orada durmanın anlamı yoktu. Alp Er Tunga'nın yanına varıp onu yavaşça ve hiçbir şey söylemeden Baka Koca'nın evine doğru yönlendirdi.

Yaşam biraz da destanlarla özdeştir. Aynı destanlarda olduğu gibi yaşar insan.

Yüreğine ateş düşen başka bir çift göz sahibi de birisini aramaktaydı evinin penceresinden. Yiğitler yiğidi, devasa cüsseli Han oğluna kapılmıştı Aybirgen'in gönlü de. Nasıl olduğunu, bu yüreklerin birbirine nasıl uyduğunu Tanrı bilir, bir de ozanlar anlar halden

Alp Er Tunga'yı birden evin önünde gördü.

O; güya bakmak istemiyordu eve doğru; ama bakıyordu. Birisini görmek istediğini belli etmek istemiyor; ama belli ediyordu. Aybirgen dışarı çıkmak için bir bahane aradı kendince. Sonra düşündü ki o Aybirgen'di. Başkalarının yaptığını yapması gerekmiyordu. Şimdiye dek canı ne isterse onu yapmıştı ve yine aynı olacaktı. Birden karar verdi. Üzerine göz alıcı bir elbise giydi saçlarını açıp savurdu. Beline geniş bir kemer taktı ve kapıdan çıktı. Tam kapı önünde karşılaştılar. Şaşırma sırası Alp Er Tunga'daydı. Gökte aradığını yerde bulmuşçasına sevindi. Yüreğinin çarpıntısı Belek'in duyacağı kadar yüksekti. Birden konuştu Aybirgen;

"Hayrolsun Han oğlu beni burada da mı kovalayacaksın?" Dudaklarının kenarı muzip bir gülümsemenin izini taşıyordu. Şaşkınlıkla suskun kalan Alp Er Tunga'nın gözünün içine bakıyor ve onu yakıyordu

"Senin çok yiğit biri olduğunu duydum ama benim atıma yetişemediğine göre iyi bir binici değilsin!"

"Ama sen…"

"Anladım önden başladın koşmaya diyeceksin. Tamam, o zaman bir gün yeniden yarışalım!"

Belek yiğit bu durumda ne yapacağını bilmeden ellerini ovuşturup duruyordu. Alp Er Tunga sırf sözü değiştirmek ve Aybirgen'in yüreğini yakan gözlerinden kurtulmak için

"Aş yeri ne yanda?" diye soruverdi. Öylesine sorulan bir soruydu. Gülümsedi genç kız. Alp Er Tunga'nın bu kaçamak sorusunun nedenini, sıkıntısını anlamıştı

"Ben sizi götüreyim. Zaten aş için yardıma gelecektim!" deyip ardına döndü ve onların önüne düştü

Tanrı sanki Alp Er Tunga'nın bu güzellikleri görmesini istemişti. Her adım atışında bir türkü düzen ozan gibi yürüyordu Aybirgen. Saçlarını savurdukça Alp Er Tunga'nın yüreği savruluyordu. Belek biraz arkadan gitmeyi yeğlemişti. İstemişti ki Şadı kızla konuşsun yüreğinin ateşini biraz olsun söndürsün. Ama gördüğü bu değildi. Alp Er Tunga kızın peşinden, bitmez bir yolculuğa çıkar gibi yürüyordu.

Sonunda kalabalığın toplandığı yere geldiler. Yemekler hazırlanmış konukların dönmesi bekleniyordu. Aybirgen onlara bir şey söylemeden ilerledi ve hizmet eden kızların arasında kayboldu

Gözü başka kimseyi görmez olan Alp Er Tunga neredeyse gözlerini yerinden söküp onun peşine gönderecekti. Belek yiğit yine ustalığını konuşturup Şadının yönünü başka bir yana çevirmese orada bulunan herkes Alp Er Tunga'nın hareketlerinden başka manalar çıkarabilirdi

Baka Koca kızının neden konukların önüne düştüğünü anlayamamış onun umursamaz bir tavırla kızların arasına karışmasına da kızmıştı. İçinden "Deli kız, yine yapacağını yaptı" diye geçirirken başını iki yana sallayıp duruyordu. Alp Er Tunga ise ihtiyarın bu hareketini başka türlü yorumluyor ve babasının kızıyla ilgilendiğini anladığını sanıyordu

Aslında Saka Türklerinde birbirine gönül veren iki gencin konuşması, anlaşması için belirli kurallar geçerli idi

Belek'in yönlendirmesi ile kendileri için hazırlanan sedire oturdular. Genç kızlar ve erkekler hizmete başladılar. Başka zaman olsa önüne konanı silip süpüren ve dev cüssesi ile doymak nedir bilmeyen Alp Er Tunga, aç olmasına rağmen önüne konan aşlardan azıcık, azıcık tadıyordu. Başını yere eğmişti ve hiç konuşmuyordu. Bu arada oba beyi elinden geldiğince konuklarını hoş tutmaya çalışıyor ve laflayarak memnuniyetini dile getirmeye çabalıyordu.

Ününü duydukları bu koca yiğidin sofralarında suskun oturmasına ise hiçbir anlam veremiyorlardı. Belek yiğit her ne kadar Şadın suskunluğunu kapatmaya çalışsa da izinsiz, fazla söz edemediğinden yutkunup duruyordu.

Oba beyi sonunda çareyi işi ozanlara havale etmekte buldu. Bir kenarda bekleyen ozan yavaşça, sanki elinden kaçırmak istemiyor gibi iki telli kopuzuna uzandı ve onu kucağına oturttu. Geleneksel bir hoş geldin havası bekliyordu herkes ondan. Ama ozan yüreği bir şeyler hissetmişti. Çok ağır bir havada başladı çalmaya. Sonra eski bir sevda türküsünü dile getirdi. Alp Er Tunga yarasına tuz basılmış gibi olduğu yerde titremeye başlamıştı. Tellerden çıkan her tını yüreğinde yeni yaralar açıyordu. Bu türkü birbirini çok seven; ama kavuşamayan iki genci anlatıyordu. Herkes şaşırmış birbirine bakarken bir yandan da ozanı işaret edip ne yapacaklarını düşünüyorlardı. Bütün olanlar yetmezmiş gibi ozan bir de hasret türküsüne başlamaz mı?

Yerinde duramadı artık Alp Er Tunga yapılmaması gerekeni yaptı ve yerinden fırladı.

"Atımı getirin!" diye bağırdı.

Atını koşturdular.

Hemen üzerine atladı ve kente doğru sürdü. Beklenmedik bu hareket karşısında orada bulunanlar donup kalmıştı. Ayağa kalkmaya bile vakit bulamadılar. Han oğlu neden kızdı anlamadılar. Çaresizlik ve şaşkınlıkla biraz da korku ile bütün gözler eline aldığı bir parça eti yemeye çalışırken öylece

kalan Belek'e çevrildi. Çaresiz yerinden doğruldu Belek Bey. Karnını doyuramadığına üzülerek sofrada sıralanan birbirinden lezzetli görünen yemeklere baktı

"Atımı getirin, Şad'ıma yetişeyim!" diye seslendi. Bu sefer hazırlıklıydı herkes. Ayağa fırladılar. Alp Er Tunga'yı yolcu edememişlerdi. Hiç olmasa onun yoldaşı için gerekeni yapmak istiyorlardı. Kimi önüne kimi ardına düşüp "Ne oldu Bey? Han oğluna karşı bir hata mı işledik?" diye bin bir özür dileyerek olanları anlamaya çalışıyorlardı

Sadece ozan mutluydu. Bilerek söylediği ve sonuç aldığı türkülerinin sonucuydu bunlar. Kimse yüzüne bir şey diyemiyordu ozanın. İçin için kızıyor ve Han oğlunun gidişine onun sebep olduğunu düşünüyorlardı.

Aybirgen olanları anlıyordu. Belki de gözlerinden ilk kez birkaç damla yaş düşüyordu yiğidinin ardından

Belek bir eliyle atının dizginlerini kavradı, öbür eliyle de eyeri yakalayıp tam üzerine atlayacakken durdu. Böylece atına atlayıp giderse çok ayıp olacağını, buradaki insanların konuyu yanlış anlayıp üzüleceklerini, tedirgin olacaklarını, bu yanlışın yeni yanlışlara neden olabileceğini düşündü. Oba Bey'i ile konuşması ve ona bir şeyler izah etmesi gerekiyordu.

Atını bırakıp döndü.

"Bey, seninle bir şey konuşayım!" dedi.

Bey çekinerek yanına geldiğinde onu alarak kalabalıktan uzaklaştı. Konuştuklarının duyulmayacağı bir yere götürdü. Oba Bey'i kendisine ne denileceğini merak ediyor, adı, namı belli yiğitten çekiniyordu. Artık kılıç taşımayacak yaşa gelmiş, eline kılıç almayalı çok olmuştu. Söyleneceklerin onu ve obasını çok ilgilendireceğini, artık hiçbir şeyin onlar için eskisi gibi olmayacağını tahmin edemiyordu. Aklını ne kadar zorlasa da olanları hayra yorması mümkün değildi. Şad, bir deli kızın peşinden obasına gelmiş, kendisi için kurulan safrayı terk etmişti

Belek suskun kaldığı süre içinde ne diyeceğini, nasıl diyeceğini hesaplamaya çalışırken Oba Beyi dayanamadı.

"Ne oldu? Ne hata yaptık da Şadı kızdırdık. Onun böyle çekip gitmesine soframızı terk etmesine sebep olan nedir?"

"Bak Bey!" dedi Belek. "Şimdi bu diyeceklerim aramızda sır olacak. Olanların nedenini tam bilemedim; ama hissettiklerim var. Sana söyleyeceklerimi birebir aktarmadan halkına uygun bir şeyler söyle. 'Şad hastaymış veya anası hastaymış ona üzülüyormuş...' gibi. İşte bir şeyler uydur. Sana olanları nasıl anlatsam bilemiyorum. Biliyorsun Şad gençtir, toydur. Bu Baka Koca'nın kızını görünce galiba vuruldu. O andan beri ne yaptığını bilemiyor. Şu sizin ozan da türkülerle işin üzerine gidince olanlar oldu. Yapılmayacak hareketi yaptı!"

"Ne?"

Bu nida Oba Beyinin ağzından öylesine yüksek sesle çıktı ki, uzakta, merakla konuşmanın sonunu bekleyenler de duyup irkildiler. Daha bir dikkatle o yana diktiler kulaklarını. Rüzgâr sesleri alıp götürse de konuşanların şaşkınlık dolu sözlerinin bazıları, sesleri yükseldiği için anlaşılıyordu

Şöyle diyordu Belek;

"Yahu Bey, ben sana aramızda kalsın dedim sen bağıra çağıra herkese haber vereceksin neredeyse"

"Kusura kalma yiğit, Aybirgen kızın adı geçince birden şaşırdım. Yıllardır onlarca yiğit onu almak istedi. Aybirgen, ya ok yarışında, ya at yarışında, ya da güreşte onları yendi. 'Ben yendiğim adama varmam' dedi. Şimdi Şad ona tutulduysa vay geldi benim obamın başına. Hem sevinirim hem de Aybirgen kızı bildiğim için üzülürüm!"

"Hele iş oraya varsın" dedi Belek "Alp Er Tunga onu hem yarışta, hem vuruşta hem de güreşte yener, kendisini de alır gönlünü de. Ben bir şey biliyorsam; zaten kızın gönlü de oğlan da"

"Ne?"

Bu kez Oba Beyi bağırmakta hakikaten çok aşırıya kaçmıştı. Neredeyse Belek onun ağzını kapatacaktı

"Bak ihtiyar, galiba seninle anlaşamayacağız. Böyle bağırmaya devam edersen sırrımızı duymayan kalmayacak. Hani aramızda kalacaktı? Beni konuştuğuma pişman etme!"

Oba Beyi gülüyordu.

"Yahu yiğit, Sakalara yeni töre mi geldi? Bunun saklanacak nesi var? Bir yiğidin gönlü bir kıza düşmüş. Kızın da gönlü yiğide. Yiğit gider kıza söyler. Büyükler de karar verir. Kız istedikten, oğlan istedikten sonra bunu gizlemek niye anlamadım. Benim bağırtım kızın huyunu suyunu bildiğimden. Sen değil de bir başkası deseydi ki Aybirgen'in gönlü bir yiğide düştü, kesinlikle inanmazdım. Hele bu yiğit Şad ise… Şimdi sen söyledin ben susacağım; ama şunu bil ki bu gizliliğin sebebini anlamadım. Sevda da gizlilik olur mu hiç?"

İhtiyar doğru söylüyordu. Belek konuyu açtığına bin pişman olmuştu. Sanki saklaması gereken bir sırrı açıklamış ve yoldaşına ihanet etmiş gibi hissetti kendini.

"Nasıl dersem öyle olacak. Daha ortada açık olan bir şey yok. Eğer yanıldıysam, yanlış hissetiysem sen de ben de yalancı çıkmaz mıyız? Ben konuk sofrasından kalkıp gitmeyi kendime de Şad'ıma da yakıştıramadığım için sana açıklama yaptım. Şimdi bu konu asıl taraflarınca dillenene kadar aramızda kalacak tamam mı?"

"Tamam" dedi Oba Bey'i. Belek Bey'i atına kadar yola koydu. Bir yandan elinde olmadan gülmeye devam ediyordu. Onun yüzünün güldüğünü görenler rahatlamışlardı

Belek Bey atını hızla sürerken Alp Er Tunga 'ya yetişemeyeceğini biliyordu.

* * *

Gülerek sofraya oturan oba beyi yüksek sesle bağırdı.

"Hele oturun aşımızı yiyelim. Han oğlu gitti diye bunca aş dökülecek değil. Ozan sen de yapacağını yaptın nasılsa şimdi neşeli bir şeyler çal da eğlenelim. Kızlar ayran getirin!"

Sorular üst üste gelse de oba beyi kimseye bir şey söylemedi. Olanları anlayanların sayısı üç olmuştu artık. Artık sır olarak ne kadar kalırdı bilinmez. Oba halkı anlamıştı ki bir şeyler olacak.

Hem de güzel bir şeyler olacak.

NE OLDU BU YİĞİDE?

Merv Halkı şehir içinde dörtnala koşan Akay'ı ve üzerindeki yiğidi çok geç fark etti. Alp Er Tunga'nın ilk kez böyle bir at sürüşüne tanık oluyorlardı. Kent içinde böylesine koşturmazdı atını.

Hızla sürdüğü atını yine aynı hızla durduran Alp Er Tunga konutunun merdivenlerini adeta uçarak çıktı. Yolu üzerinde, selamlayanları fark etmeden bir odaya girip sedirin üzerine attı kendini. Gözlerini yumdu. Aybirgen'i düşünmeye çalışıyor, aklını başından alan yüzü, gözleri bir türlü gözünün önüne gelmiyordu. Kendisine ne olduğunu manalandırmaya çalıştı, başarılı olamadı. Keşke yanında danışabileceği birisi olsaydı. Tarhun Ata geldi aklına. Böylesi bir durumda neden önce babasını, anasını ya da bir başkasını değil de Ulu Şamanı düşünmüştü? Galiba bir tek o anlardı halinden. Peki! Bükdüz Şaman'a danışabilir miydi? Bunu düşünmeliydi. O, Tarhun Ata tarafından görevlendirildiğine göre her türlü derdini ona açması uygun olurdu; ama ne diyecek ne söyleyecekti?

Bir zaman sonra uyudu Alp Er Tunga. Bunca yorgunluğuna iyi gelmişti uyku. Çok karışık düşler gördü. Hiç birine bir anlam veremedi

Uyandığında gün öğleyi bulmuştu ve hiçbir düşünü hatırlamıyordu. Hatırladığı Aybirgen'di. Herkesin onu merak ettiğini, beklediğini biliyordu. Kalktı, toparlandı. Geldiği gibi yatıp uyumuştu. Kılıcı hala belindeydi. Kemerini düzeltirken gözleri tunga tokaya kaydı. Tunga tokanın gözleri renk değiştirmiş ve Aybirgen kızın göz rengini almıştı. Hemen çıkardı kemeri ve tekrar, tekrar inceledi. Ne demişti Tarhun Ata;

"Bu kemer sana özeldir." İşte ruhundan geçen, gönlünü yakan renkler ışıldıyordu karşısında. Yeniden kuşandı kılıcını. Hızla dışarı çıktı.

Başlarında Belek yiğit olmak üzere beyleri onu bekliyordu. Belek yiğidi sofrada bırakıp atına bindiğini hatırladı. Utandı. Bir yiğit ne olursa olsun yoldaşını bırakmamalı idi. Gözlerini kaçırdı Belek'ten. Başını önüne eğdi. Yürüdü. Herkes onunla o ise Bükdüz Şamanla konuşmak istiyordu. Birden bir el kolunu tuttu. Başını çevirdiğinde Belek ile göz göze geldi yeniden.

"Şad'ım konuşalım!" dedi

"Konuşalım!" dedi Alp Er Tunga.

İki yiğit birlikte taht odasına girdiler. Kapıları kapattılar.

Oda kapısının ardında artık iki yoldaş, iki arkadaş olarak konuşuyorlardı

"Ne oldu sana yiğidim? Dünden beri merak içindeyiz. Sen bize Peşenk Han'ın emanetisin. Hasta isen söyle otacıları koşturalım. Yok, başka bir derdin var ise çaresini bulalım" diyerek sözü açtı Belek. Bekledi ki Alp Er Tunga konuşsun

Sessizlik uzunca sürdü. Alp Er Tunga yerde serili bir postun üzerine ağır ağır çöktü. Karşısına Belek oturup gözlerini Şad'ına dikti. Başını yere eğip öylece durdu Alp Er Tunga. Konuşmadı. Söz yine Belek'e düştü. Artık başka çaresi yoktu. Koktuğu başına gelmişti. Alp Er Tunga Şad'lığını önde tutup susmayı yeğliyordu.

"Ben" diye söze başladı Belek "Senin en yakın dostun, yoldaşın değil miyim? Biliyorum yaşım

senden büyük. Bu yüzden çok zaman, keşke yerimi Kuyaş'a da terk etseydim diye düşünüyorum. Belki onunla konuşurdun. İstersen Kuyaş'ı çağırayım. İstersen Şaman Bükdüz'ü sesleyeyim ya da otacı Karos'u…"

Bu konuşma da Alp Er Tunga'nın ağzını açmamıştı. Sanki kilitlenmiş gibi yerde hareketsiz kalmıştı

Bir süre daha umutla bekledi Belek. Sonra yerinden usulca kalktı

Kapıyı açıp dışarı çıktığında bütün beyler merakla baktı ona. Piran Bey sordu ilk soruyu. Sesi biraz kırgıncaydı. Adeta "Sana Şadımızı emanet ettik, görevini yapmadın!" der gibiydi.

"Ne oldu Belek Bey? Şad hasta mı?"

Piran Bey'in sesindeki serzenişi hissetti Belek. Sesi bu yüzden çok az çıktı. Bir kısmı anlaşılamadı. Sadece "Otacıyı çağırın!" dediğini duydular

Yaşı ve cüssesi küçük, mahareti büyük Karos az sonra göründü. Gözleriyle Alp Er Tunga'nın nerede olduğunu sordu. Birkaç el birden aceleyle kapalı kapıyı işaret ettiler. Yavaşça kapı mandalını çevirip içeriye girdi Karos. Kapıdakiler yeniden beklemeye başladılar.

İçeriye gireni fark etmedi Alp Er Tunga. Kıpırdamadı. Hala Belek Bey'in bıraktığı halde duruyordu

Yavaşça omzuna dokundu Karos. Bir cevap alamadı. Küçük eller, dev cüsseli yiğidin eline oradan da bileklerine dokundu. Onun kendinde ve uyanık olduğunu anlayınca derin bir nefes aldı. Sonra usta eller Alp Er Tunga'nın başında, vücudunda dolaştı. Herhangi bir hastalık belirtisi göremedi. Biraz ateşi yüksekti. Birden Alp Er Tunga titremeye başladı. Bu üşümek değildi. Bu bambaşka bir şeydi

"İçeri gelin!" diye seslendi Karos.

Kapı hızla açıldı. Şadlarının titreme nöbetini görenler şaşırdılar. Dev cüzeli yiğit, rüzgâra kapılmış yaprak gibi titriyordu

"Onu kaldırıp sedire yatıralım!" dedi Karos.

Hep birlikte kaldırdılar Alp Er Tunga'yı ve genişçe bir sedire yatırdılar. Üzerini örtmek isteyenlere engel oldu Karos. Bol su kaynattırıp, bez istedi. İlaç heybesinden çeşitli bitki tohumları, yaprakları çıkarıp sıcak suyun içine attı

Bir süre bekledikten sonra "Tutup kaldırın şunu içirelim!" dedi. Vücudunun üst yanını doğrultular Alp Er Tunga'nın. Başını tutup ilaçlı suyu içirmeye çalıştı Karos. Titreme artığı için çoğu dökülse de içirmeyi başardı. Bir süre daha titreyen Alp Er Tunga yavaş, yavaş duruldu ve rahat bir uykuya daldı

"Hadi siz çıkın dışarı!" dedi Karos "Biriniz Şaman Bükdüz'ü sesleyin. Bu işin çözümü bende değil onda."

ŞAMAN BÜKDÜZ DERDİ ÇÖZÜYOR

Kimi zaman ilk söz onun olurdu, kimi zaman da, bugün olduğu gibi son söz. İlk konuştuğunda da doğruyu söylerdi, son konuştuğunda da

Şaman Bükdüz...

Loş bir odada yatağa uzanmış sessizce yatan dağ dibi bir yiğidin derdine çare bulmaya çalışacaktı. Yanı başında durup önce yüzünü iyice inceledi. Sonra elini alnına koyup uzunca bir süre tuttu. Adeta Alp Er Tunga'nın aklından geçenleri okuyordu. Sonra olduğu yere çöktü

"Kimdir seni bu kadar etkileyen kız?" diye sordu. Sesi hiç olmadığı kadar yumuşak ve duygulu çıkıyordu. Gözlerini aralayıp tavana diken yiğidin ağzı açılmadı. Bir süre bekledikten sonra sözünü tekrarladı Bükdüz Şaman;

"Bak yiğit Şad, sen sıradan bir kişi değilsin. Sen Sakalar'a Han ol diye gönderildin. Han olmak kendin olmak demek değildir. Kendi derdinde yanıp, susup bitmek değildir. Bir odaya kapanıp budununu unutmak hiç değildir. Böyle davranamazsın. Şimdi seni anlayan biri olarak, derdini bilen biri olarak sana tekrar soruyorum: Kimdir seni bu kadar yakıp kavuran, dünyayı, yoldaşlarını, budununu, görevini unutturan? Hemen doğrul ve bana anlat! Neyse gerekeni yapalım!"

Karşı konmaz bir emir almışçasına yerinde doğruldu Alp Er Tunga. Utanmış, yüzü kızarmıştı. Ne diyeceğini bilemiyordu. Kelimeler ağzından kırık dökük ve zorla çıkıyordu.

"Ne oldu, nasıl oldu anlamadım Bükdüz Şaman!"

Alp Er Tunga'nın konuşmaya başlaması iyiye işaretti.

"Derdini rahatça aç bana, konuş, konuş ki çare bulalım. Böyle şeylerin başına geldiği ilk kişi değilsin. Kimi böyle, senin gibi çarpılır; kimi başka türlü..."

"Ben" dedi Alp Er Tunga, "Ben anlayamadım, bu sevda mı? Sevmek mi?"

"Anlarsın, anlamışsındır da anladığının ne olduğunu anlatamazsın. Şimdi iyice düşün ve konuş. Çünkü Han olacak kişinin tek ve öz konuşması, bu konuşmada da gerçekleri söylemesi gerek. Dönülmeyecek laflar etmemeli ki sözünden dönmek zorunda kalmayasın!"

Açılmıştı sır kutusu. Alp Er Tunga olanları anlatıyordu.

"Dün, köyde gördüğüm kız; Baka Kocanın kızı... Aybirgen; gözleri bir türlü aklımdan çıkmaz. Yüzü, saçları, sureti hep gözümün önünde…"

"Dur" dedi Bükdüz Şaman "Daha fazla konuşma. Ben anlayacağımı anladım. Şimdi hemen kalk ve hiçbir şey olmamış gibi, sıradan bir rahatsızlık geçirmiş gibi işinin, ordunun başına dön. Bundan sonra söyleyeceklerin çok önemli. Onları söylemeden biz bir araştırıp soruşturalım; kızın eşi, nişanlısı, yavuklusu, sevdiği var mı öğrenelim. Sahipli kıza gönül düşürmek yiğide yakışmaz. Sana hiç yakışmaz. Sonra soralım bakalım kızın da sende gönlü var mı? Babası, anası, atası ne der!"

"Peki! Başka birisi varsa, ben ne yapacağım?"

"Susacaksın, susacak ve bağrına taş basacaksın. Unutacaksın."

“Unutamazsam”

“Öl o zaman!”

Bu söz öylesine sert ve keskin çıkmıştı ki, Bükdüz Şaman bile sözüne inanamadı. Ama olabilecekleri anlatmak için başka yapacağı yoktu. İşin önemini ancak böyle anlatabilmişti.

“Ölmek!”

Ölmek zor değildi onun için. Yaşamak kadar kolay, yiğitlik kadar basitti.

“Ama neden?”

“Eğer bir yiğit gönlüne hükmedemiyorsa, koca devlete ve halkına nasıl hükmedebilir?”

Söylenecekler söylenmişti. Alp Er Tunga anlamış mıydı? Şaman; başka yöne bakar gibi yaparken bir yandan da yan gözle onu izliyordu

Yavaşça doğruldu Alp Er Tunga. Ayağa kalkıp üstünü başını düzeltti. Kılıcını, kamasını kontrol etti

“Çıkalım mı Şaman Bükdüz?” Diye sertçe sordu. Kendine geldiğini ve olması gerektiği gibi davranacağını göstermek istiyordu.

“Şad’ım sen biraz bekle. Ben çıkıp senin bir şeyin olmadığını söyleyeyim ve sofra hazırlatayım sen daha sonra gel ve aşını ye. Görelim sonra ne olur. Tanrı ne buyurur”

Böyle söyleyip çıktı Bükdüz Şaman.

Alp Er Tunga; yönünü pencereye döndü. Güneş yükselmişti. Ne kadar zamandır bu hale düştüğünü, gününü saatini hatırlamaz gibiydi

“Bu gün ikinci gün olmalı” diye düşündü.

Bu nasıl şeydi böyle. Yüreğini sıkan pençeler vardı sanki ve nefes almasını güçleştiriyordu. Derin, derin nefes aldı. Yeniden düşmekten, kendini kaybetmekten korkuyordu. Neyse ki imdadına yine Belek Bey yetişti

“Şad, yemek hazır, yoldaşların seni bekler!”

Hızla bu tanıdık, kendine saygı ve şefkatle bakan yüze döndü. Onun açtığı, kenara çekilerek yol verdiği kapıdan dışarı attı kendini. Bütün dertlerini sırdaşının duvarlar olduğu odada bırakmak ve oradan bir an önce uzaklaşmak istiyordu.

Bilmiyordu ki derdi de onunla beraber gelecek.

SORALIM BAKALIM

Alp Er Tunga'dan gizli, bir toplantı yaptı beyler. Piran ve Barman Bey, Belek Bey, Sepa, Üge, Dönge ve Uçarkan Yüzbaşılar ve gelecekte yoldaşı olacak Kuyaş…

Bükdüz Şaman doğruca Piran Bey'in yanına varmış ve

"Bu iş gönül işi… Çaresi de Baka Koca'nın kızı Aybirgen. Siz Şad yoldaşları olarak gerekeni yapın ve sonuç olumlu ise hemen Peşenk Han'a haber salın!" Demişti. Bu işi geciktirmenin bir anlamı yoktu. Konuyu ilk olarak anlamanın mutluluğundaydı Belek. Tahmin ettikleri onaylanmıştı.

Aralarında görev bölümü yaptılar. Belek Bey yanına Sepa yüzbaşıyı alarak Aybirgen kız hakkında daha fazla bilgi almaya gitti. Piran Bey, Barman Bey ve Dönge yüzbaşı birlikte, kızın babasının ağzını arama görevini üstlendiler. Uçarkan yüzbaşı ile Kuyaş ise köy içinde gezerek Aybirgen kızı soracaktı. Hızlı bir koşuşturmaydı bu ve Alp Er Tunga olanlardan habersizdi.

Belek Bey, daha önceki bilgileri ile bu işe artık oldu, bitti gözüyle bakıyordu. Yine de yanına aldığı Sepa Yüzbaşı ile birlikte kızın en yakın arkadaşları ile konuşup gelecekte "Han hatunu" olabilecek adayı araştıracaklardı. Göze gelmemeye ve dikkat çekmemeye çalışarak köye vardılar.

Geçen sefer olduğu gibi çok dostane davrandı Oba beyi. Belek Bey'in "Sır" diyerek anlattıklarından sonra geri gelmesini bekliyordu. Belek Bey ve Yüzbaşı güler yüzle ve ikramlarla karşılanmalarını hayra yordular

"Biz" dedi Belek "Köy içinde dolaşmak isteriz hem izin hem de bir rehber dileğimizdir." Hiç soru sormadı Oba Beyi. Hemen yanlarına suskun, az konuşur bir genç verdi. Onların ne için geldiğini biliyordu. Eğer düşündükleri olursa, obalarının başına talih kuşu konmuş demekti

"Ama" diye düşünüyordu "Bu deli kızı nasıl, kim razı eder?"

Belek Bey ve yüzbaşı rehberle birlikte oba içinde dolaşmaya başladılar. Yaptıkları hareketlerle çevreyi, toprağı, taşı, ağaçları inceler bir hava içine girmeye çalışsalar da, acemilikleri belli oluyordu. Bilgi almanın ana kaynağı, bu gibi yerleşim yerlerinde, çeşme başları olurdu. Bir grup genç, yaşlı kadının kaplarını doldurmak üzere bulundukları bu yerlerde her türlü konu konuşulurdu. Belek Bey; çeşmenin önünden geçerken,

"Hele şuradan bir su içelim" dedi.

Yanaştıkları yerde bir dalgalanma oldu. Konukların su içme isteğini fark eden bir genç kız, kabını doldurarak onlara yöneldi. Belek su kabından birkaç yudum içip yanındakine uzattı. Sonra

"Senin adın ne?" diye sordu

"Nurca"

"Sen şu bizim Şadın kovaladığı kız değilsin değil mi?"

"Olmadığımı çok iyi biliyorsun. O benden yaşça büyüktür ve daha da uzundur."

"Biliyorum, biliyorum da sana takılmak için söyledim. Peki! Onun adı neydi?"

Kız sıkılmıştı bu sorgudan; ama gelenlerin önemli bir işi olduğunu fark etmişti. Yoksa yanına birini verip oba içinde neden gezdirsinlerdi ki?

"Aybirgen"

"Şimdi buralarda görünmüyor. Nerededir?"

"Yine ormana ava gitmiştir. Belki de evindedir. Onun ne zaman, ne yapacağı belli olmaz!"

"Hadi, bu kız tek başına av yapmaktan korkmaz. Babası da karışmaz, peki! Eşi, nişanlısı, yavuklusu yok mudur ki bu kadar serbest hareket eder?"

"Yoktur. O kimseyi beğenmez ki?"

Öğreneceğini öğrenmişti Belek Bey. Su için teşekkür edip, kabı geri verdi ve uzaklaştı oradan. Bu sorgu birkaç noktada daha sohbet havasında devam etti. Sonunda geri döndüler.

Piran Bey ile Barman Bey ve yanındakiler ise Baka Koca'nın konuğuydular. Onları kapıda ve telaşla karşılamıştı Baka Koca. Daha dün olanları unutamadan, gerginliğini üzerinden atamadan Beyleri yeniden karşısında görünce şaşırmıştı. Derme çatma evinin konuk bölümüne aldı onları ve hemen taze ayran sundu. Aç olup olmadıklarını sordu. Sonra bekledi konuşsunlar diye. Piran Bey; içlerinde en yaşlı olandı; ama o bile neyi nasıl söyleyeceğini bilemiyordu. Aslında bu işler böyle olmazdı Türk töresince

Oğlan kızı beğenir, kız oğlanı sever; konuşup görüşürler ve karara varırlardı. Şimdi Alp Er Tunga'nın susması nedeniyle Piran Bey konuşmak zorunda kalıyordu. İçinden kızarak söze başladı;

"Baka Koca şu senin kız" sözün bitmesini bekleyemedi ihtiyar,

"Yine ne yaptı? Ben, anası öldükten sonra ona hem analık hem de babalık yapmaya çabaladım. Bir daha evlenmedim. Başka kimim kimsem de yok. O da böyle değişik bir şey oldu çıktı. Yiğittir, merttir, güçlü kuvvetli ve dayanıklıdır. Nice eri meydandan kaçırır; ama biraz böyle; nasıl desem başına buyruktur, diktir."

"Belki de bu yüzden beyimiz ona gönül düşürdü."

Barman Bey'in aniden, gülerek söylediği, ağzından kaçırdığı bu sözle herkes dondu kaldı. Barman Bey bile bunları söylediğine inanamadı.

"Ne? Kim? Kızıma gönül mü düşürdü?" diyerek adeta sayıkladı Baka Koca.

Kapının açıldığını ve Aybirgen'in içeri girdiğini kimse fark etmemişti.

"Gönlü bana düştü ise kendisi çıkıp gelseydi. Han oğlu Sakalara yeni töre mi koyar?"

Herkes sesin geldiği yöne döndürdü başını. Gözler, kızgınlıkla çakmak, çakmak olmuş Aybirgen'in gözleri ile karşılaştı

Barman Bey kekeleyerek durumu kurtarmaya çalıştı. Hata onundu; ama düzeltmeye çalışırken işi daha da kötü hale getiriyordu.

Bu kez Piran Bey söze karışma gereği duydu,

“Aybirgen kız; biz seni sormaya geldik.”

“Ne demek sormak? Neyi, kimden soracaksınız? Bana sorsanız başka mı söyleyeceğim?”

Piran Bey’in yüzü seğirmeye başlamıştı. Yılların yiğidi belki de ilk kez içine düştüğü böyle bir durumdan kurtulmaya çalıştıkça, işler daha da kötüye gidiyordu

Sonunda Barman Bey dayanamadı;

“E, yeter be. Bizi de şaşkına çevirdiniz. Alp Er Tunga seni görünce vurulmuş. Hastalanıp yatağa düştü. Bütün bunları söylemezdim; ama bir kere ağzımdan kaçırdım. Değil töreyi bilmek uygulatanlardan biriyim. Biz ona danışıp, sorup gelmedik. Bizi o göndermedi. İstedik ki gelecekte han hatunu olacak kızı görelim, soralım.”

Herkes böyle bir durumda geri adım atar ve susardı. Ama o Aybirgen’di.

“Gelsin kendi sorsun!”

Sesinin en yüksek tonunda konuşmuş ve çıkıp gitmişti. Dışarıda bir atın dörtnala giden sesini duydular. Uzun bir sessizlik oldu. Zavallı Baka Koca sessizliği bozdu,

“Gitti!”

Durumu anlatacak söz bu değildi. Çözüm bulacak, kurtaracak söz bu değildi. Konuklar birbirlerine bakıp aynı anda kahkahalarla gülmeye başladılar. Baka Koca da onlara katıldı. Gülme faslı sona erdiğinde Piran Bey yanındaki yoldaşlarına işaret verdi.

“Kalkın gidelim. Burada işimiz bitti. Bence; bu iş tamam. Aybirgen tam Alp Er Tunga’ya göre bir eş. Hadi Baka Koca kusurumuzu bağışla ve bizi yola koy!”

KENDİ GELSİN

Bütün heyetin olumlu baktığı bir konuda, son kararın bu heyetin elinde olmaması gönül işlerine has bir konuydu. Heyet söz birliğine vardıktan sonra varıp Bükdüz Şamanla görüştüler. Son kararı o versin istediler

Bükdüz Şaman söyleyecek bir şey bulamıyordu.”Tanrı bile yüreğe hükmetmez. Gönül işlerine aracı olmaz!” dedi. “Artık karar gönül işine düşenlerindir!”

Piran, Barman, Belek, diğer beylerle birlikte, Alp Er Tunga’nın huzuruna vardılar

Umursamaz görünse de merak içindeydi Alp Er Tunga, beklediği; ama beklemez göründüğü haberi dinlemeye hazırdı. Bükdüz Şaman söze başladı

“Şad’ın derdine çare aradık. Beyler Şad yoldaşı olarak üzerlerine düşeni yaptılar. Karar odur ki bu konunun çözümü Şad’da!”

Bunları söyleyip bakışlarını Piran Bey’e çevirdi.

“Töre; gitmeni, konuşmanı ve kızı razı edip almanı buyurur. Aybirgen Kız ‘Kendisi gelsin, kendisi konuşsun’ dedi.”

“Kendisi gelsin mi? Dedi”.

Bunu tekrarlayıp durdu Alp Er Tunga. Belki yüz kez kendi kendine mırıldandı.

“Demek ki ‘kendisi gelsin’ dedi”

Çok fazla sürmedi düşünceli hali.

“Öyleyse biz de hemen gideriz. Tez atımı hazırlatın!”

O andan sonra söylenenlerin hiçbir değeri yoktu artık. Ne “acele etmemesi”, ne “zamanın gece olması” gibi bahaneler onu durduramazdı. Madem ki çağırılmıştı gitmesi gerekiyordu. Atının hazırlanması geciktikçe yerinde duramıyordu. Akay gelir gelmez atına bindi ve Aybirgen’e doğru sürdü atını. Vakit gecenin yarısıydı. Ay ışığı olmasa yol bile gözükmeyecekti.

Merv kenti bu geç saatte alışık olmadığı nal seslerini merakla bir süre dinledi. Hemen ardından bir nal sesi daha duyuldu. Belek Bey yine yoldaşlık gereği Han oğlunun ardından gidiyordu. Karanlıkta at sürüyorlardı

Ay, bulutların ardına saklandığında yolu bulmak atların maharetine kalıyordu. Bu gece, sevgi ile çarpan yüreklere yardım etmek istemiyor gibiydi Ay Dede

Aybirgen’in obasına ulaşmaları çok sürmedi. Nöbetçilerden önce köpekler karşıladı Alp Er Tunga’yı. Daha sonra da nöbetçiler durdurmak istediler. Ama geriden gelen Belek Bey’in yükselen sesini duyunca vazgeçtiler

“Yol verin gelen Han oğlu Alp Er Tunga’dır!”

Alp Er Tunga; yeni fark etmişti Belek Bey’i. Bu sadık yoldaş, yanına gelince gülümsedi. Herkes

görevini yapmakla yükümlüydü. Belek Bey'in görevi Alp Er Tunga'nın gölgesinden ayrılmamaktı.

Atlar Aybirgen'in evine yöneldiler.

Evin önünde Akay'ı durdurmaya gerek görmeden yere atladı Alp Er Tunga

Başka bir aman olsa at seslerini duyar duymaz, elinde kılıç dışarı fırlardı Oba Bey'i. Bir şeylerin olmasını beklediğinden, nal seslerini duyunca, pencere örtüsünü aralayıp dışarı bakmış, gördükleri karşısında gülümseyerek kaldığı yerden uykusuna devam etmişti

Alp Er Tunga evin kapısına doğru yürürken birden durdu. Ne yapıyordu? Bir uğru gibi içeriye dalamazdı ya. Aslında Aybirgen'le konuşmak için önceden babasına haber verip izin alması gerekiyordu. Bunu yapmamıştı çünkü olayların böyle gelişeceğini düşünmemişti.

Aklı başına gelmiş yaptığının bir hata olduğunu, töreye uymadığını anlamıştı. Bu saatte eve girmesi olmazdı. Sabahı bekleyecekti. Sabah sokağa ilk çıkan obalıyla Aybirgen'e ve babasına haber salacaktı

Olduğu yere çöktü ve beklemeye başladı. Onun biraz uzağında Alp Er Tunga'yı izleyen ve verdiği bu kararı beğenen; Belek Bey de bir köşeye çekilmişti.

Alp Er Tunga bekliyordu artık. Böyle zamanların hesabı değişik olur. Zaman bir garip işler. Geçmek bilmez. Alp Er Tunga sabah Aybirgen ile karşılaşacağı anı ve söyleyeceklerini ezberleyerek zamanı doldurmaya çalışıyordu. Sabaha karşı hava soğuyacaktı; ama yanına bir örtü bile almamıştı. Hiçbir şey umurunda değildi. Sevdalılar üşümez diye bir kural yoktu; ama o üşümüyordu

Evin içinde uyku tutmayan iki çift göz sabahı bekliyordu. Bu gözlerden yeşil olan bir çift, nal sesini duyunca hafifçe pencere örtüsünü aralamış ve geleni görüp sevinmişti. Hele onun kapıya kadar gelip geri dönmesi ve sabahı beklemeye başlaması çok mutlu etmişti onu. Yatağına uzanıp tatlı hayallere daldı

Düşünceleri boş olan ve yediği soğuk yüzünden söylenen tek kişi Belek Bey'di. Gece ayazının etkisi arttıkça kızıyor, bu yaşta düştüğü duruma gülüyordu

"Hey gidinin koca Belek'i, kendi sevdan için böyle 'kapılarda bekle, soğuktan it gibi titre' deseler hem sevdadan vazgeçerdin hem de sevdiğinden. İş yoldaşlığa gelince böyle beklersin işte."

Bir süre sonra uyuklamaya başladı. Alp Er Tunga'nın derdinden iki gündür doğru dürüst uyuyamamıştı. Bir uyku ağır basıyordu bir soğuk. Güneşin doğuşunu hiç bu kadar özlememişti Belek Bey

Alp Er Tunga ise Aybirgen'e söyleyeceklerini ezberlemekle meşguldü. Ne soğuk, ne uyku ne de yorgunluk umurunda değildi. Sadece sabahı özlüyordu özlediği bir çift yeşil göz uğruna. Görmek hasretinin yarısını karşılamak demekti. Diğer yarısı da sarılmak mıydı acaba? Gencecik yüreklerin sevda ateşini ne söndürecekti?

Güneşin doğuşu başlamıştı. Ortalık an be an aydınlanıyordu. Özellikle yaşı geçmiş kocamanlar erken uyanıyorlardı. En önemli servetleri olan koyunların bakımına başlamak gerekiyordu. Evinden ya da çadırından dışarı adım atan, dışarıda bekleyen yiğitleri görünce, olağanüstü bir hal olduğunu anlayıp, hemen içeri çekiliyordu. Günlük işler bugün biraz gecikecekti

Aybirgen uyku tutmayan gözlerini ovuşturarak yatakta doğruldu.

Ne yapacaktı? Dışarı çıkıp Alp Er Tunga ile konuşmalı mıydı? Bile bile, onu beklediğini belli ederek dışarı çıkıp konuşmak zoruna gidiyordu. İçeride kalırsa ne yapacağını bilemiyor bunu uygun da bulmuyordu. Birden kararını verdi. Sessizce giyindi. Babasını uyandırmamaya çalışıyordu. Aralıktan atının yanına geçti. Eyerleyip üzerine atlaması çok uzun sürmemişti. Atını topuklayarak ok gibi dışarı firladı. Evi çevreleyen çiti aşıp yönünü ormana çevirdi

Zaten tavşan uykusunda uyuyan Baka Koca kızının ne yaptığını merak edip kulak kabartmış, tam olarak ne yaptığını anlayamamıştı. At sesi ile kendine geldi. Artık yapacak bir şey yoktu. Sadece;

"Deli kız!" diyerek gülümsedi ve bütün gecenin uykusuzluğunu gidermek istercesine yeniden bu kez derin bir uykuya daldı.

Alp Er Tunga, dörtnala uzaklaşan atın üzerinde Aybirgen'i fark etmiş, ne yapacağını bilemeden kalakalmıştı. Gözleri atın uzaklaşan toz izinde öylece beklerken yanına Belek Bey'in yanaştığını ve Akay'ın dizginlerini uzattığını fark etmemişti.

"Şad'ım durma var kıza yetiş. Bu sana davettir. Demek onun da gönlü sende ki böyle oyunlar ediyor. Hadi sür atını ve onu yakala! Unutma bu kız at sürüşünde kendini yakalayamayan adama varmaz!"

"Onunda gönlü ben de mi?"

Gözleri ışıldamış, damarlarına kan yürümüştü. Artık o eski Alp Er Tunga'ydı

Üzerine atladığı gibi sertçe topukladı Akay'ı. Sahibinden şimdiye kadar böyle bir hareket görmeyen at önce şaha kalkıp sonra ileri firladı. Zamanların en garip, en hızlı koşusu başlamıştı artık

Sonunda mutluluk vardı bu koşunun.

Belek Bey bu kez onlara yetişmek için hiç acele etmiyordu. Düşündüğü tek şey artık oba içinde kalmaması gerektiği idi. İnsanları daha fazla rahatsız etmemeli, sorulacak sorulara cevap vermek zorunda kalmamalıydı. Atına binip ağır, ağır; gençlerin ardına düştü

SEVDA YARIŞI

Ardına baktığında Han oğlunun peşinden geldiğini gördü Aybirgen. Mutlulukla gülümsedi. İstediğini yaptırmış olmanın rahatlığıyla hızlandırdı atını. Daha önce Alp Er Tunga onu yakalayamamıştı. Halbuki altındaki at, Aybirgen'in atından iyiydi

"Az sonra ormana gireceğim ve yolları senden iyi bildiğim için beni yine yakalayamayacaksın Han oğlu!"

İstediği bu muydu? Birden vazgeçti ormana girmekten. Yönünü dağa doğru çevirdi. Şimdi Alp Er Tunga'nın önünde ona yetişebilmesi için rahat ve uzun bir alan vardı

Alp Er Tunga, genç kızın ormana girerek izini kaybettireceği korkusundaydı. Onun yön değiştirip dağa doğru yönelmesi ile rahatladı. Hız verdi Akay'a. Uçuyordu artık. Aralarındaki mesafe kapanıyordu

Bir süre sonra yan yana at sürmeye başladılar. Elini uzatsa eline değecekti. Seslenmesi gerektiğini düşünüyor; ama ne diyeceğini bilemiyordu. Sonunda bu koşuya bir son vermenin gerekli olduğuna karar verip elini kızın atına doğru uzattı. Amacı dizginleri yakalayıp onu durdurmaktı. Bu durumu fark eden Aybirgen atının yönünü çevirerek ona engel oldu. Şimdi ters yöne dönmüşler, obaya doğru at sürüyorlardı. Bunun farkına varan Alp Er Tunga Aybirgen'i tekrar durdurmak istedi. Kız aynı hareketle atının yönünü yine çevirdi. Alp Er Tunga kızmaya başlıyordu artık. Birden karar verdi ve atını daha hızlı sürmeye başladı. Artık kontrol Alp Er Tunga'daydı. Aybirgen'in atını bir geçiyor, bir yavaşlayıp onun gelmesini bekliyordu. Genç kız bu oyundan çok hoşlanmıştı. Alp Er Tunga, Aybirgen'in atını son kez geçerken eğildi ve kolunu uzatıp genç kızı belinden kavrayıp kaldırdı. Kendi atına, önüne oturttu. Aybirgen bir anda olup biten bu hareketi hiç beklemiyordu. Şaşırmıştı; ama karşı koymamıştı. Aybirgen'in atı bir süre daha gittikten sonra sürücüsünün üzerinde olmadığını fark edip durmuş ve otlamaya başlamıştı

Güçlü koluyla sardığı belin inceliğine şaşırıp kaldı Alp Er Tunga. İçi titredi. Genç kızın saçları yüzüne değiyor, kokusunu duyuyordu. Yüreği öylesine hızlı atmaya başlamıştı ki, sesini Aybirgen fark edecek diye korkuyor, kendini sıkıyordu. Öylece bir süre atını sürdü. Genç kız ne itiraz etmiş ne de karşı koymuştu. Alp Er Tunga'nın önünde, onun geniş göğsüne başını dayayarak süren bu yolculuğa çoktan razı olmuştu. Akay üzerinde artan yükle yavaşlamış tırıs koşmaya başlamıştı

Üç karakter vardı şimdi devrede: Akay, Alp Er Tunga ve Aybirgen

Dağın yamacına varan bu koşunun sona ermesi ya da yön değiştirmesi için üçünden birinin bir şey yapması gerekiyordu. Yükseğe doğru çıkmaya başlamışlardı artık. Akay yorulmuş, üzerindeki yükün de ağırlığıyla yavaşlamıştı. Önce rahvana, sonra adetaya dönmüştü koşusu

Binicisinden hiçbir tepki gelmiyordu.

Yeşil, açık bir alana geldiğinde hayvansal içgüdüleri ona durmasını söyledi. Akay durduğunda Alp Er Tunga ve Aybirgen bir anda olanların farkına varmışlardı. Yaslandığı geniş göğüsün rahatlığı Aybirgen'i artık rahatsız ve huzursuz ederken Alp Er Tunga da utanmış yavaşça kızın belini saran güçlü ellerini gevşetmişti. Artık at üzerinde kalamazlardı. Aybirgen yavaşça aşağıya süzülerek kendini yeşil otların üzerine bıraktı ve oturdu. Alp Er Tunga bir süre daha öylece durdu; ama sonunda

aşağıya inmesi gerektiğinin farkına vardı. Çünkü yerde oturan güzeller güzeli kızı kendisi almış ve buraya getirmişti. O da atından atlayınca Akay karnını doyurmak için ağır ağır en güzel, en bol otların olduğu yöne doğru yayılmaya başladı. Bir zaman daha ayakta dikildi Alp Er Tunga. Sonra, ardı ona dönük oturan Aybirgen'in yanına çöktü

Vücudunun sol yanı ona değiyordu. Yüreğinin sesini, bütün duygularını aktardı bu dokunmayla. Benzer duygular yayıldı karşı taraftan. Öylece oturdular.

Uzakta, bir grup turna indi yere. Galiba orada bir göl veya akarsu vardı. Sonra bir grup turna daha indi. Ardından bir kısmı göğe yükseldi. Gözleri onları saydı teker teker. Sanki bir işaret almışçasına aynı anda gökyüzüne döndüler yüzlerini. Başlarını kaldırdılar, kaldırdılar hareket eden bir bulutu takip ettiler birlikte. Farkına varmadan yan yana otların üzerine uzandılar

Güneş yakıyordu; fark etmediler. Açlık, susuzluk hissetmediler. Sadece gökyüzünü seyrettiler. Mavilik akşamın kurşuni renklerine bürünmeye başladığında, Akay, gelip sahibinin başında dikildi. Onun kişnemesine uyandılar düşlerinden. Yavaşça ayağa kalktılar. Bu kez atın terkisine oturttu genç kızı. Eğere yükselip oturduğunda, iki ince kolun beline dolandığını ve başının sırtına yaslandığını fark etti Alp Er Tunga

Geliş yolunun aksine çok ağır hareket ediyorlardı. Yamaçtan aşağıya, düzlüğe indiklerinde, Aybirgen'in atının bir ağaca bağlanmış ve yayılmaya bırakılmış olduğunu fark etti Alp Er Tunga. Aklına hemen Belek Bey geldi ve gülümsedi

"Şimdi sen bana iyilik mi yapıyorsun Belek Bey?" diye geçirdi içinden. Bu durumunu değiştirmeye, mutluluğunu bozmaya hiç niyeti yoktu. Atını gören Aybirgen de hiç oralı olmamıştı zaten. Yavaşça ağaca yaklaştı atından inmeden eğilerek Aybirgen'in atının bağını çözüm yedeğine aldı ve atını sürmeye devam etti.

Uzaktan kayaların arasından bu durumu gülerek en az onlar kadar mutlulukla izleyen biri vardı: Belek Bey…

Olan biteni bir ana kadar izlemişti. Şadı'nın genç kızı kavrayıp atının önüne oturtmasını ve dağa doğru at sürüşlerini görünce Aybirgen'in atını yakalamış ve bir ağaca bağlayarak yayılmaya bırakmıştı. O da yakınlarda bir yere yerleşmiş, gençlerin ardından daha fazla gitmesinin gerekmediğini fark etmişti. Belki yukarda zaman çabuk geçmişti; ama o açlığa dayanamayan biriydi ve zamanı çok zor geçirmişti. Hatta bir ara yukarıya çıkıp onlara görünmeyi ve "Kalkın gidelim!" demeyi düşünmüş sonra vazgeçmişti. Şimdi içinden "iyi ki öyle yapmamışım" diyordu. Artık bir süre daha bekler sonra başka bir yönden atını hızla obaya sürer ve daha önce varıp, onları karşılardı.

Karanlık iyice çökmüştü. Oba bugün önceki zamanlara göre daha aydınlık hale getirilmiş, daha çok sayıda ateş ve meşale yakılmıştı. Beklenen; ama beklendiği belli edilmemeye çalışılan konuk içindi hazırlıklar

Alp Er Tunga ve Aybirgen, obanın ilk ışıkları görüldüğünde öylesine mutsuz oldular ki. Bu adı konulmamış, tarifi yapılamaz sevda yolculuğu sona erecekti. Bundan sonra olacakları, olanlara bakarak tahmin etmek mümkündü; ama yine de gelecek bilinmezdi ki.

Artık köpekler havlıyorlar ve obaya yaklaşanlar olduğunu haber veriyorlardı. Aybirgen birden kıpırdadı ve kollarını gevşetti. Alp Er Tunga sanki kendi bedeninden olan bu kolları öylesine

sahiplenmiş ve benimsemişti. Büyük bir boşluk hissetti yüreğinde. İster istemez atının dizginlerini çekip durdurdu. Hemen aşağıya atladı Aybirgen ve atına binip hiçbir şey demeden atını hızla obaya doğru sürdü. Alp Er Tunga taş gibi duruyordu yerinde. Aybirgen'in obaya onun terkisinde girmek istememesini anlamıştı; ama hiçbir söylemeden gitmesi şaşırtmıştı onu. Sonra bir arada oldukları sürece hiçbir şey konuşmadıkları geldi aklına. Bir daha şaşırdı. Ne o ne de Aybirgen tek kelime etmemişler; ama anlaşmışlardı

Az sonra bir atlının ona doğru geldiğini gördü. Görünce şaşırmadı çünkü gelen beklediği gibi Belek Bey'di.

Belek Bey; beklediğinin aksine genç kızın obaya tek başına dönüşünü ve atını hızla evine doğru sürüşünü görünce şaşırmıştı. Hemen yüz geri edip Alp Er Tunga'nın yanına gitmesi gerektiğini fark etmişti. Şad'ı; atının üzerinde heykel gibi duruyordu.

"Ne oldu Şad?"

Hiç beklemediği bir cevap aldı.

"Olanlar oldu Belek Bey, olanlar oldu. Şimdi, bundan sonra ne olacağı önemli. Ne yapacağım önemli!"

Son günlerde Alp Er Tunga'nın ettiği en uzun cümleydi bu. Şaşkınlıkla yüzüne baktı Belek Bey. Gözlerinin içi gülüyordu. Birden rahatladı Belek Bey; demek ki yakında toy vardı

Merv Kentine doğru at süren iki yiğit apayrı düşünceler içindeydiler.

PEŞENK HAN

MUŞTUYU ALIYOR

Alp Er Tunga beylerini topladı. Birkaç gün önceki adam değildi artık. Kararını vermiş, gereğini yapacak bir yiğit olarak çıkmıştı karşılarına. Onlardan töre, kural sormaktaydı

Yiğidin sözü doğru, dosdoğru olur. Dolambaçlı yollardan söz söylemek yiğidi bozar. Hemen söze girdi Alp Er Tunga;

"Beylerim, yoldaşlarım, başıma gelenleri biliyorsunuz. Dün sorsaydınız cevap veremeyeceğim sorulara bugün rahatlıkla karşılık bulurum. Başıma bir hal geldi. Sayenizde nedenini anladım. Çözümünü de buldum. Baka Koca'nın kızı Aybirgen'i kendime eş olarak almak dilerim. Bana şimdi yol gösterip, töre anlatın. Ne yapayım? Nasıl Yapayım?"

Küçük kurultayda bulunanların hepsinin yüzü gülüyordu.

Bir savaş zamanı gülerdi bu yüzler bir de toy zamanı. Toy zamanı gülmenin her budun için bilinen bir anlamı vardı; ama Türklerin savaş zamanı yüzlerinin gülmesinin nedenini anlamak mümkün değildi. Aslında Türkler savaş ve toyu aynı manada görürler, aynı gözle bakarlardı. İkisi de kavuşmanın aracıydı. Birinde sevdiğine kavuşurdun, diğerinde de Tanrı katına…

Kimse bu gün suskun kalmayacaktı. Sadece sırasını beklerdi. Önce Piran Bey konuştu;

"Benim bildiğim önce Peşenk Han'ımıza muştu gönderip izin almalıyız"

Belek Bey söz aldı;

"Bu iş için ben gitmek dilerim. E! Ne de olsa bu konuda pek çok faydam oldu"

Herkes bu sözlere güldü.

"Sağdıcınız kim olacak Şad'ım?"

* * *

Bu en önemli konuydu. Belki daha işin başındaydılar; ama yapılacaklarla, hazırlıklarla ilgilenecek kişinin seçimi çok önemliydi. Türklerde sağdıçlık, kan kardeşliği kadar değer verilen bir kurumdu. Toyun bütün yükünü üzerine alan bu kişi akrabadan sayılırdı artık ve hemen herkes Alp Er Tunga'nın akrabası olmak isterdi. Yalnız sağdıcın yaşının Alp Er Tunga'ya yakın olması gerekiyordu. Genelde yaşıt ya da çocukluk arkadaşları sağdıç olurdu çünkü toy yapanın huyunu, suyunu, hemen herkese söyleyemeyeceği isteklerini onlar bilirlerdi

Düşündü bir süre Alp Er Tunga. Aslında sağdıç seçmek için zaman vardı; ama bugün bir karar verebilirdi.

Alp Er Tunga'nın ağzından şu isim çıktı

"Kuyaş"

Rütbesi yetmediğinden Şad yoldaşı olamayan, kurultayda da yer alamayan genç Kuyaş bunu çoktan

hak ediyordu. Kurultayda bulunan herkes başını sallayarak bu seçimi onayladı

Şimdi toyun nerede ve ne zaman yapılacağı konuşulacaktı.

Tarih koyma işi Şamanın işiydi. O yıldızlara bakacak, adak kemiklerine danışacak, fal açacak ve en uygun günü söyleyecekti. Son sözü söylemek üzere gözlerin üzerine döndüğünü hisseden Bükdüz Şaman başını kaldırmadan şunları söyledi.

"Bence bu muştuyu haber vermek için Piran Bey hemen Ordu-Kent'e dönsün ve orada yapılacak hazırlıkları planlasın. Belek Bey de onunla yola çıksın ve Peşenk Han'dan izin alınsın. Şad sağdıcı Kuyaş onlarla birlikte gitsin, oradaki hazırlıklara öncülük etsin ve geri dönüp haberleri getirsin. Toy için tarihe ve toy yerine sonra karar veririz."

Genelde Şamanlar kurultaya katılmazlardı. Devletin yönetimine, günlük işlere pek karışmak istemezlerdi. Danışılacak bir konu varsa onun ayağına gidilerek sorulurdu. Bükdüz kendiliğinden Şaman olarak gelmiş ve Alp Er Tunga'nın ordusuna katılmıştı; ama henüz onu "Ata Şaman" olarak kimse kabul edilmediğinden, o da Şamanlıktaki ustalığını henüz kanıtlamadığından ara bir statüde yerini alıyordu

Ona Bükdüz Ata deneceği zaman hiç de uzak değildi ve o zaman geldiğinde herkes bilir, farkına varırdı

Kurultay bu kararlarla dağıldı.

Şad sağdıcı olacağı müjdesini alan Kuyaş sevincinden yerinde duramamış, naralar atarak olduğu yerde raks etmeye başlamıştı.

* * *

Piran Bey, Belek Bey ve Kuyaş hemen yol hazırlığına başlarken; Alp Er Tunga, Aybirgen'i en kısa zamanda nasıl görmesi gerektiğini ve ona neler diyeceğini düşünüyordu

Ordu-Kent'e gidenler hemen ertesi günü yola çıktılar.

Alp Er Tunga onları yolcu ederken hiçbir şey söylemedi. Sadece babasına ve anasına saygılarını sevgilerini gönderirken, Piran Bey'in gereken her şeyi gerektiğince söyleyeceğini biliyordu.

ORDU-KENT'DE BAYRAM

Yol, devlet demektir. Gidemediğin yere nasıl sahip çıkacaksın? Devlet yolun her şeyine özellikle yolcusuna sahip çıkmak zorundadır. Devlet olmak aynı zamanda yolunun üzerinden geçenleri de bilmek demektir

Saka yurdunda, yollar boyunca haberleşme kuleleri, haberciler ve ulaklar bulundurulurdu. Bunlar, atlı, yaya veya arabalı kim olursa olsun daha Saka yurduna girer girmez haberdar olurlar; eğer gerekirse işaretlerle geleni ta Ordu-Kent'e kadar bildirirlerdi

Bu kez de öyle oldu.

Piran Bey, Belek Bey, Kuşat ve yanındakiler Ordu-Kent'e varmadan haberleri gelmiş, onları karşılamaya çok sayıda yiğit yola çıkmıştı. Bu iki Şad yoldaşının; görevini terk ederek geri dönmesi pek alışılagelmiş bir şey değildi. Bu yüzden duyan herkes merak içindeydi

Kent kapısından girmeden ulaklar önüne çıkıp sordular.

"Gelişin kut mudur Piran Bey?"

"Hem kut hem de muştudur!"

Bu sözü duyan ulak hemen ardına dönüp atını topukladı. Dörtnala kente doğru girerken elinde beyaz bir bayrak vardı. Belki kutlu muştunun ne olduğu bilinmiyordu; ama bu bayrak ile haberin ak olduğu anlaşılmış ve halk rahatlamıştı.

Asıl önemlisi ak bayrak haberini alan Peşenk Han da rahatlamıştı. Biricik oğlu, geleceğin Saka Han'ından gelen her haber yürekleri kaldıracak kadar önemliydi.

Beyleri bekletmediler. Kuyaş henüz huzura girecek rütbede olmadığından dışarıda kalmıştı. Hatun'un da yer aldığı odada Peşenk Han bu iki yiğit beyi ayakta karşılayıp selamını aldıktan sonra kucakladı. Aslında kucakladığı uzun zamandır özlemini duyduğu oğluydu.

"Hoş gelmişsin Piran Bey. Hoş gelmişsin Belek Bey. Ak haberiniz kut olsun."

"Hoş gördük Han'ım. Hem kutlu hem de muştulu bir haberimiz var!"

"Söyle! Beni de Hatun'u da merakta koma. Ana kalbi zaten oğul özlemiyle yanar. Yoksa oğlum artık dönmeye mi karar verdi? Bana kalsa çoktan geri çağıracağım; ama isterim ki işlerini planladığı gibi yürütsün."

"Muştumu isterim Han'ım, Han hatunu; muştular olsun. Oğlun yakında dönecek; ama tek kişi değil."

"O ne demek?"

"Şad Alp Er Tunga; gönlüne düşen bir sevdayı mutlu nihayetlendirmek için sizden izin diler."

Kulaklar duyduklarına inanamadılar. Önce ne söylendiğini tam anlayamadılar.

"Ne dersin sen Piran Bey; yoksa oğlum evlenmek için kendisine bir eş mi buldu?"

"Evet Han'ım!"

Görülmeye değer bir sevinç yaşanıyordu odada. Hemen herkes Peşenk Han'ı kutlarken o varıp Hatun'unu kucaklamıştı. Artık yaşları torun görmeyi, torun sevmeyi ve tahtın geleceğini garantiye almayı gerektiren bir zamanı işaret ediyordu. Alp Er Tunga tam zamanında bu haberi vermişti. Seçtiği eş adayının kim olduğunu, kimin nesi olduğunu, nasıl biri olduğunu sormaya bile gerek görmemişti Han. Yanında bunca tecrübeli kişi varken oğlu yanlış karar vermezdi, veremezdi

Piran Bey'in neşesi bir yana Belek Bey'in bile gözlerinin içi güldüğüne göre…

"Hemen halkıma duyurun. Herkes bayram etsin. Sen de bütün olanları en başından, bir kelime bile unutmadan anlat!"

Dışarıda davullar çalmaya başladığında Alp Er Tunga ile Aybirgen'in aşkı içeride yeniden söze dökülüyordu.

* * *

Düşünmeye bile gerek görmedi Peşenk Han. Hele iki Bey'in anlattıklarından sonra gelini olacak Aybirgen'i yanındaymış gibi tanımış ve sevmişti. Hatun ise bir an önce toyun yapılıp oğlunun ve gelininin gelmesini istiyordu

Karar verildi…

O gün kurultayın güncesi Han oğlunun toyu üzerine idi. Herkes kendince katkıda bulunmak istiyor ve öneri sunuyordu

Kararlar kaleme alınırken Peşenk Han bir yandan da özel bitiklerini yazdırıyordu. Bunlardan ilki oğlunaydı. Şöyle diyordu Peşenk Han;

"Övüncüm Oğul,

Ben de Ulu Hatun anan da gelen muştuya çok sevindik. Zamanıydı ve sen her şeyde olduğu gibi eşini bulmada da zamanını bildin. Seni ve gelinimi burada görmeyi diliyorum. Toyun kutlu olsun. Burada da sana layık bir toy yapmak için şimdiden hazırlıklara başladım!"

Diğer bitik ise Aybirgen'in babası Baka Koca'ya yazılıyordu.

"Oğlum Alp Er Tunga, kızın Aybirgen'i görmüş, sevmiş. Ben dilerim ki sen kızını oğluma veresin ve bana akraba olasın. Gönül işidir, karışılmaz. Gençlerin isteğiyle çözülür. İsterdim ki geleyim ve kızını bizzat senden ben isteyip oğluma alayım. Malum, devlet işleri benim ve Hatun'umun oraya gelmesine engel. Süt hakkı, kızının ağırlığınca karşılanıp anasına verilecekti; ama duyduğum kadarı kızının anası uçmağa varmış. Sen bunu dilediğince kullan. Her şey orada da burada da gereğince yapılacaktır. Bir dileğim de senin burada yapacağım büyük toy için Ordu-Kent'e gelmendir; ama sen bilirsin."

Üçüncü bitik ise "Barman Bey" diye başlıyordu;

"Benim eksikliğimi belli etme. Beni aratma. Oğlumun toyunu gereğince yap ve gelinimi sağ salim buraya getir!" diye bitiriyordu.

Bir yandan da ağırlıklar ve hediyeler hazırlanıyordu. Ayrı ayrı sandıklanan hediyelerin üzerine

isimler yazılıp kapatılıyordu.

Belek Bey artık geri dönmeyecekti. Alp Er Tunga Kuyaş'ı kendisine sağdıç seçtikten sonra artık onun yerini tamamen alabilirdi. Zaten Peşenk Han'ın da Belek Bey'e Ordu- Kent'te ihtiyacı vardı

Belek Bey, Kuyaş'ı yola çıkmadan önce yanına çağırmış ve bir Şad yoldaşı olarak bilmesi gerekenleri anlatmış, yapması gerekenleri, tekrar tekrar belletmişti. Yalnızca bu görev nedeniyle rütbesi yükselmeyeceği için Kuyaş belki bir süre daha Han oğluna fazla yakın olamayacaktı ve belki de bu yüzden Alp Er Tunga Kuyaş'ı sağdıç seçmişti

Veyse Bey bir ara Peşenk Han'a;

"Dilersen ben de gideyim" diye sormuştu. Hemen herkesin bir şeyler yapma çabasında Veyse'nin bu arzusu Peşenk Hanı mutlu etmişti; ama bu, yaşı artık bu tip heyecanlara uzak, deneyimli Beyini yanında tuttu. Başkentinde yapılacak hazırlıkları yönetmesini buyurdu ona

Öyle de oldu.

Hazırlıklar tamamlandığında bir ticaret kervanını andıran, grup yola çıktı. Çok sayıda savaşçı bu konvoyu koruma altında tutuyordu. Toy konvoyunu Kuyaş'la birlikte yola çıkan Sepa yüzbaşı yönetiyordu

TOY

Ulu ağaçların gölgelediği orman, yüce dağların yamaçları, göllerin, akarsuların başları, vahşi hayvanlar, kuşlar bu sevdanın tanığıydılar. Hemen her gün buluşup görüşüyordu Alp Er Tunga ve Aybirgen. Artık birer yavukluydular. Buluştuklarında yalnızca konuşmak değildi işleri. Kimi zaman avda, kimi zaman atta, kimi zaman da okta yarışıyorlardı. Sevgileri dillere destan olmuştu. Ozanlar, onlar sayesinde yeni sevda türküleri düzmekte hiç zorluk çekmiyorlardı

Ordu-Kent'ten yola çıkan toy kervanı Merv'e geldiğinde kar yağıyordu. Kışın en sert günlerinde toy yapacak değillerdi ya. Baharı beklemek zorundaydılar. Bitikler yerine iletilmiş, töre gereği yapılmıştı. Kız önce kendisinden, sonra babasından en sonunda da bütün obadan istenmiş, süt hakkı ödenmişti.

Gençlere, halkın huzurunda nişan takıldığında bile bir toy gibi yenilmiş içilmiş ve eğlenilmişti. Nişandan sonra Aybirgen kıza bir ağırlık çökmüştü. Artık o başına buyruk, söz dinlemez kız gitmiş uslu, yerini, değerini bilen bir şad nişanlısı gelmişti

Saka kızları buna benzer davranış örnekleri gösterirlerdi. Önceden ava giden, at süren, erkeklerle savaşa giden kızlar; gerektiğinde bunları yine yaparlardı belki; ama evlendikten sonra üzerlerine bir analık ağırlığı çökerdi.

Baharı beklemek hiç bu kadar zor gelmemişti. Bütün bir kış boyu süren hazırlıklar, toyun eksiksiz olmasına çare olmuştu. Kuyaş, sağdıçlığın gereklerini hakkıyla yerine getiriyor ve Alp Er Tunga'nın yanından hiç ayrılmıyordu

Nihayet karların erimesiyle Merv için beklenen gün geldi. Büyük kent alanı o güne kadar hiç yaşanmamış görüntülere tanıklık ediyordu. Bu kadar hayvanın aynı zamanda kesildiği, bu kadar ateşin aynı zamanda yakıldığı, bu kadar kımızın, şarabın aynı anda hazırlandığı bir gün daha yaşanmayacaktı. Alp Er Tunga henüz "Han" olmadığı ve babası adına da davet yapma yetisi bulunmadığı için, başka illerden konuk çağırmamış, toyunu sadece Merv halkıyla kutlamaya karar vermişti

Merv artık tam bir Alp Er Tunga kentiydi. Herkesin gözünde, yüreğinde dilinde o vardı. Onun için ellerinden gelenden fazlasını yapma kavgasındaydılar.

Alp Er Tunga; beyaz bir elbise giymiş ve ayrılamaz olduğu sanki vücudunun bir uzvu halini alan tunga tokalı kemerini beline takmıştı. Kılıç kuşanmamış ve kamasını da almamıştı. Mutlu günlerinde Tunganın gözleri mavi mavi yanardı, bugün olduğu gibi. Beyaz giysisi içinde öylesine yakışıklı ve öylesine heybetli idi ki, görenler bakmağa doyamıyor nazar değmesin diye adak üzerine adak adıyordu.

Aybirgen kız kırmızı ipekten bir giysi giymişti. Saçlarının bütün güzelliğini ortaya çıkarmak için başına Peşenk Han armağanı olan küçük bir taçtan başka hiçbir mücevher takmamıştı. Uzun, yine ipek, kırmızı bir pelerin yerlere kadar iniyor, kıyafetini tamamlıyordu

Baş masada yan yana oturduklarında birbirlerine çok yakışıyorlardı

* * *

Şaman Bükdüz, ortaya gelip o güne uygun tören giysisi, hareketleri ve duası ile toyu kutsayıp ortadan kayboldu. Onu görebilselerdi, yalnız onun gördüklerini, yalnız onun bildiklerini bilebilselerdi kimse bu kadar sevinmez ve eğlenemezdi.

* * *

Toy günlerce sürdü.

Belki sesi Ordu-Kent'ten duyulmadı ama…

* * *

Şad ve eşi mutlu toydan sonra uzun bir süre Merv'den ayrılmadılar. Onlar ayrılmak istese Merv bırakmıyor, Merv bırakmak istese onlar ayrılamıyordu. Düş gibi yaşadılar günlerce. Halk onları hep, birlikte gezerken gördü. Gördükleri yerde ikrama, hediyelere boğdu. Sevgi ile besledi. Her dağa, her tepeye, her ırmağa, her ağacın dalına, gövdesine, yaprağına, çiçeklere sevgilerini işlediler.

Sonunda zamanı geldi.

Peşenk Han ve Hatunu onları öylesine özlemiş, öylesine beklemişlerdi ki üst üste ulaklarla çağrı gönderiyorlardı. Sonunda Ordu-Kent'in yolunu tuttular.

* * *

Geride, Merv'i, kentlerini korumak için, yeterince adam bırakıp eve doğru yola çıktılar. Evini, ailesini yılardır görmeyenlerin gözünde, Isığ-gölün buğulu, esrarlı suları, Ordu-Kent'in mutlu havası tütüyordu

Yola tek çıkanlardan bir tek Alp Er Tunga; çift dönüyordu.

Diğer çiftler Merv'de yerleşik kalmışlardı.

Yol uzun ve meşakkatli olsa da büyük bir sevinçle ilerliyorlardı. Dönemeyip geride bıraktıkları artık yaşamayanları hatırlamadıkları gün yoktu savaşçıların. Onlar artık birer destan olarak yaşayacaklardı

* * *

Daha varmadan, dönüş haberleri başkente ulaşmış, karşılama hazırlıkları başlamıştı. Bu ordunun hareketi dostları gönendirirken düşmanları yine gücendirmiş ve korkutmuştu

Yollarına kimse çıkmamıştı; ama uzaktan sürekli izlenmişlerdi.

Kona kalka yaz sonunda Ordu-Kent'e ulaştılar. Uzaktan görüldüklerinde her iki yandan da büyük bir gürültü koptu. Son konak yerinde töre gereği, en yeni en güzel, en gösterişli giysilerini giymişler ve silahlarını kuşanmışlardı. Çıktıkları gibi dinç ve görkemli girmeleri gerekiyordu kente. Çünkü zaferler kazanmışlar, çıktıklarından daha zengin dönmüşlerdi geriye

Karşılama töreni muhteşem oldu. Peşenk Han hem oğlu ve gelini için, hem de bütün gelenler için yüzlerce kurban hazırlatmış bekliyordu. Alp Er Tunga ve ordusu kente girdiğinde kurbanların başında

duranlar, Şaman Bükdüz'ün gereğini yapmasını beklediler

Şaman bütün kurbanları kontrol ettikten sonra bir tek işaret verdi. Kurban töreni sona erince ortadan kayboldu. Bu gidişin nereye ve kime olduğunu kimse sormadı.

Peşenk Han açığa büyük bir otağ kurdurmuş önüne dört adet taht kondurmuştu. Kendi oturduğu taht en solda ve yüksek, diğerleri ise sağa doğru ve her biri diğerinden birer basamak daha alçaktı. Hemen yanındaki taht boştu ve ondan sonrakine eşi hatun oturuyordu

Alp Er Tunga otağın önüne gelip atından indi. Aybirgen'in yanına varıp onu belinden tutup atından indirdi. Yan yana durdular ve birlikte otağa yöneldiler. Peşenk Han'ın önüne geldiklerinde Alp Er Tunga sağ dizini yere vurdu ve başındaki başlığı çıkarıp baş keserek Han babasını selamladı. Bir adım ardında duran Aybirgen sadece başını eğerek selam verdi. Peşenk Han tahtından kalkıp oğlunu kucakladı alnından öptü. Aybirgen'i de alnından öptükten sonra eşi Ulu Hatuna döndü,

"İşte oğlun ve gelinin!"

Ana ile oğlun karşılaşması çok duygusal oldu. Önce oğlunun sonra da gelininin yüzlerini iki elinin arasına alıp öyle bir incelemesi, gözlerine öyle bir bakışı vardı ki Hatun'un. Gelişleri için düzenlenen şölenin başlaması için önce savaşçıların serbest bırakılması, sonra da herkesin yerini alması bekleniyordu

Serbest kalan savaşçılar zafer ve sevinç nidaları ile az sonra şölen alanına dönmek üzere ailelerinin yanına giderken, Peşenk Han yanına oğlunu, eşinin yanına da gelinini oturttuktan sonra bir işareti ile şöleni başlattı. Yiyecek ve içecekle donatılmış masalarda yerlerini aldı konuklar.

Ozanlar kopuzlarını hiç susturmadılar.

Alp Er Tunga ve Aybirgen'in toyu tazelendi Ordu-Kent'te.

BİR ZAMAN SONRA

Aybirgen Hatun ilk çocuğunu bekliyordu. Onunla birlikte bütün Saka İli bu beklentiye ortak oluyordu. Han Soyunun mutluluğu onların da mutluluğu demekti.

Alp Er Tunga'nın yüreği buruktu biraz. Ordu- Kent'e döner dönmez Ulu Şaman Tarhun Ata'yı ziyaret etmeye koşmuştu. Orada olmayacağını bile bile bir umut beslemişti içinde. Orada gördüğü Tarhun Ata değildi artık. Bükdüz Şaman, adeta hakkı olan bir mirasa konarcasına yerleşmiş, Tarhun Ata'nın hemen her şeyine sahip çıkmıştı. Alp Er Tunga'nın gelişini sert bakışlarıyla izlemiş ve o daha bir tek söz söylemeden,

"Tarhun Ata yok! Gitti! Ben varım!" demişti.

Onlar başka bir dünyanın insanıydılar. Ne zaman nerede olacaklarını, ne zaman ortaya çıkıp, ne zaman kaybolacaklarını kimse bilmezdi. Alp Er Tunga, Tarhun Ata ile yaptığı son konuşmada ayrılığa dair bir şeyler hissetmişti. Yine de gönlü razı olmamıştı. O yüzden gelen, gidenle hemen herkesi sorsa da Tarhun Ata'yı sormamış soramamıştı. Dudaklarından şu soru dökülmüştü.

"Nereye?"

Sadece dudak bükmüştü Bükdüz Şaman ve ona önem vermediğini, daha fazla konuşmak istemediğini belirtmek istercesine çadırına girmiş, Alp Er Tunga gidene kadar bir daha dışarı çıkmamıştı.

Bükdüz Şaman, çok kısa süre sonra, Tarhun Ata'nın bütün görevlerini üstlendi. Artık ona Bükdüz Ata denmeye başlanmıştı. Hemen her konuda danışılan kişiliğini Alp Er Tunga en iyi değerlendirenlerdendi. Önce doğacak çocuğunun kız mı yoksa erkek mi olacağını sormaya gitmişti ona;

Sadece 'Kızdan da yiğit olur!' demişti Bükdüz Ata ve anlamıştı ki ilk çocuğu kız olacak. Bu haber biraz buruk karşılanmıştı Saka Halkı arasında. Çünkü budun, Han soyunun sürmesi için ilk çocuğun erkek olması fikrine kapılmıştı bir kez. Bunu değiştirmek mümkün değildi

Aybirgen Hatun bu habere en çok üzülenlerden biriydi. Onu rahatlatmak için hem Peşenk Han hem de eşi seferber oldular.

"Ben" demişti Hatun, "Bir çocuk sahibi olmak için yıllarca bekledim. Tam umudu kestiğimde Tanrı bana Alp Er Tunga' yı gönderdi. Sen ise hemen gebe kaldın. Bu sefer kız olur, sonra oğlan. Doğru olan; geleni beklemek, gönderileni kabul etmektir."

Bir gün Bükdüz Ata; Alp Er Tunga'ya "Gelsin, görüşelim" diye haber gönderdi. Bu alışılmadık bir talepti. Peşek Han artık pek çok devlet işini Alp Er Tunga'ya havale etse de, Bükdüz Ata'nın Alp Er Tunga'yı çağırması pek manidar görünmüştü. Çağrıyı ikiletmedi Şad. Atına atlamış ve soluğu Bükdüz Ata'nın çadırının önünde almıştı. Onu bir postun üzerinde otururken buldu. Yüzünün durumu, gözlerinin sıcaklığı kötü bir şey olmadığının göstergesiydi; ama onun gösterdiği yere oturduğunda bile merakı geçmemişti Alp Er Tunga'nın.

"Beni seslemişsin Bükdüz Atam"

“Baktım seslemeden gelmeyeceksin. Tarhun Ata çağırsa da çağırmasa da gelirmişsin. Yoksa benden öğrenecek bir şey kalmadı mı?”

“Olur mu hiç?” diye biraz buruk cevapladı onu Alp Er Tunga ve az kaldı “Sen başka, Tarhun Ata başka!” diyecekti

“Soracak, bellenecek bir şey oldu mu tabi ki senin yanına geleceğim ama…” sözünü bitiremedi. Lafı ağzından aldı Bükdüz Ata;

“Ama ben başka, Tarhun Ata başka değil mi?”

Sarardı Alp Er Tunga. Yine aynı şey oluyordu. Tarhun Ata gibi içinden geçenleri okuyordu Bükdüz Ata. Kızardı, mahcup olmuştu

“Üzülme düşündüklerin gerçek. Ben başkayım, Tarhun Ata bambaşkaydı. Hem senin için, hem de benim için. Ama şimdi o yok ve ben buradayım. Sen onun bana emanetisin. Sık, sık gel görüşelim. Sen Sakaların Hanı olacaksın. Çok şey bilmelisin ki, çok şey yapmalısın. Çok şey yapmalısın ki halkın da gelecek nesiller de seni bilsin unutmasın!” diye sürdürdü sözlerini.

“Halkımı anladım da Atam ‘gelecek nesiller’ ne demek onu anlamadım!”

Gözlerini bir noktada sahipledi Bükdüz Ata.

“İşte bu yüzden bana sık, sık gelmeni istiyorum. Şimdi beni iyi dinle ve sorularımı cevapla. Geçmişin hakkında ne biliyorsun?”

“Hangi geçmişim?”

“Bunu sormak da bir hata... Geçmişin, senin, soyunun, halkının geçmişi demektir.”

“Bildiğim Turhan Atam, Zadşem Han Atam…”

“Peki onun öncesi?”

“?”

“Bizim Ana yurdumuz burası değildi Alp Er Tunga. Sakalar, buraya gelmeden önce Tanrı Dağları’nın gölgesinde, Fergana vadisi ve Kaşgar arasında yaşarlardı. Sayıca ve güç olarak az olduğumuzdan, Düşman budunlarının baskısına dayanamayarak daha batıya göçmek zorunda kaldık. Buralardan Aral Gölü Kıyılarına, Hazar’a kadar yayıldık. Bizden önce orayı yurt tutan, yine bizim budunumuzdan olan Kimmerler ile anlaşamadık. Onlar daha batıya göç ettiler. Daha sonra kuzeyden gelen Massagetler bizi daha da batıya sürdüler. Ta ki Tur Han başımıza geçene kadar rahat ve huzur yüzü göremedik

Tur Han hem devlet kurdu hem de buralara adını verdi. Şimdi bunları sana neden anlatıyorum biliyor musun? Sen bir kenarda oturup çocuğunun doğmasını beklemek ya da gün geçirmek için gelmedin Sakalar’ın başına. Sen “Dünya beyleri arasında en iyileri Türk Beyleridir”[22] dedirtmek için gönderildin. Elimizden çıkan toprakları geri almak için; yerleştiğimiz toprakları korumak için gönderildin. Dünya bir han için büyük ve zaman da kısa...”

“Ne yapmalıyım Bükdüz Ata?”

“Önce bayrağı aç ve bütün Türk Budunları bu bayrak altında topla!”

“Babam…”

“Baban Peşenk Han bu konuda sana “dur” diyecek değil. Onun da beklentisi mutlaka bu yöndedir.”

“Önce hangi yöne gitmeliyim?”

“Bildiğin gibi batıda sınırımız İran İline dayanıyor. Şu anda onlarla bitmek bilmez İran-Turan savaşlarına bir ara vermiş durumdayız. Sayende yeni barış yaptık. Gelecekte ne olur bilinmez ama bence önce doğuya dönüp oradaki problemleri çözmelisin, çözmelisin ki zamanı geldiğinde arkanda sana kafa tutacak düşman kalmasın.”

Daha pek çok şey konuştular o gün. Sefere çıkma zamanının geldiği belli idi. Bu konu kurultayda konuşulacaktı.

DOĞUYA SEFER VAR

“Alemdar ve ferasetli insan dünyaya hâkim olur”

Bir konuşmalarında böyle söylemişti Tarhun Ata.

Dünyaya hakim olmak!!! Çok değişik anlamları olan bir öngörüydü. Neyine hâkim olacaksın dünyanın? Taşına mı toprağına mı? Yüce yüce dağlarına mı, çağlayarak akan ırmaklarına mı?

Bu soru içinden geçtiğinde “Gönüllere” demişti Tarhun Ata.

“Bin yıl yaşasan da bir gün öleceksin. Götüreceğin hiçbir şey yok bu dünyadan. Adın kalırsa, anılırsan, yiğitsen dünyaya hakim olursun. Dünya durdukça ad olursun. Destan olursun. O halde Alemdar ve ferasetli olacaksın. Adaletli ve geniş gönüllü olacaksın”

Doğuya dönmüştü yüzünü o gün kalkar kalkmaz. Yüzüne vuran ilk güneş ışıkları ile bunları düşünmüştü

* * *

Uzun süren bir hazırlık döneminden sonra yola çıkacaklardı. O gün, bugündü artık. Eşi Aybirgen Hatun’un doğurması yakındı. Beklenen kız çocuğunu göremeden gitmek zor geliyordu. Gidecek ve ulakların getireceği muştuyu bekleyecekti. Başka çaresi yoktu

Hizmetkârı girmeden önce oda kapısı hafifçe çalınıp içeriye artık binbaşı olan yoldaşı Kuyaş süzüldü. Yarı açık gözleriyle onu gördü Alp Er Tunga

“Sen de benim gibi erkencisin Kuyaş”

“Sefer sözü oldu mu gözüme uyku girmez Şad. Sizin hazırlanmanız için hizmetkârlar bekliyor, göndereyim mi?”

Hafifçe başını sallamıştı Alp Er Tunga. Gönlü, gözü yeni ülkelere açılırken eksiksiz hazırlanmalıydı

* * *

Hazır olduğunda Tunga tokalı kemerini eline aldı. Tarhun Ata armağanı bu tokadaki tunga gözleri ışıl ışıl yanıyordu. Bu iyiye işaretti. Hızla kuşandı, kılıcını, kamasını ve odadan çıktı. Eşinin yanına vardığında, doğuma uzanan son günlerin zorluğundaki kadını alnından öpüp vedalaştı. Anasının da gönlünü hoş ettikten sonra dışarıya çıktı

Sarayın önünde savaşçıları onu bekliyordu. Bu kez Veyse Bey yanında olacaktı Belek’le birlikte. Nöbet değişimiydi. Bu kez diğer beyler Ordu-Kent’te kalıyorlardı. Çünkü artık iyice yaşlanmışlardı. Son anlarını Hanları, yoldaşları Peşenk Han’ın yanında geçirmek istiyorlardı

Hazırlık uzun sürmüş eksiksiz ve kalabalık bir ordu oluşturmuşlardı. Pek çok ülkeden geçip, pek çok ülkeye gireceklerdi. Pek çok yer görüp pek çok savaş yapacaklardı. Kimin oralarda kalacağını, kimin geri döneceğini Tanrı bilirdi.

Analar, babalar, eşler, çocuklar, nişanlılar, yavuklular gidenleri yolcu etmek için oradaydılar. Ordunun bir kısmı başka kentlerden gelecek, yol boyunca onlara katılacaktı.

Babası Peşenk Han'ın karşısında diz vurduğunda, gözlerindeki gururu ve övüncü görmek yetmişti ona

Peşenk Han şöyle dedi:

"Var git oğul, var git. Karşına çıkmaya cesaret edenlerin tozlarını havaya savur!"

Bu bir buyruktu.

"Buyruk Han'ımındır!" diye cevapladı babasını.

Atına bindiğinde dönüp bir kez daha Peşenk Han'a bakmış, yaşı oldukça ilerlemiş olan Peşenk Han elini kaldırarak ona veda etmişti

Bu kez yanlarında Şaman Bükdüz Ata yoktu. O orada, Tarhun Ata'dan kalan yerinde yaşamaya devam edecekti.

"Gerektiğinde ben seni bulurum!" demişti vedalaşırken Alp Er Tunga'ya. Buna hiç şüphe yoktu.

Ağır ağır kale kapısından çıkarlarken özlem yürekleri sarmaya başlıyordu. Gidiş bugündü; ama dönüş ne zaman olur ancak Tanrı bilirdi.

KIRGIZLAR BOYUN EĞMİYOR

Aylar geçti... Güzeller güzeli kızının doğumunu haber vermişti ulaklar

Babası Alp Er Tunga'ya yazdığı bitikte,

"Görülesi bir torunum oldu. Gelinim Aybirgen Hatun da iyidir. Kızın öyle güzel öyle endamlı ki, kaz gibi uzun boynu var. O yüzden biz ona kaz kız diyoruz şimdilik. Gelince adını sen koyarsın!" diyordu

Ordu içinde haber yayıldığında "Kaz Kız" bir efsane haline gelivermişti hemen. Artık adını değiştirebilene aşk olsun!

* * *

Sakalar; Kırgızlarla, Türk Milletinin başka bir budunuyla kapışmak zorunda kaldılar. Öteden beri dik başlı olan Kırgızlar, Sakalara boyun eğmek istemediler. Peşi peşine ağır savaşlar oldu. Çok kan aktı, çok can uçmağa vardı

Sakalar Kırgız kentlerini birer birer alarak ilerliyorlardı. Bu savaşçı, yiğit halkın sonunda baş eğeceği günler yakın gözüküyordu

Kırgızlar bozkırın yiğit savaşçılarıydı. Güzellikleriyle ünlü olan kızları da en az Saka kızları kadar savaşçı idiler. Kırgızlar, diğer Türk budunlarından vücutlarına yaptıkları dövmeleriyle ayrılırlardı. Erkekler ellerine, kadınları ise boyunlarına doğada gördükleri şekilleri resmederlerdi. Genelde kızıl saçlı, yeşil gözlü ve açık tenli idiler. Kendilerine, topraktan has çanak, çömlek ve vazolar yaparlardı. Bunları hemen her Kırgız'ın evinde, çadırında görmek mümkündü. Soğdlu tüccarlar için bulunmaz üründü bunlar. Dünyanın bir ucundan diğer ucuna kervanlarla taşır ve satarlardı

Kırgızlar zengin hayvan sürülerinin yanı sıra tarımla da uğraşırlardı. Arpa ve darıyı en fazla üreten Türk budunuydular

Sakalar kadar savaşçı olduklarını göstermişler ve Alp Er Tunga'ya kafa tutmuşlardı. Sonunda kazanan Sakalar oldu. Çünkü başlarında dünyaya hâkim olma amacı taşıyan Alp Er Tunga vardı. Alp Er Tunga karşısında kılıcını yere bırakan[23] ve diz vurup baş eğen Kırgız Hanını hoş tutmuş ve yine halkının başında bırakmıştı. Kırgızlar artık Sakalarla birlik olacaklar ve vergi vereceklerdi.

* * *

Alp Er Tunga Kırgızlardan sonra Çin ülkesine yöneldi.

* * *

Bir süre dinlenmesi ve Çin ile savaşmak için ordusunu yeniden hazırlaması gerekiyordu. İki büyük budunun kapışması geleceği değiştirecek sonuçlar doğuracaktı. Kalabalık ve yayan savaşan Çin ordusuna karşı çevik atlar üzerindeki Saka yiğitleri bakalım başarılı olabilecekler miydi?

* * *

Çin, diğer bozkır halklarından hep farklı olmuş ve farklı yaşamıştır. Kentlerini kalın, yüksek taş duvarlı kaleler ardına kurmuşlardır

Çok büyük kentleri ve kalabalık nüfusları ile ülkelerinin dünyanın merkezi olduğuna inanırlardı. Bu inanç ile diğer milletleri küçümserler ve geliştirdikleri politikalar ile onları ya birbirine düşürerek, ya birini destekleyip diğerini ezerek, ya da en fazla kullandıkları yöntem, sarayda özel olarak yetiştirdikleri kızlarını Çin Prensesi olarak hanlara verip, yöneticilerle akraba olarak istediklerini yaparlar veya yaptırırlardı. Savaştan çok siyasetle kendilerini kabul ettirirlerdi.

Çin'in zenginliği ve büyüklüğü her zaman diğer halkların ilgisini çekiyordu. Çin'e yapılan akınlar ya kalın duvarların önünde söndürülür ya da çok kısa süreli ve dar kapsamlı ele geçirmeler olurdu. Sonuçta Çin, her zaman izlediği politikalarla başarı kazanır ve diğerleri gider onlar yerinde kalırdı

Alp Er Tunga, Çin hâkimiyetindeki birçok ulusu kendi safına çekti. Türk budunlarını aynı bayrak altında topladı

Artık kaçınılmaz olan gelip çatmıştı. Şimdi iki büyük devin kapışması nasıl sonuçlanacak, hâkimiyet kimin eline geçecek, o merak ediliyordu

Beklenenin aksine Alp Er Tunga Çin'e akın yapmadı. Gidip saldırmadı. Onların etki alanlarını daraltarak, aldıkları vergilere el koyarak üzerine gelmesini bekledi

Çin Hükümdarı batıdan yola çıkıp sınırlarına dayanan, vergilerine el koyan ve ona kafa tutan Alp Er Tunga'nın cezasının verilmesi gerektiğini düşünerek büyük bir ordu hazırlattı

Çin ordusunun harekete geçtiğini haber alan Alp Er Tunga hemen beylerini topladı.

Beyler, binbaşılar ve hatta adet olmadığı üzere yüzbaşılar bu toplantıya katıldılar. Konuşma ve fikir yürütme hakkı olanlar konuşacak diğerleri de dinleyip bilgileneceklerdi. Konuşma hakkı olmayanlar bağlı bulunduğu binbaşı veya beyin yanına gider ve fikrini kulağına fısıldardı. Eğer uygun görürlerse açıklama hakkı Binbaşılara veya beylere aitti

Önce genel bir konuşma yaptı Alp Er Tunga. Genel durumu anlattıktan sonra şu sorusunu sordu:

"Çin ordusunu nerede, nasıl karşılayalım? Nerede, nasıl savaşalım?"

Bu konuyu beyler uzun uzun düşünmüştü. Ayağa kalkan Veyse Bey söz istedi:

"Şad'ım, Çin ordusu bizden çok kalabalık. Yavaş hareket ederler, çünkü ağırlıkları çok fazla. Savaşçıları da onların hareketlerini yavaşlatan ağır zırhlar giyerler. Genelde yaya olan savaşçılardan sadece Türk budunlardan olan savaşçıları atlıdır. Onlar da genelde yanlarda dururlar ve yedek güç olarak beklerler. Eğer orta bölge sıkışırsa yanlardan saldırıp karşılarındakini zora sokmayı isterler. Kılıçları da, okları da atları da en az bizim kadar güçlü ve hızlıdır. Ben derim ki; biz ordumuzu birkaç kola ayırıp bir kısmını gizleyelim. En hızlı atlardan ve en güçlü savaşçılardan seçilecek bin kişi, yedekte her an harekete geçecek halde olsunlar. Ordunun genel kısmının sıkıştığı yerlerde gelip vurup geçsinler sonra yeniden gizlenip beklesinler." dedi.

Herkes konuşmak için rütbe sırasını bekliyordu. Gözler Belek Bey'e döndü. O bir el hareketi yaparak şimdi konuşmayacağını ve sırasının geçmesini işaret etti

Sıranın kendisine geldiğini gören ve rütbesi yükselmiş olan Sepa Bey ayağa kalkıp söz aldı.

"Bir yerde kalıp bizi beklerlerse ve biz de onların üzerine gidersek, istediklerini yapmış oluruz ki bu da bizim için bir felaket olur. Çünkü Çin ordusu kırmakla bitmez. Onların moralini ve düzenlerini bozmak gerek. Belli bir yerde beklerlerse bir sürü oyun ve bir sürü tuzak hazırlayacakları da kesindir. Biz durup onların gelmesini bir yerde beklersek yine durumumuz iyi olmaz. O yüzden öylesine hareket edelim ki düşman bize bir noktadan yüklenemesin ve güçlerini dağıtmak zorunda kalsın."

Tarih yeni bir savaş taktiğinin oluşmasına tanıklık ediyordu. Bugün söylenenler, kararlaştırılanlar, Türk'ün, "Bozkır savaş taktiği" olarak benimseyeceği ve kalabalık düşmanlara karşı uygulayıp başarılı olacağı kurallar zinciriydi.

"Gerili bir yay gibi olalım ve ok gibi tam ortadan vuralım" diyordu Sepa Bey. Gerili bir yay için en güçlü nokta okun fırlatılacağı orta nokta olacaktı. Bu vuruş noktası ise Çin ordusunun en güçlü olan orta kısmına denk gelecek ve belki de güçlü bir savunmayla karşılaşıp orada eriyecekti. Dağınık saldırı şekli benimsenmişti ama yay şeklinde saldırmak pek rağbet görmemişti.

Şad yoldaşı Kuyaş Binbaşı kalkıp söz istedi. Gelecekte Alp Er Tunga'nın sağ kolu olacak bu binbaşıyı dinlemek için herkes dikkat kesildi. Bakalım Kuyaş, Şad yoldaşlığını hak edecek sözler söyleyebilecek miydi?

"Doğrudan tam ortaya saldırdığımızda çok sıkıntılı duruma düşeriz. Belki de sayıca çok olan ve atlı savaşçıları yedekte duran Çinliler bizi çevirir ve içinden çıkılamaz bir duruma düşürür. Ben derim ki yayı tersine çevirelim. Sağ ve sol yanlardan erken vurup düşmanın dikkatini dağıtalım. Böylece orta kısımdan yanlara yardıma gitmek isteyecekler ve ortayı zayıflatacaklardır. O anda orta kısım da yetişip vurunca Çin ordusu dağılacaktır."

"Hilal!"

Herkes bu sözün geldiği yöne çevirdi başını. Bu tür toplantılara alışkın olmayan Üge yüzbaşı dayanamamış, birden konuşmuştu. Utanıp yüzü kızaran ve başını yere eğen yüzbaşıya kimse kızgınlıkla bakmadı. Tecrübesizliği, gençliği ve heyecanı buna sebep olmuştu. Veyse Bey hemen ayağa kalktı. Bir amacı konuşmaksa diğer amacı da boş bulunup konuşan Üge'nin hatasını örtmekti.

"Evet! Hilal"

Herkes bu güzel düşünceye gözleriyle alkış tutmuş ve heyecanlanmıştı.

Çin ordusu savaşlarda genellikle belli ve savunulması kolay bir yamaca yerleşirdi. En güçlü kısım ve ağırlıkları ortada Çin Hükümdarının veya onu temsil eden vezirinin bulunduğu yer olur, başlangıçta savunmaya geçer ve düşmanı üzerine çekmeye çalışırdı. İlk ve güçlü hücumlar kırıldıktan sonra yan kanatlarını açarak düşmanı kuşatır böylece sayıca kalabalık olma avantajını kullanarak çevirdiği düşmanını rahatlıkla yenerdi. O nedenle Bozkır halkları Çin ordusuna doğrudan saldırmaya çekinirdi. Bunun tersi yapılsa, bir yerde beklense ve Çin ordusunun harekete geçmesi sağlansa sonuç daha da kötü olurdu

Şimdi Kurultayda hemen herkes susmuş düşünüyordu. Çok önemli bir sınavdan geçecekler belki de Sakalar'ın geleceğini orada çizeceklerdi. Böylesine hazırlıklı ve sayıca fazla bir ordu karşısında

savaş kazanmak için hemen her şeyi çok iyi hesaplamalıydılar

Alp Er Tunga'nın sesi yükseldi; konuşmalara son noktayı koyacaktı.

"Beylerim! Şimdi beni çok iyi dinleyin!" O artık sıradan bir savaşçı veya Şad değil, gelecekte adı ile birlikte anılacak bir taktiğin de ilk bulanı, ilk kullananı olacaktı.

"Sizin gibi beyler var oldukça, Sakalar da var olacaktır. Öylesine güzel, öylesine bilge ve birbirinizi tamamlayıcı konuştunuz ki, hatta sırası gelmeden konuşanınız bile içinde bir cevher olduğunu gösterdi."

Kimse ona doğru dönüp bakmasa da Üge Yüzbaşı'nın başını utanarak yere eğdiği fark edildi.

"Sonunda en güzeli ve en doğruyu siz buldunuz. Bana ise bunu planlamak ve uygulamak düşüyor. Önce savaş taktiğimizin adını koydunuz -Hilal- bu taktikle nice savaşlar yapacağımızı Tanrı bilir. Şimdi ayrıntıları kararlaştıracağız. Sonra da her biriniz en uçtaki, en rütbesiz savaşçıya kadar bu işi anlatacaksınız ki hazır olsunlar ve hata yapmasınlar. Ben savaş sırasında "Hilal" şeklindeki kapanın tam orta yerini tutacağım. Yanımda Kuyaş olacak. Hilalin sol kanadının yönetimi Veyse Bey'e, Sağ kanadının yönetimi Belek Bey'e aittir. Onlar da yanlarına birer binbaşı alacaklar. Ordunun içine en az elli tane, iyi boru çalan savaşçı yayacağız. Öyle ki biri diğerini duyacak, onları herkes duyacak. Sepa Bey yanına Üge'yi alacak ve en hızlı atlılardan ve en güçlü savaşçılardan bin kişi seçerek gizlenecek. Bu savaşçılar, düşmanı çembere aldığımızda, onların ardını kapatıp kaçmalarını engellemek ve sıkışan uçlara yardım için hazır bekleyecekler. Savaşı başlatan ve ilerleyen biz olacağız. Bir tek kısa boru sesi ile hep birlikte ve hilali bozmadan harekete geçeceğiz. İkinci kısa boru sesinde atlarımızı dörtnala kaldırıp düşmana hep birlikte saldıracağız. İlk yetişen beklemeden vurmaya başlayacak. Bu durumda en son vuran orta kısım, yani benim bulunduğum kısım olacak. Hilal şeklinde yayıldığımızdan Çin ordusu nispeten sarılmış olacağı gibi, sayımız gözlerine az görünecek. Bu durumda sıkışan kısımlara gerektiğinde Sepa hemen atlılarını sürecek ve vurup çekilecek. Bunun işareti de sol taraf için iki uzun boru, sağ taraf için ise üç uzun boru ötüşüdür. Aman unutmayın ve borucularınıza tembih edin. Bir boru öttüğünde, hepsi birden karşılık vermez ise ses duyulmaz ve hareket tam zamanında yapılamaz. Bu iş için değişik renkli bayraklar da hazırlatıp işaret vereceğiz

Ben vuruşun ilerleyen zamanında sanki orta taraf sıkışmış, zorlanmış gibi ağır ağır geri çekileceğim ve uygun bir noktada iki kez kısa boru çaldırıp atlılarımı yüz geri ettireceğim. Tam bir kaçış görüntüsü verdiğimde sol ve sağ yanlar işi ağırdan alıp, güya kaçmakta gecikecekler. Kaçarken de benim kaçtığım yana değil tam sağ ve sol yana kaçar gibi yapacaklar. Düşman bizi yendiğini ve kaçırdığını sanıp mutlaka ardımıza düşecektir. Bu sırada da dağılacak ve ağırlıklarını olduğu yerde bırakacaktır. İşte bundan sonra, ben yeniden iki kısa boru çaldırdığımda hemen, herkes tam yüz geri yapacak ve var gücüyle saldıracak. Düşman disiplinini kaybettiği ve dağıldığı için yenmek çok kolay olacaktır. Aman dileyene ve kılıç düşürene sakın vurulmasın."

Söylenenleri can kulağı ile dinleyenler, konuşma bittiğinde Şadlarına hayranlıkla bakıyorlardı

Toplantı dağılmıştı. Herkes üzerine düşeni yapmak üzere adamlarını toplamış ve yapılacaklarını anlatıyordu

Savaş günü geldiğinde hazırdılar.

SAVAŞ

İki büyük tepenin yamaçlarında yer tutan Çin ordusunu görünce, Beyler, Şadları Alp Er Tunga'nın, ayrıntılı savaş planları yapmasının gereğini daha iyi anladılar. Karınca yuvası örneği; iki tepe Çin savaşçısı kaynıyordu. Bir biri ardına sıralar halinde dizilmiş safları yarmak hiç de kolay olmayacaktı. Büyük bir ihtimalle Çin Ordusunun yedek kuvvetlerini oluşturan Türk budunlara ait atlı savaşçıları tepelerin ardında gizlenmiştiler. Az sayıda atlısı olan Çin Ordusunun vurucu gücünü ise ön saflarda dizilmiş bulunan ağır zırhlı ve mızraklı savaşçılar oluşturuyordu. İnce planlar yapan Sakaların aksine Çinliler çok rahat ve kendilerini güvende hissediyorlardı. Nasılsa Türkler önce saldıracak ve daha ilk anda onları savuşturup, sonra karşı taarruza geçerek, yok edeceklerdi. Böylece Çin' in kalın surlarını aşan Alp Er Tunga Efsanesinin sonu gelecekti.

Çin ordusunun komutanı Ci-hü-vu, gösterişli giysisi içinde, gururla ordusunu seyrediyor, uzaktan görünen Saka ordusuna ise küçümseyerek bakıyordu. Gülümseyerek komutlar yağdırdığı komutanları, bir o yana bir bu yana at sürerek verilen emirleri yerine getirmeye çalışıyorlardı. Tamamı atlı olan Türk Savaşçıları doğrudan üzerlerine gelecek, önce oklanacaklar, sonra da kalabalık savunmaları karşısında dağılarak çembere alınacaklardı.

Vezir Ci-hü-vu;

"Kolay bir zafer olacak" diye geçirdi içinden. Daha şimdiden İmparatorundan alacağı yeni unvanları ve hediyeleri düşünerek gülümsedi. Fazla adamı kırılmadan, Saka ordusunu tamamen yok etmeyi kolay görüyordu. Burada elde edeceği üstünlükle ilerleyecek, Sakalara boyun eğen ve vergi ödeyen budunların da hesabını görecekti

Karşıdan izledikleri ona çok değişik geliyordu.

"Bu adam ne yapmak istiyor?" diye geçirdi içinden. "Saldırmayıp beklerseler, ben üzerlerine giderim ve onları oldukları yerde yok ederim."

Alp Er Tunga; Çin Ordusunun yerleşimini görünce planında küçük değişiklikler yapmıştı. Hilal saldırısını yapabilmesi ve düzenli olarak geri çekilebilmesi için Çin ordusunun bulunduğu yerden aşağıya, düzlüğe inmesi gerekiyordu. Peki; ama Çin ordusunu nasıl harekete geçirecekti? Sonunda kararını verdi. Ortada yer alan savaşçılarından beşer yüz kişilik beş grup oluşturdu. Her birinin başına bir yiğit yüzbaşı verdi ve onlara,

"Önce beşer yüzlük yüzlü beş sıra haline geleceksiniz. Her bir sıra arasında yüz at boyu mesafe olacak. Boru sesiyle harekete geçecek ve önce atlarınızı yavaş süreceksiniz. İkinci boru sesinde ise dörtnala at sürerek Çin ordusunun ön saflarına yöneleceksiniz. Yaylarınıza birer ok yerleştirip, ok atım mesafesinde oklarınızı salıp hemen geri döneceksiniz. Ama geri dönerken yanlara doğru açılacak ve ardınızdan gelenlere engel olmayacaksınız. Böylece beş grup ardı ardına at sürüp ok saldıktan sonra sıra, yine yerini alan birinci gruba gelecek. Yalnız geri dönüşlerde yiğitlerim dikkatli olsunlar ve atları üzerinde hareket ederek, kalkanlarını artlarına tutarak ok yememeye çalışsınlar."

Ci-hü-vu karşısındaki ordunun hareketlenmesini dikkatlice inceledi ve adamlarına hazır olmalarını söyledi. Bu hareketlenmeler Türklerin az sonra saldıracaklarının belirtisi olsa gerekti

Çinlilerin beklemediği bir şey oldu. Saka ordusu, beklenen topyekun saldırısını yapmak yerine,

büyük kısmı olduğu yerde kalmış, küçük bir gurup ise atlarını koşturarak üzerlerine gelmeye başlamıştı. Şaşkınlıkla izleyen Çinli savaşçılar ve komutanları ne olduğunu anlayamadan, beş yüz savaşçının saldığı oklardan, çoğunu vücutlarında bulup yere yığıldılar. Daha ilk saldırının şaşkınlığı geçmeden ikincisi ve diğerleri geldi. Çinliler hemen kalkanların ardına sığınıp ok salıp karşılık vermeye başladılar. Çinlilerin saldığı okların çoğu boşa gidiyordu. Çünkü Saka savaşçıları oklarını saldıktan sonra ya atlarının üzerlerine yatıyor, ya yan taraflara kayıyor ya da altına dolanıp; durmadan hareket ederek, kalkanlarını kullanarak, açık hedef olmadan uzaklaşıyorlardı

Çinliler bulundukları yerde çaresizce kırılırken, Saka hücumları dalga dalga ve düzenli olarak geliyordu. Bıkmadan usanmadan yapılan bu saldırılar sonuç verdi. Bir avuç Saka savaşçısının verdiği rahatsızlığa daha fazla dayanamayan Ci-Hü-Vu, ordusuna saldırı emri verdi. Bu arada kendisini uyarmaya çalışan bir kaç komutanını terslemeyi de ihmal etmedi

Tepeler sanki insan doğuruyordu. Olduğu gibi aşağılara doğru inen insan seli, önüne kattığı her şeyi vurup devirecek, alıp sürükleyecek kadar güçlü görünüyordu. Bu güce kim dayanabilir, bu akıntıya kim karşı koyabilirdi? Çin ordusunun büyük kısmı düzlüğe indiğinde Alp Er Tunga'nın ordusunda borular çalınmış ve aynı hızla düşmanın üzerine at salınmaya başlanmıştı. Ci-Hü-Vu sevincinden yerinde duramıyordu. Artık Sakalar'ın ve onların efsane hanı Alp Er Tunga'nın sonu gelmişti

İlk çarpışma anında Saka kuvvetleri kayaya çarpmış gibi oldukları yerde kalmışlar ve hatta gerilemeye bile başlamışlardı. Her yanda benzer şeyler oluyordu. Çok kısa bir zaman sonra Sakaların bozguna uğrayacağı belli olmuştu artık. Çin ordusu ilerliyor, Saka ordusu ise geriliyordu. Birden yeniden boru sesleri duyuldu. Ortadan saldıran Sakalar hızla yüz geri edip kaçmaya başladılar. Bunun ardından yanlarda bulunan Sakalar da geri çekiliyorlardı. İşte Ci-Hü-Vu'nun beklediği fırsat buydu. Ordusuna, bütün hatlarda saldırma ve kaçan Sakaları kovalayıp yok etme buyruğu verdi. Sonra da görülmeye değer bu zafer sahnesini mutlulukla izlemeye koyuldu. Bozkırın yenilmez olduğu söylenen kahramanı, ordusunu bile toparlamaya vakit bulamadan kaçıyordu işte. Bu kovalama sırasında Çin ordusunun yönetiminde kopukluklar olmaya başlamıştı; ama ne zararı vardı ki, zaten savaş kazanılmıştı

Bir süre kaçtı Sakalar. Sonradan anlaşılmaz bir şekilde uzun uzun borular ötmeye başladı. Kaçan ve dört bir yana dağılan Sakalar, bir tek savaşçıymışçasına aniden geriye dönüp kendilerini kovalayan Çinlilere vurmaya başladılar. Çinliler ne yapacağını şaşırmış bir durumda bir o yana bir bu yana kaçmaya çalışırken Sakalar disiplinli bir şekilde bütün Çin ordusunu çember almayı başarmışlardı. Bozgun tersine dönmüştü. Çinli komutan Ci-Hü-Vu son bir çırpınışla tepelerin ardında duran atlı Türkleri savaşa sokmak ve bir cendere haline gelen çemberi yarmak için işaret verdirdi

Atılan kırmızı renkli bez bağlanmış okları gören Çin ordusunun yedeği, Türk savaşçılar, savaş alanına doğru at sürmeye başladılar. Bunlar belki de Sakaları ardından vuracak ve çemberdeki Çinlileri rahatlatacaklardı. Ancak karşılarında bir anda Sepa Binbaşı yönetimindeki bin Saka Türkünü gördüler. Düz alanda savaşanlarla aralarına bir perde gibi giren bu atlılar, genelde Tatar, Kırgız ve Sabar Türkleri'nin ağırlıkta bulunduğu bu ordunun yavaşlamasına sebep oldu. Aynı dili konuşan bu insanlar karşılıklı olarak bir süre birbirlerini süzüp beklediler. Aslında Çin ordusu yedeği Türkler sayıca fazlaydılar ve önlerine çıkan bu bin yiğit savaşçıyı aşmaları pek uzun sürmeyebilirdi. Ama onlar da Alp Er Tunga efsanesini duymuşlar ve belki de yıllardır beklenen kutlu liderin o olduğuna inanmışlardı. O yüzden tereddüt içindeydiler ve ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Tatarların başında bulunan hanları bir anda işaret vererek savaşçılarını alıp, savaş alanından

uzaklaşmaya başladı. Adeta;

“Bu savaş bizim savaşımız değil. Eğer Çinlilerle birlik olursak kendi budunumuza karşı savaşmış olacağız. Yok, eğer Çin ordusuna karşı savaşa girersek, bu kez de kendimiz, birlikte yola çıktığımız insanları arkadan vurmuş durumuna düşmüş olacağız ve bu ayıbı bir daha silemeyeceğiz” demek istemişti

Savaş sonunda Sepa bu olayı Alp Er Tunga’ya aktardığında;

“Gerçekten iyi bir hanmış, en doğrusunu yaptı” diyecekti.

Diğerleri de onu izlediğinde Ci-Hü-Vu’nun bekledikleri artık gerçekleşmeyecekti. Çinliler çaresizce savaşıyor; ama hareketli Türk atlıları karşısında kırılmaktan başka bir şey yapamıyorlardı. Savaşı uzaktan izleyen Ci-Hü-Vu her şeyin bittiğini ve geri çekilmek zorunda olduğunu fark ettiğinde bile artık çok geç kalmıştı. Çünkü onun da etrafi çevrilmiş ve kaçacak yönü kalmamıştı. Adamlarının kırılmasına ve amaçsız yere ölmesine daha fazla razı olamazdı. Bu nedenle en yakındakine;

“Her şey bitti. Savaşı kaybettik, daha fazla adamın ölmesinin gereği yok. Haber verin herkes silahını bıraksın ve teslim olsun. Bakalım bu işin sonunda neler olacak?” diyebildi.

Az sonra Çin savaşçıları ellerindeki silahları atmaya başladılar. Bu anı bekleyen Alp Er Tunga hemen boruları çaldırıp savaşçılarını durdurdu. Silah bırakıp aman dileyenleri öldürmek Türk Töresinde yoktu

Sihirli bir el engellemişçesine bir anda savaş bitti. İşte o zaman durumun farkına vardı herkes. Çok kan akmış, çok can yitmişti. Savaş alanı az önce nefes alıp veren; ama şimdi yaşamayan, ya da aldığı yaralardan dolayı inleyen, bir kenarda sonunu bekleyenlerle doluydu

Saka Beyleri bir düzenleme yapıp silah bırakan Çinli esirleri gruplara ayırdılar. Her bir gurubun başına yeterince gözcü koydular ve bundan sonra Han’dan gelecek buyrukları beklemeye başladılar.

Savaş bitmiş Çin yenilmişti.

ÇİN BOYUN EĞİYOR

Acun, Alp Er Tunga'dan başka bir şey konuşmaz olmuştu artık. Çin devletini dize getirip kalabalık ordusunu yenmişti. Sakalar'ın etki alanı genişledikçe genişliyordu. Çin İmparatoru; elçi göndermiş ve barış istemişti. Anlamıştı ki Alp Er Tunga başlarında oldukça Sakaları yenmek mümkün değil. Çin'e doğru hareketini sürdüren Sakaları durdurmanın yolu, isteklerini yerine getirmekti.

Yapılan anlaşma ile Çin her yıl vergi vermeyi kabul etmiş ve büyük bir kervan hazırlayarak Sakalara altın, gümüş ve ipek göndermişti. Hatta Çin İmparatoru, her zaman uyguladıkları politika gereği, Çin Prenseslerinden birini eş olarak alması için Alp Er Tunga'ya teklif etmiş; ama Aybirgen hatun gözünde tüten Alp Er Tunga bunu kabul etmemişti.

Çin zaferi Sakalar için büyük bir dönüm noktası oldu. Çin yönetimi altındaki pek çok Türk boyu, kendiliğinden gelip Alp Er Tunga'nın yanında yer aldığını, onun töresini töre, buyruğunu buyruk, devletini devlet bildiğini bildirmişti. Sonunda bütün Türk budununu tek bayrak altında toplayacak başbuğ ortaya çıkmıştı

Alp Er Tunga bütün yazı ve kışı orada geçirdi. Hemen her yere ulaştı. Her meseleye el atıp çözüm getirdi. Türk boyları arasındaki problemleri, ayrılıkları sona erdirdi. Her birine hakimiyet sahası, yaylak, kışlak belirledi. Av sahalarını gösterdi. Gereğince savaşçı alıp yönünü güneye doğru çevirdi

Her girdiği yerden, girdiğinden daha zengin, daha güçlü olarak çıkıyordu. Eşi ve daha yüzünü görmediği kızının özlemi gittikçe ağır bassa da üzerindeki görevi bitirmeden geri dönmemesi gerekiyordu.

Güçlü, büyük ordusunu büyük ırmağın kıyısında konaklatmış, otağını tam orta yere kurdurmuştu. Uzandığı yatağında dinleniyor ve artık neredeyse unutmaya başladığı Aybirgen'in gözlerini hayal ediyordu. Gözlerini kapadığının farkına bile varmadı. Çadırının örtüsünün hafifçe aralandığını ve tanıdık bir gölgenin üzerinde güneş ışığıyla birlikte içeriye süzüldüğünü hissetti

"Tarhun Atam!" diyerek doğrulmaya çalıştı. Ama üzerine değen dost eli onu rahatlattı ve uzandığı yerde kaldı.

"Nerelerdesin Tarhun Atam? Tam da sana gerek duyduğum zamanda beni bırakıp gittin."

"Bana gerek yoktu artık" dedi yumuşak ve güvenli bir sesle Tarhun Ata, "Daha gerekli olduğum yerlere gitmek zorundaydım. Şimdi yanındayım işte. Gerektiğinde yine geleceğim. Hemen kalk ve yola düş. Ordu- Kent'e dön. Baban Peşenk Han'ın sana ihtiyacı var."

Bütün söylediği bu kadardı. Sözünü bitirince geldiği gibi, vedalaşmadan çadırın kapısından çıkıp gitti. Alp Er Tunga elini uzatıp onu tutmak istedi; ama başaramadı.

Gözlerini açtı. Gördükleri düş müydü gerçek miydi, ayıramadı. Tarhun Ata gelmiş ve ona bir buyruk vermişti. Babası…

Babası ona neden gerek duymuştu acaba. Bunu sorgulayamazdı. Sesine nöbetçiler koştular.

"Hemen Beylere haber salın. Ordugâhı[24] kaldırıp Ordu-Kent'e yola çıkıyoruz."

Tam da yeni bir sefer üzerindeyken bu geri dönüş haberi hemen herkesi şaşırtmıştı; ama bir o kadar

da sevinmişlerdi. Şaşkınlık ve sevinç arası bir telaş ile toplanmaya başladılar.

İlk gurup, başlarında Alp Er Tunga olmak üzere yola çıktığında güneş yükselmeye başlamıştı.

PEŞENK HAN UÇMAĞA VARDI

"Yeterince yaşadım" Elleri Alp Er Tunga'nın iri elleri arasında küçücük kalan Peşenk Han'ın sözleriydi bunlar.

Yeterince yaşamak!

Kimisine dünya asıl mekân gelir. Hiç gitmeyecekmiş gibi sarılır hayata. Göçüp gitmek aklının ucundan bile geçmez. Hep kendidir önem verdiği ve hep kendi hayatıdır değerli olan. Ama işte böylesine büyük beylerin ağzından böylesi güzel sözler dökülür ölümün eşiğinde. Bir ulu handır. Bir ulu önderdir. Halkının gözbebeğidir. Atalarının yanına alnı açık, yüzü pak giderken; ardında bıraktıklarına böyle söylemektedir.

"Ben yeterince yaşadım!"

Yiğitliğin en zor anlarından biridir bu. Canı gibi sevdiği biricik babası uçmağa varmak üzeredir ve yapacak hiçbir şey yoktur artık. Üzüntüsüne sınır koymak zorundadır. Gözyaşlarına engel olmak zorundadır.

* * *

Yanında çökmüş duran ak saçlı anasına güç vermek zorundaydı Alp Er Tunga. Yiğittir yalan söyleyemez. Babasını giderken bile avutamaz

"Ne göçmesi baba, sen daha uzun zaman yaşayacak ve başımızda kalacaksın" diyemez. Bir şeyler söylemesi gerektir. Çünkü karşısında, acuna veda etmeye hazırlanan yiğit, bir şeyler söylenmesini beklemektedir. Alp Er Tunga'nın ağzından, söylemesi gereken kelimeler dökülür.

"Var git Han babam, var git. Gök Tanrı'nın avlaklarında atalarımızla birlikte at koştur. Yaşadın Han babam hem de iyi yaşadın. İyi yaşadın ve halkını da iyi yaşattın. Gözün arkada kalmasın. Emanetinin sahibiyim. Var sen huzur içinde git. Gittiğin yerlere bizden kutlar götür."

Gülümsedi Peşenk Han. "Yiğitlik, hanlık böyle olur, bu kadar olur" diye geçirdi içinden. Yiğit oğlunu, kapanmaya yüz tutan gözlerinin içi gülerek süzdü. Sonra gözlerini eşi, sevgili hatununun üzerine düşürdü. Onunla da vedalaştı. Artık ayakta durmayı başaran Kaz Kız torununa kaydırdı gözlerini, sonra da bütün orada bulunan beylerini, yoldaşlarını gözden geçirdi. Kiminin gözlerinde yaşlar birikmişti ve gizlemeye çalışıyordu. Kimisi ise gizlemeye gerek görmeden açmıştı gözyaşı kanallarını

Oda birdenbire kalabalıklaştı. Babası Zadşem Han'ı hemen tanıdı. Gencecik, dipdiri çıkmıştı karşısına. Odanın büyük, aydınlık bir ovaya açıldığını fark etti. Kalktı yerinden, hem de hiç ikiciklemeden. Bütün ağrıları sona ermiş, gençleşmiş dirileşmişti. Babasının önünde diz vurdu. Kenara çekildi Zadşem Han. Baktı; Tur Han atası karşısında. Tanımadığı, tanıyıp çıkaramadığı bir sürü yiğit yüz gördü. 'Hadi oğul' dedi Zadşem Han "Bizi daha fazla bekletme. Hadi gel!"

Odadakiler tabi ki bütün bunları göremediler. Onların gördükleri son şey Peşenk Han'ın yüzündeki mutlu gülümsemeydi.

Peşenk Han uçmağa varmıştı. Bu dünyada yeterince yaşamış ve artık yerini bulmuştu.

* * *

Alp Er Tunga ordusunu alıp döndüğünde şaşırmıştı herkes. Ona haber verilmesini istememişti Peşenk Han. "İşinden, yolundan alıkoymayın!" demişti. Nerden, nasıl haber aldığını bilemediler

Yiğit oğul varıp yetişmiş, babasının son anına kavuşmuştu.

Kapıda karşılandığında anasının yüzünden anlamıştı kötü bir şeyler olduğunu. Yiğitler yiğidi babasına toz kondurmak, ölümü yakıştırmak aklının ucundan geçmezdi. Ama ölüm böyleydi işte.

Kızını sevecek, eşini koklayacak zaman olmamıştı. Bir hasret biterken yeni hasretler başlıyordu.

Peşenk Han artık yoktu.

Büyük bir yoğ[25] yapıldı.

ALP ER TUNGA HAN

“Tunga sözü” Ulu söz olalı çok olmuştu. Adı destan olalı da…

Gençliğinin baharındaydı daha; ama çok görmüş çok geçirmişti. Babası Peşenk Han’ın gidişini hemen kabullenmişti. Gerçek olan ne varsa kabul etmek zorundaydı. Ama anası çok zorlanmıştı eşinin yokluğunda. Uzun süre kendine gelememişti. Odasından çıkmıyor, sürekli yas tutuyordu. İşte o zaman Kaz Kız girmişti devreye. Dünyadan kopan kadıncağızın hayata yeni bağı olmuştu bu olağanüstü kız

Babasının bütün akitlerine, anlaşmalarına sadık kaldı Alp Er Tunga. Devletin sürekliliği esastı ve onlar sürekli var olacaklardı. Hata yapanlar hemen uyarıldı. Hatasından dönmeyenlerin üzerine ordu salındı

Sakalar yurtlarında yükselmeye devam ediyorlardı.

Aybirgen, iyi bir han eşi oldu. Bir yandan eşine, bir yandan anasına, bir yandan kızına yeterken halkı ile de ilgileniyordu. Sakalar baş tacı yaptılar Aybirgen Hatunu.

Peşenk Han’ın yası bittikten kısa bir süre sonra Sakalar muştu ile uyandılar bir gün. Davullar bütün sokakları dolaşıp haberi verdiler. Aybirgen hatun ikinci çocuğuna gebeydi

Alp Er Tunga akşamüzeri yanına Kuyaş’ı da alarak Bükdüz Atayı ziyarete gitti. Han gibi karşıladı Alp Er Tunga’yı Bükdüz Ata.

Oturur oturmaz söze başladı:

“Niye geldiğini biliyorum. Muştu beklersin benden. Geleceğini bildiğimden yıldızlara, kemiklere danıştım sen gelmeden. Bu kez Tanrı sana bir oğul veriyor. Kıymetini bilmeli; ama Kaz Kız hiç ihmal edilmemeli”

Şaman sözünde bin anlam gizli olur. Birini bugün anlarsın dokuz yüz doksan dokuzunu yarın. Ya bugün hiçbir şey anlamaz yarın hepsini anlarsın. Ya da dokuz yüz doksan dokuzunu bugün birini yarın anlarsın

Alp Er Tunga o gün sadece bir oğlu olacağı muştusunu anladı.

Diğerlerini anlaması için çok zaman geçmesi gerekiyordu.

İlk kutlayan Kuyaş oldu. Daha çocuk doğmadan kılıç ustalığını üzerine alıyordu. Sonra baba yoldaşı beyler sıra ile gelip Hanlarını kutladılar. Artık gün saymaktan başka yapacak yoktu

* * *

Haber çabuk yayıldı. Neredeyse onlar kente dönmeden haber ulaşmıştı Ordu-Kent’e

* * *

“Dost uyur düşman uyumaz” derler

Dost kime derler? Anlaşma yaptığın ve güvendiklerin dosttan sayılır mı?

Öyleyse dost da uyumaz.

* * *

İran uyumuyordu. Yenilginin ve ödenen vergilerin ağırlığı ile Padişah Nevzen ezilip duruyordu. Nasıl bir dertse bu hemen herkesi sarmıştı İran'da ve karşılık vermek için bir ışık bekliyorlardı. Sakalardaki hükümdar değişikliği bir ışık olabilir miydi?

Biliyorlardı ki Alp Er Tunga yiğitler yiğididir; ama tecrübesizdir. Ani bir baskınla hemen her şeyi değiştirebilirim diye düşünüyordu Nevzen. Bir yandan bunları düşünürken bir yandan da hazırlıklarını yapıyordu. Bu sefer çıkış büyük bir çıkış olacaktı. Hazırlanan ordu şimdiye kadar hazırlananların en büyüğü, en kalabalığı ve en güçlüsü olacaktı. Nerden nasıl vuracağını, nereye nasıl gideceğini iyi hesaplamıştı bu kez Nevzen.

Zal oldukça yaşlanmıştı. Yiğitlerin ömrü garip bir şekilde birbirine bağlıydı sanki. Peşenk Han'ın ölümünü öğrenmişti "Sıra bana geldi" diye düşünüyordu. Kaderci doğu milletlerinin ortak düşüncesiydi ölümü beklemek ve ölüme inanmak. Zal yaptıkları ile anılacağı bir geleceği düşlerken, fazla elden ayaktan düşmeden, kimselere muhtaç olmadan göçüp gitmeyi istiyordu. Ölümün yiğide en yakışanını, elinde kılıç, savaşırken ölmeyi düşlüyordu. Belki bu fırsat doğacaktı ona.

Nevzen bahar aylarında ödemesi gereken vergiyi göndermeyerek savaşmaya zemin hazırladı. Sözler, anlaşmalar sona ermişti. O anlaşmaları Peşenk Han sağ iken kabullenmişti. Artık Peşenk Han olmadığına göre anlaşma da yoktu

Alp Er Tunga; İran'ın savaşa hazırlandığını öğrenmişti. O da buna karşılık verecek hazırlıklar içine girmişti. Hele vergilerin ödenmemesi, bir daha da ödenmeyeceğinin öğrenilmesi, barışta yolun sonunun göründüğünü gösteriyordu. Peki! Önce kim ve nereden vuracaktı? Ne olursa olsun Alp Er Tunga anlaşmayı bozan ve savaşa başlayan yan olmak istemiyordu

Danıştığı kişi yine Bükdüz Atay'dı:

"Han sözü yere düşmemeli. Bir kez söz yere düşünce bir daha kaldırması zor olur. Bir elçi heyeti çıkar ve Padişah Nezven'e gönder. Vergini iste, sözünü tutmasını beklediğini söyle. Bakalım ne olacak?" dedi şaman

Veyse Bey "Elçi olarak ben giderim" demişti. "Hem onları iyi tanırım hem de gerekeni yaparım."

Alp Er Tunga; baba emaneti bu büyük beyi yanından ayırmak istemiyordu. Yaşını kocalara erdirmiş Veyse Bey'in sözlerine, nasihatlerine hep gerek vardı.

"Hayır!" dedi "Sen bugünler için Sakalar'a gereksin. Başka bir isim ver!"

Çok düşündü Veyse Bey. Savaşı göze alanın ne zaman ne yapacağı belli olmazdı. İran Padişahı Nevzen, kılıcını kından sıyırmıştı ve eski bir yürek yarası da vardı. Elçi gidecek kişinin kellesi koltuğunun altında demekti. O yüzden talip olmuştu bu göreve. Han'ı ve budunu için, bu yaşında yapacağı en güzel görevdi belki de. Ama Han "Olmaz, sen bana gereklisin" diyordu.

Aklı başında, boyun eğmeyecek, bilgili, tecrübeli biri gerekti. "Barman" diyecekti vazgeçti. Çünkü eğer bir savaş çıkarsa ona büyük gerek olacaktı. Savaştan çok, bilge kişiliği ağır basan Akrir Bey geldi aklına

“Uygundur” dedi Alp Er Tunga. “Yanına Dönge ve Üge’yi de alsın. Küçük bir kuvvetle yola çıksınlar. Ben de bir bitik yazayım.”

Hazırlıklar başladı.

Gönderdiği bitikte şöyle yazıyordu Alp Er Tunga:

“Söz ağızdan çıkanda, söz yazıya düşende tutulmak içindir. Seni yendim. Toprak ve esir almadım. Sen de vergi ve bir daha savaşmama sözü verdin. Gördüm ki sözünü bozmak niyetindesin. Duydum ki büyük bir ordu hazırlayıp beni vurmak niyetindesin. Babam Peşenk Han’ın uçmağa varmasını fırsat bilmektesin. Anlaşmayı bozan ben olmayacağım. Sana en güvendiğim adamlarımdan birini gönderiyorum. İsterim ki savaşmayalım. İsterim ki iki budunun kanı akmasın. Sözünü tut ve vergini gönder.”

* * *

Elçi heyeti hazırlanmıştı. Yanına yirmi er almıştı Akrir Bey. Sadece silah ve yolluk ve bir Han bitiğiyle yola çıkıyorlardı. Dostluk zamanı elçiler böylesine silahlanmaz yanlarında da bol armağan götürürlerdi. Şimdi ise sanki savaşmaya giden küçük bir orduydular.

Yoldaşları, arkadaşları elçi heyetini kent kapısına kadar yola koydular

Artık bekleyeceklerdi.

Elçi heyetinin yola çıkmasından sonra Veyse Bey Alp Er Tunga’yı ziyaret etti.

“Han’ım gereğini yaptık ve elçi gönderdik. Bu İran tarafından acizlik olarak yorumlanabilir ve korkarım elçilerimize kötülük ederler. Bizde savaşa hazırlanmak ve olacakları hazır beklemek zorundayız. Bundan sonrası için bir anın bile değeri vardır.”

Alp Er Tunga aynı düşüncedeydi.

“Oku!” diyerek elindeki iki bitiği Veyse bey’e uzattı.

Yaşlanmış ellerindeki titremeye engel olmaya çalışarak açtı bitikleri Veyse Bey. Birisi Çin hükümdarına diğeri de Kırgız Kağanına yazılmış iki bitikti. Şöyle diyordu bitiklerde:

“Ben Han’ınız Alp Er Tunga derim ki: İran ile kapışmam yakındır. Nevzen büyük ve güçlü bir ordu hazırlamaktadır. Sizler de ordunuzu hazır edin ve benden buyruk bekleyin. Bu bitiği getiren beylerim orada kalacaklar ve ordunuzun başında sizinle birlikte olacaklar!’

Veyse Bey’in Han’ına olan güveni pekişiyordu. O gerçek bir devlet adamı olarak devletinin ve halkının geleceğini sağlama alıyordu.

“Çin’e Sepa Bey’i; Kırgızlara da Uçarkan Bey’i gönder. Gerekli buyrukları ver. Benden haber beklesinler.”

Buyruklar çok kesin ve kısaydı. Olabileceklere karşılık olması gerekenler yapılmıştı.

ELÇİLER İRAN SARAYINDA

Akrir ve yanındakiler İran'da hiç de iyi karşılanmadılar. İran Padişahı Nevzen'in yanına sadece Akrir Bey kabul edilmiş, diğerleri sarayın bahçesine bile sokulmamıştı. İran Padişahı, Akrir'in öpüp alnına koyduğu ve sonra kendisine uzattığı bitiği, hiç önem vermediğini göstermek istercesine alıp yanında bulunan dilmaca uzattı. Akrir olanları beynine yazıyordu. Döndüğünde her şeyi olduğu gibi aktarmalıydı. Gereksiz söylenecek bir söz veya eksik kalacak bir ayrıntı çok değişik sonuçlara sebep olabilirdi. Dilmaç, Nevzen'in aksine saygı ile açtı bitiği ve ağır ağır okuyarak çevirdi. Sarf edilen her cümleden sonra İran Padişahının rengi değişiyor, oturduğu yerde biraz daha doğruluyordu. Gözü kararmıştı artık. Kendi dilinde bağırmaya başladı. Dilmaç onun söylediklerini tekrarladıkça bu kez Akrir renkten renge giriyor ve kızgınlıktan yerinde duramaz hale geliyordu.

"Bu çocuk" çocuk dediği Alp Er Tunga'ydı "kendini ne sanıyor? İran Devletinin büyüklüğünü mü sınıyor? Geçen sefer bizi hazırlıksız yakaladınız. Bir daha asla öyle olmayacak. Peşenk Han öldü. Artık anlaşma falan yok. Tabii ki vergi de yok. Almak isterse gelsin alsın bakalım."

Nevzen sustuğunda Akrir sesine hâkim olmaya çalışarak;

"İran Padişahı, Han'ıma bir bitik yazacak mı?" diye sordu.

Bu soru Nevzen'i daha da sinirlendirdi.

"Ne bitiği? Ona hiçbir şey yazmayacağım. Sadece şunları ilet: Vergisini almak istiyorsa ve cesareti de varsa buraya gelmesi lazım. Dışarı çıktığın zaman göreceklerin Han'ına bitigden daha etkili olacaktır. Bir daha da İran Ülkesine nasıl gelineceğini öğrenmiş olacaksın."

"Dışarı çıktığı zaman…"

Akrir Bey beyninden aşağıya kaynar suların indiğini fark etti. Onu içeri yalnız almışlar ve yiğit yoldaşlarını dışarıda tutmuşlardı. Yoksa onlara bir şey mi yapmışlardı?

Artık orada duramazdı saygıyı, selamı bir yana bıraktı ve hızla geri dönüp kapıya yöneldi. Muhafizlar bu ani hareketten tedirgin olmuşlardı. Hemen ellerini kılıçlarına götürüp çıkış kapısının önünde durdular. Odaya silahsız olarak alınan Akrir Bey hemen elini kılıcına uzandı ve boş yere kılıcının kabzasını tutmaya çalıştı. Bu sırada Nevzen'in sesi duyuldu.

"Bırakın çıksın!"

Açılan kapılardan kendini dışarı atan Akrir Bey'i hiç görmek istemeyeceği bir manzara karşıladı.

Belli ki büyük bir kavga olmuştu. İranlı pek çok kişi cansız yatıyordu yerde. Yoldaşlarının hepsi uçmağa varmıştı

Akrir Bey İran Padişahının yanına girdiğinde, muhafizlar onun silahlarını almışlardı. Dışarıda kalan beyler ve erler, atlarından inmemişler ve silahlarını vermek istememişlerdi. Önce buna ses çıkarılmamış; ama daha sonra onların kendi ülkelerinde tehditkâr bir vaziyette karşılarında dikilmeleri İranlıların sinirlerini germişti. Bu bahane ile saldırıya geçmiştiler

Belki de her şey planlanmıştı ve bu sonucun ortaya çıkması istenmişti. Sakalar canlarını pahalıya satmak için var güçleri ile vuruşmuşlar ve bunu da canları pahasına başarmışlardı. O güne kadar bir

hükümdar sarayında böyle bir şey olduğu görülmemiş, duyulmamıştı. Elçi heyeti her yerde iyi karşılanır ve yolcu edilirdi

Ama olmuştu işte.

Akrir Bey bir o yana bir bu yana koşup sağ kalan olup olmadığını kontrol etti. Yoktu. Bir an ne yapacağını şaşırdı sonra kendine geldi. O Alp Er Tunga'nın temsilcisi idi ve ne olursa olsun geri dönmeli ve olanları anlatmalıydı. Sakinleşti ve sanki hiçbir şey olmamış gibi seslendi.

"Atımı getirin!"

Bu ses yerini buldu. Bir çeri atını ve kılıcını getirdi. Atına atladı Akrir Bey. Kılıcını almadı. Son bir kez yerde cansız yatan yoldaşlarına baktı.

"Çok yakında kılıcımı almaya geleceğim!" diye bağırdı ve atını topuklayarak oradan uzaklaştı.

YAS

Atını öylesine yürek acısıyla sürdü ki neredeyse hiç mola vermeden, yalnız atını dinlendirip kendi dinlenmeyerek, Ordu-Kent'e ulaştı Akrir. Yirmi iki yiğidin yasını tutuyordu yüreği ve öç için yanıp tutuşuyordu. Aklına geldikçe aklı gidiyordu çünkü olanları almıyordu aklı. Elçi giden heyete kılıç çekmek, hem de onları son ferde kadar kırmak hangi budunun töresinde yazabilirdi?

Bunu Han'ına nasıl anlatacaktı?

Ordu-Kent'e girdiğinde halk, çılgınca at süren Akrir Bey'in gelişindeki olağanüstülüğü fark etmiş, işini gücünü bırakmış onu izliyordu. Telaşını, üzüntüsünü anlamışlardı

Sarayın önünde atından atlayıp, bir koşu içeri girişini izlediler. Sonra merakla beklemeye başladılar

Akrir, az sonra Alp Er Tunga'nın huzurunda, solgun, yorgun sesiyle olanları anlatıyordu. Orada bulunan beyler bu beklenmeyeni, bu inanılmazı dinlerken yerlerinde duramıyorlardı. Hani, hanları "Hadi" dese hemen koşup atlanacak ve İran'a doğru uçacaklardı.

Onların aksine Alp Er Tunga gayet sakin dinliyordu Akrir Bey'i. Ara sıra sözünü kesip sorular soruyor ve olanları daha iyi anlamaya çalışıyordu

"Hepsi mi?"

"Evet Han. Vuruşarak yiğitçe uçmağa vardılar…'

Giden ve dönemeyen yiğitlerin siluetleri dolaşıyordu odada. Ellerinde kılıçları gülümsüyorlardı. Yeni bir vuruş için buyruk bekliyorlardı sanki

Sözünü bitirip sustu Akrir Bey. Öylece başı eğik, gözleri puslu bekledi. Kısa zamanda daha da yaşlanmış, çökmüştü. Yaşadığına, geri döndüğüne bin pişmandı

Orada ölmemek ve olanları burada anlatmak çok zor geliyordu ona

"Beni bir zaman yalnız bırakın!"

Alp Er Tunga'nın sesi öylesine buruk ve kırgın çıkmıştı ki, oda bir anda boşaldı. Düşünmeye ihtiyacı vardı. Düşünmeli ve iyi karar vermeliydi. O Han'dı. Duygularıyla hareket edemezdi. Yapacağı bir yanlış hareket, alacağı bir yanlış karar koca bir budunun felaketi olabilirdi

O gün hiç odasından çıkmadı Alp Er Tunga. Hiçbir şey yiyip içmedi. Düşündü, sadece düşündü. Gün batarken atını istedi. Gideceği tek yer Bükdüz Şaman'ın yanıydı. Dışarı çıktığında halkın buruk bakışlarını üzerinde hissetti.

"Ne duruyorsun Han? Ne bekliyorsun? Tuğunu çıkarsana. Ordunun başına geçip yirmi iki yiğidin öcünü alsana!" der gibiydiler.

Atını hızla sürdü Alp Er Tunga. Bu kez Kuyaş hemen yanında at sürüyor ve Han'a eşlik ediyordu. Güneş battığında Bükdüz Şaman'ı çadırının önünde yaktığı küçük ateşin başında buldular. Gidip yanına çöktü Alp Er Tunga.

“Kendi ordundan başka Çin’den ve Kırgızlardan bir ordu daha kurman çok doğru bir karar.” Diye hemen söze girdi Şaman. O an artık Şaman değil sanki bir askeri danışmandı. Haberi nasıl almıştı bilinmez.

“İran ordusu, hâkimiyeti altındaki bütün milletlerden asker istemiş, büyük bir ordu kurmuştur. Sen bunu en başında düşünmekle ve adamlarını Çin ve Kırgızlara göndermekle çok iyi ettin

Bunların önemli bir kısmı atlı… İran Padişahı öncü olarak çok sayıda fil kullanacaktır. Bu savaş ya Turan’ı ya da İran’ı sıkıntıya sokacak, pek çok şey değişecektir. İran ordusunun savaş sistemi bellidir. Ağır hareket ederler; ama onlarla birlik olan diğer budunların ne yapacağı bilinmez. Sen de kendi ordun dışındaki kuvvetlere fazla güvenemezsin. Çin ordusunun çoğu yaya ve zırhlıdır. Kırgızlar ise sana hala kırgın olan bir Türk budunudur ve ne yapacakları belli olmaz. Bakarsın sen savaşta zora düşünce çekip giderler. Bu nedenle ortada çok güçlü olmalı, çok akıllı bir plan yapmalı ve öncelikle Sakaları kırdırmamalısın. Ardını da çok iyi kollamalısın. Hem Çin ordusunun yanında, sola, kendi adamlarından da yedek bırakmalı ve başlarına da en akıllı, en deneyimli beyini koymalısın. İran Ordusuna karşı Hilal sistemini deneyemezsin. Ne yaparsan yap İran ordusu üzerine gelmeyecektir. O nedenle sen saldırmak ve onların hantallığından yararlanmak zorundasın. Bundan sonrasını da sen bildiğin gibi yap.”

Uzun süre konuşup tartıştılar. Sustuklarında vakit gece yarısı olmuştu. Onları uzaktan izleyen Kuyaş için ise zaman geçmek bilmemişti. Gece yarısı kente dönen Alp Er Tunga kendisini bekleyen adamlarını hemen topladı ve kararlarını açıkladı.

BÜYÜK İRAN- TURAN SAVAŞI

İki taraf da bütün güçlerini topladılar. İki hükümdardan; Nevzen ve Alp Er Tunga'dan birisi bu savaştan sonra artık etkin bir hükümdar olamayacaktı. Belki de savaş alanından canlı ayrılamayacaktı.

Sepa Bey Çin, Uçarkan Bey'de Kırgızlardan kurdukları orduyu yola çıkardıklarını ulaklarla bildirdiler. Gidecekleri yön için buyruk bekliyorlardı. Her iki ordunun da güneye doğru yol almaları buyruldu. Alp Er Tunga, kendisi de güneye hareket edecek ve İran ordusunu, merkezinden uzağa çekecekti

Alp Er Tunga'nın harekete geçtiğini haber alan Nevzen, zaten hazır olan ordusunu ona doğru sevk etmişti bile. İki büyük ordu karşılaştığında, iki dağın çarpışması gibi etki yaratacaktı yeryüzünde. Dağlardan biri yerinde yine dağ olarak kalacak, diğeri un ufak olup dağılacaktı

Nevzen bu kez yanına ne Zal'ı ne de onun oğlu Rüstem'i almıştı. Zafer kazanacağından o kadar emindi ki bu zaferini kimseyle paylaşmak istemiyordu. Yaşlılığında bir savaşa daha katılmak ve bu savaşta elinde kılıç ölmek arzusunda olan Zal ne dese ne yapsa sözünü dinletememişti. O da çaresiz adamları ile birlikte Kabil'e kendi kentine çekilmişti.

Her yan askerdi sanki. İki büyük ordunun geçtiği yerlerde ne kurt kalıyordu ne de kuş. İnsanlar ve hayvanlar bir büyük afetten kaçarcasına terk ediyorlardı yuvalarını

Karşılaşma yeri Zabilistan ovaları olmuştu.

Görenlere dehşet veren bir görüntüydü. Güneş o sabah kılıçlardan ışık olarak yansımak için doğmuş gibiydi. İki tarafta ovaya yayılıp savaş düzeni aldılar.

Alp Er Tunga Bükdüz Şaman'ın sözlerini de dikkate alarak, yine kendince yapmıştı planlarını. Çin çerisini sol yanına ve yakınına almıştı. Onların hemen ardına Sepa'yı yerleştirmiş ve yanına da üç bin Saka yiğidi vermişti. Bu üç bin kişi Çin ordusunu kontrol edecek ve geri çekilmelerini, kaçmalarını engelleyecek, onları savaşa zorlayacaklardı. Aynı şekilde sol yakınına Kırgızları almış onların ardına da Uçarkan'ı üç bin er ile yerleştirmişti. Kendisi ortadaydı ve otuz bin askeri vardı. Hemen ardında ise yine on bin kişi ile Veyse Bey yedek bekliyordu. Ortada sağ yanını Akrir'e, sol yanını da Barman'a emanet etmişti. Kuyaş yanında haberleşmeyi sağlayacaktı

Piran da emrindeki bin savaşçıyla yüksek bir yerden savaşı izleyip hanına yol gösterecek ve gerektiğinde savaşa girecekti.

Akrir yerinde duramıyordu. Zaten yaşını geçtiğini yoldaşlarının İran'da katledildiği günden beri fazladan yaşadığını düşünüyor ve ilk saldıran ilk vuran olmak istiyordu

Alp Er Tunga ise bu kez daha bir temkinli, daha bir dikkatli ve sakin hareket ediyordu. Bu Türk ordusunun hiç alışık olmadığı bir sistemdi. Onlar hemen, hareketli atları ile saldırırlar ve karşılarındakini yıldırarak sonuç alırlardı.

Hükmü altındaki milletlerin askerleri ile sayısal olarak çok kalabalık olan İran Ordusu da çok sakin bekliyordu savaşı. Bu kez karşıdan er istenmeyecek, teke tek vuruşmalar olmayacaktı

Nevzen "Türkler nasılsa saldıracak ve ben onları fillerimle ezip yeryüzünden sileceğim" diye düşünerek zafer hayalleri kurmaya başlamıştı bile. Çünkü ordusu çok kalabalıktı. İonlardan, Rumlardan, Ermenilerden asker toplamıştı.

O gün bekleyerek geçti. İki ordu da birbirine saldırmadı.

Ertesi sabah yine herkes yerindeydi ve gün kaldığı yerden devam ediyor gibiydi her şey

Alp Er Tunga; önemli bir faktör olan filleri nasıl bertaraf edeceğini nasıl yerlerinden edip ürküteceğini hesaplıyordu.

Aniden aklına yeni bir fikir geldi. İran Hükümdarı onu merkezden beklediğine göre o yandan saldıracak böylece ilk olarak kendi ordusunu değil Çin ve Kırgız askerlerini kullanacaktı. Böylece Nevzen yönünü değiştirmek ve filleri yerinden oynatmak zorunda kalacaktı

"Kuyaş, var git Sepa' ya söyle Çin askerlerini hemen saldırıya geçirsin. Kendisi adamları ile birlikte yerinden ayrılmayıp beklesin!"

Kuyaş, hızla atını sürdü.

Çinliler harekete geçtiğinde İranlılar kadar Türk komutanlar da şaşırmışlardı. Sakalar ilk kez yanlardan hücuma başlıyorlardı. Güneşte parlayan ağır zırhları ve ellerinde uzun kargıları ile hareket eden Çinlilerin gelişini gören Nevzen hemen sağ yanını güçlendirmek için harekete geçti. Böylece elindeki fillerin bir kısmı o yana sevk edildi.

Kuyaş buyruğu götürüp gelmiş ve yerini almıştı. Alp Er Tunga, Çinliler henüz savaşmaya başlamadan bu kez sağ yanına haber gönderdi. Aynı şekilde Kırgızlar İranlıların üzerine doğru akarken Nevzen bu kez sol yanını güçlendirmek için harekete geçti. Çarpışma başladığında Alp Er Tunga ve merkezin hareketsiz durması Sakalar'ı rahatsız ediyordu

Nevzen ise Alp er Tunga'nın ne düşündüğünü, ne planladığını anlamaya çalışıyordu

Yerinde duramayan Akrir ve Piran daha fazla dayanamamış ve at sürüp Han'ın yanına gelmişlerdi

"Biz savaşmayacak mıyız Han'ım?"

Alp Er Tunga sadece baktı onlara ve gülümsedi. İkisi de beklemeleri gerektiğini anlamış ve çaresiz yerlerine dönmüşlerdi

Karşıda kızılca kıyamet kopuyordu; ama Sakaların asıl kuvvetleri yerinden bile kıpırdamıyordu. Artık Çinliler ve Kırgızlar zorlanmaya hatta gerilemeye başlamışlardı. Pek çoğu üzerlerine gelen filler tarafından ezilmemek için geri çekiliyorlardı. İşte bu anda Nevzen en büyük hatasını yaptı. Mademki Alp Er Tunga gelmiyordu o halde o üzerine giderdi. Karşıda heykel gibi duran ve bekleyen bir düşman vardı ve İran kuvvetleri daha güçlüydü. Ayrıca düşmanın sağ ve sol yanı boşalmıştı. Şimdi yapılacak sıkı bir vuruş Türk ordusunu dağıtabilirdi.

İran ordusunun kütle halinde üzerlerine geldiğini gördüler. Dev fillerin desteği görülür bir üstünlük sağlıyordu onlara

Alp Er Tunga bu hareketi de gayet sakin karşıladı ve Akrir'e seslendi.

“Haydi Akrir. Artık gün senin günün!”

* * *

Artık Akrir’i kim tutabilirdi? Öç alma zamanıydı ve Han ona direk ortadan ve Nevzen’in olduğu yere vurma şansı veriyordu. Buyruğundaki on bin yiğit ile yayından boşalmış ok gibi firladı yerinden. Adamlarından önde gidiyordu.

Sonra Piran’a haber gönderdi Alp Er Tunga,

“Vurup geri çekilerek Akrir’i rahatlatsın!”

Bu ani saldırıyı beklemiyordu Nevzen. O Alp Er Tunga’nın çekindiğini bu nedenle onu olduğu yerde bekleyeceğini sanmıştı. İran ordusu bir an duraladı ama artık yerlerinden ayrılmışlardı ve eski durumlarını almaları hiç de kolay değildi. Bu saldırı yanları da rahatlatmış, Çinliler ve Kırgızlar yeniden ilerlemeye başlamışlardı. Tam olmasa da hilal tamamlanmıştı artık. İran ordusunun orta kısmı çok sağlamdı. Saldıran Türk atlıları bir kayaya çarpar gibiydiler. Ama yönleri değişmişti ve artık Alp Er Tunga onları yandan görüyordu. Bir savaşta yön değiştirmek ve yandan boşluk vermek bir ordunun yapabileceği en büyük hata olsa gerekti. Akrir’in zorlanmaya başladığını, Piran’ın vur kaçlarının yetmediğini gören Alp Er Tunga bu kez Barman Bey’i saldırıya geçirdi

Bu son saldırı İran ordusu üzerinde tam bir yıldırım etkisi yapmıştı. İyice çembere girmişler ve çember daralmaya başlamıştı. Nevzen tepelerin ardına dizdiği, yedek kuvvetlerinin savaşa girme zamanının geldiğini düşünüp onlara haber saldı. Bu hareketi uzun süredir gözleyen ve bekleyen Alp Er Tunga Sepa ve Uçarkan’a şu buyruğunu gönderdi.

“Hemen İran ordusu ile başka halklardan olan yedek kuvvetlerinin arasına gir ve ne olursa olsun onların ana kuvvetle birleşmesini engelle!”

Buyruk alındığında hızla hareket eden Sepa ve Uçarkan ellerindeki üç biner kişi ile öylesine çabuk hareket ettiler ki, İran’ın yedek kuvvetleri daha savaşa girmeden önlerini kesip yayıldılar

Görülesi bir sahneydi. Ortada bir çember vardı ve kanlı bir savaş sürüyordu o çemberde. Hemen yanlarında Sakalar onların karşısında da İran Ordusunun yedekleri elde kılıç bekliyorlardı. İran ordusunun yedekleri ne yapacağını bilemiyordu. Merkeze yardıma gitmeliydiler; ama önce bu önlerindeki engeli aşmalıydılar. Belki sayılı dakikalarla anlatılacak bu durum savaşın kaderini değiştiriyordu

Alp er Tunga bir buyruk daha verdi.

“Kuyaş zorlu bir savaşa ne dersin?”

Böyle bir buyruk bekleyen Kuyaş,

“Buyruk Han’ımındır”

“O halde Belek’e seslen yanıma gelip senin yerini alsın. Sen de son on bin kişi ile doğrudan merkeze saldıracaksın.”

“Ama Han’ım senin yanın boş kalacak!”

“Merak etme! Veyse Bey’i uzak tutmanın anlamı yok. Ona da haber sal ve gelip senin boşalttığın yere adamlarını yerleştirsin!”

Tüm söylenenler peş peşe yerine getirildi. Belek, yeniden Han’ının yanında bulunmaktan mutluydu Veyse Bey de yiğitlerini yerleştirip Alp Er Tunga’nın yanına gelmişti

Artık her şey onlardan yanaydı.

İran ordusunda bulunan fillerin bir kısmı bu bunaltıcı çatışmadan ürkmüş buyruk dinlemez bir halde sağa sola saldırıyor artık kendi ordularına zarar veriyordu

Nevzen’in hareket alanı daraltılmıştı. Beklediği yedek kuvvetlerin ise önü kesilmişti ve zaten gönülsüz oldukları bu savaşa girdiklerine pişman olmuşlardı. Bir süre daha savaşıp İran ordusunun yenileceğini anlayınca hükümdarları başlarında olmak üzere çekilmeye başladılar. Artık Nevzen’in yedek kuvvetleri yoktu. Yalnız kalmıştı.

Rahatlayan Sepa ve Uçarkan yeni buyruk bekliyorlardı.

Alp Er Tunga Belek’e döndü:

“Bu iş bitti sayılır. Hemen Akrir’e ve Piran’a haber sal, Nevzen’i sağ istiyorum”

Belek geri döndüğünde yüzünde acı bir ifade vardı.

“Akrir Bey artık yok, uçmağa vardı Han’ım!” dedi

Durgunlaştı Alp Er Tunga; ama çok üzülmedi. Adamlarını İran sarayında yitirdiğinden beri Akrir’in bunu istediğini, beklediğini biliyordu. Her şey onun gönlünce olmuştu.

“O halde Sepa’ya haber salın adamlarıyla hemen Akrir’in yerini alsın. Piran Bey’e de söyleyin Gün batmadan Nevzen’i çadırımda istiyorum.”

Bu buyruklar savaşın sonunu çabuklaştırdı.

* * *

Çok adam kırılmış çok kan akmıştı. Zabilistan kan kokuyordu.

Akrir Bey artık yoktu.

Sakalar’da yiğidin, beyin sonu gelmezdi; ama giden de geri gelmezdi. Alp Er Tunga bu yiğit beylerine ve yiğit erlerine gereğinin yapılmasını istedi.

* * *

Akşam gün batarken İran ordusu teslim oldu. Han’ın buyurduğu üzere Sepa, Nevzen’i alıp Han çadırına getirdi. Alp Er Tunga anlaşmayı bozan ve elçilerini katleden bu hükümdar için ne yapacağını düşünüyordu

Onu öldürtmeyecekti. Aslında elçilerine yaptıklarından sonra bunu çoktan hak etmişti; ama Alp Er Tunga onun yaptığını yapamazdı. Onu geri göndermeyi de hiç düşünmüyordu çünkü böyle bir

hükümdarın yeniden İran tahtına oturması yeni ve bitmeyen problemler demekti

Karşısına getirildiğinde ona öyle bir bakış fırlattı ki, nasıl yenildiğini hala anlayamayan ve bir türlü esareti hazmedemeyen Nevzen, yaptıklarına pişman, olduğu yerde titredi durdu.

"Nasıl kıydın yiğitlerime? Sana elçi olarak gönderdiklerime nasıl kıydın? Sen nasıl hükümdarsın? Sen nasıl padişahsın? Senin kuralın, tören yok mu?" dedi Alp Er Tunga ve Veyse Bey'e döndü.

"Alın bunu hemen zincire vurun ve Ordu-Kent'e götürün. Bana böylesi düşman da lazım gelmez, dostta..."

* * *

Veyse Bey yanındaki esiri ile birlikte az sonra Ordu-Kent'e doğru yola çıkmıştı. O zaferden dönen bir komutan ve Alp Er Tunga'nın temsilcisi olarak karşılanırken yanındaki esir, yenik ve yanlışlar yapan biri olarak ayıplanacak ve esarette çok yaşamayacaktı.

Alp Er Tunga bir süre daha Zabilistan'da kalmak zorundaydı. Yaralıların tedavisi, kayıpların layıkıyla gömülmesi gerekiyordu. Artık bu bölge Kannuç'tan Kabilistan'a, Gaznin'den Zabilistan'a kadar Sakalar'ın kontrolüne geçmişti.

* * *

Zal İran ordusunun yenilgisini ve Nevzen'in esaretini öğrenince kahroldu. Hemen adamlarını topladı ve Rüstem'i de alarak Zabilistan'a hareket etti. Amacı Alp Er Tunga'yı yenmek ve Nevzen'i kurtarmaktı

Alp Er Tunga, Zal'ın bir ordu ile üzerine geldiğinden haberdar olunca hemen önlem alıp beklemeye başladı. İran-Turan savaşlarının sonu gelmeyecekti.

ZAL SAVAŞMAYA GELİYOR…

Savaştan yeni çıkan Saka ordusu karşısında, hem de çok kısa süre önce büyük bir savaş verdiği yerde, yeni İran kuvvetlerini buldu

* * *

Zal ve oğlu Rüstem yan yana at üzerinde duruyorlardı. Alp Er Tunga yeterli hazırlık yapamadan, ordusunu tam dinlendiremeden yeni bir savaşa girmenin zorluğunu biliyordu; ama başka çaresi yoktu. Karşısında Zal ve Rüstem olunca fazla hesap ve plan da yapmamıştı.

Bu kez ordular birbirine çok yakın duruyordu.

Zal ortaya çıkıp Saka Ordusuna seslendi:

"Ya İran Padişahı Nevzen'i verin ya da benim karşıma şanıma uygun bir er çıksın!"

Yine eski sisteme, eski düzene dönmüşlerdi.

Belek, Zal'ın karşısına çıkmak için hareketlenince Alp Er Tunga onu durdurdu.

"Sen değil başka biri çıksın."

* * *

Saka ordusundan Hazarvan isimli bir yiğit vardı. Nice savaşta kahramanlık göstermiş teke tek kavgalarda nam almıştı. İzin alıp ileri at sürdü. Zal yaşlanmıştı belki; ama yine de Hazarvan onu zorlayacak kişi değildi. Hazarvan kısa sürede ölümcül darbe alıp atından yuvarlandı. Arkadaşları koşup onu vuruş alanından aldılar. Bir yiğidin daha hayatını söndürmüştü Zal.

Zal tekrar er istedi. Bu kez Piran Bey çıkmak istedi. Bu kızgınlıkla onu tutmak mümkün değildi. Han'ından izin alıp elinde kılıcı Zal'a saldırdı. Oldukça uzun süren bir kavga oldu. Yüreğine aldığı darbe ile yere yuvarlanan Piran Bey oldu. Alp Er Tunga gözlerini kapattı. Yıllarca yanında bulunan ona yoldaşlık eden Piran Bey de artık yoktu.

İran ordusundan sevinç nidaları yükselirken Zal tekrar er istedi.

"Daha büyüğü, daha güçlüsü çıksın karşıma!" diye bağırdı Zal...

* * *

Kuyaş yiğit bu çağrıyı üzerine aldı ve ortaya doğru sürdü atını; ama çıkanı beğenmemişti Zal,

"Karşıma çıkacak bana denk bir yiğit yok mu Saka Ordusunda? Çoluk çocukla uğraşamam!" diye bağırdı.

Bu sözü ile kimi kastettiği ortadaydı. Zal, Alp Er Tunga ile vuruşmak istiyordu. Belki de oğlu ile yapması muhtemel vuruşmalardan önce, bir baba korumacılığı ile onu ortadan kaldırmayı düşünüyordu. Alp Er Tunga ise aksine Zal'ın karşısına çıkmayı kendine yediremiyordu. Birkaç yiğit daha çıktı Saka ordusundan. Hiç biri ile çarpışmadı Zal. En sonunda söyledi gerçek fikrini.

“Ben karşımda Alp Er Tunga’yı görmek isterim. Yüreği yetiyorsa çıksın karşıma!”

* * *

Çok beklemedi.

Yiğitler yiğidi Alp Er Tunga, Zal’ın karşısındaydı ve ona gülümsüyordu

“Beni rakip kabul edecek misin?” diye ona takıldı Alp Er Tunga “Aslında ben Rüstem’le vuruşmak isterdim. İstersen sen çekil, oğlun gelsin karşıma!”

Zal bu sözlere kızdı “Beklediğim zaten sendin. Rüstem’in yapacağını ben de yaparım merak etme!” diye cevap verdi

* * *

Alp Er Tunga dönüp Rüstem’e baktı. Onun olması gereken yerde şimdi babası vardı ve içi içini yiyordu. Ona “Ne yapayım şimdi?” dercesine bir bakış fırlattı. Yapacak bir şey yoktu. Çağırılmış ve ortaya çıkmıştı.

Teke tek kapışmanın yazılmamış kuralları vardır. Er isteyen kişinin karşısına kim çıkarsa, onunla vuruşmak zorundadır. Ya biri ölene dek vuruşacak ya da en başından yenilgiyi kabul edip geri çekilecek ve yaşadıkça bu ayıbı taşıyacaktır. Ama onun adı Sam oğlu Zal’dı. Rakibini beğenmeme hakkını bulmuştu kendinde ki istediğini almıştı sonunda.

At üzerinde kılıçlar çekili başladılar vuruşmaya. İkisi de devasa olan yiğitlerin aralarındaki tek fark Zal’ın ilerlemiş yaşıydı. Bu yüzden Alp Er Tunga hem vuruşup Hazarvan ve Piran’ın öcünü almak istiyor, hem de asıl rakibi olan Rüstem’in yerine onun babası ile vuruşmak zoruna gidiyordu. Bu nedenle bu kavganın fazla uzamasını istemiyordu. Akay, sahibinin tedirginliğini anlamış çok dikkatli hareket ediyordu. Alp Er Tunga birden atını topukladı ve aynı şekilde üzerine gelmeye çalışan Zal’a yetişip kılıcını hızla kalkanına indirdi. Bu şiddetli vuruşa dayanamayan kalkan kâğıt gibi yırtılmış, ustalıkla yapılan kılıç vuruşu Zal’ın alnında derin bir yara açarak aşağıya inmiş ve sol bacağına büyük bir darbe gelmişti

Zal’ın at üzerinde durması imkânsız hale gelmişti artık. Tutunmaya çalışsa da sol yana doğru yıkılarak yere düşmesine engel olamamıştı. Türk tarafından büyük bir sevinç sesi yükseldi. Yapılacak tek şey dönüp bir hamle daha yapmak ve ayağa kalkmaya çalışan Zal’ın işini bitirmekti. Söz konusu olan Alp Er Tunga olunca böyle bir şey beklemek yanlış olurdu. O kendi işini bitirmiş ve İran ordusuna dönmüştü. Gözlerini Rüstem’e dikerek

“Er istiyorum” diye bağırdı.

Aslında “Rüstem’i istiyorum” demek istiyordu. Ayağa kalkan ve ayakta zor duran Zal seslendi.

“Daha benimle işin bitmedi!”

Alp Er Tunga dönüp baktı. Ağır yara almış, ayakta durmaya çabalayan Zal’a karşı artık kılıç düşürmesi mümkün değildi. Tekrar Rüstem’e döndü. Yerinden kıpırdamamıştı

“Haydi! Kaldığımız yerden devam edeceğiz”

* * *

Bu sözleri söyleyen Zal'dı ve elinde zor tuttuğu kılıcını sallıyordu. Çaresiz geri döndü Alp Er Tunga ve atından aşağı indi. Zal' a doğru yaklaştı. Zal saldırı pozisyonu almıştı ve onun hamlesini bekliyordu. Usta bir hareketle Zal'ın elindeki kılıcı düşürdü Alp Er Tunga ve bekledi. Zal zorla ilerleyerek kılıcını almaya çalışırken yere düştü. Bir yiğidin son çırpınışlarıydı bunlar ve yine bir yiğidin elinden ölme çabasıydı. Elinde kılıç, vuruşurken ölmek için büyük çaba gösteriyordu.

"Tamam baba. Artık sıra bende!"

Alp Er Tunga geri döndüğünde kılıcını sıyırmış vaziyette bekleyen Rüstem'i gördü. Bir Zal'a bir Rüstem'e baktı. Rüstem'in verdiği bir işaretle birkaç adamı, yerde acılar içinde kıvranan Zal'a koştu. Onu kaldırdılar. Başını tutmakta zorluk çekiyordu. Yine de son kez dönüp kavga alanına baktı. Alp Er Tunga'yla göz göze geldiler. Alp Er Tunga bu bakışta teşekkür ve minnet duygularını hayretle fark etti

Zal, ömrünün son kavgasından mutlu ayrılıyordu.

Rüstem ve Alp Er Tunga yerde, yalın kılıç, karşı karşıyaydılar. Ölümüne bir kavgaya tutuşacaklardı. Birbirlerini kollayarak bir süre dolandılar ortada. Birinin elinde enli kısa kılıç, diğerinin elinde eğri kılıç ölümcül darbelere hazırlanıyordu.

* * *

Beklendiği gibi çok uzun sürdü bu kavga.

Güneş batarken alanda görülen, her yanları kan içinde, yorgunluktan nefes nefese kalmış iki yiğitti. Gözlerinde hala kıvılcımlar çakarken yorgun bedenleri bu kıvılcımlara karşılık veremeyecek durumdaydı. Alp Er Tunga'nın ani bir kılıç hamlesi yaptığı ve kılıcının Rüstem'in kılıç tutan koluna indiği görüldü. Kılıç elinden düşmüş Rüstem sol eli ile kan fışkıran kolunu tutarken acı içinde dizlerinin üzerine çökmüştü

Kavga sona ermişti.

Ama Rüstem yenilgiyi kabul edip durmayacak ve ne olursa olsun kılıcını eline alıp ayağa kalkacaktı. Alp Er Tunga onu öldürmek zorunda kalacak, Zal ve oğlu Rüstem efsanesi aynı günde sona erecekti. Rüstem hala kan fışkıran yarası üzerindeki elini kaldırarak kılıcına uzandı. Yorgun ve acı dolu gözleri Alp Er Tunga'nın gözlerindeydi. Bu gözler ona kılıcı almamasını ve çekip gitmesini, onu öldürmek istemediğini söylüyordu. Bunu yapması mümkün değildi. Kılıcı alıp zorla doğruldu. Sendeleyerek ayakta durmaya çalışıyordu. Çaresiz kalan Alp Er Tunga bu işi bitirmeye kararlıydı artık. Ad aldığı gün Isığ-göl kıyısında başlayan kavga bugün burada sona erecekti. Kılıcını kaldırdı ve bu hamleyi durdurmaya gücü yetmeyecek olan Rüstem'in başını nişanladı. Bu sırada İran ordusundan büyük bir uğultu yükseldi. Anlaşılmaz sesler, feryatlar birbirine karışıyordu. Durdu ve dinledi Alp Er Tunga.

"Zal öldü, Zal öldü"

Rüstem başını yere eğdi. Demek ki bugün dünyayı babasıyla birlikte terk etmek durumundaydı. Gözlerini yumarak bekledi, bekledi. Hamle bir türlü gelmiyordu. Gözlerini açtığında Alp Er Tunga'yı atına binerken gördü. Yiğitler yiğidi, aynı gün İran halkının iki acıyı birden yaşamasını istemiyordu.

Adamları koştular ve Rüstem'i sırtlayıp götürdüler

Bir süre sonra İran ordusu Efsanevi yiğitleri Zal'ı toprağa vermek üzere çekiliyordu. Savaş olmamış; ama galibiyet Sakaların olmuştu

İran günlerce, haftalarca, aylarca yas tuttu.

Zal istediği, düşlediği şekilde ölmüştü.

YENİDEN

Nevzen'in esarette ölümünden sonra İran tahtına Zev oturdu. Zev, Kabil ve çevresinin yönetimini Rüstem'e bırakmış ve Sakalar'la barış yolarını arıyordu. İran artık eski İran değildi. Zal efsaneleşirken, halk yaraları uzun süre iyileşmeyen Rüstem'in kendine gelmesi için dua ediyordu.

Zev çok yaşamadı. Dünyayı terk ettiğinde İran tahtına önce Keykavus ondan sonra da Keyhusrev padişah oldular. Bu hızlı değişim, İran'ın yeniden kendine gelmesine engel oluyordu. Taht kavgaları halkı bezdirmişti

Rüstem iyileştikten sonra, bütün bu kavgaların dışında kendine ait bölgede halkını iyi yaşatma çabasındaydı.

Keyhusrev çok akıllı bir padişah çıktı. İlk işi Rüstem'i yanına çağırmak ve ordusunun başına geçirmek oldu. Böylece bir efsaneyi yanına alarak birliği sağlamayı, ordusunu da kısa sürede güçlendirmeyi düşünüyordu

* * *

Sakalar ise son İran zaferinden sonra daha bir gelişmiş ve zenginleşmiş olarak şehirlerini imar etme çabasındaydılar.

* * *

Alp Er Tunga'nın bir oğlu oldu.

Babasının kopyası bu çocuk Saka İlini mutluluğa boğmuştu.

* * *

Bir yandan yönetim boşluğu bir yandan iç kavgalar İran'ı sarsarken, İran yeni bir problemle karşı karşıyaydı. Bu problem savaşçıları değil daha çok kadınları, çocukları etkiliyordu: Kıtlık.

Tanrı onlardan yüz çevirmişti sanki. Yağmurlar yağmaz olmuş, akarsular kurumuştu. Zal'ın ölümü ile toprağın beti bereketi kalmamıştı. En verimli ovalar bile yeşermez olmuştu. Buğday, arpa başakları tanelenmeden yanıyordu. Hayvanlar ot bulamıyordu. Av hayvanları ormanları terk etmişti. Vahşi hayvanlar, açlıktan köylere inip insanlara saldırır olmuşlardı.

Turan bolluk bereket içinde yüzerken, İran açlıktan kıvranıyordu

Kıtlığın en acı sonuçları Rüstem'in İli Kabil'de kendini gösteriyordu.

* * *

Zal oğlu Rüstem sıkıntı içindeki halkını kurtarmak için çırpınıp dururken aklına Saka Han'ı Alp Er Tunga'dan yardım istemek geldi. Belki pek çok kez karşı karşıya gelmişler, güreşmişler, vuruşmuşlar hatta birbirlerini öldüresiye yaralamışlardı; ama o biliyordu ki düşmanı mertti ve düşkün durumda olan İran halkına yardım etmekten kaçınmayacaktı

* * *

Yiğitlerin kozları güreş veya savaş meydanlarında paylaşılır

* * *

Daha fazla beklemeden İran Padişahı Keyhusrev'e danışmadan Alp Er Tunga'ya bir bitik yazarak elçi gönderdi Rüstem. Bitiğinde olan biteni anlatıyordu

"Çocuklarımız açlıktan ölüyor. İran Halkı yok olmak üzere. Sen rakibimsin. Yıllarca, defalarca savaştık, vuruştuk ama bu başka."

Alp Er Tunga gibi bir yiğidin böyle bir çağrıya "Hayır!" demesi mümkün değildi. Buyruklar verildiğinde Saka Halkı, sanki düşman bir ülkeye değil de kardeşlerine yardım ediliyormuşçasına coşmuş elindekini, ambarındakini paylaşmak için koşmuştu. Artık ticaret değil yardım kervanları Turan ülkesinden İran ülkesine birbiri peşi sıra akıyordu. Gelen her kervan İran'a can veriyordu. Bu yardım böyle sürüp gitti ta ki yağmurlar başlayana, kıtlık bitene ve İran "Yetti" diyene kadar. Bu arada alması gereken vergilerden de vazgeçmişti Alp Er Tunga.

* * *

Bir bitig daha yazdı Rüstem. Bu bitigde ise Alp Er Tunga'ya dostum diye hitap ediyor ve çocukları, İran'ın geleceğini kurtardığı için ona borçlu olduğunu yazıyordu

Alp Er Tunga bu bitiğe cevap bile vermedi. Çünkü o gerektiği için gereğini yapmıştı.

İran, artık korkulacak düşman olmaktan çıkmıştı Turan için. Özellikle uzun süren kıtlık döneminden sonra savaşacak hali bile kalmamış aksine buyrukları altındaki uluslar baş kaldırdığı için onlarla boğuşur hale gelmişti. Düşmanları da fırsat bu fırsat deyip birbiri peşi sıra İran Ülkesine ordu salıyorlardı. İran'ın artık sadece Sakalar'a komşu olan doğu kısımları emniyetliydi.

* * *

Alp Er Tunga'nın gönlü daha ötelerdeydi. İleriye daha ileriye daha da ileriye gitmek, bütün acunu almak istiyordu. Önünde duracak bir güç yoktu. Oğlu doğduktan sonra Saka halkına yeni bir büyük zafer, bir büyük armağan kazandırmak istemiş ve ordusuyla batıya doğru yola çıkmaya karar vermişti

Bu kararını açıkladığında karşı çıkmayan; ama onun gidişini hoş karşılamayanlar vardı. Bunlardan birisi de Veyse Bey'di. Çok yaşlanmıştı ve bu yolculuğa çıkamayacaktı. Belki de onun için şöyle demişti Han'ına;

"Han'ım; bilirim budunun en büyük düşüdür daha ötelere gitmek. Ama bu kadar uzun zaman Sakalar'ı Han'sız bırakıp gitmek nedendir? Daha oğlunuz küçük. Tanrı korusun size bir şey olursa bizim halimiz nice olur?"

Alp Er Tunga'nın oğlu daha çok küçüktü ve başka da veliaht yoktu. Saçlarını savaşlarda ağartmış koca Bey'in dileği oydu ki, veliaht ülke yönetir yaşa gelsin ve Sakalar yeniden eski sıkıntılı günlerine dönmesinler

Gülümsemişti Alp Er Tunga. O, görüşmesi, danışması gerekenle Bükdüz Şamanla görüşüp danışmıştı.

“Kızım var ya!” dedi “Kaz Kız’ım gerekeni yapar. Merak etme. Hele yanında senin gibi beyim oldukça gözüm arkada kalmaz. Gideceğiz ve geri döneceğiz. Oralarda kalıcı değiliz. Korkarım şimdi gitmezsem, gidemeyecek yaşa geldiğimde yanarım”

Han, devletini kızına emanet edebiliyordu.

SAKALAR ANADOLU'DA

Sakalar bir uçtan diğer uca Anadolu'yu geçtiler. Önlerine çıkan bütün orduları yenip, bütün kalelere girdiler. Her yerde yönetimi alıp yöneticilerini bıraktılar. Saka Ordusu, kona göçe, vura, ala sonunda büyük mavi suyun kıyılarına ulaştı

Tam yirmi sekiz yıl Anadolu'da Sakaların sözü geçecekti artık.

İon hükümdarı İskender yüzyıllar önce bunun tam tersi bir seyahatle dünyayı fethe çıkmıştı. Şimdi Alp Er Tunga onun geçtiği yolları tersine giderek adını yayıyordu.

Yaşadıkları, gördükleri ile coşan Sakalar karşılarındaki mavi, engin güzelliğe doya doya bakarken; yakın bir gelecekte; daha da karşılara gideceklerini düşünüyorlardı. Bu düşünce düşsel de olsa Hanlarından bulaşmıştı onlara

* * *

Türk Budunun en büyük özelliğidir hayalciliği. Uyumadan düş görmeye, onu da hep hayra yormaya meraklıdır. Düşsüz ve hareketsiz zamanlarını aşmak için başlarına büyük bir liderin geçmesi yeterlidir

İran hep İran olarak kalmıştır ve İranlılar orada yaşamışlardır. Çin hep Çin olarak kalmıştır ve Çinliler orada yaşamışlardır. Türkler ise hep göçmüşler ve gittikleri yerleri yurt yapmak için savaşmışlardır. Her yere bir eser, bir ad bırakmışlardır.

İşte şimdi büyük mavi suyun kenarında, karşıda görünmeyen yerlere gözleri dalıyor ve geleceğe dönük hayaller kuruyorlardı Sakalar. Gemileri olsaydı ve Hanları 'Hadi!' deseydi bir an duraklamadan nedenini sormadan karşıya geçerlerdi. Belki de bir gün geçeceklerdi.

Buralara gelmeleri çok uzun sürmüştü. Beşikte bıraktıkları bebekleri yürümüş, oyun oynayan çocukları büyümüş, çocuk bıraktıkları evlenecek çağa gelmiş olmalıydı. Bunlar güzel şeylerdi ama bir de acı tarafı vardı. Belki dönüşte bıraktıkları pek çok şeyi bulamayacaklardı. Görmek istediklerini bir daha göremeyeceklerdi. Bekleyenler de beklediklerinin bir kısmının geri dönmeyeceğini biliyorlardı ama bu düştü ve düş başkaydı

Milleti millet yapandı düş. Gelecek kurandı düş.

Gelecek olandı.

Onlar gideceklerdi mecburdular ve bekleyenler bekleyeceklerdi, mecburdular. Aybirgen de bekleyecekti çaresiz. Anası da bekleyecekti çaresiz.

Bir budunun geleceği çizilirken gideceği yollar da çiziliyordu. Öğrenilenler gelecek kuşaklara aktarıldıkça gidilecek yerler artık korkulan olmaktan çıkıyor, gitmek ve sahiplenmek bir gereklilik oluyordu

Zengindiler, daha da zengin olmuşlardı. Bilgindiler daha da bilgin olmuşlardı. Görgülüydüler, daha da görgülü olmuşlardı. İçlerinden birilerini bıraka, bıraka gitmişlerdi. Çoğu yerde taşsız, adsız mezarlar oluşmuştu. Oralarda var oldukları artık o kadar belliydi ki

Hızla gidip hızla dönmek yalnız onlara has bir özellikti.

Hızla gittiler ve ağırlıkları artsa da hızla döndüler.

Giderken, onları yolcu ederken ağlamayanlar, döndüklerinde ağlıyordu.

Kızını, oğlunu ve eşini öyle bir sarışı vardı ki... Gözleri anasını aradı Alp Er Tunga'nın. Karşılayanlar arasında olması gerekiyordu. Ama yoktu.

Dedik ya; bazılarının zamanı beklemeye yetmemişti.

Artık anası yoktu Alp Er Tunga'nın.

* * *

Kaz Kız çok güzel ve alımlı bir genç kız olmuştu. Karşında gülümseyerek, dimdik duruyordu. Devleti tanımış yönetimini içine sindirmişti. Yanında Veyse Bey gibi biri olduğundan bilgisi ve becerisi artmıştı

Oğlu büyümüştü. Gözlerini anasından almıştı. Onun gibi mutlu ve yeşil, yeşil bakıyordu. Oğluna bakarken içinin titrediğini hissetti Alp Er Tunga. Garip bir duyguydu bu. Sevgi ile karışık hüzün doluydu. Bir Han'ın yapmayacağını yaptı ve sevgiyle kucakladı oğlunu. Gözlerinden sebepsiz iki damla yaş süzüldü. Ne oluyordu? Anlayamadığı, anlam veremediği bu duygu neydi? Özlemin sonucumuydu?

Çok zengin dönmüştü ülkesine. Hazinesi altın, gümüş ve değerli taşlarla doluydu. Birden aklına bir fikir geldi. Biricik oğluna kimsenin yapmadığı bir armağan hazırlamalıydı ve ad alacağı gün vermeliydi. Belindeki tungalı eşsiz kemeri yokladı Tarhun Ata onu ad aldığı gün armağan etmişti. O da oğluna böyle bir armağan hazırlatmalıydı

ALTIN ELBİSE

Taht odasında beyleri ile konuşuyordu Alp Er Tunga. Bu konuyu açtı:

"Benden bir parça gibi taşıdığım bu kemeri bana Tarhun Ata armağan etmişti. Öylesine benden oldu ki gözlerini oluşturan değerli taşlar duygularıma göre renk değiştirir. Benim oğlum da böyle bir şey taşımalı. Ona hazırlatacağım armağan dillere destan olmalı. Bana fikir verin"

Veyse Bey söz aldı:

"Düşünceniz çok güzel de Han'ım bunu bizlere değil budunun sanatkârlarına danışsanız. Onları bir araya toplasak ve hünerlerini görsek. Bir de ortaya ödül koysak. Hem isteğinizin en güzeli ortaya çıkar hem de onlara verdiğiniz değeri göstermiş olursunuz"

Bütün beyler aynı görüşü paylaşınca yapacak bir şey kalmıyordu. Hemen ilanlar verilecek, davullar çıkarılıp ulaklar salınacaktı.

* * *

Değişik bir gün için hazırdı Ordu-Kent. Saka ülkesinin dört bir yanından sanatkârlar hanlarının çağrısına koşarak gelmişlerdi. Kimi kendince hazırladığı eserini getirmişti yanında kimi aletlerini sırtlayıp soluğu Ordu-Kent'te almıştı.

Alp Er Tunga'nın oğluna hazırlatacağı armağan, bu sanatçıları bir araya toplamak teşvik etmek için önemli bir bahaneydi. Hepsiyle görüşülüp istedikleri temin edildi ve hünerlerini göstermeleri için üç ay süre verildi. Sanatkâr ustalar kendilerine ayrılan alanda çalışmaya başladılar. Ordu-Kent halkına yeni, değişik bir görsel şölen çıkmıştı. Haksızlık olmasın ve halk tanık olsun diye alenen yapılan çalışmaları izlemek, ortaya çıkan eserleri görmek ayrı bir eğlence kaynağıydı artık

Önce hemen hemen bütün tezgâhların başında eşit sayıda insan varken zamanla seçkin, daha güzel eserlerin başında, kalabalıklar arttı, diğer sanatkârların izleyenleri azalmaya başladı. Durumu fark eden bu ustalar bunu gururlarına yediremeyip eşyalarını toplayarak alanı terk ettiler. Üç aylık sürenin sonuna yaklaşıldıkça alandaki tezgâhların sayısı azalıyordu

Yan yana tezgâhını açan iki ustadan biri, diğer komşusunun yaptığı eseri Han'ına daha layık görünce bir an bile beklemeden tezgâhını kapatıp ya alanı terk ediyor ya da halkla birlikte, ortaya çıkan eşsiz güzelliği seyretmeye başlıyordu. El elden üstündü ve üstün olan el takdir ediliyordu. Tezgâhlar azala azala son haftaya girerken sadece üç tane kaldılar

Artık Ordu-Kent halkı bu üç usta sanatkârın yaptığı eserlerin bitmesini büyük bir heyecanla bekliyordu.

İlk usta Alp Er Tunga'nın biricik oğlu için deri üzerine altın ve gümüş işlemeli, değerli taşlarla süslü çok güzel bir eyer yapıyordu. Öylesine ince işlemelerle süslüydü ki bu eyer, atın üzerinde bir taht gibi duracaktı. Halk "Ne mutlu bu eyerin vurulacağı ata ve ona oturacak yiğide" diyordu

Diğer ustanın hazırlamaya çalıştığı eser özel bir kılıçtı. Çifte su verilmiş çeliği öylesine dövmüş öylesine keskinleştirmişti ki… Kabzası, kını görülmeye değer güzellikte işlenmiş ve süslenmişti.

Sonuncu usta da bir şeyler yapıyordu hem de güzel bir şeyler yapıyordu ama ne yaptığını henüz kimse anlayabilmiş değildi. Önce altını almış inceltmiş tel haline getirmişti. Sonra da onu örmeye başlamıştı. Parça parça örüyor ve bir tarafa bırakıyordu. Sorulan hiçbir soruya cevap vermeyen ve sadece işini yapan bu ustanın, ne yaptığı merak edildikçe izleyenleri artıyordu

Bir gün usta yine altın eritip kalıplara dökmeye başladı. İrili ufaklı her parçayı özenle şekillendirip yana ayırıp sıraladı. Güneşin altında pırıl pırıl parlayan bu parçalar bir şeyin parçasıydı; ama neyin?

Son gün geldiği halde bu usta eserini sonuçlandırmamış ve ortaya henüz bir şey çıkmamıştı. Artık insanlar onun boşa kürek çektiğini bile düşünmeye başlamışlardı. Gece yarısı olduğunda kılıç ve eyeri yapan ustalar, eserlerini bitirip büyük bir güven ve huzur içinde uykuya yatarken diğer usta uyumamış sabaha kadar çalışarak eserini bitirmeye uğraşmıştı. Gecenin geç saatlerinde sabırla ve heyecanla işini bitirmeye çalışırken artık beklemekten bıkan halk orayı terk etmiş, evlerine çekilmişti

Yarın büyük gündü ve Alp Er Tunga bu üç eserden birini seçecekti. Kimisi kılıç, kimisi de eyer seçilecek diyor, üç ay boyunca altınla ince, ince uğraşan ustanın eserinin adı bile geçmiyordu. Yaptığı şeyin kendisi yoktu ki adı olsun

Alana kurulan tahtı en yakın yerden görmek için yığılmıştı halk. İğne atılsa yere düşmeyecek bu kalabalık büyük bir beklenti ve heyecan içindeydi. En merak edilen ise günlerce uğraşıp ortaya hiçbir şey çıkarmayan usta sanatkardı. Acaba bir şey getirecek miydi? Yoksa dün gece çekip gitmiş miydi?

Alp Er Tunga, eşi ve iki çocuğu ile gelip tahta oturdu. Ulu Beyleri ve yoldaşları çevresinde yer aldığında alanda büyük bir kaynaşma oldu. ‘Yaşa, kutlu ol’ sesleri birbirine karıştı. Veyse Bey bir el hareketi ile sesleri susturdu. Bir söylevci çıktı ortaya. Olanları kısaca özetledikten sonra eserlerini sunacak usta sanatkârları ortaya çağırdı

İki usta, günlerdir göz nuru verip alın teri döktükleri eserlerini, herkesin görmesi için ellerinin üzerinde yükselterek ortada kurulan büyük, yüksek platformun üzerine çıktılar. Hemen herkes gördüğü güzelliği öven cümlelerle beğenisini ortaya koyuyordu. Sadece iki usta Han oğluna layık eser yaptığı iddiası ile ortaya çıkmıştı. Şimdi bu iki eserden birini seçmek ve yapanı ödüllendirmek Alp Er Tunga’ya kalıyordu. Sonunda iki usta eserleri ile Alp Er Tunga’nın önünde durdular. Önce kılıcı eline alıp hemen her yanını inceledi Han. Böylesi eserler yaratan sanatçılara sahip olmakla gurur duyduğu gözlerinden belli oluyordu. Uzun süren bu incelemeyi halk sessizce izliyordu. Kılıç önce Aybirgen Hatun’un sonra da beylerin gözleminden geçti. Kılıcın incelenmesi bittikten sonra sıra eyere gelmişti. Onu da ince ince gözden geçirdi Alp Er Tunga ve bakması için eşinin önüne koydu. O da baktıktan sonra inceleme sırası beylere geldi. Artık değerlendirmeye geçilecekti. Bu iki eşsiz eserden en güzelini seçmek işin en zor kısmıydı. Han, beyleriyle istişareye başladığında heyecan doruktaydı artık. Hareketlerden ve konuşma tarzlarından kararlarını vermiş oldukları anlaşılıyordu. Alp Er Tunga heyecanla bekleyen halka doğru döndü. Kararını açıklamak üzereydi.

“Beni de bekleyin Han’ım!”

Alanda bulunan bütün başlar bu gür sesin geldiği yöne döndü ister istemez. Bakan gözler bir anda kamaştı ve hemen herkes gözünü alan bu şeyi görmek için gözlerini ovuşturup tekrar bakma gereği duydu

Bir şeyler üreten; ama geciken son sanatkâr alana doğru yürüyordu ve elinde pırıl, pırıl parlayan

eserini tutuyordu. Sanatkâr yaklaştıkça elinde tuttuğu eser belirgin bir hal alıyor ve görenleri hayran bırakıyordu

Ağaçtan bir insan sureti yapmış ve eserini onun üzerine giydirmişti usta. Her yanı sapsarı, pırıl, pırıl parlayan bir altın elbiseydi bu. Altın başlığın yüz kısmı boştu ve alın kısmında altın bir plaka bulunuyordu. Kulak kısımları kanat şeklinde yüksekti ve öne doğru çıkıntılıydı. Yine altından örme bir çene altı bağı vardı. Tepesinde ise Saka başlıkları gibi uzun bir yükselti başlığa görkemli bir hava veriyordu. Uzun etekleri dizlere kadar gelecek şekilde hazırlanmıştı ve incecik altın tellerle öylesine güzel örülmüştü ki. Elbisenin yan kısımlarında yine altın kopça ve çengeller vardı. Giyen kişinin vücut yapısına göre genişleyip daraltılacak şekildeydi

Şaşkın ve hayranlık sesleri yükselmeye başlamıştı alandan. Usta, tahta mankene giydirdiği altın elbiseyi getirip tam Alp Er Tunga'nın önüne bıraktı.

"Bağışla Han'ım, geciktim; ama Han oğluna layık bir eser yaptığımı sanıyorum"

Şimdi üç usta sanatkâr duruyordu eserleriyle birlikte. Altın elbiseye harcanan emek öylesine belirgin bir üstünlük sağlıyordu ki ona… Yine de inceleme yeniden başladı. Bu kez daha bir özenli yapılıyordu her şey. Kararsızlık geçiriyordu seçenler. Çünkü az önce bir karar vermişlerdi ve bundan dönmek zorlarına gidiyordu. Sonuçta altın elbise getirilmekte gecikmişti. Tam bu sırada beklenmedik bir şey oldu. Kılıç yapan usta konuşmak için izin istedi.

"Hanım. Biz işten, emekten anlayan kişileriz. Görüyorum ki çok büyük tereddüt içindesiniz; ama görünen gerçek o ki bu altın elbise hem benim kılıcımdan hem de eyerden çok güzel ve övgüye layık. Düşünmenizin sebebi sanırım ustanın geç kalması. Göz göre göre böyle haksız bir yarışta bulunmak istemiyorum çünkü altın elbise hakikaten çok güzel. Ben yaptığım eşsiz kılıcı han oğluna hediye ediyorum ve Han'ımın izni olursa hak etmediğim bu yarıştan çekiliyorum. Han'ım beni bağışlasın."

Böylesi güzel sözleri söyleyen ulu yürekli usta, sözünü bitirince eyer ustası söz istedi:

"Han'ım, kılıç ustası dostum doğru söyler. Altın elbise gibi bir eserle yarışmamız dahi yanlış. Güzelliğini, değerini hepimiz görüyoruz. Ben de yaptığım eşsiz eyeri han oğluna büyük zaferler kazanacağı atın üzerinde kullanmak üzere armağan ediyor ve yarıştan çekiliyorum."

Böyle bir güzelliği bekliyorlardı. Takdir duygusu, benliğin üzerine çıkmıştı. Kendi eserlerinden daha güzelini gören iki usta yarıştan çekiliyorlardı. Hem de hiçbir şey beklemeden. Tabi ki bu güzel davranış fazlasıyla ödüllendirilecekti; ama şimdilik bu ustaların çekilmesine izin verdi Alp Er Tunga

Altın Elbise ortada pırıl pırıl parlıyordu. Herkesin gözünde birinci olan bu eserin sahibi ödüllendirildi. Şimdi Han oğlu elbiseyi deneyecek ve ad almayı hak ettiği güne kadar bu elbise sahibini beklemek üzere kaldırılacaktı. Daha yaşı küçüktü ama yanlardan ayarlanan elbise han oğluna çok yakışmıştı. Adı konmadan değişik bir ad almış oluyordu artık. Sakalar ona 'Altın elbiseli' demeye başlamışlardı. Bir zaman sonra elbiseyi de bırakıp ona "Altın çocuk" demeye başlayacaklardı.

Oğluna gururla bakıyordu Alp Er Tunga. Yine garip bir duyguyla içi burkuldu. Açıklayamadığı acılar hissetti içinde

BEKLENENDEN ÖTE…

Tanrı sanki iyilik ve güzellik düğmesine basmıştı. Sanki her şeyin Saka Ülkesi için iyi ve güzel olmasını diliyordu

Han kızı Kaz Kız büyümüştü. Güzelliği kadar aklı da dillere destandı onun. Bir erkek gibi ata biniyor, kılıç kuşanıp ok atıyordu. Bütün yaşıtı Saka kızlarını toplayıp onlarla birlikte eğitime giriyor, at salıp av tutuyordu. Asilikte anası Aybirgen'i, yiğitlikte babası Alp Er Tunga'yı aratmayacağı açıktı. Kızının önünü hiç kesmiyordu Alp Er Tunga. Biliyordu ki bir Saka Kızı, Saka erkeği kadar savaşçı olmalıdır.

Bir yandan da devlet işlerini öğreniyordu Kaz Kız.

Öğrenmekteki bu istek ve sevgisi dikkatini çekiyordu herkesin.

Bir gün Alp Er Tunga ondan hiç beklemediği bir şeyle karşılaştı. Kaz Kız Han odasına gelmiş babası ile görüşmek diliyordu. Hem de beylerin yanında. Şaşırmış kalmıştı Alp Er Tunga ve içinden şöyle geçirmişti 'İyi ki kurultay toplamayı istemedi. Yoksa töre nice olurdu."

Huzuruna geldiğinde oldukça heyecanlı idi Kaz Kız. Kızını çok hoş karşıladı Han. Ne de olsa onun kanındandı ve böylesine delice hareketleri ondan almıştı.

"Kaz Kızım hoş geldin. Kutlar olsun, böyle heyecanlı, heyecanlı ne dileğin var?"

Karşısında duran, bir savaşçı yiğitti sanki. Baş eğip selamladı babasını.

"Han babam izin verirse dileğimi ulu beylerinin yanında dillendirmek isterim."

Onlardan saklayacak neyi vardı ki.

"Konuş kızım. Sen Han terbiyesi almış, töreyi bilen han kızısın. Onlar da benim yoldaşım beyler. Saklayacak bir şeyim olamaz. Rahatça konuşabilirsin"

"Han babam benden memnun mu?"

Böyle bir soru beklemiyordu Alp Er Tunga. Şaşırdı ama çabuk toparladı kendini.

"O nasıl soru? Sen hemen her babanın sahip olmayı dilediği bir evlatsın. Sakalar'ın da gurur duyduğu bir han kızı..."

"Peki! Han babam bana güvenir mi?"

Birbiri ardı sıra gelen bu sorular sonunda istenecek ne olabilirdi ki?

"Tabi sana güvenirim Kaz Kızım."

"O halde Han babam bana bir ilin valiliğini ver!"

Odanın ortasına bir kaya düşseydi bu kadar şaşırtıcı ve etkili olurdu. Yaşını almış ulu beyler gülümsüyorlardı. Çünkü Han kızını iyi tanıyorlardı. Bu kadar sorgu sual üstüne şaşırtıcı bir isteğin geleceğini biliyorlardı.

Alp Er Tunga sıkışmış kalmış, kendi cevapları ile bağlanmıştı. Yaşı küçük, aklı büyük kızı onu öylesine zorda koymuştu ki yapacağı tek şey gülen gözlerle onları izleyen beylerinden yardım istemekti. Gözlerini her birine değdirse de istediği yardımı bulamadı. Karşısında dimdik duran yiğit kızı alacağını almadan gitmek niyetinde değildi. Hatta alacağı her olumsuz cevapta ayak diretecek kadar kararlı görünüyordu

İşi zamana yaymanın iyi olacağını düşündü Alp Er Tunga ve kızına şöyle seslendi.

"Kaz kızım, seni severim, takdir ederim ve çok güvenirim. Ama bu dileğin şimdiye kadar görülmüş, olmuş bir şey değil. Bu nedenle beylerime danışayım ve sana sonra cevap vereyim."

Kızın, cevap almadan ve bu konuyu bitirmeden gitmeye hiç niyeti yoktu.

"Ben de bunu düşündüğümden Han babamla özellikle beylerin yanında konuşmak istedim. İşte hepsi buradalar ve benim ne dediğimi duydular. Töreyi koyan da uygulayan da sensin. Bana şimdi cevap vermeni dilerim."

Soğuk soğuk terlemeye başlamıştı Alp Er Tunga. Çaresiz beylerine döndü ve önce Veyse Bey'e danıştı. "Ne dersin?"

Güngörmüş ve akıllı beyin bir şeyler söyleyeceğini ve kızını bu sevdadan vazgeçireceğini umuyordu. Orada bulunan herkes de aynı düşünce ile Veyse Bey'in ağzına bakıyorlardı.

"Hanım izin verirse, ben şöyle düşünüyorum: Bence Kaz Kızımız çok uygun bir istekte bulundu ve doğru düşünüyor."

İkinci bir kaya daha düştü. Yüzünde muzip bir gülümseme olan Veyse Bey açıklamaya devam etti.

"Saka kızları her şeye hazır oldukları gibi İl yönetimine de hazırdırlar. Hem yiğitlikte erkeklerle yarışan Kaz kızımızın bir ile vali olmasına ne engel ki? Sonra Han'ım batıya sefer yaptığında ülkeyi Kaz kıza emanet etmemiş miydi?"

Odadaki olumsuz hava bir anda dağıldı. Düşünceli başlar tasdik edercesine sallandı.

Bu durumda Alp Er Tunga'nın yapacağı bir şey kalmamıştı. Artık Kaz kızın valilik yapacağı ili belirlemek ve yanına bilge bir şahsiyet vererek onun hata yapmasını önlemekten başka çare kalmıyordu. Bu kez muzip muzip gülme sırası Alp Er Tunga'ya gelmişti.

"Oldu Kaz kızım madem Veyse Bey yoldaşım böyle düşünür, biz de senin bir ile vali olmanı uygun buluyoruz; ama bir tek şartla. O şartım da Veyse Bey'in senin yanında, en azından belli bir süre bulunması olacak."

Veyse Bey kendi kazdığı kuyuya düşmenin şaşkınlığında yüzü dökülürken gözlerinden zafer ışıkları okunan Kaz Kız'ın şöyle söylediği duyuldu:

"Semerkant"

"Ne?"

Evet, bu kez şaşırma sırası yine Alp Er Tunga'daydı. Semerkant hem İran İline yakınlığı, hem ticaret yolları üzerinde olması, hem de büyük olması nedeni ile çok önemli bir kentti ve oranın

valisine olağanüstü yetkiler tanınıyordu. Bu nedenle kızının sözünden sonra kendinden beklenemeyen bir nida ile karşılık vermişti Alp Er Tunga. Onun sesi ile irkilen ve şaşıran beylerin gözlerinin üzerinde olduğunu hissetti. Biliyordu ki bu kez gülme sırası yeniden Veyse Bey'e gelmişti. Bu kadarı da fazlaydı artık. Daha on yedi yaşında bir kızın böylesi bir yükü kaldırmayacağı düşüncesindeydi. O nedenle kızına dönüp,

"Bak kızım…" diye söze başlayacaktı ki Kaz Kız bir kez daha konuştu,

"Ya Semerkant ya da başka hiçbir yer. Benim bütün düşüm Semerkant'a vali olmak. Alp Er Tunga'nın kızı olarak bunu başaramayacağımı düşünüyorsan başka il de bana lazım değil."

Alp Er Tunga'nın gözleri çakmak çakmak parlıyordu. Kızdığı her halinden belliydi ama öylesine dönülmez bir noktaya gelmişti ki konu, sustu bir süre. Sonra ağır, ağır konuşmaya başladı.

"Alp Er Tunga'nın kızı olmanın değil, Tur Han'ın, Zadşem Han'ın, Peşenk Han'ın torunu olmanın özelliğidir bu. Artık söz bir kez ağızdan çıktı, geri alınamaz. Madem bu senin düşün, bu düşü yaşatmak da benim görevim olsun. Umarım senin bu güzel düşün başkalarının, Semerkant halkının kâbusu olmaz. Var git hazırlan. Seni Semerkant'a vali atadım. Yanına da Veyse Bey'i danışman olarak verdim. Umarım bu kararım hem Saka ülkesine hem de Semerkant halkına kut getirir."

Son söz Han'ındı ve o sözünü söylemişti. Kaz Kız hiç konuşmadan Han babasını selamladı ve dışarı çıktı. Sevinçten yerinde duramıyordu. Çok methini duyduğu Tomris isimli Gürcü kraliçesi bir ülke yönettiğine göre, Alp Er Tunga'nın kızı bir ili mi yönetemeyecekti?

KAZ KIZ SEMERKANT'A VALİ OLUYOR

Alp Er Tunga'nın sürprizlerine alışkındı Sakalar. Buna rağmen Kaz kızın Semerkant'a vali olmasını büyük bir şaşkınlıkla karşıladılar. Birkaç gün Ordu-Kent çalkalandı. Köşe başları, haberleşmenin kadınlar tarafından yürütüldüğü mekânlar olan çeşme başları bu konunun konuşulduğu yerler oldu. Sonra bu olayın sonunu beklemeye başladılar. Kaz Kız yanında Veyse Bey olmak üzere büyük bir savaşçı birliği ile yola çıktığında onu sevgi ile uğurladılar. Sonra da kendi işlerine döndüler

* * *

Asıl önemlisi Semerkant halkının davranışlarıydı. Haber ulaştığında büyük bir şaşkınlık geçiren kent ileri gelenleri, bu şaşkınlık geçtikten sonra yeni valilerini karşılamak üzere hazırlıklara başladılar. Kaz Kız'ı kentin giriş kapısında bekleyecekler, kalacağı saraya kadar ona eşlik edeceklerdi. İleri gözcüler çıkarıp geleceği günü ve saati tam olarak belirleyeceklerdi

* * *

Günler süren yolculuktan sonra yöneteceği kente yaklaşan Kaz Kız, Saka töresi gereği mola vermiş ve yanındaki savaşçılarını tören giysilerine büründürerek, onların gelecekteki etkinliklerine fayda sağlayacak görünümde olmasını sağlamıştı

Yaklaştıkça güzelliğine hayran kalıyordu kentin. Bu fırsatı sağlayan babasına yürekten teşekkürler gönderiyordu. O bölgenin, o yörenin en güzel, en gelişmiş, en büyük kentini yönetecekti.

Yeni valiyi karşılayanların çoğunu genç kızlar ve kadınlar oluşturuyordu. Gözlerindeki sevinç belli oluyordu. Bunu seslendirmekten çekinmiyorlardı. Semerkant artık başka bir kent olacaktı. At üzerinde şehre giren valinin görkemi kadar güzelliği de konuşulmaya başlanmıştı.

* * *

Bu sırada İran sarayında hüküm süren Keyhusrev adamlarıyla bu konuyu konuşuyordu. Kadınlar İran'da asker olmazlar ve ata binmezlerdi. Onların yeri; evleri, işi ise eşleri ve çocuklarıydı. Taassup, bir kadının vali olmasını algılamalarına ve anlamalarına engel oluyordu. Hem de göz koydukları bir kentin, hem de yüz yılardır sahip olmak istedikleri bir kentin valisi

Keyhusrev'in oğlu Siyavuş, babasının uygulamalarına ve yönetim şekline içten içe kızıyordu. Saka Hanı kızına, Semerkant gibi bir ilde valilik yapma şansı tanırken, Siyavuş adam yerine bile konulmadığını düşünüyordu. Saygınlık beklediği halde, küçük bir ordunun komutanlığı bile ona çok görülüyordu. Danışacağı öğreneceği hiç kimse yoktu. Evlenmek için yaptığı girişimler sürekli olarak babası tarafından engelleniyordu. Gelecek için ise hiç ümitli değildi. Hatta günün birinde babası tarafından öldürülmekten korkuyordu.

Keykavus İran'a hâkim olmakta çok zorlanmış çok kan dökmüştü. Bu nedenle güvensiz, herkesten kuşkulanan bir hükümdar olmuştu. Önceleri dostu olan, güvendiği, ordusunun başına getirdiği Rüstem'den bile şüphelenmiş ve onu yeniden Kabil'e göndermişti. Düşmanlarının, oğlunu, ona karşı kullanmalarından korkuyor bu nedenle Siyavuş'a nefes aldırmıyordu. Sürekli kontrol altında yaşamak Siyavuş'u canından bezdirmişti.

Kaz Kız, Alp Er Tunga'nın kızı, Semerkant'a vali olmuştu. Siyavuş, babasının izni olmadan sokağa bile çıkamıyordu

Bir karar verdi Siyavuş: ne yapıp edecek bir yolunu bulacak ve Semerkant'a gidecekti. Onun davranışlarından çekinen Keyhusrev sürekli olarak yanında birkaç adam bulunduruyor ve oğlunun her hareketini kontrol ediyordu

Siyavuş, birkaç kez Kabil' e haber göndermiş ve Rüstem'den yardım istemişti. Rüstem, Keyhusrev'in yaptıklarını beğenmese de, padişahına ihaneti kendine yakıştıramıyordu.

* * *

Bir gece gizlice kaçtı Siyavuş. Tek başınaydı ve yanına çok az altın alabilmişti. Onun için tek umut Semerkant'tı artık

"Belki" diyordu "Orada kendime bir yer edinir hak ettiğim saygıyı görürüm. Hiçbir şey olamazsam Kaz Kız'ın savaşçıları arasında yer alırım."

Bu umutla yola çıktı Siyavuş. Çok zor, tehlikeli ve kuşku dolu bir yolculuk olmuştu onun için. Bir yandan öldürülmek korkusu, diğer yandan hırsızların, çapulcuların eline düşmek korkusu onu yormuştu. Günlerce uyku uyumamış, doğru dürüst yemek yememişti

Sonunda ulaştığı ve umut bellediği Semerkant uzaktan göründüğünde, buruk bir sevincin yanı sıra belirginsizliğin verdiği korkuyu yaşıyordu. Buraya gelmişti; ama kapıları sürekli kontrol altında tutulan kente nasıl girecekti?

Kent kapıları, Han kızının gelmesinden sonra daha da dikkatli kontrol edilir olmuştu. Kendine İranlı bir tacir görüntüsü vermeye çalışacak ve öyle girecekti kapıdan

Sonrası…

Sonrası olmadı bu işin. Daha kapıya yaklaşır yaklaşmaz nöbetçiler ondaki tedirginliği fark etmişlerdi. Hemen çevresini sardılar. Onu atından alaşağı edip sorgulamaya başladılar. Ne hareketleri, ne kıyafeti, ne de altındaki atın soyluluğu, nöbetçilerin "İranlı tacir" masalına inanmalarına yetmedi. O da İran Padişahı Keyhusrev'un oğlu olduğunu söyleyemedi. Sonunda kendisini yargıcın karşısında buldu. Semerkant yargıcı birkaç sorudan sonra onun İran çaşıtı olduğuna, hatta kente Kaz Kız'ı öldürmek için geldiğine hükmediverdi. Bu suçun cezası ise ölümdü. Kaçınılmaz sonuna adım adım yaklaşan Siyavuş atıldığı zindan da çaresizce, kendisine hazırlanan sonu bekliyordu

Bu sırada İran sarayında da büyük bir telaş yaşanıyordu. Oğlunun ülkeyi terk ettiğini öğrenen Keyhusrev, onu gözetlemekle görevli adamlarını hemen ölümle cezalandırmış ve onun bulunması için herkesi ayağa kaldırmıştı. Söz konusu olan artık hain bir oğul ve tehlikeye giren saltanatıydı. Yakın, uzak bütün mesafeler kontrol edilmiş, illere haberler gönderilmişti. Her şey düşünülmüş; ama Siyavuş'un Semerkant'a gideceği tahmin edilememişti

Semerkant sokakları İran'dan gelen ve Kaz Kız'ı öldürmek için gönderilen çaşıtı konuşur olmuştu. Çok yakında idam edilecek bu çaşıtın kimliği konusunda dolaşan sözler Kaz Kız'ı da rahatsız eder hale geldi. Söylentiler dışında başka bir şeyler öğrenmek için bu çaşıtla yüz yüze konuşmaya karar

verdi. Veyse Bey ne kadar engel olmak istese de dediğini yaptı Kaz Kız.

Elleri ve ayakları zincirli bir şekilde huzuruna getirilen delikanlıdaki değişiklik hemen dikkatini çekti. Kendisini öldürmeye gelen çaşıt, şimdi karşısında duran, çaresiz, umutsuz ama asil görünüşlü yakışıklı genç olabilir miydi?

Öldürülmeye götürülmeyi beklerken dünyalar güzeli Kaz Kız'ı karşısında gören Siyavuş iyice aptallaşmış, bildiğini, söyleyeceğini de unutmuştu. Gördüğü güzellikle çarpılan ve o an Kaz Kız'a aşık olan Siyavuş sanki dilini yutmuştu. Veyse Bey de Siyavuş'u görünce bu işte bir başkalık, bir tuhaflık olduğunu anlamıştı. Akıllı gözleri ile karşısındaki delikanlıyı inceliyor ve meseleyi çözmeye çabalıyordu

"Kimsin? Neden buradasın?"

Kaz Kız'ın sorgusu başlamıştı. Sorular art arda geliyor; ama şaşkınlıkla kendisine bakan yüzdeki ağız kıpırdamıyordu. Uzun bir süre bekledi Kaz Kız, anladı ki cevap alamayacak ve çaresiz kararı uygulatmak zorunda kalacaktı.

"Alın bunu götürün. Gereğini yapın!" dediği anda başına gelecekleri anlayan Siyavuş son bir gayretle konuşmaya çabaladı. Ağzı açılıyor; ama bu kez de sesi çıkmıyordu. Savaşçılar onu alıp götürmeye çalışırken

"Siyavuş!" diyebildi.

Bu kelime hemen her şeyin değişmesine yetmişti.

"Durun!"

Savaşçılar verilen emir üzerine Siyavuş'u, kollarından tutarak Han kızının yakınına kadar getirdiler.

"Ne dedin?"

"Ben… Siyavuş"

"Hangi Siyavuş?"

"Keyhusrev'un oğlu"

Şaşırma ve susma sırası Kaz kıza ve Veyse Bey'e gelmişti. Eğer söz konusu olan Keyhusrev, İran padişahı ise; oğlunun burada ne işi vardı? Konu çok önemliydi ve aslını öğrenmek gerekiyordu.

Korkudan, heyecandan ve yorgunluktan bayılıp olduğu yere yığılan Siyavuş'tan bu hali ile başka cevap almak mümkün değildi artık. Yapılacak şey onu otacı kontrolünde iyileştirmek, bu arada konuyu araştırmaktı. Verilen buyruklarla bunlar yerine getirilirken Veyse Bey hemen sağa sola ulaklar çıkarmış, hem olayı öğrenmek hem de Siyavuş'u tanıyabilecek bir tanık bulunarak olanların doğrulanması için adamlar görevlendirilmişti

Çok kısa sürede kendini toparladı Siyavuş. Tanınmaz hali sona ermiş, aklı başına gelmiş, üstü başı düzeltilmişti. İran sarayından elde edilen bilgiler Keyhusrev'un oğlunun gerçekten kaçtığı yönünde idi. Gelen tanıklar bu adamın Siyavuş olduğu konusunda tanıklık etmişlerdi. Bundan sonra olacaklar

çok önemliydi. İlk kez böyle bir durumla karşılaşılıyor, kimse ne yapacağını bilmiyordu. Danışmak ve ne yapılacağı konusunda buyruk almak üzere Alp Er Tunga'ya ulak çıkarıldı

* * *

Bir çaşıt olduğu düşünülen kişinin İran Padişahı'nın oğlu çıkması o güne kadar entrika, oyun nedir bilmeyen Sakalar'da çok büyük bir şaşkınlık yaratmıştı. Ne yapılacağı konusunda hiçbir fikirleri yoktu. Kaz Kız ve Veyse Bey uzun süre tartışmışlar, bir karara varamamışlardı. En iyisi önce delikanlıyı dinlemekti

Alp Er Tunga'dan gelecek buyruğu da beklemek zorundaydılar

O akşam Siyavuş yeniden Kaz Kız'ın huzuruna çıkarıldı.

İlk gördüğü Siyavuş değildi karşısındaki. Gözlerinde artık umutsuzluk ve korku yoktu. Üzerindeki giysiler ve birkaç günlük bakım ile kendine gelmişti. Hele ilk görüşte vurulduğu Kaz Kız'ın karşısına çıkarken daha dikkatle hazırlanmıştı. Sadece Veyse Bey ve dilmaç vardı orada. Kaz Kız artık ona bir konuk gibi davranıyordu

Tahtından uzakta, karşısına bir minder koydurmuş ve Siyavuş'un oturmasını istemişti. Bağdaş kurup oturan bu delikanlı ona öylesine tatlı ve sıcak bakıyordu ki neredeyse Kaz kız bir an valiliğini unutacak gibi olmuştu. Sonra kendini toparlamış, delikanlıyı sorgulamaya başlamıştı. Önce Veyse Bey'e danışıyor, sonra da dilmaca dönüp sorusunu çevirmesini bekliyordu. Siyavuş, çekingen başladığı konuşmasına, zaman geçtikçe daha rahatlamış bir şekilde devam ediyordu.

Burada ne işin var?"

"İran sarayından, babamdan kaçtım"

"Neden?"

"Çünkü babamla hiçbir zaman anlaşamadık. Onun davranışlarını ve halkı yönetme şeklini benimsemiyordum. Bana da bir veliaht hatta bir oğul gibi davranmıyordu. Sürekli takip ediliyor ve kontrol ediliyordum. Yanımda birkaç adamı olmadan sokağa bile çıkamıyordum. Uyurken bile kapımda nöbetçi duruyordu. Kısaca hayatım bir hapis niteliğindeydi. Buna artık dayanamıyordum. Biliyordum ki sonunda babam beni öldürtecek."

"Baban, İran padişahı ile hiç konuşmayı denedin mi? Ya da başka bir yola başvurdun mu?"

"Üst üste gelen padişah değişiklikleri ve özellikle Nevzen'in Alp Er Tunga'nın eline esir düşüp, esarette ölmesi babamı çok çekingen ve şüpheci yaptı. Onunla konuşmak mümkün değildi. Rüstem'i aradım ve aracı olmasını istedim o da bunu kabul etmedi."

"Peki! Neden buraya geldin de başka yer gitmedin?"

"Kaz Kız artık İran'da bir efsane haline geldi. Taassubun hüküm sürdüğü İran'da bir kadının vali olması anlaşılır ve inanılır bir şey değil. Padişah oğlu olarak ben bir ordu yönetme yetkisine bile sahip değilken, bölgenin en büyük kentini, Alp Er Tunga kızının yönetimine bırakıyor. Bunu yakından görmek ve nasıl olduğunu bilmek istedim."

“Bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsun?”

“Artık İran’a geri dönemem. Bu benim için ölüm demektir. Aslında kendi hayatım ve geleceğim hakkında konuşma yetkim de yok. Her şey sizin elinizde… Ama bana bir şans tanıyıp, hareketlerimde özgür olmamı sağlarsanız size minnettar kalır ve yaşadıkça size hizmet etmeyi şeref sayarım.”

“Hakkında karar vermek yalnızca benim elimde değil. Han babam Alp Er Tunga’ya ulak salıp durumu aktardım. Ondan gelecek buyruğa göre hareket edeceğim. Bu arada sen bir konuk olarak saygı göreceksin. Kent dışına çıkman yasaktır. Kent içinde yanında adamlarım olmak kaydıyla dolaşabilirsin. Söyleyeceklerim şimdilik bunlar. Şimdi gidebilirsin.”

Siyavuş’a kalsaydı hayatının sonuna kadar o minderde oturmayı ve Kaz Kız’ın güzelliğini seyretmeyi tercih ederdi. O nedenle yerinden zorla doğruldu. Giderken son bir kez Kaz kızın gözlerine baktı. Kaz Kız bu bakıştaki sevgiyi görmemezlik edemezdi; ama yapacak pek fazla şey yoktu. Zaman her şeye çare bulacaktı.

ALP ER TUNGA'DAN

HABER GELİYOR…

Semerkant gibi bir kenti daha önce görmemişti Siyavuş. Kapatıldığı sarayda, geçen hayatı şimdi yeniden yargılıyor ve babasına daha fazla kızıyordu. Hiçbir şey görmemek ve öğrenmemek korkunç bir şeydi. O nedenle hemen her yere girip çıkıyor, sorup soruşturuyordu. Adil ve yansız yönetimi nedeniyle, halkın kadın validen memnuniyetini duydukça şaşırıyordu Siyavuş. Yanındaki adamlar varlıklarını belli etmeden ve sıkmadan kontrol ediyorlardı onu. Her yaptığını haber veriyorlardı Kaz kıza. Gelen her haberden sonra, Siyavuş'un yaptığı şeylerin çoğunun çocukça olduğunu fark edip şaşırıyordu Kaz Kız

* * *

Bu arada İran Padişahı oğlunun Semerkant'a olduğunu, önce tutuklanıp yargılandığını sonra da konuk olarak tutulduğunu öğrenmişti. Büyük bir telaşa kapılmıştı. Ya Sakalar bu kozu kullanarak onu tahtından etmeye kalkarlarsa…

Bir gün aniden Semerkant'a saldırmayı ve zorla da olsa oğlunu almayı kafasına koydu. İran ülkesi yeniden Sakalarla savaşa hazırlanıyordu

Semerkant sokaklarında hızla at süren ulak atını saraya doğru yönlendirdiğinde hemen herkesi bir merak sardı. Gelen ulak pek çok şeyi değiştirecek bir haber taşıyor olabilirdi. Çünkü o sırada İran ordusunun yeniden savaşa hazırlandığı haberleri Semerkant'ta duyulmaya başlamıştı

Ulak bekletilmeden huzura alındı. Uzattığı bitiği heyecanla okudu Kaz Kız

Semerkant'ı bekleyen tehlikeyi hemen fark etmişti Alp Er Tunga. Keyhusrev'in, oğlu Siyavuş'u kendisi için bir tehlike olarak göreceği açıktı. Mutlaka onu geri almak isteyecek ve büyük bir ihtimalle Semerkant'a saldıracaktı. Bu nedenle şöyle diyordu Alp Er Tunga:

"Semerkant Valisi Kaz Kız'ım;

Sen ve ilin büyük bir tehlike içindesiniz. Bize sığınan birini geri vermemiz ve ölüme terk etmemiz mümkün değildir. Bu nedenle yapacağınız tek şey Siyavuş'u buraya, Ordu-Kent'e göndermektir. Tez zamanda yanına yeterince savaşçı vererek Siyavuş'u gizlice bana gönder. Bundan sonra olacaklar için bekleyip birlikte karar veririz."

Alp Er Tunga kızının valiliğinden çok memnundu ve bunu da kelimeler arasında duyurmayı gerekli görüyor "birlikte karar veririz" diyerek ona verdiği değeri göstermeye çalışıyordu.

Kaz Kız İran ordusunun savaş hazırlığını duymuş ve bu hareketin Semerkant'a dönük olacağını anlamıştı. Babasının önlemlerini çok uygun buluyordu. Han buyruğunun zaman geçirmeden yapılması gerekiyordu.

Siyavuş bu karara çok üzülmüştü; ama yapacağı bir şey yoktu. Hemen ertesi günü sabaha karşı çok sayıda savaşçı, yanlarındaki önemli emanetle birlikte Ordu-Kent'e doğru yola çıkarken, bir zaman sonra Siyavuş'un Semerkant'tan ayrıldığı haberi, İran sarayına da ulaşacak şekilde yayılmaya başlandı.

Siyavuş Ordu-Kent'e ulaştığında, haberi de Keyhusrev'e ulaşmıştı. Artık onun için durum içinden çıkılmaz bir hal alıyordu. Oğlunu gerekçe edip Semerkant'a saldırabilirdi; ama doğrudan doğruya Alp Er Tunga'ya savaş açmayı düşünmek ayrı bir şeydi. O nedenle bir elçi göndererek oğlunu istemeyi daha uygun buldu.

* * *

"Turan Hükümdarı Alp Er Tunga Han,

Duydum ki yanında bana ait bir emanet bulundurursun. O emanet ki benim canımdan, benim kanımdandır. İhanet, her iki millet içinde kabul edilemez bir suçtur. Hainlere kol kanat germek de bir hana yakışmaz. Oğlum Siyavuş bana ihanet etmiş, ardımdan planlar kurarak yerime tahta geçmeyi düşünmüştür. Bunları gerçekleştiremeyeceğini görünce de kaçıp sana sığınmıştır. İran Halkı, Sakalarla dost kalmak ister; ben de seninle…

Kıtlık zamanı yaptığın yardımlar unutulmamıştır. Bir kez daha savaşmak her ikimiz içinde iyi olmayacaktır. Bu nedenle senden beklediğim, oğlumu geri göndermendir"

Keyhusrev böyle yazmıştı elçi ile gönderdiği bitikte. Bu biraz saygı göstergesi bulunan; ama kelimeler arasında tehdit unsurları da taşıyan bitiği herkesin huzurunda ve özellikle Siyavuş'un önünde okutmuştu Alp Er Tunga. Dinlerken renkten renge giriyordu Siyavuş. Şimdi hayatı ve geleceği Saka Hükümdarının iki dudağının arasındaydı. Hemen orada cevabını yazdırmıştı Saka Hanı:

"İran Padişahı Keyhusrev;

Oğlun Siyavuş yanımdadır ve konuğumdur. Bize sığınanları geri vermek, sonu ne olursa olsun, töremize uymaz. Bu nedenle kendisi istemedikçe oğlun Siyavuş'u göndermem mümkün değildir. İran'da hükümdar sensin. Sakalar hiçbir devirde İran'da olanlara ve taht kavgalarına karışmamışlardır. Bundan sonra da karışmayacaklardır. Oğlunu da bu konuda kullanmayacağımız senin de dâhil bütün İranlılar'ın bildiği bir gerçektir

Savaş konusuna gelince onu da sen bilirsin!"

* * *

Artık ipler yeniden geriliyordu. Gerilen iplerin nerede ne zaman kopacağı belli değildi. Turan ili de İran gibi savaş hazırlıklarına başlamıştı

Siyavuş verilen cevaptan memnun, gönlüne düşen ateşin derdindeydi. Kaz Kız'ın aşkı yüreğini yakıyordu. Ne yapıp edecek ve bu konuyu Alp Er Tunga ile görüşecekti. Ama şimdilik beklemek ve susmak zorundaydı.

Bitik, İran sarayına ulaştığında aslında bu beklenen bir cevap olsa da yapılacak tek şeyin savaş olduğu sonucuna varılmıştı. Bu kez daha hazırlıklı, daha büyük bir İran ordusu bulacaktı karşısında Alp Er Tunga.

Keyhusrev'in aklına ilk gelen şey yardım istemek oldu. Nerden ve kimden yardım alırsa Alp Er Tunga'yı yenebilirdi? Düşündüğü en yakın Alp Er Tunga düşmanı Rum Kayzer'i idi. Hemen, ağzı en iyi laf yapan vezirlerinden birini Kayzer'e gönderdi. Ortak düşmanlarıydı Alp Er Tunga.

Topraklarına ordu sokan bu düşmana karşı Keyhusrev'le işbirliğine girmekten başka çaresi de yoktu.

Olumlu cevap çok kısa sürede geldi. Kayzer, bütün gücü ile Keyhusrev'in yanında olduğunu söylüyordu. Böylece hem topraklarını kurtaracak hem de Alp Er Tunga'dan öcünü alacaktı. Bir efsane haline gelen bu hükümdarın artık durdurulması gerekiyordu. İki hükümdar her konuda anlaştılar

Rum Kayzer'i kaybettiği kaleleri birer birer alarak, ardında Sakalar'a ait hiçbir şey bırakmadan İran ordusu ile buluşmak için yola çıktı

Saka Başkenti bu haber üzerine harekete geçti. Alp Er Tunga'da hükmü altında bulunan halklara haber salarak, asker istedi. Sanki bütün acunun beklediği gün bugündü. Bir anda bütün uluslar Alp Er Tunga'ya yüz çevirmişti, baş kaldırıyorlardı. Batıdan büyük bir ordunun geldiğini duyan ve bunu Sakalar'ın sonu olarak gören hükümdarlar Alp Er Tunga'nın çağrısına cevap bile vermediler. Kahpe acun öcünü almaya mı hazırlanıyordu?

Yapacak bir şey yoktu.

İran ve Rum ordusu devasa bir kalabalık haline geldiğinde ilk hedef olarak Alp Er Tunga'nın gözbebeği olan Merv kentini seçtiler. Önlerine geçen Saka kentlerini, köylerini yakıp yıkarak Merv'e doğru ilerliyorlardı

Alp Er Tunga daha önce olduğu gibi bir meydan savaşı beklerken İran-Rum kuvvetlerinin doğrudan kentlere yönelmesine bir anlam verememiş ve hazırlıksız yakalanmıştı. Yapabileceği tek şey bu büyük orduyu Merv'e varmadan yakalamak, önünü kesmekti. Daha fazla hazırlığa, savaşçı toplamaya zamanı olmadığından yanındaki kuvvetlerle hemen yola çıktı. Ardından Kaz Kız'a haber yollamış, Veyse Bey'e toplayabildiği kadar savaşçı toplayarak ona yetişmesi buyruğunu göndermişti Yanına da yoldaş olarak Kuyaş ve diğer beylerini almıştı

Merv düşerse sıra Semerkant'a gelecekti.

Siyavuş çok üzgündü. Bu savaşa sebep olduğu için kendine kızıyor ve iki parça olan gönlünün sesini dinlemeye çalışıyordu. Sonra ani bir karar vererek Alp Er Tunga'ya çıktı ve babasına karşı onunla birlikte savaşmak istediğini söyledi. Bulunduğu durumda her çözümü, her alternatifi değerlendirmek zorunda olan Alp Er Tunga buna izin verdi

Bu arada İran-Rum ordusu Harizm kentini yok etmiş güneye doğru inmeye devam ediyordu. Hem Kayzer'in hem de Keyhusrev'in gözünde Merv demek Alp Er Tunga demekti.

Saka ordusunun yaklaştığını duyan Keyhusrev bu kez hazırlıksız yakalanmamak ve geçmişte yapılan hataları tekrarlamamak istiyordu. Bu nedenle kendince planlar yapmış ve Saka ordusu ile kavgayı oldukça açık bir alanda kabul etmesinin daha doğru olacağı kararı ile ordusunu uygun yerde uygun şekilde konuşlandırmıştı

Rüstem İran halkının bir parçasıydı ve Keyhusrev'e kızgın da olsa, çağrı üzerine ordusunu alıp gelmişti.

İran ordusunun orta yerinde yerini alan Keyhusrev, Rüstem'i ve adamlarını en ön safta tutuyordu. Böylece ilk saldırı da Rüstem'in savaşçıları kırılacak ve yılların efsanesi de gücünü burada yitirerek sona erecekti. Keyhusrev, İran'ın iktidarını artık kimse ile paylaşmak istemiyordu. Sol tarafa da kendi

adamlarını yerleştirmiş, sağ tarafın kontrolünü ise Kayzer'e bırakmıştı. Çok kalabalık olan İran-Rum ordusu daha başlangıçta üstünlüğü ele geçirmiş gibiydi.

Alp Er Tunga savaş alanına geldiğinde düşmanlarının gücü karşısında büyük bir hayal kırıklığı yaşadı. Sayısal olarak birkaç kat üstün düşmana karşı Saka atlıları ne yapabilirdi ki. Alp Er Tunga'nın içi içini yiyordu. Böyle bir tuzağa düştüğü için kendine kızıyor, sanki ondan öç almak isteyen yazgıya kahrediyordu. Yapacak bir şey yoktu. Her şey burada olup bitecek belki de İran-Turan savaşlarına nokta konulacaktı. Konuşlandıkları araziyi gözden geçirdi ve adamlarını topladı Alp Er Tunga.

"Burada bir ölüm kalım savaşı vereceğiz. Belki yitip gideceğiz. Geri çekilsek ardımızdan yetişip köylerimizi kentlerimi yakacaklar. İnsanlarımızı katledecekler. Umudum odur ki biz bitmeden Veyse Bey yetişir. Şimdi dikkat edeceğimiz konu tuzağa düşmemek, çembere alınmamak ve vurabildiğimizce vurmak olacak. Geri çekilmek zorunda kalsak bile karşımızdaki ordunun peşimizden gelme gücü kalmamalı. Şimdi beni iyi dinleyin. Kuyaş bu kez de yan taraflarım ile irtibatı sen sağlayacaksın. Belek, sen sağ tarafın tam yetkilisisin. Aklına ne gelirse uygula; ama sakın bizim sağ yandan çevrilmemize izin verme. Sıkıştığımızda o tarafa doğru kayabilelim. Sol yan ise Sepa'nın komutasında olacak ve benimle birlikte hareket edecek. Biz sürekli olarak ortadan vurarak İran ordusunu ikiye ayırmaya, komutalarını bozmaya çalışacağız. Bu arada asıl vurucu gücümüz Uçarkan komutasında yedek bekleyecek olan beş bin atlı olacak. Uçarkan sürekli olarak benden haber bekleyecek ve nereye dersem oraya yıldırım hızıyla vuracak ve haber verdiğim anda da askerlerini geri çekip yeniden bekleyecek. Ancak bu şekilde yaparsak yenilmeden ve yok olmadan bu meydandan anlımızın akıyla çıkabiliriz. Savaş ne kadar uzarsa o kadar bizim yararımıza olacaktır. Bu arada Veyse yetişebilir. Kavganız kut olsun!"

Bu kez pek coşkulu değildiler. Yapacakları büyük kavganın sonuçlarının çok büyük olacağının farkındaydılar

Herkes yerini aldığında Alp Er Tunga'nın yanında bulunan Siyavuş kendi ordusuna karşı çıkmak istemediğini; ama Rum Ordusundan er isteyeceğini söyleyerek Alp Er Tunga'dan izin diledi. Siyavuş bu savaşın kendisi yüzünden çıktığını düşünüyor ve kendisi koruyan insanlara yardım etmeye çalışıyordu.

Bu genç İranlının düşüncesini beğenmişti Alp Er Tunga. Önünü ve hızını kesmek istemedi. Belki İran ordusundan onu gören ve Keyhusrev'den memnun olmayanların bir kısmı bu sayede geri çekilebilirdi

İki ordunun arasındaki boşluğa doğru at sürdü Siyavuş ve Rum Kayzeri'nin olduğu yana ilerleyip durdu. Rum Kayzer'ine seslenerek er diledi. Rum ordusunda böyle bir gelenek olmadığından hiçbir cevap alamadı Siyavuş. Çağrısını defalarca tekrarladı; ama ses çıkmadı. Tam dönüp geri gelecekken, İran ordusunda bir hareketlenme olduğu görüldü. Bir kişi yaya olarak ortaya doğru yürüyordu.

Keyhusrev, oğlunun ortaya çıktığını ve er istediğini görünce çılgına dönmüştü. Daha yakın zamana kadar yanında duran oğlu şimdi karşısında ve düşmanının yanındaydı. Er istemesi ise onu daha da kızdırmıştı. Ona ve onun gibilere bir ders vermesi gerekiyordu. Hemen Rüstem'i yanına çağırdı ve oğlu Siyavuş'a karşı çıkmasını ve onu öldürmesini istedi. Bu istek Rüstem'in çok zoruna gitmişti. Karşısındaki toy bir delikanlıydı. Onu öldürmesi Rüstem'e şan kazandırmayacağı gibi ününe de gölge düşürecekti. Bunu anlatmaya çalıştı; ama Keyhusrev kararlıydı. Bu durumda çaresiz kalan Rüstem

istemeyerek Siyavuş'un karşısına çıktı. Beklediği tek şey Siyavuş'un kavgadan vazgeçmesi ve geri dönmesi idi. İçinden dualar ederek ortaya çıkan Rüstem'i gören Siyavuş ne yapacağını şaşırdı

Bir yanda İran kahramanı efsanevi Rüstem, diğer yanda adı sanı olmayan, bu meydana ilk kez çıkmış toy bir delikanlı

İçlerinden birinin karşı tarafta yer almasını içine sindiremeyen İran ordusu alaycı nidalarla Siyavuş'u yeriyor, Rüstem'i destekliyordu. Siyavuş öylesine dönülmez bir noktadaydı ki. Gözlerini Saka ordusuna çevirip tanıdık bir yüz görmeye ve güç bulmaya çalışıyordu. Görebildiği, elinden hiçbir şey gelemeyen Alp Er Tunga'nın acı dolu gözleri oldu.

Birden karar verdi Siyavuş ve hiç de eşit olmayan bu kavgaya girmek için doğrudan Rüstem'in üzerine at sürdü. Atı sürüşü de acemiydi kılıcı tutuşu da. Yerde yaya olarak dikilen Rüstem bu gelişe güldü ve kendisine çaresizce kılıç sallayan bu gencin saldırısını bir hareketle boşa çıkardı

Bu arada ona "Çek git. Seninle işim olmaz Siyavuş!" diye bağırdı. Çaresizlikten gözü dönen Siyavuş'u bu çağrı daha da çılgınlaştırmıştı. Atını yeniden Rüstem'in üzerine sürerken artık çekip gitmeyi aklına bile getirmiyordu. Elindeki kılıcı bilinçsizce savurarak Rüstem'e vurmaya çabalıyordu. Rüstem ise sadece vücut hareketleri ile bu saldırıları savuşturuyor ve gülümsüyordu

Yapacağı bir hareketle bu kavgayı bitirebilirdi ama bu ona ne kazandırırdı ki? Bu arada at sürüp hücum etmeyi bir yana bırakan Siyavuş kılıç sallamaktan yorulmuş ve nefes nefese kalmıştı. Bir an vurduğu kılıç Rüstem'in sol kaşına değiverdi. Yaradan kan fışkırınca elini gözüne atan Rüstem savunmasız kalmıştı. İşte o anda bunu fırsat bilen Siyavuş kılıcını bütün gücüyle kaldırdı. Kılıcın başına ineceğini anlayan Rüstem bir anda demir pençeleriyle Siyavuş'un kılıç tutan bileğini yakaladı. Tek eliyle Siyavuş'u öyle bir savurdu ki, bakanlar onun havada uçuşunu ve başının üzerine yere çakılışını izlemekte zorlandılar. Her şey çok çabuk olmuştu. Boynu kırılmış olan Siyavuş yerde yatıyordu

Rüstem yüzü kan içinde ve üzgün meydanı terk ederken yan gözle can çekişen delikanlıya baktı, sonra da gözleri ile Keyhusrev'u aradı. Göz göze geldiklerinde 'Yaptığını beğendin mi?' dedi bakışlarıyla Rüstem

Oğluna karşı içi kin dolu Keyhusrev oralı bile olmadı. Yaşadığının farkına bile varamadan dünyadan göçmek üzere olan Siyavuş'un can çekişen bedeni sahipsiz kalmayacaktı. Saka ordusundan üç yiğit koştu ve Siyavuş'u kaldırarak Alp Er Tunga'nın yanına getirdi.

Siyavuş... Ne yaptığını bilmeyen, ne yapacağını bilmeyen Siyavuş... Gözleri ile bir şeyler söylemek istiyordu. Dudaklarından bir tek kelime, üç harflik bir kelime çıkarmak istiyordu. Başaramıyordu Siyavuş

Kapatamadı gözlerini. Önünde bir çift keskin bakışlı güzel gözün hayali durdu öylece. Dudaklarında o bir tek kelime dondu öylece

Sevdiğini söyleyemeden gitmişti.

Alp Er Tunga bu zavallı delikanlının gözlerini kapatırken kendi gözünde biriken yaşları gizlemeye çalıştı.

Sonra aniden dönüp emir verdi.

“Saldırın. Bugün bu yiğit için savaşacağız!”

Böyle başladı ölüm kalım savaşı.

Alp Er Tunga bir savaş ustasıydı. Öylesine güzel planlamıştı ki her şeyi, ne isterse yapılıyor, nasıl uygun görürse o yerine getiriliyordu. Özellikle sıkışan bölgelerde Uçarkan’ın yaptığı vur kaç saldırıları çok etkili oluyor o bölge hemen rahatlıyordu. İki ordu birbirine girmişti. Kalabalık olanlar azınlığı çevirmeye çalışırken, Sakalar da bu tuzağa düşmemek için hızla hareket ediyorlardı

Güneş batarken görünen oydu ki, Saka ordusu karşı tarafa ağır kayıplar verdirdiği halde yeniliyordu. Ağır ağır geri çekilirken güneş battı. İki taraf da savaşa son verdi.

Alp Er Tunga yoldaşlarını topladı.

“Çok fazla kayıp verdik. Yarın sabah devam edersek savaşı kaybedecek ve hepimiz burada öleceğiz. En iyisi bu gece Merv’e doğru çekilelim zaman kazanalım. Veyse’nin gelmesini orada bekleyelim.”

Çekilmek zorlarına gidiyor, onlara kaçmak gibi geliyordu ama yapacak bir şeyleri de kalmamıştı. İran-Rum ordusu onları beklerken, ağırlıkları da bırakarak gece yarısı çekilmeye başladılar

Gün doğarken uyanan ve yeniden savaşa hazırlanan Keyhusrev ve Kayzer karşılarında Sakaların olmadığını gördüler

Evet! Sakalar gece kaçmışlardı. Bu demekti ki; artık Alp Er Tunga efsanesi sona eriyordu. Kaçan kovalanmalı ve bu iş kesin olarak bitirilmeliydi. Bir tek Rüstem karşı çıktı bu işe çünkü Alp Er Tunga bir yiğitti ve yiğitleri yenmek için onların toparlanmasını beklemek gerekiyordu

“Hayır” dedi Keyhusrev “Hemen saldıracağız ve onların kökünü kurutacağız. İran bir daha Turan’dan gelecek saldırıyı beklemeyecek.”

“Ben yokum!” dedi Rüstem.

Bu kahraman soy ilk kez hükümdarına karşı geliyordu. Çünkü hala Siyavuş’un başına gelenler aklından çıkmıyordu Rüstem’in. O bir yiğitti ve yiğitler yiğitçe davranırdı.

“Nasıl yoksun?”

“Ben yokum. Böylesi bir kavga bana gerek değil. Şimdi adamlarımı alıp çekileceğim. Herkes kendi yolunda ve kendince yürüyecek.”

Bu sözleri yayıldığında İran ordusu ikiye bölünmüştü. Rüstem’in adamları azınlıktaydı ama seveni çoktu. Onlara karşı bir kırım hareketine girmeyi göze alamadı Keyhusrev ve Rüstem’in gitmesine izin vermek zorunda kaldı. Hesabı başka bir tarihe kalacaktı. Şimdi önemli olan Alp Er Tunga’ydı ve onu bir daha böyle yakalayamayacağını biliyordu. Rüstem ve adamları uzaklaşırken, Keyhusrev ve Kayzer Merv kentini hedef tutmuştu.

VEYSE BEY YETİŞİYOR

Kaz Kız hemen her yana adamlar salmış ve çok sayıda savaşçı toplamıştı. Kendisi de babasının yanına savaşmaya koşmak istiyor; ama Semerkant'ı bırakamıyordu. Her ihtimale karşı Semerkant'ı savunma hazırlıklarına da başlamıştı. Veyse Bey toplanan ordu ile hemen harekete geçti. Artık anların bile önemi vardı

Alp Er Tunga aldığı yenilginin üzüntüsü içinde adamlarını toplamış, onları yeniden organize etmeye çalışıyordu. Savunmada kalmak ve Merv içinde savaşmak hem onları hem de Merv kentini yok ederdi. Bu nedenle İran-Rum ordusu görülür görülmez dışarı çıkacaklar ve yine meydan savaşı yapacaklardı. Duvarlar arkasında savunma savaşı yapmak hiç denemedikleri bir yöntemdi. Onlar sadece at üzerinde savaşmayı bellemişlerdi. Merv'de beklemeyi göze alamazdı

Tanrı ne yazdıysa öyle olacaktı artık.

İran-Rum ordusu kente yaklaştığında bu kez onları istediği yerde karşıladı Alp Er Tunga

Savaş kaldığı yerden devam ediyordu. Gün boyu, hiç durmadan kılıç salladılar. Akşam sayıları iyice azalmış olarak ara verdiler savaşa. Alp Er Tunga yarının son günleri olacağını biliyordu. Artık geri çekilmesi de mümkün görünmüyordu

Ertesi gün savaş başladığında Saka ordusu tam olarak çembere alınmıştı. Akay'ın üzerinde vücudu kan içinde kalan Alp Er Tunga ordusundan yere düşen her yiğit için biraz daha güç buluyor ve kılıcını daha hızlı sallıyordu. Çok kırılmışlardı. İran-Rum ordusu ise çok zayiat vermesine rağmen bitmek bilmiyordu

Saka beyleri, Belek, Sepa, Uçarkan birbirlerini kollayıp bakışlarıyla vedalaştılar. Artık bu son vuruşmalarıydı ve bir dahaki buluşmaları Tanrı'nın uçsuz bucaksız vadilerinde olacak gibi görünüyordu

Bu sırada İran-Rum ordusunda bir dalgalanma oldu. Sonra da Kuyaş yiğidin gür sesi duyuldu.

"Han'ım Veyse Bey yetişti"

Tanrı, Sakaların o gün orada yok olmasını istemedi.

Saka ordusu son anlarını yaşarken Veyse Bey yetişmiş ve İranlıların ardına düşerek onları kırmaya başlamıştı. Artık savaşın yönü değişiyordu. Dışta Sakalar İran-Rum ordusunu çevirmişti. İçte İran-Rum ordusu Sakalar'ı çevirmişti. Kimin kime vurduğu, kimin galip, kimin mağlup olduğu belirsizdi artık

Güneş bir kez daha batmıştı. Gün bitmişti; ama savaş bitmiyordu. Karanlıkta da savaşçılar birbirini kırmaya devam etti. Bu kavgaya şahit olmak için doğmuş gibi pırıl, pırıl parlayan ay ışığında savaşıyorlardı. Şimdiye kadar yaşanan en romantik savaştı bu

Sabah gün doğarken artık kollar kalkmaz, kılıçlar inmez hale gelmişti. Keyhusrev ve Kayzer şaşkınlıkla olanları, arta kalan ve artık ordu olmaktan çıkan adamlarını izliyorlardı. Kayzer daha fazla bekleyemezdi. Geri dönecek çok yolu vardı ve bu yol tehlikelerle doluydu. Bu yolu çok az bir savaşçı ile dönmesi mümkün değildi. Hatta tacı, tahtı tehlikeye düşerdi. Bir anda karar vererek ve

Keyhusrev'a danışmadan adamlarını geri çekmeye başladı

Rum Kayzer ordusunun geri çekildiğini gören İran savaşçıları da kılıçlarını atmaya başladılar. Bir ara yok oldukları fikrine kapılan Sakalar çok kayıp vermişler; ama savaşı kazanmışlardı.

Alp Er Tunga Kayzer'in çekilmesi ve İran ordusunun kılıç bırakması üzerine savaşı durdurdu. İranlılar teslim olmuştu ve Keyhusrev yenilmişti. Şartları yeniden Alp Er Tunga belirleyecek ve dediği olacaktı. Keyhusrev görüşme istediğini belirten beyaz bayrağı çektirdi çadırının önüne. Az sonra aynı şeyi Kayzer yaptı

Hemen açık alana taht kurdular ve üstü başı kan içinde olarak savaşın şerefli görüntüsünü taşıyan Alp Er Tunga'yı bu tahta oturttular.

Önce Kayzer gelip boyun eğdi Alp Er Tunga'nın önünde. Yaptıkları için bağışlanmasını istiyordu. Her türlü yaptırıma hazırdı.

"Rum Kayzer'i, sen hep fırsat kollayan bir karakter içindesin. Ben senin ülkende pek çok yeri aldım. Ta denize kadar uzandım; ama yakıp yıkmadım. Halkını öldürmedim. Sen benim şartlarımı kabul edip barış istedin. Kabul ettim. Şimdi ise benim komşumla, yüzyıllardır yan yana yaşadığım ve sık sık da kapıştığım İran'la birlik olup beni ve halkımı yok etmeye kalktın. Ben sana nasıl güvenirim?"

Yenilmenin en kötü tarafı buydu işte. Zafer kazanan hükümdar seni sorgulardı ve cevap vermekte zorlanırdın.

Sadece sustu Kayzer. Geldiğine geleceğine bin pişman, ülkesinden uzakta ne yapacağını bilemez bir haldeydi.

"Tamam!" dedi Alp Er Tunga "Şimdi Adamlarını al ve git. Benden aldıklarını geri ver ve vergini de zamanında öde! Savaşta verdiğin zarar için tazminat biçecek ve sana bildireceğim. '

Rum Kayzeri'ni artık kimse orada tutamazdı. Keyhusrev ile vedalaşma gereği görmeden yola koyuldu. Canını kurtarmıştı ve uzun, zorlu bir yolu vardı.

Az sonra Keyhusrev Alp er Tunga'nın huzurundaydı. Beklediğinin aksine onu çok iyi karşılamıştı Han.

"Oğlun Siyavuş için çok üzüldüm. Aceleciydi ve toydu. İsterdim ki aramızda dostluk aracı olsun; ama sen onu savaş gerekçesi olarak karşıma çıkardın. Zaten Sakalar'la savaşmak için bahane arıyor, fırsat kolluyorsun. Şunu bil ki oğlunu ben çağırmadım ve İran aleyhine kullanmak aklıma bile gelmedi. Sana karşı savaşmasını da istemezdim. Öldüğü için çok üzgünüm."

"Sağ ol Han!" diye söze başladı Keyhusrev "Ta başından beri bana karşıydı oğlum. Her hareketimi yerer ve ardımdan konuşurdu. Sonunda da böyle oldu. Oğlum da olsa bana baş kaldıranı bağışlamam mümkün değil. Şimdi senden dileğim onun ölüsünü bana vermen. Dinimize göre oğlumu yolcu edeyim."

"Buna şüphen olmasın. Umarım oğlunun, dünyada mutlu olmayan ruhu gideceği yerde mutlu olur. Bu savaşın sonunda ne kadar insan kırıldı, ne kadar yiğit toprağa düştü farkında mısın? Savaşlara bir son vermemiz ve iki ulusu barış içinde yaşatmamız mümkün değil mi? Gel seninle bir anlaşma yapalım ve

bir daha savaşmayalım.”

“Ben de halkım da bu savaşlardan bıktık Alp Er Tunga Han. Eğer bize ait olanları geri verirsen ve bizden artık vergi almazsan ben de bir daha seninle savaşmam!’

“Eğer iki ulusun barışı bunlara bağlı olacaksa ben de bir daha İran’dan vergi almayacağım”

“Alp Er Tunga Han, senin adına büyük bir şölen düzenleyeceğim ve bu kararımızı herkese söyleyeceğim. Eğer uygun bulur ve bu şölene gelirsen, dostluğumuzu bütün acuna duyururuz!”

“Yerini ve zamanını, şartlarını benim belirlemem kaydıyla bu şölene katılacağım. Şimdi adamlarını ve oğlunu alarak ülkene dönebilirsin.”

* * *

Keyhusrev ülkesine dönerken Alp Er Tunga’nın aksine çok kaygılıydı. Hem savaşta yenilerek İran’da itibarını büyük ölçüde kaybetmiş hem de gerçek bir halk kahramanı olan Rüstem’le yollarını ayırmıştı. Bu durumları nasıl aşacağını düşünürken bir yandan da Alp Er Tunga’yı nasıl yok edeceğinin planlarını yapıyordu. Bir şölen yapacaktı ve bu şölene Alp Er Tunga’nın güvenerek gelmesini sağlayacaktı. Sonra…

Sonrasını Tanrı bilirdi.

BÜYÜK ACI

Bir süre Merv kentinde dinlendi Alp Er Tunga. Kendisinin ve adamlarının yaralarını sağıtmak, ordusunu yola çıkabilecek hale getirmek zorundaydı. Öylesine zorlu bir savaştan çıkmışlardı ki.

Ölen yiğitler hak ettikleri gibi uğurlandıktan sonra Alp Er Tunga Semerkant'ı görmek ve kızını ziyaret etmek üzere yola çıktı

Semerkant uzakta göründüğünde mutluydu Alp Er Tunga. Aylardır görmediği; ama başarılı yönetimini duyup öğündüğü Kaz Kız'ını kucaklayacaktı

Han babasını şehrin kapılarında büyük bir törenle karşıladı Kaz Kız. Bir valinin yapması gereken her şeyi yapmıştı kenti için. O halkından halk da ondan memnundu. Bu memnuniyetini de gösteriyordu halk. Alp Er Tunga ve yoldaşları kent kapısından girerken uzaktan atını çatlatırcasına süren bir ulağın geldiğini gördüler. Böylesi gelen ulakların iyi haber getirdikleri görülmüş şey değildi. İlk akla gelen Keyhusrev'un yeni bir oyunu oldu. Acaba Alp Er Tunga ayrılır ayrılmaz geri dönüp yeniden Merv'i mi vurmuştu? Ulak yetişip atından atladı ve diz vurup elindeki bitiği öpüp alnına koydu. Han'a uzattı. Yüreği burkularak aldı bitiği Alp Er Tunga. Elleri titreyerek açtı, okudu. Rengi sapsarı olmuş titremeye başlamıştı. Az kalsın atından düşecekti. Yetişip tuttular ve dev yiğidi atından indirdiler. Hiç kimseye bir şey söyleyemedi. Kaz kız koştu babasının yanına ve elindeki bitiği alıp okudu. O da bir feryat kopardı ve yere yığıldı. Sonunda bir açıklama bekleyenler adına Veyse Bey geldi ve artık herkesin öğrenmesi gereken bitiği alıp okudu. Gözleri yaşla doldu Veyse Bey'in. Okudukların inanamadı

Bitig Aybirgen Hatun'dan geliyordu. Çok acı bir haber gelmişti Ordu-Kent'den

Alp Er Tunga'nın biricik oğlu, altın elbiseli, altın çocuk ölmüştü. Hemen erini ve kızını Ordu-Kent'e çağırıyordu, çaresiz acılı kadın

Yaşıtları gibi hemen her Saka yiğidinin en büyük tutkusu olan, ava çok meraklıydı oğlu. Yine ava çıkmış ve uyarılara aldırmayıp ormanın içinde oldukça derinlere girmişti. Bereketi ve avı boldu ormanın ama bir o kadar da tehlike doluydu. Sazlık bölgede av kovalarken bataklığa saplanmıştı Altın çocuk. Yiğitler ulaşana kdar bataklık yutmuştu onu. Bir süre sonra da iade etmişti geri. Canını aldıktan sonra..

Bu acı dayanılır gibi değildi. Yüreği yanık ana, eşinin savaştığını bildiğinden onu meşgul etmek istememiş, yalnız başına katlanmaya çalışmıştı katlanabildiğince. Alp Er Tunga'ya nasıl haber vereceğini ne diyeceğini bilemez haldeydi. Biricik oğlunun, ondan sonra Saka tahtına han olacak kişinin bir av sırasında dikkatsizliğinden dolayı öldüğünü nasıl anlatacaktı?

Acı bulaşıcıydı ve çabuk yayılan bir duyguydu. Ulağın her ulaştığı menzilde her geçtiği yerde duyuluyor ve Sakalar kan ağlıyordu. Şimdi de Semerkant bu haldeydi.

Alp Er Tunga, o dağ gibi yiğit yıkılmıştı. Ağzından söz çıkmıyordu. Ne yapacağına karar veremiyordu

Belek Bey geldi yanına ve kulağına eğilip

"Hemen Ordu-Kent'e gitmemiz gerek Han'ım. Hem Aybirgen hatunu acılarıyla yalnız koymamalı

hem de oğlunuza yoğ yapmalıyız.

“Yoğ”

Bu kelime hiç böylesine yıkmamıştı onu. Daha yeni gençliğe adım atan, yiğitliğin başlangıcındaki bir yiğide yoğ hiç yakışmıyordu. Başına balbal[26] da dikemeyecekti.

Çaresiz başını salladı Alp Er Tunga. Atına zorlukla bindi ve sürdü. Beyleri, yiğitleri ve kızı ardından geliyordu. Kendilerini bekleyen acıya doğru at koşturuyorlardı.

GÖRECEK GÜNEŞİ BU KADARMIŞ

Sanki İran ve Turan'ın kaderi birbirine bağlıydı. Sanki aynı anda aynı acıyı yaşamak zorundaydılar

Önce Keyhusrev'un oğlu ölmüştü ve sonra Alp Er Tunga'nın. Böylesi bir tesadüf olamazdı. Böylesi bir kader…

Kader neydi? O gün ava çıkması mı? Bataklığa saplanması mı? Han babasının uzakta olması mı? Yiğitlik yapacak kadar zamanı olmaması mı?

* * *

Görecek güneşi bu kadarmış. Artık güneş altın çocuk için doğmayacaktı.

* * *

Acun yerinden oynadı ve insanlar Ordu-Kent'e akın ettiler. Böylesi bir acıyı paylaşmak için dost veya düşman olmak gerekmiyordu. Sadece ve sadece insan olmak yetiyordu. Krallar oradaydı. Hanlar oradaydı. Din adamları ve yiğitler oradaydı. Halk oradaydı.

Alp Er Tunga orada yoktu sanki. Konuşmuyor, kimsenin yüzüne bakmıyordu. Gitmiş, Aybirgen Hatunu, kısa sürede çöken ve saçları beyazlayan anayı kucaklamıştı. Onunla da hiç konuşmamış ve odasına çekilmişti. Öylesine gözlerini tavana dikmiş yatıyordu. Uyumuyor, kıpırdamıyor, yemiyor ve içmiyordu. Onu tanıyanlar bir kez daha böyle olduğunu hatırlıyorlardı: Aybirgen'e tutulduğu zaman

Yoğ bekliyordu. Konuklar, halk bekliyordu; ama Alp Er Tunga öylece duruyordu

Sonunda kapısında yine Bükdüz Ata belirdi.

Bu kez daha sakin daha anlayışlıydı. Kolay değildi bir insanın geleceğini yitirmesi

"Bak Han!" dedi Bükdüz Ata "Acın büyük ve dayanılmaz biliyorum. Ama unutmaman gereken bir şey var. Her şeye rağmen unutmaman gereken bir şey… Sen hansın. Bütün acılara dayanacaksın. Sıradan bir insanın dayanamadığı, yıkıldığı acılar sana hiç gelecek. Istırabını içine gömecek ve kalkacaksın ayağa. Üzüleceksin, yanacaksın, yine görevini yapacaksın. Acını belli etmeyeceksin. Şimdi bütün dostların düşmanların seni bekler. Seni kollar. Beylerin yoldaşların senin gözünde yaşarlar. Kendilerini orada bulurlar. Şimdi kalk ve biricik oğlun için son görevini yap."

Dudakları kıpırdadı yiğitler yiğidinin,

"Onu altın elbisesi içinde uğurlamak istiyorum Bükdüz Atam. Ad aldığı gün giydirecektim. Zenginliğimizin, büyüklüğümüzün göstergesi olacaktı bu. Şimdi Gök Tanrı'nın gökteki ovalarında gönlünce av koştururken bu elbisesi üstünde olsun istiyorum. Olur mu?"

"Olur, ama mezarını iyi gizlemek gerek. Yağılar, çapulcular ona ulaşamamalı."

"Onu giydirmelerini ve yoğ için hazır olmalarını söyler misin Atam? Ben de hemen geliyorum"

Bükdüz Ata çıktığında yattığı yerde doğruldu Alp Er Tunga. Bükdüz Ata haklıydı. Alpliğin, erliğin, hanlığın bunlardan da öte babalığın gereğini yapmak üzere kendini toparlamalıydı. Buna mecbur

olduğunu bir kez daha hatırlatmıştı Bükdüz Ata.

Dışarıda her şey hazır onu bekliyordu.

Altın çocuk altın elbisesi içinde pırıl, pırıl parlıyordu. En güzel yolculuğuna çıkarken ülkesine giden hanlar gibiydi

Yoğ başladı.

* * *

Acılar unutulmak zorundaydı ama unutulmuyordu. Yaşanmak istemez ama yaşanırdı işte böylesine. Aybirgen Hatun kendine gelememişti uzun süre; ama yaşaması gerekiyordu. Hayat yaşamayı gerektiriyor ve ara verdirmiyordu. Şimdi yapması gereken bir şey vardı o da Alp Er Tunga'ya yeniden bir oğul verebilmek.

Kaz kız uzun bir zaman Semerkant'a dönmedi. Anasının ve Han babasının yanında, onlarla birlikte sırtladı acıları. Sonra o da gerekeni yaptı ve görevine geri döndü; ama bu kez tek başınaydı. Veyse Bey Ordu-Kent'te kaldı. Her yiğit gibi yatakta değil elinde kılıçla vuruşurken göçmek için dualar ediyordu.

Alp Er Tunga yeniden Saka ülkesinin imarına başladı. Bu arada dar gününde, savaşırken yanında olmayan budunları cezalandırmak üzere bir ordu hazırlatıp Belek Bey komutasında üzerlerine gönderdi. Baş kaldıranların başları bir kez daha kalkmamak üzere ezilecekti.

Acısını unutmak için yeniden ava çıkmaya başladı Alp Er Tunga. Bu onun için hem avunma hem eğlence hem de moral kaynağı oluyordu.

Bir gün av dönüşü İran'dan elçi geldiğini haber verdiler.

Huzura alınan elçi övgü dolu bir konuşma sonunda Keyhusrev tarafından gönderilen hediyeleri sunduktan sonra koynundan çıkardığı bitiği verdi. Oğlunun ölümünde sürekli yanında ve yakınında olan Keyhusrev'i artık bir dost olarak görüyordu Alp Er Tunga bu nedenle elçisine çok iyi davrandı. Bitiği okurken İran-Turan dostluğunu başlattığı için çok mutluydu

Şöyle yazıyordu Keyhusrev,

"İran-Turan arasında savaş yapmama kararı aldık ve ben Han Alp Er Tunga'ya bir şölen sözü verdim. Bu sözümü tutmak ve onu İran ülkesinde ağırlamak istiyorum. Uygun zaman ve yerde adına düzenleyeceğim şölende hem İran yemeklerini tatmak hem de eğlencesini göstermek için kendisini davet ediyorum. Vezirlerimiz bir araya gelsinler, uygun tarih ve uygun yeri belirlesinler, eğer Han izin verirse."

Böyle bir şölene gerek vardı.

Yas çok uzun sürmüştü. Yine de kurultaya danışmalıydı.

Elçiye şöyle söyledi Alp Er Tunga

"Yiğitlik zamanı yiğitliği barış zamanı da barışı yaşamayı iyi biliriz. İran padişahının adıma şölen düzenlemesi beni onurlandırdı. Saka ülkesinde sık sık şölen düzenlenir ve bu şölene bütün komşu

ülkeler davet edilir. Bu hükümdarlar bilirler ki Saka sarayında kötülük, hile olmaz. Bu yüzden çekinmeden gelirler ve çekinmeden yerler içerler. İran sarayında ise bu gelenek yoktur. Ama isterim ki bu Saka geleneği İran sarayına da girsin. Şimdilik doğrudan doğruya İran Sarayına bu söylediklerim nedeni ile gelmem mümkün değildir. Şimdi kurultayımı toplayacağım ve bir karara varacağım bu kararımı da İran padişahına bildireceğim"

* * *

Kurultay toplandı.

Bütün beyleri oradaydı. Alp Er Tunga İran padişahının isteğini iletti onlara. Alp Er Tunga kısaca durumu anlattı ve fikirlerini sordu. Zaten hepsinin haberi vardı. Kimi karşı çıkıyordu bu şölene kimi ise uygun görüyordu.

"İran-Turan ilişkileri bir savaşlar tarihidir. Bu savaşların çoğunu kazandık ama azında da olsa yenildik. Çok kan döküldü. Çok yiğit uçmağa vardı. Olanları biliyorsunuz. Son savaşımızda Keyhusrev oğlunu kaybetti. O gün, bir daha Sakalara düşmanlık yapmayacağı ve savaş açmayacağı konusunda söz verdi. Adıma şölen düzenleyeceğini ve bu şölenin dostluk getireceğini söyledi. Ben de o gün bunu uygun buldum. Gelen İran Elçisi beni Keyhusrev'in düzenleyeceği şölene çağırıyor. Şölen bizim istediğimiz yerde ve şartlarımızda olacak. Şimdi siz ulu beylerime soruyorum ne yapayım?" dedi Alp Er Tunga...

Derin bir sessizlik ve düşünce içine girdiler. İlk kez kimse konuşmak istemiyordu. Çünkü bu işin sorumluluğu çok büyüktü. Yapılacak en küçük bir hata Sakaların gözbebeği Alp Er Tunga'nın zarar görmesine sebep olabilirdi. Kimse ne "git" demek istiyordu ne de "gitme". Sessizlik öylesine uzun sürdü ki sonunda Alp Er Tunga dayanamadı.

"Benim, hiçbir olay karşısında susmayan beylerim, nedir bu düşünceniz neden susarsınız? Sen, yoldaşım Kuyaş, gideceksem bu şölene benimle birlikte geleceksin. Bu konuda ne düşünürsün söyle!"

Başka türlü cevap alamayacağını bilen Alp Er Tunga çaresiz, beylerini teker terker konuşturma yolunu seçiyordu.

"Han'ım ben bu konuda fikir yürütmeyecek kadar sana yakınım. O nedenle bir şey söyleyemem. Ama "Buyruğumdur, konuş dersen derim ki 'gitme'. İran'ın ne töresi, ne huyu, ne yasası ne de sarayı bize benzemez. Korkarım bir oyun içine düşeriz."

Söyleyecekleri sadece bu kadardı Kuyaş'ın. Kimisi başını sallayıp bu sözleri onayladı. Kimisi ise susmaya devam etti

"Peki, sen ne dersin Belek?"

"Hanım ben de 'gitme' derim; ama söz verdiysen, Han sözüdür dönmek olmaz. Bu nedenle çok iyi şartlar ve yer sağlamalı, mutlaka asker götürmeli derim. Kalınacak yeri de oturulacak yeri de yemek yenecek yeri de zamanı da biz seçmeliyiz."

Yine bazı başlar onayladı.

"Sen ne diyorsun bu konuda Sepa?"

Hemen hemen en gençlerden birisiydi Sepa çok açık sözlü ve korkusuzdu:

"Hanım, fikir verecek yaşta değilim; ama mademki sordun söyleyeyim düşüncelerimi. Ben biliyorum ki İranlılar ne bize düşmanlıktan vazgeçerler ne de oyundan. Her isteklerinin altında başka bir amaç aramak gerek. Keyhusrev daha düne kadar bizim düşmanımızdı. Rum Kayzeri'ni bize karşı ayaklandırdı. Savaş üzerine savaş düşündü. Kentlerimizi, köylerimizi yıktı. Pek çok Saka'nın kanına girdi. Birden bire ne değişti de bu adam dostluktan ve barıştan söz eder. Birden bire ne değişti de bu adam şölenden söz eder. Mutlaka bu işin altında bir yağılık bir oyun aramak gerek."

En açık konuşan Sepa olmuştu.

Artık en tecrübelinin de bir söz etmesi bekleniyordu. Veyse Bey üzerine düşen gözleri fark ediyor ve ne diyeceğini hesaplıyordu. Sonunda konuşmaya karar verdi ve yaşlı sesini açmak için öksürdü.

"Hanım söz vermişsin. 'Çağırırsan geleceğim' demişsin. Demek ki gideceksin. Çünkü Han sözü yerde kalmamalı. Artık bu konuyu geçelim. Önemli olan yer, zaman ve şartlar ise bunu da hanıma biz sağlayalım. Uygun yeri ve zamanı, şartları belirleyelim. Bükdüz Ata'ya danışıp fal açtıralım."

Karar verilmişti artık. Han söz vermişti ve bu sözünü tutmak üzere İran iline gidecekti.

Uzun zaman geçmiş Alp Er Tunga yaylaya çıkmamıştı. Ordu Kent halkı bütün diğer Sakalar gibi yayla geleneğinden vazgeçmemiş; ama yaylaya giderken hanlarını da başlarında görememişti

İçinde garip bir yayla isteği doğuverdi Alp Er Tunga'nın ve bu isteğini o gün kurultayda açıklaması gerektiğini düşündü.

"Ulu beylerim" dedi "Uzun zaman oldu ben yaylaya çıkmadım. Hâlbuki orada geçen günlerim öylesi bir özlemle gözümde tütüyor ki. Sanki orada çocukluğumu yeniden bulacak gibiyim. Sanki atam Turhan'ı, Zadşem Han'ı babam Peşenk Han'ı orada görecek gibiyim. Nevruz yaklaşıyor. Yaylamız bizi çağırıyor. Bu yıl ben ve eşim yayla göçünün başında olacağız. Hazırlıklar buna göre yapılsın. İran'a şölene gideceksek, yayla dönüşü, yaz sonu gideriz."

O az önceki düşünceli, kasvetli hava birden dağılmıştı. Neşeli konuşmalar başladı. Yayla demek bir ibadet demekti ve yıllardır yaylaya başlarında han olmadan çıkmanın üzüntüsünü yaşıyorlardı. Bu haberi duyan Ordu-Kent bayram edecekti.

YAYLA

Atlar insanlardan erken yaşlanır ve ölürler. Uzun zamandır Akay'ın koşarken zorlandığını fark ediyordu Alp Er Tunga. Beyleri hemen her savaşta atlarını kaybedip, değiştirirken, Akay inatla genç ve güçlü kalmaya devam etmişti. Alp Er Tunga artık sevgili atından ayrılma zamanının geldiğini biliyordu. Bunun da en güzel yeri onu bulduğu, sahiplendiği, yayla olacaktı. Yaylaya çıkınca onu azat edecek ve Gök Tanrı'ya emanet edecekti. Akay artık bir ıdık[27] olacaktı.

Yaylaya coşku içinde gelmişler, neşe içinde yerleşmişlerdi. Bükdüz Ata yayla konak yerini kutsamış ve kötü ruhları uzaklaştırmıştı oradan. Çadırlar kurulduktan hemen sonra kurbanlar kesilmiş ve şölen yapılmıştı

Alp Er Tunga yaylanın hemen her köşesinde babasından, anasından ve Tarhun Ata'dan bir anı buluyor ve bu anılara sarılıyordu. Onları öylesine özlemişti ki

O gün atına son kez bindi. Uçsuz bucaksız dağların gölgesinde yine uçsuz bucaksız bir vadiye geldi yoldaşlarıyla. Yedeğinde Akay'ın kanından aynı renk yeni bir at getirmişti. Ona Aktay adını vermişti

Akay o günün ayrılık günü olduğunu biliyordu. O bir han atıydı. Daha da önemlisi Alp Er Tunga'nın atıydı. Kesilemez, öldürülemez ve kurban edilemezdi

Engin yeşilliğin önünde atından indi Alp Er Tunga. Akay'ın eyerini, dizginlerini ve gemini çıkardı. Kulağına eğildi.

"Akay'ım benim. Sadık, asil arkadaşım. Artık kocadın ve beni taşıyacak, yükümü çekecek gücün kalmadı. Benim de sana yük olacak yüzüm kalmadı. Ayrılık çok zor biliyorum. Beni özleyeceksin. Ben de seni çok özleyeceğim; ama ne yazık ki yasa böyle. Seni bugün burada azat etmek zorundayım. Idık olacaksın. Sana kimse dokunamayacak. Kimse üzerine binemeyecek. Kimse eyer, dizgin, üzengi vuramayacak. Hadi git ve beni unutma."

Bütün söyleneni anlamıştı akıllı hayvan. Şaha kalkıp kişnedi. Bu sahibine selamıydı. Vedasıydı. Aniden dörtnala koşmaya başladı. Ardında gözü yaşlı sevenleri vardı. Epeyce uzaklaştıktan sonra durdu. Geri dönüp tekrar şaha kalktı ve bir kez daha; ama bu kez daha acı kişnedi. Bu son vedasıydı onun. Uzakta kaybolduğunda bir daha onu kimse göremeyecekti.

Akay'ın eyerini Aktay'ın üzerine yerleştirdi Alp Er Tunga. Dizginleri ve üzengileri taktı. Sonra eli kemerine gitti. Üzerinden hiç çıkarmadığı tunga kemerin tokasının ıslandığını hissetti elleriyle. Baktı, gördüklerine inanamadı. Tarhun Ata armağanı sihirli toka gözyaşı döküyordu

Aktay'a atladı. Hızla sürüp oradan uzaklaştı. Rüzgâr gzöyaşlarını gizleyecekti. Ardından gelen beyleri ona yetişmekte zorlandılar. Aynı hızla obaya vardığında güneş batmak üzereydi ve Alp Er Tunga, dostunu, Akay'ı özlüyordu.

* * *

Hemen her gün daha da şenlendi yayla. Hemen her gün sürüler biraz daha çoğaldı. Çadırların sayısı arttı. Alp Er Tunga babasının yaptığını yapıyor; belirli aralıklarla yüksek bir tepeye çıkıyor ve Saka obalarını izliyordu. O zaman anladı babasının bunu neden yaptığını. Bu ne büyük bir zevkti. Bu ne

güzel bir duyguydu. Artık yaylanın aşığı olmuştu Alp Er Tunga ve daha önce gelmediği için kendine kızıyordu

Her yayla dönemi burada olmaya kendi kendine söz verdi.

Zamanı o kadar yetiyor ve artıyordu ki bol bol Bükdüz Ata'yla konuşma fırsatı da buluyordu. Ne o ne de kendisi Tarhun Ata'dan söz açmıyorlardı ama onu özlüyorlardı.

* * *

Bahar geçti, yaz çabuk bitti.

İlk Yağmurlarla beraber yaylaya veda töreni yapılıyordu.

Kurbanlar kesilmiş ozanlar söze başlamışlardı. Yayla da kendine gelen ve eski günlerine dönen Aybirgen Hatun yüzü gülerek Alp Er Tunga'nın yanına yaklaştı. Kalabalığın içinde yapmayacağı bir şeyi yaptı ve kulağına eğilip bir şeyler söyledi. Önce şaşırdı Alp Er Tunga. Çünkü Aybirgen'den böyle bir hareket beklemiyordu. Sonra durgunlaştı ve aniden yüksek bir nara patlatarak gülmeye ve raks etmeye başladı. Bir eliyle de Aybirgen Hatunu tutuyor ve kendisiyle raks etmeye zorluyordu. Ona ayak uydurmakta zorlanan hatununu kucağına alıp orta yerde çevirmeye başladığında hemen herkes şaşkın bir yüzle onları izliyordu. Aniden durdu Alp Er Tunga ve kendisini sessizce izleyen halkına döndü. Yüksek sesle bağırdı.

"Bir çocuğum olacak!"

Sakaları artık kim tutabilir kim durdurabilirdi. Ozanlar hep birden çalmaya söylemeye, halk da raks etmeye başladı. Yorulmak, durmak nedir bilmiyorlardı. Yayla da son geceleriydi ve güneş onları eğlenirken buldu.

* * *

Bükdüz Ata muştuyu verdi.

Yıldızlar Alp Er Tunga'nın bir oğlunun olacağını söylüyorlardı. Yıldızlar başka bir şeyler daha söylemişlerdi; ama onu gizlemişti Bükdüz Ata

Bütün Sakalar mutlu bir şekilde Han oğlunun doğumunu beklemeye başladılar

Bir yandan da Keyhusrev'in vereceği şölen için çalışmalar yapılıyordu. Hemen her şey en ince noktasına kadar planlanıyordu. Şölen'in küçük bir kent olan ve açık bir arazinin ortasında kurulan, yüksek surlarla çevrilmemiş; Rey kentinde yapılması uygun bulundu. Yakınlarında, sık ağaçlarla dolu orman olmayan, çıplak dağlarla çevrili bu kentte beklenmedik bir tuzağa düşmek, ordu gizlemek mümkün görülmüyordu

Alp Er Tunga bütün yoldaşlarını yanına alacak ayrıca beş bin seçme savaşçısı da onunla olacaktı. Buna karşılık Rey kentinde sadece beş yüz İran savaşçısı bulunacak ve Rüstem mutlaka şölene katılacaktı. Çünkü biliyorlardı ki yiğit Rüstem hiç bir oyunun içinde olmaz. Şölende bütün yemekler aynı büyük kaplarda pişirilecek, konukların hepsine aynı kaplarda dağıtılacak ve hep beraber yenecekti

Bu işleri Veyse Bey planlıyor ve o da mutlaka şölene katılmak istiyordu. Onun yaşlı olması nedeniyle yeniden yola çıkmasını istemeyen Alp Er Tunga sonunda razı olmuştu. Eşi Aybirgen hatun hamileydi ve çağrılmasına rağmen şölene gidemeyecekti.

Hazırlıkların en önemli kısmını İran sarayına götürülmek üzere hazırlanan armağanlar oluşturuyordu. Bunun için yine ustaları, sanatkârları Ordu-Kent'e çağırmıştı Alp Er Tunga. Yine büyük bir çalışma, yine büyük bir emek söz konusuydu. Halk ise kendi işinde gücünde idi ve tek konuştuğu konu Alp Er Tunga'nın doğacak çocuğuydu

Bir şölen için bunca yolu gitmek ve İran ülkesine girmek şimdiye kadar olmuş bir şey değildi ama Sakalar olmayacak şeylerin olmasına alışmışlardı artık.

Hazırlıklar bitmek üzereyken bir gün Bükdüz Ata çıkıp Alp Er Tungayı ziyarete geldi. İlk geldiği gün dışında saraya adım atmamıştı.

"Ben gidiyorum" dedi aniden.

Şaşırmış kalmıştı Alp Er Tunga.

"Nereye? Neden?"

"Benim işim bitti artık burada. Daha gerekli olduğum yere gideceğim."

İşte böyleydi şamanlar. "Dur" diyemezdin. "Kal" diyemezdin. Vedalaştılar. Bükdüz Ata'nın gözlerinde alışılmadık bir hüzün gördü Alp Er Tunga.

Giderken aniden döndü Bükdüz Ata:

"Unutma. Olanlar olur. Olacaklar olur. Önüne geçilmez. Tarhun Ata'ya benden selam söyle."

Birden içi sevinç doldu Alp Er Tunga'nın Bükdüz Ata gidiyordu; ama demek ki Tarhun Ata geri dönecekti. Yoksa Bükdüz Şaman neden gitsin di?

Beklemeye başladı. Kim bilir nerede, ne zaman ve nasıl çıkacaktı karşısına Tarhun Ata?

ŞÖLENE GİDİYORLAR

Sonunda seçme atlara binen, seçme yiğitler eşliğinde Alp Er Tunga yoldaşlarıyla birlikte İran ülkesine doğru yola çıktı. Amaç savaş olmayınca yolculuk daha güzel oluyordu. Çok ozan almıştı yanına Alp Er Tunga. Yol boyunca, konak yerlerinde çalıp söylüyorlar kafileyi eğlendiriyorlardı. Günlerce sürdü yolculuk. Sonunda İran ülkesine girdiklerinde onları, başlarında İran Veziri olmak üzere silahsız iki yüz atlı karşıladı. Önlerine düşüp yol gösterecek ve Rey'e ulaşana kadar konuklarına hizmet edeceklerdi.

Rey küçük bir kentti ve nüfusu azdı. Kente yaklaştıklarında Kuyaş yiğit sabırsız bir şekilde Alp Er Tunga'nın yanına gelmiş ve çevreyi kolaçan etmek istediğini bildirmişti. Bu kuşkucu yoldaşının gönlü hoş olsun diye izin verdi Alp Er Tunga.

Kuyaş hemen her tepenin ardına, her dikenin dibine, her çalının içine bakılması için yiğitlerini dört bir yana sevk etti. İçindeki sıkıntı, kuşku; yaşanan bütün güzelliklere rağmen, geçmiyordu.

Saatler sonra eksiksiz olarak geri dönen yiğitler her yere baktıklarını ama gizlenmiş bir tek İran savaşçısı görmediklerini söylediler. Kuyaş'ın içi yine de rahat değildi

Rey kapıları ardına kadar açıktı ve Keyhusrev bembeyaz giysiler içinde, yanında Rüstem olduğu halde kapıda hem de atına binmeden karşıladı konuğunu. Yerlere kadar eğilip selam verdi ve dilmaç aracılığıyla şöyle seslendi ona:

"Sakalar'ın Han'ı dostum, efsanevi yiğit Alp Er Tunga, Ülkeme, şölenime ve evime hoş geldin."

Daha sonra Rüstem geldi ve elini uzattı;

"Rakibim ve dostum Alp Er Tunga hoş geldin!"

Bu güvenli eli tuttu ve dostça sıktı Alp Er Tunga ve yalnız onun duyacağı bir sesle;

"Güreşecek miyiz?" diyerek gülümsedi.

Gülümsemeyle karşılık verdi Rüstem.

Sebepsiz yere huysuzlanan Aktay'dan aşağı atlayıp Türk usulü başını eğerek hem Keyhusrev'i hem de Rüstem'i selamladı Alp Er Tunga. Her yerde kutsal İran Ateşi yanıyordu. Genç kızlar ellerindeki çiçekleri getirip Alp Er Tunga'nın önünde yerlere serpiyor onun yolunu çiziyorlardı. Alp Er Tunga çiçeklerin üzerinde yürüyordu. Yoldaşları ve savaşçıları atlarında ve elleri kılıçlarının kabzalarında tetikteydiler.

Her şey o kadar normal ve güzel görünüyordu ki tecrübeli gözleriyle çevreyi ve halkı tarayan Veyse Bey bile, nedense halkın çoğunun genç ve erkek olduğunu sorgulamıyor, ara sıra gözlerde gördüğü garip ışıltılara kötü anlamlar vermek istemiyordu

Kentin tam orta yerinde kurbanlıklar hazırlanmıştı. İnançlarında olmadığı halde sırf Alp Er Tunga için dokuz tane kurbanlık at bile vardı. Bir el işareti ile hayvanlar kurban edildi.

Keyhusrev sordu,

"Aşlar pişerken sizin ağız tadınıza uygun olsun diye sizden birinin nezaret etmesini ister misiniz

Han?

Bu da bir nezaket gösterisiydi ve yemeklerin kontrolünü konuklara bırakıyordu. Zaten kuşkucu Kuyaş adamları arasına bu işten anlayan bir kaçını koymayı unutmamıştı. Hemen koşup verilen göreve başladılar

Konuklara dinlenecekleri yerler gösterildi. Her şey iki taraf içinde oldukça planlıydı. Kimin kiminle nasıl kalacağını, nöbetleri ve Han'ın nasıl korunacağını Kuyaş planlamıştı. Yerler gösterildikçe adamlar yerleşiyorlardı. O gün dinlenecekler akşam da şölene katılıp eğleneceklerdi

Keyhusrev, Alper Er Tunga'nın kalacağı yeri öylesine süslemişti ki adeta burada yeni bir saray yaptırmıştı. Kendisi de hemen yanındaki mütevazı evde kalarak bir alçakgönüllülük gösterisi yapıyordu

Rey Halkı ile konuklar hemen kaynaştılar. Çoğu Türkçe biliyordu. Bu yakınlaşmadan her iki tarafta memnundu

Savaşçı insanların sertliği, dayanıklılığı malumdur. Bir de onların duygusal yönü vardır. Ortaya çıktığında görenlerin hayrete düşeceği bir durumdur bu. İşte bunun en güzel örneği yaşanıyordu burada. Ortalıkta çok az sayıda çocuk olması biraz garipti ama Saka savaşçılarının gevşemelerine ve onlarla ilgilenmelerine engel değildi

Savaşçılar sokaklarda çocuklarla oynamaya başlamışlardı.

Öğleden sonra yol yorgunluğunun etkisi ile Turanlı konuklar dinlenmeye çekildiler. Rey bir anda sessizliğe büründü. Sokaklarında kimse kalmadı. Sadece görevli Saka savaşçılarının ayak sesleri duyuluyordu

Normal olmayan bir şeyler vardı bu kentte ve Sakalar bunun farkında değildi. Köşe başlarında gölgeler oluşuyordu zaman zaman. Gölgeler konuşuyordu kısık sesle. Evlerin pencere örtüleri aralanıp konukların bulunduğu yerler kontrol ediliyordu. Birkaç uyanık göz dışında bunları fark eden olmuyordu.

Veyse Bey uyumuyordu. İçindeki sıkıntı bütün güzel ve olumlu şeylere rağmen geçmek bilmiyordu. Sık, sık dinlenmeye çekildiği odanın penceresinden dışarıya bakıyor ve bir şeyleri görür gibi oluyor ama göremiyordu. Sonunda Kuyaş'ı yanına çağırdı. Benzer kuşkular içindeydi Kuyaş. Gözlerini dört açmış olabilecek, olması gereken şeyleri kontrol edip duruyordu.

"İçimde anlatamadığım, açıklayamadığım bir sıkıntı var Kuyaş. Sanki bir şeyler oluyor, sanki bir şeyler olacak gibi hissediyorum. Düşünüp diyorum ki herhalde yabancı bir ülkede, yabancı bir evde konuk olmanın tedirginliği. Görünürde olumsuz bir şeyler de yok ama sen ne dersin bu duruma?" diye konuştu Veyse Bey

"Veyse Bey'im ben de aynı durumdayım. Bu huzurlu havayı bozan olmak, Han'ımı tedirgin etmek istemiyorum. Zaten baştan beri bu geziye de, bu şölene de karşıydım. Acaba o yüzden midir bilmem. Bütün bakışlardan, bütün tavırlardan irkiliyorum. Bu zamandan sonra yapacak bir şeyim de yok. Sadece uyanık durmak, nöbetçileri kontrol etmek ve hemen her yanı sık sık gezmek zorundayım. Yapabileceğim bu. Gece bir geçseydi de İran'dan çıkıp gitseydik."

* * *

Alp Er Tunga ise, gördüğü bu dostluğa inanıyordu. Keyhusrev onu çok iyi karşılamış ve güzel sözler söylemişti. Bütün bunların üzerine yanlış bir şeyler olacağını sanmıyordu

Yiğidin, yiğit aklına kahpece düşünceler düşmezdi.

* * *

Hava karardı. Rey, uyuması gereken zamanda uyanıp ayağa kalktı. Büyük ateşler şehir meydanını gün gibi aydınlatıyordu. Büyük masalar kurulmuş her çeşit yiyecekle donatılmıştı. Baş masada başköşe Alp Er Tunga'ya hazırlanmış, yanına Keyhusrev ve onun yanına da Rüstem için yer ayrılmıştı. Alp Er Tunga'nın beyleri onun sağ yanına, Keyhusrev'in adamları da onun sol yanına sıralanacaklardı. Konuk savaşçılar için ayrılan yerin yanına İran'da âdeti olmadığı halde, Türk töresi uygulanmış ve Rey halkı da şölene davet edilerek oturtulmuştu

İranlı sanatçılar, hokkabazlar, sihirbazlar ortalıkta gezerek hünerlerini gösteriyorlar ve insanları eğlendirmeye çalışıyorlardı. Alp Er Tunga ve beyleri şölen alanına geldiğinde Keyhusrev ve yanındakiler onları ayakta karşılayıp başköşeye oturttular. Alp Er Tunga yerine oturduktan sonra önce Keyhusrev, Rüstem ve sonra da İran ileri gelenleri gelip şölen masasında yerlerini aldılar. İran veziri işaret verdiğinde savaşçılar kendilerine ayrılan yerlere yerleştirildiler. Beş bin savaşçıdan dört bini şölene katılırken diğer bini nöbet tutuyordu

Rey halkı gelip şölene dâhil olduğunda Sakalar gördüler ki sadece erkekler gelmiş. Saka şölenlerinde ise kadın erkek ayrımı yapılmaz herkes birlikte eğlenir, yer, içerdi.

İran veziri şölenin başlaması gerektiğini başıyla işaret ederek Keyhusrev'e hatırlattı. Keyhusrev ayağa kalktı ve konuşmaya başladı

"Bugün İran için çok önemli bir gün. Bugün İran çok önemli bir konuk ağırlıyor. Turan Han'ı, Yiğit Alp Er Tunga Han burada, benim adına düzenlediğim şölene katılıyor. Adı sanı herkesçe bilinen Saka Beyleri de buradalar. Gönlümüzü, soframızı onlara sevinçle açtık. Hem yiyip içeceğiz hem de eğleneceğiz. Burada gösteriler de yapılacak. Amacımız İran-Turan dostluğunun sağlam temellerini atmak ve bu dostluğun sonsuza kadar sürmesini dilemek. Şimdi eğer konuğum Han izin verirse kadehimi onun adına kaldıracağım. Keyhusrev kendisine uzatılan altın kadehi eline aldı ve yine altın sürahiden kadehine doldurulan şarabı önce kadehini Alp Er Tunga'ya doğru uzatarak yudumladı. Aynı hizmetkâr koşarak Alp Er Tunga'nın önüne geldi ve onun masada bulunan altın kadehi alıp kendisine uzatmasını bekledi.

Kadehler boş tutulmuştu ve şimdi aynı, Keyhusrev'in de doldurup içtiği kaptan Alp Er Tunga'nın kadehi doldurulacaktı. Böylece konukların güveni sağlanmış olacaktı. Aynı şey yemekler içinde geçerliydi. Keyhusrev hangi kaptan yemek alırsa Alp Er Tunga'ya da aynı kaptan yemek konulacak, yemeklerin tadına önce Keyhusrev bakacaktı.

Böylece yemeklerin ve içkilerin güvenli olduğu anlaşılıyordu

Alp Er Tunga, kadehini doldurup ayağa kalktı.

"İran kurulalı, Turan kurulalı hep savaştık. Zaman zaman barış yaptığımız günler de oldu ama bu

barış hep kısa sürdü. Çok yakın bir zamanda İran'la yeniden savaştık. Bu savaşta İran Padişahı Keyhusrev oğlunu yitirdi ve evlat acısı yaşadı. Onun ardından ben de bir kazada oğlumu yitirdim ve aynı acıyı yaşadım. Acılar insanlar için. Sevinçler ve mutluluklar da. O gün İran padişahı bana, adıma bir şölen verirse gelip gelemeyeceğimi sordu. Büyük bir onurla bu davetini kabul ettim. Bugün en yakın adamlarımla, yoldaşlarımla buradayım ve çok memnunum. Sizi tanıyacak, sizinle birlikte yemek paylaşacak ve eğleneceğim. Geleceğimiz kut olsun. İran ve Turan arasında hep barış olsun!"

Konuşmasını bitirip kadehi ağzına götürdü ve içti.

Şölende bulunan herkes kadehini bu iki hükümdara uzatıp yudumladı

Keyhusrev ellerini birbirine vurarak yemeklerin dağıtılmasını ve eğlencenin başlamasını işaret etti. Sanki herkes bu işareti bekliyormuş gibi öyle bir hareket ve gürültü başladı ki

Hemen her yandan ellerinde tepsilerle, üzerlerinde çeşitli yiyeceklerle genç erkekler çıktılar ortaya ve masalar arasında dolaşarak önemli konuklarını ağırlamaya başladılar. İranlı sanatçılar, hokkabazlar, sihirbazlar ortaya çıkıyor, Alp Er Tunga'nın önüne gelerek, çalmaya, söylemeye ve hünerlerini göstermeye devam ediyorlardı. Rey kurulalı beri böyle bir şölen yaşanmamıştı

Konuklar ve ev sahipleri arasında başlangıçta olan soğukluk ve tedirginlik yerini sıcaklığa ve muhabbete bırakıyordu. İran şarabı ortamı ısıtmış ve tatlı bir esriklik etkisi ile herkes eğlenmeye başlamıştı. Hatta konuklar ve İranlılar ortaya çıkıp birlikte raks ediyorlardı

İranlı sanatçılar zaman zaman hem Keyhusrev'i, hem Rüstem'i hem de Alp Er Tunga'yı, bazen de üçünü birden öven şiirler okuyorlardı

Bir süre sonra Alp Er Tunga kendi ozanlarına sıra geldiğini fark etti ve işaret verdi. Kopuzunu kapan ve sırası gelen ozan ortaya çıkıp birbiri ardına deyişler söyledi.

Orada bulunan herkes çok mutluydu. Böylesi bir gün uzun zamandır özleniyor ve bekleniyordu. Artık karşılıklı kuşkular sona ermiş şölen yerini bulmuştu.

KAHPELİK

Sakalar barış adına mutluydular. İranlılara güvenmişler, onların şölenine katılmışlardı; ama yanılıyorlardı.

* * *

Keyhusrev şöleni yalancı gülücüklerle idare ederken asıl amacı olan Alp Er Tunga'yı yok etme planı harfiyen yerine getiriliyordu. Keyhusrev, iktidarının ve İran'ın geleceğinin Alp Er Tunga'nın ölümü ile gerçekleşeceğini düşünüyor hatta bir bahane ile halkının yenilmez kahramanı olarak gördüğü Rüstem'den de kurtulmayı amaçlıyordu. Olanlardan baştan beri kuşkulanan Rüstem, Sakaların aksine şaraba elini sürmemişti. Tahta geçtiği günden beri kendisi ile uğraşan, kendi oğlunun ölümüne gülüp geçen bir hükümdardan her şey beklenirdi. Bir ara uzaktaki masada oturan bir İranlının kadehini yere döktüğünü gördü. O zaman anladı ki Alp Er Tunga ve Saka beyleri kahpe bir tuzağın içindedirler. Bunu Alp Er Tunga'ya haber vermesi gerekiyordu.

Rüstem çok geç kalmıştı.

Keyhusrev çok kahpece bir plan yapmış ve Sakalar'ı kandırmıştı.

Rey kenti halkı günler önceden boşaltılmış ve yerlerine Keyhusrev'un sadık savaşçıları yerleştirilmişti. Ortada dolaşan kentli kılıklı insanların hepsi silahlı savaşçılardı ve kılık değiştirmişlerdi. Sakalar'ın inanması için sokaklarda çok az sayıda çocuk ve kadın bırakmışlar onları da şölen başlamadan çok önce kentten çıkarmışlardı. Evlerin mahzenlerinde de çok sayıda savaşçı dışarı çıkıp Sakalar'a saldırmak için işaret bekliyordu. Keyhusrev, Alp Er Tunga'nın kolayca ele geçmeyeceğini bildiğinden el çabukluğu ile yemek kapları değiştiriliyor ve Saka Han'ı farkına varmadan zehirleniyordu

Alp Er Tunga midesinde başlayan sancıyı ve başındaki dönmeyi hep içtiği şaraba veriyor ve önemsemiyordu. Sadece Kuyaş ve Veyse Bey çevrelerinin gittikçe kalabalıklaştığının farkındaydılar

Rüstem, Alp Er Tunga'ya tuzağı haber verememenin sıkıntısında ne yapacağını bilemez bir haldeydi.

Bir ara Keyhusrev yüzü gülücükler içinde masadan kalktı ve Alp Er Tunga'dan bir süreliğine izin istedi. Uzaklaştıktan az sonra Rüstem Alp Er Tunga'nın yanına yaklaşıyordu ki omzuna bir elin değdiğini fark etti. Döndüğünde karşısında duran İran Veziri, Keyhusrev'in kendisini çağırdığını söyledi. Çaresizdi Rüstem. Gözü Alp Er Tunga'da, işaretler yapmaya çalışarak çağrıldığı yere doğru yürüdü. Rüstem'in yaptığı işareti sadece, gözlerini dört açan ve her an bir kahpelik bekleyen Kuyaş fark etmişti

Artık bekleyemezdi. Hemen kalkıp Alp Er Tunga'nın yanına vardı.

Bu arada Rüstem bir evin yanında kendisini bekleyen Keyhus-rev'in yanına gelmişti. Bir anda onlarca okun üzerine çevrildiğini gördü. Yapacak hiçbir şeyi yoktu. Birlikte geldiği sadık adamlarına haber veremiyordu. Oklar üzerine çevrili iken onu bağlamaya başladılar. Artık olacakların farkındaydı Rüstem ve çaresizdi. Ağzını da bağladıktan sonra onu alıp bir evin mahzenine indirdiler. Üzerine kapıları kilitleyip çıktılar. Artık kahpe plan uygulanmaya başlamıştı.

* * *

Kuyaş Alp Er Tunga'nın kulağına eğildi,

"Han'ım galiba oyuna geldik. Hem çevremizdeki insan sayısı artıyor hem de ortalıkta garip bir şeyler dönüyor. Rüstem'i de masadan kaldırıp uzaklaştırdılar. Şimdi ben nöbetçilerimi harekete geçireceğim ve atları hazırlatacağım. O anda sen fırlayıp atlara doğru koş. Yoksa buradan sağ çıkamayacağız gibi geliyor bana." Diye fısıldadı.

Birden rengi değişti Alp Er Tunga'nın midesindeki ağrılara rağmen sırf şölen bozulmasın diye sabrediyordu ama yavaş yavaş bir şeyler döndüğünü o da anlamaya başlamıştı. Yanına baktı Keyhusrev ve Rüstem yoktular. Kuyaş'ın arkasından seslendi:

"Kuyaş"

Yanına gelen Kuyaş eğilip sessizce bekledi

"Galiba beni ağuladılar. Karnımda çok kötü bir sancı var. Tez ol!"

"Vay kahpeler. Bunlardan her şey beklenir. Hemen geleceğim hanım sen pek dur."

Kuyaş da çok geç kalmıştı.

Az sonra görülmez bir elin işareti ile müzik durmuş, hizmetkârlar, hokkabazlar ve sanatçılar kaybolmuştu

Olanların farkına varan Sakalar ellerini kılıçlarına götürürken bir kısmı hala yeni bir eğlence başlayacak diye bekliyordu ki yanındaki adamları ile birlikte Keyhusrev ortaya çıktı. Alp Er Tunga'ya yirmi adım kala durdu.

"İşte böyle efsanevi Alp Er Tunga. Senin ve Sakalar'ın sonu geldi. Kendi ayağınla buraya ölmeye geldin. Bu kadar kan aktıktan, bu kadar İranlı öldükten sonra benim, seninle dost olacağımı nasıl düşünürsün? İran'la Turan düşmandır. Acun durdukça da düşman kalacaklar. Ta ki biri tamamen yok olana dek. Şimdi ayağa kalk kalkabilirsen ve kılıcını atıp teslim ol. Yoksa adamların da sen de öleceksiniz. Her yan tutuldu. Rey'den çıkış yok."

Bu sözlerden sonra masalarda eğlenen yiğitler yerlerinden fırlayıp kılıçlarını çektiler ama gördüler ki çevreleri kat kat fazla İranlı tarafından sarılmış. Sırt sırta verdiler ve kavga düzeni aldılar. Artık gözleri Alp Er Tunga'daydı.

Alp Er Tunga bütün acısına ve ıstırabına rağmen ağır, ağır yerinden doğruldu.

"İran'la çok savaş yaptım. Pek çok İran padişahı ile karşı karşıya geldim. Sakalardan da, İran'dan da çok yiğit toprağa düştü; ama hepsi de mertti, yiğitti. Şimdiye kadar karşıma hiç namert, kahpe çıkmamıştı. O nu da sayende görmüş oldum. Yiğitler ölse de kalsa da hep yiğit olarak anılır. Kahpeler ise bu sıfatlarını atamazlar sırtından. Sana güvendim. Barış olsun dedim. Konuğun oldum. Sofrana oturdum. Sen ise beni tuzağa düşürdün. Ağuladın. Şimdi de bana teslim ol diyorsun. Ey Keykavus sen beni kendin gibi korkak ve namert mi sandın? Hadi gel de teslim al. Bak ağulanmış olarak ıstırap içindeyim. Ayakta zor duruyorum. Hadi erkeksen gel ve beni tek başına teslim al."

Bu acı konuşma Sakaları heyecana getirirken Keykavus'u aşağılıyor ve kızdırıyordu.

Cevabı tam da ondan beklenendi.

“Saldırın, vurun, öldürün. Hiç birini sağ komayın. Sadece Alp Er Tunga’yı sağ yakalayın.”

İranlı savaşçılar hazırlıklı ve dinçtiler. Çepeçevre sardıkları Sakalar’a karşı hızla saldırıya geçtiler. Az önce şölen alanı olan meydan şimdi savaş alanı olmuştu. Beş bin kişi çevrelerini saran on beş bin kişiye karşı umutsuz bir kavgaya girmişlerdi. Hem de şarabın etkisi ile esrik edilmişler beklemedikleri anda kavganın içine düşmüşlerdi. İranlı savaşçılar ayıktılar ve bu adaletsiz vuruşun çok sürmeyeceği görülüyordu.

Yiğitler birer birer düşmeye başladılar.

Alp Er Tunga’nın çevresi, yiğit beyleri, yoldaşları tarafından korumaya alınmıştı. Onlar düşmeden Hanlarına kılıç vurulmasına izin vermeyeceklerdi. Orada Veyse Bey, Belek, Kuyaş, Sepa ve Uçarkan birer ölüm makinesi gibi çalışıyorlar, her kılıç savuruşunda bir veya birkaç kişiyi yere seriyorlardı. Alp Er Tunga ise devleşmiş, kendini kaybetmiş bir halde savaşıyordu. Ona yaklaşmak mümkün değildi. Mucizevî gücü ile kendisine verilen ağunun etkisini hissetmemeye çalışıyor ve var gücüyle kılıç salıyordu.

Önce Veyse Bey düştü.

Gök Tanrı dualarını kabul etmiş ve onu kavgada elinde kılıçla hem de Han’ı ile birlikte savaşırken yanına alıyordu. Ölürken öylesine mutluydu ki sadece Han’ının ne olacağı düşüncesi ile üzüntü duyuyordu

Önce sağ bacağına bir darbe almış ve yere çökmüştü. Sonra da tam göğsüne kargı yemiş ve sırt üstü uzanmıştı. Ay pırıl pırıl parlıyor, yıldızlar onu gökyüzüne davet ediyordu. Gözleri hemen yanı başında vuruşan yoldaşlarına ve Han’ına döndü son kez ve göğe yükseldiğini hissetti. Artık kocamış bir yiğit değildi o.

Sepa koluna almıştı ilk kılıç darbesini Sağ kolu kopup düşerken kılıcını da beraberinde götürüyordu. Hemen kamasını çekmiş sağ tarafından kan boşanıp giderken son hamlelerini yaptığını bilerek hemen önündeki iki İranlıyı yere devirmişti. Onu da sırtından vurmuşlardı. Yere düşerken bir an önce Veyse Bey’ine yetişmek için acele ediyor gidiydi.

Şimdi Kuyaş ve Alp Er Tunga sırt sırta vermişti ve hemen yakınlarında Belek vuruşuyordu. Belek’in gücüne ve kılıç salışına kimse dayanamıyordu

“Han’ım buradan çıkmaya bak. Sakalar’ın sana ihtiyacı var!”

Bu sesleniş ile düşünmeye başladı Alp Er Tunga. Her kılıç savuruşunda gücü biraz daha azalıyordu ve ölmesi gerekiyorsa bile aklı başında olmalıydı. Çok kısa sürede kırılan beş bin yiğitten arkada kalanlar da düşmek üzereydiler. Birden aklına sevgili atı Aktay geldi. Eğer öldürülmesiyse ve çok sıkı bağlanmadıysa çağrısına kulak verir ve mutlaka gelirdi.

Sert ve uzun ıslık sesi duyuldu. Çok geçmeden bu sese bir at kişnemesi karşılık verdi. Aktay sahibini duymuştu ve gemini koparmış geliyordu. Çok geçmeden rüzgâr gibi eserek geldi ve kalabalığı yardı Aktay. Şaşıran İranlılar bir an duraladılar. O anda Alp Er Tunga kendisini atını çıplak sırtına attı

Artık daha güçlüydü ve üstünlük sağlamıştı. Kuyaş'a "Haydi!" diye seslendi. Kuyaş'ın gözü Belek'e ilişti

"Hanım sen git ben Belek Bey'i yalnız koymayayım" dedi.

Belek yüksek sesle haykırdı

"Asıl Han'ı, yoldaşını yalnız koyma. Var git. Ben kendime bakarım."

Kuyaş, dört yandan çevrilmiş ve vücudunun her yanı kan içinde olan yiğit yoldaşına baktı. Yüzünde acı bir gülümseme belirdi

"Doğru sen başının çaresine bakarsın ben en iyisi Han'ımla beraber gideyim."

Yakınına yaklaşan Alp Er Tunga'nın ardına attı kendini. Gemsiz, üzengisiz, eyersiz Aktay öyle bir firladı ki kalabalığın arasından, sanki sırtında iki dev yiğit yoktu

"Tutun, yakalayın, oklayın!" sesleri birbirine karıştı.

Kent kapısına doğru koşmaya başladı Aktay.

Keykavus Alp Er Tunga ve yiğitlerini orada bitireceğini düşünerek kent kapılarını kapattırmamış, önlem de almamıştı. Sadece birkaç kişi çıktı önlerine. Onları da yıkıp geçtiler. Kurtuluş dağlardaydı. Dağlara doğru koştu Aktay.

Geride kalan Belek koşanların ardından şaşkınlıkla bakan savaşçılara çaldı kılıcı. Artık orada bulunanların tek hedefiydi. Çok sürmedi, o da düştü yere. Aslında düşen sadece bedeniydi. Ruhu çoktan göğe ulaşmıştı.

İlk şaşkınlığın ardından Keykavus Alp Er Tunga'nın peşine bütün adamlarını saldı. Çıktıkları ve gözden kayboldukları dağı sardılar ve arayarak yukarılara doğru çıkmaya başladılar.

Neredeyse gün doğmak üzereydi.

MAĞARA

Bütün mağaralar kutluydu Sakalar için. Koruyucuydu. Aktay'ın dayanabildiğince yukarı çıkmışlar ve gizli bir mağara girişi aramışlardı. Sakalar'ın aksine İranlılar mağaralardan çekinirlerdi. Bu nedenle bir süre için de olsa bir mağarayı sığınak olarak kullanacaklardı.

Buldukları mağarada uzun süre kalamazlardı. Ne yiyecekleri, ne de içecekleri vardı. Yaralıydılar. Üstüne üstlük ağu etkisini gittikçe artırıyor, Alp Er Tunga acıdan kıvranıyordu. Başkası olsa çoktan ölmüştü ama o Alp Er Tunga'ydı ve dayanıyordu.

Buldukları küçük mağarada çaresizlik içindeydi Kuyaş.

Alp Er Tunga derin bir uykuya daldı.

Birden bire rahatladığını hissetti.

* * *

Uçsuz bucaksız gökyüzünde Akay'ın üzerinde uçuyordu. Bu olacak şey değildi; ama çok doğal geliyordu ona. Sanki Akay'dan hiç ayrılmamıştı. Sanki hep oradaydı ve oraya aitti. Sonunda uçuş sona ermiş Akay yemyeşil bir vadiye inmişti. Tanıdık bir yerdeydi ama neresi olduğunu bilmiyordu. Ayağı yere değiyor ama yürümüyordu. Hafiflemişti adeta. Uçuşun keyfini yaşıyordu. Ardına baktı. Akay hala oradaydı. O da oradaydı. Hem gitmiş hem gitmemişti.

Birden bire bir ulu çadır çıktı karşısına. Yerden çıkmamıştı. Gökten inmemişti. Bu çadıra yöneldi Alp Er Tunga. İçeri girmek istedi ama giremedi. Tanımlanamaz bir engel vardı önünde. Çadırın kapı örtüsü aralandı. Önce tanıdık bir gölgeydi çıkan sonra tanıdık bir yüz oldu

"Tarhun Ata!"

Duymadı onu. Sesini artırdı Alp Er Tunga. Yine duyuramadı. Bir daha bir daha seslendi. Olmadı. Birden omzuna değen eli hissetti Alp Er Tunga. Döndü. Tarhun Ata'yı gördü hemen yanı başında. Hem yanındaydı hem karşısında. Birden bir sancı tuttu onu kıvranıyordu. Yanındaki Tarhun Ata sordu.

"Ne oldu oğul?"

Cevap vermek için ağzını açtı ama bu kez sesi çıkmadı. Onun yerine çadırın başında duran ve onu fark etmeyen Tarhun Ata cevapladı bu soruyu,

"Keyhusrev ağuladı onu"

"Ne ile?"

Dağlardan bir ses geldi

"İşte bununla!"

Bu kez dönüp o yana baktı Alp Er Tunga. Dağdan aşağıya doğru yürüyordu Tarhun Ata ve elinde tuttuğu rengârenk gösterişli bir çiçeği gösteriyordu.

Yeniden yanında duran Tarhun Ata konuştu

“Nasıl düştün bu oyuna oğul nasıl?”

Çadırın önündeki cevapladı bu soruyu;

“Kahpeliği anlamak zor, önlemek zor… Çok zor! Olacaklar olur ancak!”

“Canın çok yanıyor mu oğul?” Bu kez yine yanından konuştu Tarhun Ata. Alp Er Tunga cevap vermedi. Nasılsa sesi duyulmuyordu ve birileri onun yerine konuşuyordu. Ama bu soru cevapsız kaldı

Tekrarladı Tarhun Ata.

“Sana sordum oğul, canın çok yanıyor mu?”

Ağzını açıp konuşmak istedi ve beklediği gibi çadırın önünden ses geldi yine…

“Acımaz mı? Hem de nasıl? Ayakta duracak halim yok. Bir de yaralarım.”

Dağlardan gelen Tarhun Ata’nın elinde bir tas içinde em[28] duruyordu

“Al bunu iç oğul, hiçbir şeyin kalmayacak. Sonra da burada daha fazla durma. Yukarılara çık. Irmağı bul. Orada seni bekliyor olacağım.”

Yine ellerini uzattı tası almak için. Tuttu ama tas artık çadırın önünde duran Tarhun Ata’nın elindeydi. Kana kana içti. O içti, Alp Er Tunga rahatladı. O içti Alp Er Tunga hafifledi. Tastaki em bittiğinde hiçbir ağrısı sızısı kalmamıştı Alp Er Tunga’nın.

Rahatlamış bir şekilde üç Tarhun Ata’ya birden seslendi.

“Bükdüz Şamanın selamı var”

“Kut olsun”

Bu kez ses vadinin aşağılarından geliyordu. Dönüp baktığında Bükdüz şamanı gördü. Bu kadarı da fazlaydı artık. Bu nasıl düştü? Düş müydü gerçek miydi? Gerçek miydi düş müydü?

Dördü de yanına gelip ellerini birbirlerine bağladılar. Üç Tarhun Ata bir Bükdüz dönmeye başladılar. Döndüler, döndüler. Bir ses

“Uyan Han’ım”dedi.

Gözlerini açtı Alp Er Tunga. Başında Kuyaş vardı ve heyecanlı gözlerle ona bakıyordu

“İyi misin Hanım?”

Kendini dinledi Alp Er Tunga. Hiçbir ağrı sızı hissetmedi.

“İyiyim Kuyaş çok iyiyim”

“Az önce uykunda konuşup durdun. Üç Tarhun Ata bir Bükdüz, deyip durdun. Ben de çok meraklandım.”

“İyiyim, çok iyiyim. Hemen buradan çıkıp gitmemiz ve ırmağı bulmamız lazım.”

“Ne ırmağı? Hangi Irmak?”

Aktay huysuzlandı ve kulaklarını dikti.

“Hadi kalk Kuyaş, durma ve konuşma sadece dediğimi yap. Hemen buradan çıkmalıyız.”

Dışarı tam zamanında çıkmışlardı. Aktay’ı yedeklerine aldılar ve yukarılara tırmanmaya başladılar. İşte o anda çevrildiklerini anladılar. Üzerlerine doğru korkunç bir ok yağmuru başladı. Biri omzuna saplandı Alp Er Tunga’nın, diğeri sırtına. Hiç bir şey olmamış gibi tırmanmaya devam ediyordu. Bir yandan da yoldaşına ok değmesin diye geniş vücudunu siper ediyordu. Yapması gerekeni anlamıştı artık ve gönlü rahattı

Aktay’a binebilecekleri bir yol çıktı önlerine. Durduklarında Alp Er Tunga’nın omzundaki ve sırtındaki okları fark etti Kuyaş, gözleri doldu.

“Hanım yaralanmışsın. Durup okları çıkaralım.”

Güldü Alp Er Tunga

“Ne oku, ne yarası? Hadi bin atıma!”

Ne olduğunu anlamadı Kuyaş sadece Alp Er Tunga’nın gözlerindeki kararlılığı gördü beklemedi artık atın üzerine atladı. Kuyaş’ın ardına oturdu bu kez Alp Er Tunga. Yine oklar yağmaya başladı. Kuyaş’a hiçbir şey olmuyordu. Dik yamaca rağmen uçar gibi dağa tırmanıyordu Akay. Az sonra önlerine iki yol çıktı. Atı durdurdu Alp Er Tunga

“Hadi, aşağı in Kuyaş!” dedi

Aşağı atladı Kuyaş. Gördüğü manzaraya şaşırdı. Sırtını ona siper etmişti Alp Er Tunga ve sırtında onlarca ok vardı. Hepsinden de oluk gibi kan akıyordu. Sesler yaklaşıyordu aşağıdan. Onları bulmak çok kolaydı. Çünkü Alp Er Tunga’nın kan izleri yol gösteriyordu

Kuyaş aşağıda Alp Er Tunga Aktay’ın üzerindeydi. Biri ne yapacağını bilemiyor, diğeri biliyordu

“Dinle, bu sana son buyruğum.”

Ürpertici bir sesi vardı ve tartışılmaz şekilde konuşuyordu.

“Bu yolu takip et. Ne yaparsan yap Ordu-Kent’e ulaş ve olanları anlat. Kaz kızım öcümü almak için gerekenleri yapacaktır. Oğlum da senin yanında büyüyecek ve Saka Han’ı olacaktır. Ben burada ayrılıyorum. Çağrıldığım yere gidiyorum. Sen de durma git ve bir daha ardına bakma.”

Bu öyle bir buyruktu ki tartışılamaz, soru sorulamazdı.

Hemen döndü ve Alp Er Tunga’nın gösterdiği yöne doğru koşmaya başladı Kuyaş. Koştu koştu. Sonra dayanamadı. Geri dönüp baktı

Gördükleri karşısında küçük dilini yutacaktı sanki.

Alp Er Tunga ardından gelenlerle vuruşuyordu. Yalnız başınaydı; ama sanki yalnız değildi. Bir kılıç vuruşunda on kılıç iniyordu. Bir kılıç kaldırışında yüz kılıç kalkıyordu. Gelenlerin hepsini kırdı, öldürdü.

Sonra Kuyaş'ın olduğu yere döndü.

"Sana 'koş ve bir daha geri dönüp bakma!' diye buyurdum."

TEK BAŞINA

Ardından gelenlerin hepsini öldürdü Alp Er Tunga. Kovalamaca ve takip bitmişti artık. Geri dönüp Keyhusrev'i de tamu [29]ya göndermek için korkunç bir istek vardı içinde. Bunu başaramayacağını biliyordu

Tarhun Ata ne demişti ona:

"Irmağa ulaş"

Şimdi ırmağı arıyordu. Dağların başında ırmak ne arardı? Nerden başlayıp, nereye doğru akacaktı?

Birden bir su sesi geldi kulağına. Sırtında bir süs gibi taşıdığı her birinin açtığı yaradan oluk gibi kan akan okların farkında bile değildi. Su sesinin geldiği yöne sürdü Aktay'ı. Çok dik, sivri, ulaşılmaz, çıkılmaz, geçilmez bir uçurumun başındaydı. Tam kıyısına gelip aşağılara baktı. Irmağı görünce gözleri parladı. İyi ama nasıl inecek, ırmağa nasıl ulaşacaktı? Ellerini beline tutup düşünürken, tunga kemerinin çözüldüğünü gördü. Tunga başlı tokayı alıp baktı. Tunga'nın gözlerinde parlayan taşlar artık parlamaz olmuştu

Şaşırdı Alp Er Tunga. Bu nasıl işti. Ömür boyu taşıdığı, hemen her olayda değişik renk pırıl, pırıl yanan gözlere ne olmuştu? Büyük bir üzüntü duydu içinde. Bir özlem sızısıydı bu. Birden elinden kayıverdi tunga kemer. Hiçbir yere değmeden uçtu gitti. Irmağa düştü ve derinliklerde kayboldu. Bir an ne yapacağını bilemedi Alp Er Tunga. Sonra Tarhun Ata'nın sözleri geldi aklına

"Bu kemeri hiç çıkarmayacaksın!"

Çaresi yoktu artık. Doğruldu. Gücünün tükendiğini hissediyordu. Son bir gayret Aktay'a bindi. Tam uçurumun kenarında topukladı onu. Kimse, hiç bir güç, hiç bir sebep Alp Er Tunga'yı, tunga kemerinden ayıramazdı. O, ona Tarhun Ata armağanıydı. Kemerin peşinden gidecekti.

O anda bir kopuz tınısı ulaştı kulağına tanıdık bir melodiydi ve onu alıp ad aldığı güne, Isığ-göl kıyılarına götürdü. Ne demişti o gün yaşlı ozan?

"Bir dağın başı bir gün yiğide kucak açar
Tanrı ne ömür verir, insan o kadar yaşar
Bugün ad alan yarın belki ölüme koşar
Böyle şeyler söylemek Ozanca yaşamaktır"

Yaşlı ozan daha o gün bugünü ve olacakları görmüştü. Olacaklar olacaktı. Önüne geçilemezdi.

Aktay ileri buyruğunu ikiletmedi. İleriye ve yükseğe doğru atıldı

Uçuyorlardı.

Uçtular.

SON

Bu kutlu ırmağın bir kolu Hazar denizine akar. Her nasılsa bir kolu da, yol bulur ta Isıg-göl'e ulaşır. Öte yandan bir kolu ne yapar eder yol bulur iz sürer Ceyhun ve Seyhun'a karışır ve Maveraünnehr'i sular, sonra da Aral gölüne katılır

Akıl almaz bir iddiadır; ama bir yol bulup Fırat'la Dicle'ye de karıştığı söylenir bu ırmağın. "Nerden nereye?" diye düşünebilir insanlar ama destan bu

Böyle demişse böyledir. Tartışılmaz

* * *

Derler ki:

Bütün bu sular uzun zaman kan rengi akmış, kıpkızıl olmuştur

Derler ki: Bu kızıllık Sakaların yaylaya çıkma zamanına kadar sürmüş ve yaylaya göç başladığında bu ırmaklar ancak huzur bulmuştur.

Derler ki: Alp Er Tunga'yı bir daha gören olmamıştır. Akay'a, Aktay'a rastlayan, gören çok olmuştur

Kimisi de derki

"Hiç sahipsiz at olur mu Akay ordaysa, Aktay ortaysa sahibi de üzerindedir."

* * *

Derler ki:

Kuyaş aylar sonra bin bir zorlukla Ordu-Kent'e dönmüştür.

Hanının sarayına varmış ve doğan çocuğuna; Alp Er Tunga oğlu'na tabi olmuştur daha bebekken. Onu hiç yalnız bırakmamış, hep yanında kalmıştır. Bildiğini öğretmiştir ta ki uçmağa varıncaya dek. Hiç uyuduğunu gören olmamıştır Kuyaş'ın hep nöbette, hep Han'ından aldığı buyruğun gereğindedir.

Kaz Kız Sakalar'ı yönetmiştir kardeşi büyüyüp hanlığa sahip çıkana dek. İlk yaptığı iş İran üzerine yürümek olmuştur. İran'da almadık yer, yıkmadık kent koymamış ama kahpe Keyhusrev karşısına çıkmamıştır.

* * *

Derler ki:

Keyhusrev bir daha uyku uyuyamamış gözünü yummamış her gece sarayından bağırarak çıkıp kendisini kovalayan; ama kimsenin göremediği birinden kaçmış durmuştur. Sonunda kafasını taşlara vura vura hayatına son vermiştir.

* * *

Derler ki:

Rüstem; hem rakibi hem de yiğitlik arkadaşı olan Alp Er Tunga'ya yapılan kahpelikten sonra ülkesini terk etmiş ve inzivaya çekilmiştir. Bir daha eline kılıç, kargı almamış, güreş de tutmamıştır

* * *

Derler ki;

Rüstem "Alp Er Tunga gibi bir yiğide yapılanlardan sonra yiğitlik benim neyime, güreş benim neyime gerek!" demiştir.

Derler ki;

"Alp Er Tunga'nın altın elbiseli oğlu Altın çocuğun elbisesi bir gün bir yerde ortaya çıkacak, hem Saka medeniyetinin ulaştığı düzeyi, sanatkârlarının maharetini, baba sevgisinin yapabileceklerini kanıtlanacaktır.

* * *

İşte böyle derler.

Destandır! Doğrudur! İnanmak gerek!

BOZKIRDA BİR ÇADIR

Olağan olmayan bir çadırdı bu. Bozkırın ortasında tek başına duruyordu. Sahibi kendisini yalnızlığa mahkûm etmiş gibiydi. Çevresine yabani hayvan uğramazdı. Yolu yanlışlıkla buraya düşen çakal, kurt, sırtlan, yılan, çıyan hemen yolunu değiştirirdi

İçinde yaşayanı görenler olmuştu zaman zaman. Çevre köylerden obalardan yiyecek içecek getirenler, çadırın yakın bir yerine bırakır giderlerdi

Burada bir şamanın yaşadığı bilinirdi. Adını bilenler "Bükdüz" olduğunu söylüyorlardı. Sadece karanlıkta ibadet eder, atalarının ruhları ile konuşurdu. Ne obalara inerdi, ne de törenlere katılırdı. Yılda bir kez yakında bulunan dağa çıkar ve oradan aşağıya doğru seslenir, sesinin yankısını dinlerdi. Nedenini kimse bilmez, anlamazdı. Duyanlar "Tunga!" diye bağırdığını söylerlerdi.

* * *

Bir gün bir ozanın yolu düştü oraya.

Yakınlarından geçiyordu çadırın. Ozandı o çekincesi olmazdı

Baktı ki, çadırın yakınlarına yiyecek içecek bırakmışlar.

"Benim de hakkım var" diyerek oturdu, yedi, içti.

Geceyi de orada geçirmeye karar verdi. Göğün altında yıldızlara bakarak düşünürken çadırın örtüsü aralandı. Oldukça yaşlanmış Bükdüz Şaman ortaya çıktı

Gece ibadetini yaptı. Tam dönüp çadırına girecekken orada yalnız olmadığını fark etti. Kendisini izleyen ozanın yanına yaklaştı. Baktı ki bir ulu ozandır, geri döndü. O anda ozan seslendi ona,

"Ata, Ata, etinden yedim, kımızından içtim. Haberin olsun!"

Yıllardır ilk kez biriyle konuşma gereği duydu Bükdüz Ata;

"Oraya konduysa yenilmek, içilmek içindir. Haber vermek gerekmez."

Konuşmayan dili nasıl olmuş da açılmıştı, kendi de şaşırdı

"Demek ki zamanı geldi ya da kişisi geldi" deyip döndü gitti ozanın yanına çöktü. Ozan neşeli Şaman hüzünlüydü

"Gecen kut olsun ozan. Ne yandan gelip ne yana gidersin?"

"Bizim yönümüz gönüllerdir. Bir gönülden bin gönüle gideriz."

"Peki, ozan son deyişin nedir? Kimin üstünedir?"

"Son deyişimiz olmaz bizim. Dilimize geleni söyleriz. Şimdi 'Alp Er Tunga' deriz. Onun için söyleriz"

Şaman birden kalktı ayağa. Eli ayağı buz kesilmişti. Unutmak istediği, onarmak istediği yaraya tuz basılmış gibi acıdı yüreği. Kaçmak istedi kaçmayı kendine yediremedi. Oturmak istedi oturmayı

beceremedi. Öylece titreyerek ayakta durdu

Ne olduğunu anlamıştı gönlü zengin ozan. Sözünü bitirmişti eli kopuzuna uzandı. Uzandığı yerden doğruldu, bağdaş kurup oturdu. Kucağına aldığı kopuzun tellerine dokunmaya başladı. Her dokunuşta kabuk bağlamış bir yaranın kabuğundan bir parça kopuyor ve yara açılıyordu.

* * *

Şöyle söylüyordu ozan:

Bugünün Türkçesi

Orjinal Metin

“Alp Er Tunga öldi mü?[30]	*Alp Er Tunga öldü mü?*
Isız acun kaldı mı?	*Kahpe dünya kaldı mı?*
Özlek öçin aldı mı?	*Kalleş öcünü aldı mı?*
Emdi yürek yırtılur	*Şimdi yürek yırtılır*
Özlek yarağ közetti	*Kötü, fırsat gözetti*
Ogrı tuzak uzattı	*Gizli tuzak uzattı*
Begler begin azıttı	*Beyler beyini yaraladı*
Kaçsa kalı kurtulur	*Kaçmaz ki nasıl kurtulur?*
Öğreyüki mundağ ok	*Adeti böyle işte*
Munda adın tizdağ ok	*Bunda başka sebeb yok*
Atsa acun uğrap ok	*Felek ok atıp vursa*
Tağlar başı kertilür	*Dağlar başı yıkılır*
Begler atın argurup	*Beyler atlarını koşturur*
Kagdu anı turgurup	*Kaygı onları durdurur*
Mengzi yüzü sargarup	*Yüzleri sararıp soldurur*
Körküm anğar türtülür	*Safran sürülmüş gibi olur*
Ulşıp eren börleyü	*Erler kurtlar gibi uluyor*
Yırtıp yaka urlayu	*Üzüntüden yaka yırtıyor*
Sıkrıp üni yurlayu	*Kısık sesle seslenip*
Sıgtap közü örtülür	*Kanlı gözyaşı ağlıyor*
Könglüm için örtedi	*Gönlüm içinden yandı*
Yitmiş yaşığ kartadı	*Kaybolmuş yara kalktı*
Keçmiş özüğ irtedi	*Geceler günler geçti*
Tün kün keçüp irtelür”	*O her yerde aranır.*

Bir Şaman’ın yapmadığı, yapmamak zorunda olduğu şeylerden biriydi ağlamak

Bükdüz şaman ağlıyordu. Yıllardır, içinde tuttuğu kabuk bağlamış yarası açılmıştı. Bilmek görmek duygusunun körelmesini çok istemişti Alp Er Tunga giderken Bükdüz Şaman kaçmıştı. Böylesi bir yiğidi böylesi bir kahpe tuzağa götüren kaderi durduramazdı. Orada ölen her yiğidin acısını, her kılıç darbesi inerken, her kargı darbesi yürek delerken hissetmişti. Bağrına taş basıp insanlardan uzaklaşmış; ama işte burada bu ulu ozan yarasını açmış ve yüreğini taşırmıştı

Ulu ozan da ağlıyordu. O gün oraya gelmesinin, bulduklarını yiyip içmesinin ve orada kalmasının gerekçesi belli olmuştu

Bir süre öyle ağladılar.

Sonra ozanın eli yeniden kopuzuna uzandı. Kucağına alıp çalmaya başladı. Nedense bu kez daha neşeli çalıyordu

"Bu sagunun cevabı da var!" dedi ve başladı söylemeye…

Şöyle söyledi ozan:

"Alp Er Tunga ölmedi[31]
O bir destan, yaşıyor
Kahpe tuzak kursa da
Erlik onu aşıyor

Kötü fırsat gözetsin
Gizli tuzak uzatsın
Yiğidin adı ölmez
Onu çağlar taşıyor

Adeti böyle olsun
Sahte sebepler dolsun
Felek ettiğin bulsun
Gerçeğe ulaşıyor

Beyler hala at koşar
Yiğit kaygısız yaşar
Solgun yüzler de coşar
İçim öyle coşuyor

Erler de ağlar elbet
Kahpelik yine de dert
Doğruluk ilelebet
Doğrularla yaşıyor

Benim gönlümde yandı
Tunga ile uyandı
Mızrap tele dayandı
Alp Er Tunga yaşıyor'

Ozanın sözü bitmiş, yaralı yüreklere em olmuştu.

Gülümsedi Bükdüz Ata.

“Ağzına sağlık Ulu Ozan. Beni bahtiyar ettin. Sesini, kopuzunu kimse susturamasın. Var şimdi dinlen. Yarın yeni bir gün olacak. Günle birlikte her şey yeniden başlayacak.”

Kendine güveniyordu ozan:

“Sağ oldukça sesimizi de, kopuzumuzu da kimse susturamaz. Gönlün hoş olsun Ulu Şaman” deyip kendi dünyasına döndü.

* * *

Şaman ozanı sabah orada bulamayacağını biliyordu.

Kendisi de orada kalmayacaktı.

Artık güneşi karşılamaktan gocunmuyordu.

YAZAR DİYOR Kİ

“Seni öğrenmek, yazmak çok zordu Atam Alp Er Tunga. Tarihler pek fazla söz etmiyordu senden. Ancak…

Yiğitlerin, dürüstlerin adı ve destanı kalıyor geride. Onları yok etmek mümkün değil çünkü halk unutmuyor. Halk çok şeyi biliyor; ama anlatmıyor. Öğrenebildiklerim bu kadardı ve ancak bu kadar yazabildim. Umarım okuyan olur.

* * *

"Buyruğun yerine gelmiştir

Ey Ulu Atam Alp Er Tunga Han”

[1] Düşman

[2] Hırsız

[3] Yo kesen eşkiya

[4] Doktor, eczacı

[5] Büyük hükümdar çadırı

[6] Eski Türkler’de at güreşleri düzenlenir ve galip gelen at binit için özellikle tercih edilirdi

[7] Kültür

[8] Sibirya'ya ad verdiği söylenen Türk Boyu

[9] Bir cins çok iri kaplan

[10] Haberci

[11] Mektup

[12] Yardım et

[13] Cennet

[14] İlgi çekici ve vahşi

[15] Zafer, galibiyet

[16] Muştu:Müjde

[17] Eyerin önündeki bağlantı tahtası

[18] Dilmaç: Tercüman

[19] Süzülmüş suyu iyice alınmış yoğurt

[20] Kuru ,dayanıklı peynir

[21] casus

[22] Kutadgu bilig'de Alp Er Tunga için yazılmıştır.

[23] Yenildiğini kabul etme yöntemi

[24] Bir ordunun seferde yerleştiği yere verilen ad

[25] Türklerde ölen için yapılan tören

[26] Ölen yiğitlerin mezarına dikilen ve savaşlarda öldürdüğü düşman savaşçısı sayısını gösterdiği sanılan taşlar

[27] Kutlu at demektir. Gök Tanrı'ya at kurban etmenin bir şeklidir. Bu atlara sahip çıkmak, üzerine binmek yasaktır.

[28] ilaç

[29] cehennem

[30] 21 Alp Er Tunga Sagusu

[31] Yazar tarafından ‘Saguya’ cevap olarak Atası Alp Er Tunga için naçizane yazılmıştır